అముద్రితాంధ్రగ్రంథసర్వస్వము, ౮. 121

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

ఇది

కట్టా వరదరాజేంద్రకవిచే

రచియింపఁబడి

శ్రీ చెలికాని లచ్చారావుగారిచే

సంపాదింపఁబడినది.

చిత్రాడః

శ్రీ రామవిలాస ముద్రాక్షరశాల సముద్రితము.

1921.

వెల రు 1—8—0.

పీఠిక.

కవి వంశము.

ఈ శ్రీరంగమాహాత్మ్యమును వ్రాసిన కవి కట్టా వరదరాజేంద్రుఁడు. ఇతఁడు వేంకటేశ్వరభక్తుఁ డనియు, యతిరాజస్వామి యను వైష్ణవగురువు శిష్యుఁ డనియు, హరిదాసరాజ కృష్ణాంబా సతీరత్నములకుఁ బుత్రుఁ డనియు నతని కృత్యాదివలనఁ దెలియవచ్చుచున్నది. ఈతఁ డొక ప్రభుఁ డైనట్లును, ప్రాతలోఁ గృత్యాదియందు స్వప్నవివరములు మొదలగునవి యాముక్తమాల్యద ననుకరించె ననియుఁ గూడఁ జూడ నగును. ఈతఁడు తాను సూర్యవంశపువాఁడ ననియు, కరికాళచోళ విభు, బిజ్జలరాజుల సంతతివాఁడ ననియుఁ జెప్పుకొనినాఁడు. కావున క్షత్రియుఁ డని చెప్పుకొనుట కవి మతము. ఇతఁడు దానచింతామణి యనియుఁ దెలియుచున్నది. ఇతఁ డళియరామరాజు పెదతల్లి కుమారుఁ డని శ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణ కవిగారు తాము ప్రకటించిన భైరవుని గ్రంథ పీఠికలో వ్రాసి యున్నారు. కాని దాని కాధారములు చూపరైరి.

కవి కాలనిర్ణయము.

ఇదివఱకు వ్రాసిన శ్రీరంగమాహాత్మ్యములను గూర్చియు, భైరవకవి, వరదరాజకవుల కాలనిర్ణయమును గూర్చియు శ్రీ వంగూరి సుబ్బారావుగారు హితకారిణి (23_12_17 ; 1_1_18) ఆంధ్రపత్రిక (రౌద్రి పుష్య బ ౧౩) లలో విపులముగఁ జర్చించి యున్నారు.

భైరవుని కాలనిర్ణయమును గూర్చి శ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణ కవిగారు స్వగ్రంథ పీఠికలో క్రీ॥ శ॥ 1500 లకుఁ బూర్వుఁ డనఁగల్గిరి కాని శ్రీ వంగూరి సుబ్బారావుగారు 'ఆంధ్రపత్రిక సారస్వతానుబంధము (రౌద్రి, పుష్య, బ ౧౩ శనివారము) లో నిట్లు వ్రాసిరి.

"కావునఁ బోతరాజుపై శాసనము ననుసరించి శా॥ శ॥ 1298 లో నుండెఁగా నాతని తమ్మునిపుత్రుఁడు గౌరనయు నాతనిపుత్రుఁడు భైరవుఁడును క్రీ॥ శ॥ 1377 ప్రాంతముల నుండురు గాని పై మువ్వురు చరిత్రకారులును సూచించిన కాలములో నుండుట పొసఁగదు."

భైరవుఁడు గౌరనసుతుఁడే యైనచోఁ దప్పక క్రీ॥ శ॥ 1400 పై నున్నవాఁ డనుట స్పష్టము. అనఁగా 15 వ శతాబ్దారంభమువాఁడు. వరదరాజు శ్రీ కవిగారు

చెప్పినట్లు రామరాజు బందుగుఁడైనచోఁ నప్పక 16వ శతాబ్దము కడపటివాఁడగును. ఇరువురకు రమారమి 150 సం॥ములు పైఁగా భేద ముండియుండును. పైఁగా నాముక్తమాల్యద పోలిక లుంట నీతఁడు 16వ శతాబ్దము కడపటిభాగముననే యుండియుండవచ్చును.

అందువలన నీతఁడు కృత్యాదినిఁ దనకు ముందు శ్రీరంగమాహాత్మ్యములు లేవనుటకుఁ గారణ మీతఁడు భైరవుని గ్రంథ మెఱుఁగకుండుటయే యై యుండును.

కవి మతము.

కవి వర్ణనములవలనను, కృత్యాదివలనను గూడ స్పష్టముగ వైష్ణవుఁడు. భైరవుఁడు శైవుఁడు. ఐనను భైరవుని కృతిలో శివపక్షపాత మగు నంశములు లేవని శ్రీ కవిగారనుచున్నారు. కాని భైరవునకును వరదరాజునకును భేదము కనఁబడుచున్నది. భైరవుఁడు బహుశః ధనాశచే నిది వ్రాసెను గాని వైష్ణవభక్తి శూన్యము. వరదరాజు భక్తిభరితుఁడు. ఈయంశము పెక్కుచోట్ల కనఁబడుచున్నది ఉదాహరణముగ నొక్కటి చూపెదము. ద్వితీయాశ్వాసాంతమున వరదరాజు శ్రీరంగవర్ణనరగడయు, పంచమాశ్వాసమున నశ్వత్థమహాత్మ్యము లోని వనిత చేసిన సుకృతము భైరవుఁడు చెప్పినదానికిని, వరదరాజు చెప్పినదానికిని భేదమును జూడుఁడు.

క. ఒక వైష్ణవుఁ డర్థనితో, ధిక నర్ఘము చేత నొగిలి తీరని చలిచే
నొకచోటఁ జేరఁగాఁ గా, నక వాకిట బంచనిడుచు నగాఁకు తరిన్.

వరదరాజు (80 పుట).

“ సీ. పాదము॥ హరిభక్తుఁ డగుసిద్ధనకుఁ డొకఁ డేతెంచి యుండె ”

భైరవుఁడు (113 పుట).

కావున వరదరాజు వైష్ణవభక్తుఁడు. కావున నావేశమున నింగు వైష్ణవమతవిషయముల వర్ణించుచు వచ్చినట్లు కనఁబడుచున్నది. భైరవుఁడు వైష్ణవుని హరిభక్తుఁ డగుసిద్ధుఁ డనెను. వరదరాజు పక్షపాతముచే వైష్ణవు నొనర్చెను.

కవి యితర గ్రంథములు.

వరదరాజీతఁడే పరమభాగవతచరిత్రము వ్రాసి వేంకటేశ్వరునకుఁ గృతియిచ్చెనఁట. ఇప్పుడీ గ్రంథము చిక్కుట లేదు. అప్పన్నకవి యను మఱియొకఁడు పరమభాగవతచరిత్రము వ్రాసినట్లు రంగరాట్ఛందమునఁ గలదు.

కవి వివరములు.

కవి యొప్పటివాఁడో చెప్పుటకు వీలు లేదు. కాని దాక్షిణాత్యుఁడు కావచ్చును. ఇతఁడు వేంకటేశ్వరవరప్రసాదాసాదితుఁ డనియు, చాటుధారానిర్ఘాట

సరసచతుర్విధకవితారచనాచమత్కారుఁ డనియు, సకలవిద్వజ్జనాధారుఁ డనియుఁ జెప్పుకొనినట్లు గద్యవలనఁ దెలియును.

ఇతర కవులు.

ఇతఁడు నన్నయ, తిక్కన, యెఱ్ఱన్నలను, నాచన సోముని, పెద్దిరాజును, శ్రీనాథుని మాత్రము పొగడియున్నాఁడు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యములు.

ఇది సంస్కృతములో గారుడపురాణమున నూఱధ్యాయములుగను బ్రహ్మాండపురాణమున తొమ్మిదధ్యాయములుగాను నున్నది. భైరవుఁడు వరదరాజును గారుడపురాణమునుండియే తెనిఁగించిరి, భైరవుఁ డైదాశ్వాసములుగాను, వరదరాజు షష్ఠ్యాశ్వాసములుగాను వ్రాసిరి. శ్రీరంగమాహాత్మ్యము ననేకు లనేకవిధములు వ్రాసియున్నారు. క్షేత్రమాహాత్మ్యములలో నిన్ని గ్రంథము లున్న మఱియొక క్షేత్ర మగపడదు.

కవి పేరు.	కావ్యస్వరూపము.	మూలము.
1. గుండుపల్లి జగన్నాథకవి	పద్యము	బ్రహ్మాండ?
2. కవిపేరు లేదు.	వచనము	బ్రహ్మాండ
3. భాగవతుల రామకవి	పద్యము	,,
4. కవిపేరు తెలియదు.	పాట	తెలియదు
5. ముకుందయోగి	ద్విపద	బ్రహ్మాండ
6. వరమల నరసామాత్యుఁడు	కందపద్యములు	,,
7. చెన్నమల్లు శ్రీగిరన్న	పద్యము	తెలియదు
8 పులిపాక రామన్న	వచనము	బ్రహ్మాండ
9. పోతరాజు భైరవుఁడు	చంపువు	గారుడపురాణము
10. కట్టా వరదరాజు	,,	గారుడము

[1, 2, 10 వ్రాతప్రతులు ఆంధ్రపరిశోధకమహామండలిలో నున్నవి. 8, 9, ముద్రితములు. 5, 6 లు శ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణకవిగా రుదాహరించినవి. 3. 4 ప్రతుల భాగములు చిక్కినవి. 7 వ గ్రంథము ప్రబంధరత్నావళిలోఁ గొన్ని పద్యము లున్నవి.]

ఈగ్రంథము లన్నిటిలో నుత్తమమైనవి 9, 10 సంఖ్యలు గల గ్రంథము లని శ్రీ కవిగారి యభిప్రాయము. అందు వా రుదాహరించిన భాగములఁ బరీక్షించినను

మాకు వరదరాజు కవితాశిల్పమే మిన్నగాఁ గానవచ్చినది. పాఠకులే రెండుగ్రంథములను జదివి మంచిచెడ్డ లరయుదురు గాక ! ఇందలి శైలికై —

గీ. మోక్షమున కాదుసరణి ముముక్షుఘోర, కలుషజలరాశితరణి సౌఖ్యములభరణి
పుణ్యములకుసరణి చంద్రపుష్కరిణి స, మీపధరణి వసించె నమ్ముద్దుని కరణి.

ఉ. వాకిటఁ దొంగిచూచియును వైష్ణవుఁ గన్గొని యెవ్వరయ్య పైఁ
గోకయు లేక యీ నిసిఁ దగుల్పడి భోరనువర్షధారలన్
మూకవలెన్ వణంకుచును ముచ్చుముడింగినవారు లేచిరం
డీకడ యింటిలోనికని యించుక చోటొకయోర పాకలోన్.

ఈగ్రంథంబునం దచ్చటచ్చట భాషాదోషములు కొన్ని యున్నవి ప్రత్యంతరము చిక్కకపోవుటచేఁ గొన్ని యచ్చుతప్పులును బడినవి. కాని యీనెరసులు వరదరాజుని మధురకవితలో నొక లెక్కలోనివి కావు. ప్రత్యంతరము చిక్కిన రెండవ ముద్రణమున సవరించుకొందుము. కవి సంగీతకళాభిజ్ఞుఁ డనియు, మహాభక్తుఁ డనియుఁ దెల్పుభాగము లున్నవి. కవి మూలముకంటె భక్తి, వర్ణనములుఁ బెంచి రసవంతముగ వ్రాసెను. భైరవునికంటె నీతఁడు పండితుఁడు కాకపోయినను కవితలో మిన్నయనుట కేభాగమైనఁ జాలునని మాయభిప్రాయము.

ఈగ్రంథము తొండంగి గ్రామనివాసులగు మ॥ రా॥ రా॥ కందిమళ్ల వెంకయ్యగారిచే నాంధ్రపరిశోధకమహామండలి కొసఁగఁబడినది. వా రిది యిచ్చినందులకుఁ గృతజ్ఞులము.

ఈపీఠికాధారములు :— 1. ఆంధ్రకవులచరిత్రము (నూతనముద్రణము) 2. ఆంధ్రులచరిత్రము 3. హితకారిణి (23–12–17 & 1–1–18 మొదలగునవి) ఆంధ్రపత్రిక (రౌద్రి, పుష్య, బ ౧౩ శనివారము) లలోని వంగూరి సుబ్బారావుగారి వ్యాసములు 4. భైరవకవి శ్రీరంగమాహాత్మ్యము పీఠిక మొదలగునవి.

చిత్రాడ,
18—3—21.

ఇట్లు,
చెలికాని లచ్చారావు,
సంపాదకుఁడు.

శ్రీరస్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

శ్రీ

ప్రథమాశ్వాసము.

—:(o):—

శ్రీరామాజనతాశిరోమణి వరించెన్ నాథు నంకంబుపై
నారా యాచనవెంతలేదనుచు తా నాముక్తమాల్యంబు చూ
శీరతోన్నపరి బూన్చుధారుణిమనోలీలారతిం జొక్కునా
శ్రీరంగేశుఁడు వేంకటేశ్వరుఁడు రక్షించున్ బ్రపన్నావళిన్.

సీ. సాధితాసురవీర చక్రంబు చక్రంబు దాసుల భయములఁ దరుము దరము
సమదమరానందకము నందకంబును విదళితాశ్రితమనోగదను గదను
శక్తినిర్జితశంఖు శార్ఙ్గంబు శార్ఙ్గంబు నచ్యుతాజానేయు నాంజనేయు
ద్వాదశసూరుల ద్వాదశశూరుల నజకృతానతిని సైన్యాధిపతిని
నతులితైశత్పురాణ సహాయు భాగ, వతగణాధ్యేయు మునిగేయు వైనతేయు
దలఁచి పూజించి పెక్కుచందములఁ బొగడి, సేవసేయుదు నను వాక్సిద్ధిఁ గొలుప.

మహాస్రగ్ధర.

కృతపుణ్యశ్లాఘలింపం గ్రతులు కృతులుగా నీప్సితార్థంబు లొందన్
బ్రతిభా పాండిత్యసందర్భములు నవరసప్రౌఢి వాటించి మించన్
శతసాహస్రప్రకాశానుస్తవము లొనరుతున్ మామకాచార్యవర్యున్
యతిరాజస్వామి నారాయణచరణసరోజానుషంగాంతరంగున్.

ఉ. నన్నయభట్టుఁ బెగ్గడను నాచనసోముని సార్వభౌము తి
క్కన్నను పెద్దిరాజు మొదలైతగు నాంధ్రకవీంద్రముఖ్యులన్
సన్నుతిఁజేసి వారు రచనల్ ప్రసరించిన త్రోవఁగాంచి యా
యెన్నిక నేను గొంతరచియించుటకున్ మది నుత్సహించితిన్.

ఉ. చెప్పినపద్యముల్ రసము చిప్పిలుచున్నవి మేలుమేలనన్
దప్పది యింతలేదనుచు దాకొనికొంద అసూయనాడ నా
యొప్పిద మంతయున్ సరియె యొచ్చెము లెన్నక వేంకటప్రభుం
డప్పుడు నిల్చి మెచ్చగలఁ డక్కఱలేదు మదీయవాణికిన్.

వ. అని యిష్టదేవతాప్రార్థనంబును, సుకవిబహూకరణంబును, కుకవితిరస్కారం
బును గావించి పరమపావనంబును, సనాతనంబును, పురుషార్థప్రదంబును, జగ
ద్విదితంబును, నగు నొక్క మహాపురాణరాజం బాంధ్రభాషావిశేషరచనాచమ
త్కారగౌరవంబుగా రచియింప నాప్తాలోచనంబుఁ జేసి యొక్క శోభనదినంబున
సుఖసుప్తినొంద నాస్వప్నంబున బ్రభాతపూర్వముహూర్తంబున,

సీ. శ్రీపాదయుగమది సేవించు సుకృతి నా యరచేతిమణియున్న కరమువాఁడు
తొలుకారుక్రొమ్మించు దులకురాదనమించు దులకించు మేల్మి దువ్వలువవాఁడు
ఘనఘనాఘన సమాకలితాబ్జహిత రేఖ యొఱవచ్చు డామేనిగతివాఁడు
భాగ్యరేఖాయుత ప్రచురమాణిక్యకుండలవిభాయుత లోచనములవాఁడు
రత్నకోటీరమును కప్పురంపుపూఁత, చవులుగలహారముల కెంపురవలయందె
లమర నమర శిరఃకిరీటాబ్జరాగ, జాలనీరాజితాంఘ్రి సాక్షాత్కరించె.

క. నాకల నీగతి సురలల, నాకలిత విశాలచామరాఖేలిత సు
శ్రీకర వైభవు డవ్విభుఁ, డాకర్ణింపుమని యిట్టు లానతియిచ్చెన్.

గీ. మున్ను నాపేర నంకితంబుగ నొనర్చి, తవని బొగడొందఁ బరమభాగవతచరిత
మిపు డొనర్చుప్రబంధంబు నిమ్ము నాకు, నంకితంబుగ నేవేంకటాధిపతిని.

క. నీకవిత విన్న వీనుల, కాకడఁ బెరకవుల కృతుల నరుచిజనించున్
మాకు మతిమతియు యుష్మ, చ్ఛ్రీకర వాక్యంబులందుఁ జిత్తము వొడమెన్.

క. కృతిసేయుము గారుడసం, హితహితమది మాకు గారుడేలా దరమూ
ర్జిత నిజధామంబగుటం, బ్రతిపత్తి విశేషమగుచుఁ బాటిలు నందున్.

ఉ. చేయరె తొల్లి సత్కవు లశేషపురాణములుం దెనుంగులో
నీ యితిహాస మెందురచియింపమి తావకపుణ్యమింతె యా
మ్నాయచతుష్కసారము సనాతన గారుడసంహితాశతా
ధ్యాయి తెనుంగుసేయ నొకఁడుష్టుఁడె నేఁటి కవీంద్రకోటిలోన్.

క. అని యానతిచ్చి గరుడా, ద్రినివాసుఁ డదృశ్యుఁడైన దిగ్గన నే మే
ల్కని కార్యకరణములు వెస, నొనరిచి కొలువుండి యతిశయోత్సాహమునన్.

ఉత్సాహ. చేరి రాజులుం దొరల్ బ్రసిద్ధులైన సత్కవుల్
ధీరులున్ బురోహితుల్ సుధీనిధుల్ బ్రధానులున్
చారులున్ భటుల్ నటుల్ ప్రసంగికోల్వఁ గొందఱిన్
వారినిండ్ల కనిచి యాప్తవర్గముల్ భజింపఁగన్.

గీ. ఉండి సముఖంబువారికి నొక్కస్వప్న, మఖిలకల్యాణకారణం బైన దేవు
గంటి నని సర్వమును దెల్పఁ గవులు బుధులు, బలికి రిట్లని నాతో సుభాషితములు.

సీ. అవధరింపుము దేవ యంజనాచలనాథుఁ డైన వేంకటనాథుఁ డాదరమున
స్వప్నసాక్షాత్కార సంవిధాన మొనర్చె నది యితోధిక విభుత్వాభివృద్ధి
కృతిసేయుమని యానతిచ్చుటితోధిక సారస్వతోద్యోత కారణంబు
తనకంకితముగాఁగ నొనరించుమను టితోధిక దయాకిమ్మీరితేక్షి గనుట
గారుడపురాణము తెనుంగుగా రచింపు, మనుటితోధిక కామితార్థాభివృద్ధి
యొకరి నే మెచ్చననుటతోధిక కుమార, విభవదీర్ఘాయువుల చేత వెలయు మనుట

క. నీయంతరాజు చేఁగా, కాయంజనశైలభర్త యందునె కృతులి
చ్చాయుక్తిఁ జేరి వెండి మ, హాయత్నముతో నొనర్చి యర్పింపు కృతిన్.

మ. హరిదాసక్షితిపాలశేఖరుఁడు కృష్ణాంబాసతీరత్నమున్
జిరకాలంబు రమేశుఁ గూర్చి రహిఁ బూజింపంగఁ బూర్వార్జిత
స్థిరపుణ్యం బిది నీస్వరూపమయి మించెంగాక యీభాగ్య మి
ద్ధరపై నన్యులకేలకల్గు వరదేంద్రా ! దానచింతామణీ.

క. సాధారణ రాజన్యుల, కీధర్మము నిట్టిదయయు నీదాక్షిణ్యం
బీధైర్య మేలకలుగు కృ, పాధన నీయన్వయంబు పావనమయ్యెన్.

సీ. తనదు మిత్రత్వంబు గనిపింప నెవ్వాఁడు కడనుండి తమ్ముల గాసిమాన్చె
తనజగన్నేత్రత్వ మొనరంగ నెవ్వాఁడు జనులకు లోచనోత్సవ మొసంగెఁ
దనలోకబాంధవత్వము చూడ నెవ్వాఁడు శ్రీమనోభివృద్ధులు సేయనేర్చెఁ
దనతరణిత్వవర్తనము చే నెవ్వాఁడు దనరు సంసారాబ్ధి దాటఁ జేసె
తనరు నెవ్వాఁడు తాత్రియాతనుఁడుగాఁగ, మేనఁ జోటిచ్చె నిందిరాజాని కతఁడు
వరలు భాస్కరుఁడే తదన్వయమునందు, హాళి విభుఁడయ్యెఁ గరికాళచోళవిభుఁడు.

క. ఆకరికాళుని కులసీ, రాకరమునఁ గల్పభూరుహాకారముతో
రాకారమణీకార, శ్రీకారణమూర్తి బిజ్జశేఖరుఁ డలగన్.

మ. తెలుగుం బిజ్జరరాజశేఖరుని గీర్తిక్షాత్రి గాథావళుల్
దలమే యెన్నఁగఁగల్గె రంగవిభుఁడే తద్వంశవిస్తారుఁడై

బలవత్సంగరరంగభీమ ధరణీపాలావళీసింహుఁడై
లలనా మంగళలక్షణా సహనఖేలత్ఖడ్గబాహాగ్రుఁడై.

క. ఆరంగవిభుని తనయుఁడు, శ్రీరంగాధీశ్వరాంశ సిద్ధాకృతియై
శ్రీరంగదైవ్యభవుఁడై, శ్రీరంగప్రభుఁడు వెలసె స్థిరశౌర్యమునన్.

క. ఆకట్టరంగవిభునకు; నాకద్రుమపంచకం బనఁగ గుణరత్నా
శ్రీకర నీరాకర మహి, మాకరులై వెలసి రేవు రాత్మజు లందున్.

సీ. చటాగ్రిలపైఁగాక యెటాగ్రియొలిచె కట్ట కటాగ్రిజనుచు రిపుల్ గంపమొంద
పెద్దరాజులలోన నద్దిరా పేరెందు పెద్దిరాజునకన్న పద్దు వెలయ
శరదాగమారూఢ శరదాభినుతకీర్తి హరిదాస రాజశేఖరుఁ డనంగ
రఘునాథ తేజో నిరఘుసాధితారాతి రఘునాథరాజన్య రవణమెసఁగ
యిచ్చి రాకున్న బిలిపించి యిచ్చురాజు, లచ్చిరాజని యాచకు లిచ్చఁబొగడ
కట్ట రంగేశ గర్భముక్తాఫలములు గలిగి రేవురు వారిలో నలఘుయశుఁడ.

-ః షష్ఠ్యంతములు ః-

క. కుంభీనస రాట్తల్పన, కంభోరుహబంధుమండలానల్పునకున్
శాంభవశిరోవిభూషణ, జంభత్సంభనపదాంబుజాత నటునకున్.

క. కల్పితఫణికిన్ గిరిజా కల్పితమణికిం గటాక్ష కరుణాకలనా
కల్పితజగత్పతికి ప్రా, గ్జల్పితపతికి శిఖిరహిత సతతవిహృతికిన్.

క. మధ్యేసముద్రవాసున, కధ్యేతవ్యప్రభావ హరికి మునీంద్రా
ఘుధ్యేయవిలాసున కన, వధ్యేయప్రభవ దుర్భవదురాసునకున్.

క. దర్వీకర వరసుధరా, ఖర్వశిఖరభాగ కేళికలనాదరికిన్
గర్వితసుపర్వ శాత్రవ, శార్వరనిర్వాపణైక చణదోరరికిన్.

క. నిత్యునకున్ నమదఖిలా, దిత్యునకు పయఃపయోనిధిస్ఫూర్తాకృత దాం
పత్యున కతికమనీయా, పత్యునకు నజాండభరణ పాండిత్యునకున్.

క. రంగాధ్యక్షున కలమే, ల్మంగాశ్రితవక్షునకుఁ గళాధ్యక్షునకుం
మాంగళ్యాకృతికిం దిరు, వేంగళపతికిన్ సమస్త విశ్వాదృతికిన్.

వ. సమర్పితంబుగా నారచియింపఁబూనిన గరుడపురాణోక్తాధ్యాయి శ్రీరంగమాహాత్మ్యంబను మహాప్రబంధంబునకుం గథాసంవిధానం బెట్టిదనిన.

క. పుణ్యామయి విబుధమానస, గణ్యామయి మునికృత విష్ణుకథనకథాప్రా
పణ్యామయి నైమిశాఖ్యా, రణ్యము వెలయుం ధరణ్యరణ్యోత్తమమై.

మ. అనఘుం డై తగునట్టి నైమిశసమాఖ్యారణ్యరాజంబునం గాం
చన శైలాదులనుండి గాలవ వశిష్ఠ వ్యాసపరాశరా
మునికంఠీరవు లాత్మయోగఘను లానందాత్ము లధ్యాత్మవా
సనలందఱు గుమిగూడి చేరిరి మనోజ్ఞావాసంబు లుప్పొంగఁగన్.

ఉ. గణనకు నెచ్చుగా మునినికాయము లొప్పగ సేయు సుక్రియా
రణి సమిధాదులౌ పరికరమ్ములు చేకొని బ్రాహ్మణార్థ ప్రా
రణమగు సత్త్రియాగము కరంబొనరింపుచు నున్న శౌనకా
గ్రణియు మహర్షులున్నసభ చందము కన్నులవిందు సేయఁగన్.

క. చేర న్వచ్చిన సూతు, న్వారలుగని సముచితాసనమున నునిచి యా
త్మారాములగుచుఁ గుశలము, లారసి యానాటిల నమ్మహామును దెల్లన్.

గీ. ఓయిపౌరాణికోత్తమ ! యొకపురాణ, మాత్మకలుషంబునణఁచి సౌఖ్యంబు లొసఁగఁ
జాలునది యానతిమ్ము మీసంప్రసాద, మహిమనఖిలంబుఁ గనతెలాములకనుగును.

క. ఇందఱమును సంశయములు, చిందఱవందఱలుఁ జేసి చిత్తములకు నా
నందము కందళితముగా, విందుము బలె వీనులలర వినుపింపు మగన్.

క. నా విని యబ్బురమున నో, పావనమతులార యిట్టి భాగ్యము గలదే
యేవచ్చినపని యెట్టిదె ; మీవచనము లట్లయగుట మెచ్చొదవించెన్.

సీ. వినుడెట్టులనిన నజ్జనకమహారాజు భూరిదక్షిణల సపూర్వమైన
సత్రియాగమొనర్ప మైత్రేయ నారద కణ్వ వశిష్ఠాత్రి గౌతమాది
మునులు పారాశర్యమునిఁ జూచి మీరు నన్నడిగినగతి వారు నడుగుటయును
సాత్యవతేయుఁ డాసంయమీశ్వరులు వినంగ గారుడపురాణమ్ము దెలిసి
యెన్నిలే వితిహాసంబు లీప్సితార్థ, కేవలానందపదములు లేవుగాక
ధరణిజనులకు కర్ణామృతంబుగాదె, తత్కథామార్గ మనుములు దలఁగుటెంత.

క. వారలు వేడినచందము, పారాశర్యమునిచేతఁ బలుకంబడెఁ ద
త్ప్రారంభము వినుపించెద, నేరుపడంగనంచు సూతుఁ డిట్లనిపలికెన్.

మ. యతివర్యుల్ బహుతీర్థవాసు లతిపుణ్యశ్లోకు లాభాగతా
మృతసంభూతి వివేకసాగరుపమార్క్రవాత్రవిచ్ఛేదక
ప్రతిభాలోకు నిరంతరాభికలిత బ్రహ్మానుసంధాను నా
నతులై నూత్నసరోజకోరక సమానస్వాగ్రహస్తంబులన్.

క. సన్నిధి నిల్చిన దీనుల, సన్నిధి శుకమౌని తండ్రి సాత్యవతేయుం
డున్నతకరుణారస మొక, మున్నిరగఁ జల్లఁ జూపు మునులం బొదవన్.

ఉ. చూచి యభీష్ట మెద్దియనుచుగా గురుశేఖరుఁ డానతిచ్చినన్
ప్రాచిరవిం గనుంగొనిన బద్మములుం బలె నుల్లసిల్లుచున్
గోచరభాగ్యరాశి యని కోరిక లీరికలెత్త బల్కిరుం
జూచుచు నాత్మలోఁ బరమశోభనకారణులై మహామునుల్.

శా. ఆచక్రాంచల మైనతీర్థముల నాయాసంఖ్యలం జూచి ము
ఖ్యాచారక్రియ లెందు నేమరక మే మశ్రాంతముం జుట్టియున్
మీచేఁ గాని మనఃకళంకవికృతుల్ మీటంగ మార్గాంతరం
బాచార్యోత్తమ కానలేక భవదీయాంఘ్రుల్ శరణ్యంబుగన్.

గీ. వచ్చితిమి మాతలంపులు వరుస నీకు, విన్నపముఁ జేసి తగినవి వేడి మీర
లానతియ్యంగ వినుమని యాదరమున, నాగదంతుని నియమించినార మిపుడు.

క. ఆనాగదంతమునితోఁ, బూనిక గారుడపురాణమున సందేశం
బానతి యిండన వ్యాసులు, కానిండని వారిమీఁదఁ గరుణాపరతన్.

క. ఆనాగదంతుఁ గనుఁగొని, యేనెఱుఁగుదు మీరితలఁపులెల్ల నదైనం
గానిమ్ము వేడు మెయ్యది, యేననవుడు గేలుమొగిచి యిట్లనిపలికెన్.

సీ. ఎవ్వాఁడు రక్షించు నీవిశ్వమంతయు నెవ్వాఁడు రక్షించు నీప్రపంచ
మెవ్వనిలోపల నిమిడియుండు జగంబు చేసె నెవ్వాఁడు సర్వజీవసృష్టి
యూహోడుములమాయ నెవ్వఁడు గల్పించె నెవ్వని నిగమంబు లెఱుఁగలేవు
సకలశబ్దార్థవాచ్యంబు లెవ్వనిమూర్తి యంతకుఁ డా కర్త యెవ్వఁడయ్యె
నట్టి యీశ్వరుఁ డెవ్వఁ డీయంబునిధులు, ద్వీపములు తత్ప్రమాణంబు దివ్యదేశ
తీర్థపుణ్యవ్రతాదుల తెఱఁగు లెఱుఁగ, జెల్లఁ జేర్కొను డెందు నభిజ్ఞులగుచు.

గీ. అనిన నక్షరు నవ్యయు నాదిపురుషు, శ్రీశు నచ్యుతు హరి హృషీకేశు బరము
సర్వమయు విష్ణు దామానసమున దలఁచి, మ్రొక్కి యిట్లనిపలికె నమ్మునివరుండు.

సీ. ధన్యమానస విను తత్పరమతితోడ గారుడసంహితఁ గలతెఱంగు
దక్షుండు మును దేవతాసమూహము మౌనిగణములు గూడి యాగంబు సలుప
నాయాగశాలలో నధ్వరుఁ డుద్గాతబ్రహ్మయుఁ దమతమపనులు నడప
నయ్యు నుద్గాతకర్ణామృతంబుగ సామగానంబు సేయ నాకాశవీధిఁ
బుట్టె నొకమోప్రత జగము లిట్టట్టుగాఁగ, దిశలుఘూర్ణిల్ల మౌనులు దిగులునొంద
వేలుపులుమ్రానుపడ సభ వెఱఁగుఁ జెంద, దక్షుఁ డిదియేమియనుచుఁ జిత్తమునఁ గలఁగ.

క. ఆసామగాన మప్పుడు, చేసిన నామంత్రిణంబుఁ జెలువమర త్రిఘా
వాసి సనాతనుఁ డాగమ, భాసురతనుఁ డిందిరముఖ సుపర్వులుఁ గొలువన్.

సీ. ఒకచోట దేవతాప్రకర నమోవాక్య జయజయధ్వను లాకసంబు నిండ
నొకమేర సామవేదోక్త సుగానంబు ఘుమ్మని రోదసీకుహర మాన
నొకవంక దివిజవైణికనారదాదుల పాట లజాండంబు ప్రబలికొనఁగ
నొకచాయ వివిధరంభోర్వశీమేనకాలాస్య విలాసఖేలలు జెలఁగ
నొక్కయెడ దివ్యదుందుభుల్ ఢక్కాహూ, పాటన ధిమాధిమల జెవుల్వగులఁజేయ
నొక్కతరి చైత్యమాత్యగంధోత్కటాహా, చందనాచలపవనంబు సందడింప.

కం. ఛందోమయుఁడు ముకుంద, స్యందనరాజంబు దేవసంయమి జనతా
మందారము వినతాప్రియ, నందనుఁ డయ్యాగశాల నడుమ న్నిలిచెన్.

సీ. శ్రీమహారోహణ శిఖరోపమానమై డాలించుమణికిరీటంబుతోడ
నతులఫణామణిద్యుతులచే నసియాడు పన్నగకుండల ప్రభలతోడ
నాజానుదీర్ఘ మహాగ్రివమరకతకమనీయ మణికంకణములతోడ
కాంచనాచలముపై మించు బారాతపశ్రీలీను చెంగావిచేలతోడ
చకచకలు జల్లుముత్తెపుసరులతోడ, నాత్మమణిమేఘులావలయంబుతోడ
కనకమంజీర చరణయుగ్మంబుతోడ, నక్షురుఁడు తార్క్ష్యుఁ డపుడు బ్రత్యక్షమయ్యె.

ఉ. ఆకరణిం బ్రసన్నమతియై బొడచూపిన వైనతేయు లో
కైకశరణ్యు నచ్చటి మునీంద్రులు దివ్యులు జాగి మ్రొక్కి యా
లోకనభాగధేయమయి లోపలి జీఁకటివాయఁ జూచి య
స్తోకమనస్కులై తగనుతుల్ ప్రకటించి రనేకభంగులన్.

వ. దేవా! యేమొనర్చు నీయాగంబు సఫలంబయ్యె. యజ్ఞపురుషుండవు నీవ. నీస్వరూపంబు లెట్లనిన, సర్వత్రిదివత్స్వరూపంబై ధారుణీభారావహాశక హూణకిరాతవారసంహారకారణ మహాన్నత్యకరంబితాగ్రనాసంబగు మీముఖమండలంబునకు జయమంగళంబు. విశాలవర్తులంబులై గాయత్రీస్వరూపంబులగు మీలోచనస్థులకు శోభనంబు. సకలలోకసంరక్షణజాగరూకంబై సోమాత్మకంబైన మీయాత్మకు భద్రంబు. వామదేవ్యరూపంబై వనమాలికాలంకృతంబయిన మీగాత్రంబునకు స్వస్తి. యూపప్రభావంబులై రాహుగ్రస్తదృశ్యమాణసహరిణాంకపార్శ్వశకలరేఖాకారంబులగు మీకోరలకుఁ గుశలంబు. ఛందోమయంబులై యనురూపంబులయిన మీసకలాంగకంబులకుఁ బ్రణామంబు. సామరూపంబై సకలప్రపంచనిర్వాహకంబయిన నీబలంబునకు నుత్తరోత్తరాభివృద్ధి. చిత్స్వరూపదర్భాంకురమయంబులై సంధ్యారుణారుణంబులయిన మీపాదికెక్కగములకు విజయంబు. యజుర్వేదప్రపంచంబై వజ్రసారంబయిన మీదంతంబుల కనంతకల్యాణంబు. చతుర్వే

దాకారంబులై యమృతోత్పాదనసహాయ గజకచ్ఛపచ్ఛేదన బిరుదాంకంబులగు మీచరణంబులకు మేలువార్త. త్రయీవిద్యాస్వరూపంబై సప్తజిహ్వాతులితంబగు మీజిహ్వారంగంబునకు సాధువాదంబు. సామాంగంబులమర్యాదయై విక్షేపమారుతతులాయమాన మేరుమందరాచల ఘుళఘుళాయమాన సప్తసాగరకల్లోల సముత్పాటనోన్మూలాయమాన మహామహీరుహంబులై కుపితాఖండల దంభోళిధారాపరిభావ పరిపాలనార్థ పరిశోధిత నిజైకదేశాగ్రపక్షంబయిన మీపక్షద్వయంబునకు నిరంతర క్షేమంబు. ధర్మవిధానంబై దివ్యమందారదామహారిచందనపరమాభరణముక్తామాలికాద్యలంకృతంబయిన మీహృదయంబునకు సేమంబు. అనర్వాణాత్మకంబై హిరణ్మయబ్రహ్మాండకటాహబహిరావరణపావకవికాసంబయిన మీచెంపరికావిదుకూలంబునకు భావుకంబు. మహనీయోపనిషన్మయంబై విలయావసరసకలలోకగ్రసనవ్యసనానపాయ క్షుధాధురీణంబయిన మీకుక్షికి సర్వరక్ష. సామగానాత్మకంబై సర్వజ్ఞపరికటంబయిన మీబుద్ధికి శుభంబు. అక్షరాత్మకావయవంబై ఱెక్కలతోటి మేరునగంబోయనం బరగు మీతిరుమేనికి శుభంబు. నారాయణచరణారవిందాఘ్రాతకిణాంకితంబై కుంకుమకస్తూరికాపంకాలంకారంబగు మీపరిణద్ధకంధరంబునకు నిత్యోత్సవంబు. విష్ణుశక్తియంతయునం జాలు మీయనంతశక్తికి నిరంతరసంతోషంబులు. వేదాత్ముండవు. వేదమయుండవు. నీవు గానవేదవేద్యుండవు. విశ్వభావనుండును నగు పరమపురుషుండు పుండరీకాక్షుండు నీయండ నుండుననుటకు నితరప్రమాణంబు లేల ? అట్టి నీకు సాష్టాంగనమస్కారశతసహస్రంబులు. నాగాంతక, సుపర్ణ మాకు నీచరణంబులే శరణంబులు. నీవే దిక్కు. జగంబు తావకాధీనంబు. క్రతుమూర్తివి, త్రయీమయుండవు, భగవంతుండవు నైన నీకు దాసానుదాసులము. నీవీ దివ్యమంగళాకారంబున బ్రసన్నుండవైతివి. నీయనంతకల్యాణగుణంబు లెఱుంగ మే మెంతవారము. కరుణింపుమని భయభక్తిపరవశులై కైవారంబుఁ జేసిన.

మ. ఉరగారాతి దయామతిం బతిత సామోద్గాతవర్ణించు నీ
శ్వరదిగ్భాగము వేడ్కపై సవనరక్షాబుద్ధిచే దక్షుఁడా
దరణ౯ నిల్పఁగఁ జూచి రత్నఖచితోద్యత్పీఠికాసీనుఁడై
సురమౌనీంద్రులఁ జూచి యిట్లనియె దక్షుం డెంతధన్యుండొకో.

మ. వినుమేనిచ్చితి మీకు నొక్కవరము౯ వేడంగరాదంచు లో
ననుమానింపక యెద్దియేనియును నన్నర్థించి గైకొండు కో

శివకోరుల్ సమకూర్తునన్న సభవారే కొంకుచున్ గొంతసే
పునకున్ నిశ్చితకామితార్థులయి యుద్యుక్త ప్రమోదంబునన్.

గీ. అందఱును జాగి మ్రొక్కి కరాంబుజములు, ఫాలతలమున గీలించి పలికిరిట్లు
సర్వతత్త్వమయుండవు స్వామిలోల, చక్రపాణికి నాధారశక్తి వీవ.

క. తొలుత చతుర్దశవిద్యలు, నెలకొన్నవి నీదుమదిని నిగమంబులతో
నలశౌరి జగము దాల్పఁగ, జలజాక్షుని దాల్చితీవు సామాన్యఁపవే.

ఉ. కోరితి మేము వాఙ్మనసగోచరమై పరతత్త్వవాచ్యమై
కారణమూరమై సకలకారణమై శరణార్థిభూమియై
దూరితకర్మబంధభవదుఃఖజరామరణాదిభేదమై
కారణజన్మ బ్రహ్మమనగా నది యెట్టిది యానతీయవే.

క. నావిని సుపర్ణుఁ డిట్లను, నా వేలుపుమునులఁ జూచి యనురాగముతోఁ
బ్రావృడ్జలధరగర్జా, ప్రావీణ్య శరణ్య వచనభంగి జెలంగన్.

చ. తగిన తెఱంగు వేడితిరి తత్త్వవిచారవివేకదక్షులై
నిగమరహస్యసార మతినిర్మల మారయణీయ మీహితం
బగుణము నిర్వికల్పము నిరంజనమవ్యయ మేను దెల్పఁగాఁ
దగునని యానతిచ్చి విదితంబుగ సర్వము నానుపూర్విగన్.

మ. సగుణబ్రహ్మమయుండు సద్గుణమహైశ్వర్యుండు చిన్మూర్తియున్
భగవంతుండును నైన విష్ణురథరూపస్వామి యాదిత్య ప
న్నగగంధర్వముఖస్తుతుల్ సొలయ నంతర్ధానముం బొందఁగా
జగదాశ్చర్యమహానుభావము మదిం జర్చించి రమ్మౌనులున్.

క. ఈగరుడనిర్మితంబగు భాగవతారాధ్యమైన పరమపురాణం
బాగుణనిధులెల్లను మది, లో గురుతుగనిల్పి రంతలో వినువీధిన్.

సీ. ఆకారమునఁ జతురామ్నాయములు మ్రోయ వందిబృందమ్ము భావముఁబొగడ
పాణిస్థితంబైన వీణయు నొసపరిపాటల భాషావధూటి గొలువ
స్తుతులు నారదవశిష్ఠులు నెంటరా వారిపజ్జల దేవతాప్రభులు రాఁగ
గరుడ గంధర్వ కింపురుష నానానృత్త గీతవాద్యములు దిగ్వితతినిండ
మూర్తివంతంబులై యాగమములుఁ బురాణ, ములును ధర్మంబులును గెలంకులభజింప
హంసవాహనుఁడై సరోజాసనుండు, దక్షుఁ డలరంగ ధాత ప్రత్యక్షమయ్యె.

. ఎదురుగవచ్చి మౌనులు సమీహితభక్తి నమస్కరించి హ
ర్షదయగు నర్ఘ్యపాద్యముఖసత్క్రియ చేఁ బరిణామమొంద నా

సౌధముఖులఁ గల్పించి నవరత్నమయాసనకోటి నింపుమీ
ఈ దురితహరాఖ్యులఁ బరతరంబున సింపఁగఁ జేసి భక్తితో.

ఉ. సన్నుతభోగి వచ్చిన ప్రభావము తాను మనోభిలాషముల్
విన్నపమాచరించుటయు వీనులవిందులుగా రచించి యా
సన్నుతరమ్యుఁ డవ్విభుఁడు వల్కిన తార్క్ష్యపురాణవర్తనం
బెన్నికవీశుఁ డొప్పుటకు నెంతయు సంతసమందె ధాతయున్.

సీ. ఆనందపరుఁడై శతానందుఁ డప్పుడుఁ బలికె సత్యంబె మీపలుకులెల్ల
నకలంకవిజ్ఞానులై సూక్ష్మసూక్ష్మావలోకనులై యతిలోకులైన
పరమయోగులకు నేర్పడ దట్టియర్థంబు వేదంబులెట్టట్ల వేదమూర్తి
యైనట్టి వైనతేయకృతేతిహాసంబు సంహితాశ్రేష్ఠంబు సమ్మతంబు
కాన నాగదంతమహా నంతరంగంబు, లోనరసి సకల లోకహితము
సేయునట్టి తలఁపుచే నభిమానించి, వచ్చినాఁడ నిత్తు వరము మీకు.

క. సాహసము మీరలిన్నది, కారణముగ నన్నుఁ జూడఁగలిగెఁ మీరల్
కోరుఁ డభీష్టము లన్నఁడు, వారందఱు కేలుమొగిచి వనజజుతోడన్.

క. సేవా కాలము గెలువం, దేవాదులం నేరరట్టి తెఱఁగిడి కాలం
జేవెఱపున గెలువఁగనగు, నేవేలుపు నాశ్రయింతు మెఱిఁగింపుమనన్.

గీ. ధాతయిట్లను మీరెంతఁ దలఁచినారు, మాటలో నిది చిక్కులమాట గాదె
మిగుల మెచ్చితి వివరింతు మీరలెల్ల, హెచ్చరికెగాఁగ వినుఁడని యిట్టులనియె.

సీ. నిత్యంబు సత్యంబు నిరవద్యమాద్యంబు నిర్వికల్పముఁ జిత్తనిర్గుణంబు
నిర్మలంబును సాక్షి నిర్హేతుకంబు నానందకందముఁ గరుణామయంబు
నపరిచ్ఛేదంబు బ్రహ్మంబనా విలసిల్లు నారాయణాఖ్యరూపనామకముల
తద్దేవు దివ్యావతారంబు లమలినభూతిహేతువు లట్టిపుణ్యనామ
వాచ్యుఁడేకాలచక్రప్రవర్తకుండు, కాలమయుఁ డట్టికాలంబు కర్మవశ్యు
లైనవారికిఁ గర్తయౌఁగాని తాను, కాల మీశ్వరునకు నెందుఁ గర్తకాదు.

క. కాలమునకుఁ గర్తయనం, జాలు విరాట్పురుషుఁ డతఁడు సమయాశాంశ
శ్శీల దనయోగమున నే, వేళల భరియించునట్టి విశ్వము నెల్లన్.

చ. జగదుపకారియై హరి రసాతలయంబున దేవమానుషా
దిగఁగల సర్వజీవవితతిం జనియించును బద్మవాస లో
నగుతరుణాళి విహంగనరుఁ డాదిగ పార్శ్వచరుల్ సుదర్శనా
దిగణితహేతిసంఘములు మతిం దిరిగా జనియింతు రందులన్.

గీ. ఇచ్చవచ్చినప్పు డేవేళ నెవ్వఁడైన, నేమి సేయఁగలఁడు నీశ్వరునకుఁ
దలఁచినపుడుఁ బుట్టి తానట్లు గానిపించు, బాయఁ డెపుడు వైనతేయుఁ డతని.

ఉ. తాంబుధరక్షకాగ్రణియి దాసవశ్రేణినుండు జాయమా
నోంబహుధాయనన్ శ్రీనివాస పటుగావున తాన్నుఁ డిష్టతే
జోంబలశాలియై పొడమువుచున్ హాంసయట్లు మెలఁగు నట్టినాఁ
డే బహుపుణ్యసంహితమహీన్ వలయున్ రచియించెఁ గంటివే.

వ. అని సనత్కుమారులు దేవ! పద్మభవ! మీ గన్న వైనతేయుఁడు నుతించిన మాపీనులు చల్లనయ్యెను. జగన్నిర్మాణతంత్ర కార్యకౌశల్య నియామకం నినుబోల నాతండు త్రి యీవర్గంబు మీయిష్టవరదుండు ప్రార్థనీయులు గాఁగ నిర్మించి యున్నవిష్ణుమూర్తి త్రి యంత్రియులు.

గీ. వైనతేయుని శ్రీమహాదివ్యమహిమలు, భక్తి సేవించి తత్ప్రాప్తి సాధించినం
విని కృతార్థులమగుట యవిద్యమానె, మిమ్ము ప్రజయుఁ గవలఁగఁ బుణ్యమూర్తిగాఁద.

క. అని వినుతించిన వారిం, గని దీవనలిచ్చి ధాత కటహాసముపై
జనిమె న్వేల్పులు గొల్వఁగ, మునులయ్యర్థ్వగము సాంగముగఁ దెల్పుటయున్.

క. అన్నొట్టుటాంపి వలసిన, యిప్పలఁ జనినదనుండి యేనిప్పటికిన్
వచ్చితి నీకథ దెల్పెద, నచ్చటి వ్రాఁతఁగ వినుము మునివర యనుచున్.

క. కరయుగముఁ గన్నుదమ్ములు, నర మొగిచి గమేశ నిత్య నమ్యత్ముని ముని
స్మరణ మొనరించి గావున, పరమపురాణంబు శక్తిపొంతుఁడు దెల్పెన్.

మ. విను నీప్రశ్నకు నాగదంత యఘుడే విశ్వంబు బ్రహ్మంబునం
దునె యుత్పత్తియు వృద్ధియున్ లయము నొందున్ బ్రహ్మ మాధారమై
దనరున్ సర్వచరాచరాత్మకమును నిత్యంబైన లోకాళికి
ల్లను జన్యంబులఁ దాఁగమ్మ వినుము తెల్లం గస్మృతమ్రిపమున్.

గీ. అట్టిబ్రహ్మంబు భగవంతుఁ డనఁగ విష్ణుఁ, డనఁగ నారాయణుండన సత్యశయిల్లి
నది బహుశ్రమాపక శ్లోకభయంబుగాన, బ్రహ్మ మనుపదవాచ్యమై పరఁగుచుండె.

క. శ్రుతులో శాంతకిమను నటుననుఁ, బ్రతిమమై యిదియలవు బ్రహ్మత్వంబున్
బ్రతిపాద్యమయ్యె నీశ్వరుఁ, డతఁడొక్కఁడె బ్రహ్మమనఁగ నభినుతిఁ గాంచున్.

శా. ఆయానందుఁ బ్రపంచనిర్మితికిఁ దా నాది స్మృహాప్రాప్తుఁడై
ధీయుక్తిన్ సృజియించె భూతబహుధాని గ్యాణశక్తి ప్రభా
వాయత్తప్రకృతిన్ సృజించె నతఁ డందాపిద్భవించెన్ దమం
బాయం దజ్జనితంబహూకరణమం దయ్యెన్ గుణావ్రిత ముల్.

గీ. అవియ వైకారికమన భూతాదితైజ, సంబన సగుణభేదత్రయంబు వాని
వివరమెట్లన్న భూతాదివికృతివలన, బెరసె నాకాశతన్మాత్ర బీజసరణి.
సీ. గగనంబు మొదట శబ్దగుణాత్మకము దానస్పర్శతన్మాత్రతో పవనుఁడుదయ
మయ్యె నందునబుట్టె ననలుండు రూపతన్మాత్రచేత రసతన్మాత్రవలన
గలుగు నంబువు దాన గంధతన్మాత్రలయ్యె నేతన్మయంబరయగా న
జాండము ... ... బ్రహ్మం బనంతనామ
కలితమైయుండు బ్రహ్మను గలుఁగఁజేసి, బ్రహ్మచేఁ గల్గిరట నవబ్రహ్మలనఁగఁ
బదియునలువురు మనువు లాబ్రహ్మలకును, మనువులకుమానవులు బుట్టి రనఘచరిత.
క. స్థావర మానవ తిర్య, గ్దేవాదుల జీవకోటి తీరనికర్మం
బే విత్తుమొదలుగా యం, దావిర్భవ మొందుదురు క్రియాపరవశులై.
క. యుగములు వేనరుసల నా, లుగుగడచిన బ్రహ్మకుఁ బగలుగడచుఁ బదునా
లుగు మన్వంతరములు నపు, డగు నిందాదులు నశింతు రాదిత్యులతోన్.
గీ. నలువ మరునాఁడులేచి మున్నట్టియమల, సృష్టి కుద్యుక్తులైన విరించులెల్లఁ
దమదు బ్రహ్మత్వశక్తిచేఁ దత్తదుచిత, జీవకర్మానుగతి సృష్టిఁ జేతురపుడు.
క. దేవాదియోను లందున, నావిర్భవమొంది కర్మమను సారిగతిం
మావరియించిన సుఖదుః, ఖావని నొందుదురు త్రోయనగునే తమకున్.
క. విత్తు మొదలి చెరిచినగతి, నుత్తమధర్మమున శ్రీశు నుల్లమునందుꣳ
హత్తించి కర్మఫల మతఁ, డెత్తుకుచనఁ దారు ముక్తి కేగుదు రధిపా.
శా. అన్యోపాస్థులు నన్యదైవభజనం బన్యక్రియాలోకనం
బన్యాసక్తిఁ తదన్యమంత్రజపపూజారాధనాదుల్ వృథా
యన్యాయంబుగఁ జేయ నేమిఫలమో హా! యర్థులే వారలే
మాన్యుల్ ఖేదములేని మంచియెడ ... ...
గీ. తనరజస్తామసగుణాళి ననుసరించి, యెందుఁ గడలేనిజన్మంబు లెత్తవలదు
సత్యమిది శ్రీనివాసుని శరణమొంది, మనుట లెస్సయు నాబుద్ధి వినుట లెస్స.
క. వైకారికగుణములు రెం, డైకనుపడు రాజసాఖ్యమే తేజసమై
పా్రకట వైకారిక ధ, ర్మాకలితచిదింద్రియంబులై జనియించెన్.
సీ. అనఘ వీనులు మేను నక్షులుఁ జిహ్వ నాసాఖ్యలు జ్ఞానేంద్రియంబు లండ్రు
పనివడి వాక్పాణి పాదయూపస్థలైదును కర్మేంద్రియంబులండ్రు
సంకల్పభువనముల్ జనులు కర్మాధీనమైయుండు బుద్ధికర్మాదులెల్ల
కాలవశంబులు కాలంబు నీశ్వరాధీన మీశ్వరుఁడు శ్రీజానిసుమ్ము

కలరె మఱియన్యథా దైవములు ప్రపంచ, సృష్టియెట్లయ్యె నెట్టివాంఛితమునుండు
భూమ్యచలసాగరద్వీపములు తెఱంగు, లానతిండన మఱియు నిట్లనియెనతఁడు.

చ. అడిగెడి దీర్ఘ్వరావయవమైన ప్రపంచములో తెఱంగు దా
నొడువుదునంచు నెంతటిఘనుల్ వచియింపసమర్థులే తలం
పడుగుటఁజేసి శౌరికృప నాత్మకు లోనగునంతమాత్రమే
ర్పడ వివరింతునంచు నిరపాయవివేకనిధాన మిట్లనున్.

గీ. పృథివి తొమ్మిదియగు వర్షభేదములను, ద్వీపభేదంబులను సప్తవిధము లయ్యె
భూమిపరిణామవిధముఁదన్నామములును, లోకములచందమెఱిఁగింతు నీకునిపుడు.

సీ. వర్షభారతము కింపురుషంబు హరివర్షంబనంగ నిలావృతంబనంగ
కేలనభద్రాశ్వంబు కేతుమాలా హిరణ్మయము నాగ వర్షనామములు దాన
నొక పేరు వర్షంబునకు వేరువేర తొమ్మిదిఖండములు సొంజ్ఞ లాదవు మొదటి
భారతవర్షంబు నీరీతి నవఖండములనొప్పు నిందు ద్వీపులు వచింతు
జంబువును ప్లక్షనామంబు శాల్మలియును, శంబు క్రౌంచంబుశాకపుష్కరము లనఁగ
లక్షయోజనములనొప్పు ప్లక్షమిటుల, యొక్కటొక్కటి ద్విగుణించియొప్పుచుండు.

గీ. ఇట్లు ధారుణి యేఁబదికోట్లయోజ, నాలివర్తించు డెబ్బదివేలఁ గోట్లు
పాడవుమీఁదటిలోకముల్ బుడమిగ్రిందు,నుండుమొండొండఁబదివేలయోజనములు.

క. ఇంతయు బ్రహ్మాండంబగు, నంతయుఁ దా బ్రహ్మశక్తి నాదలనిడి ని
శ్చిత్తుండై శేషభోగి యు, నంతుఁడు వర్తిల్ల జగము లారాధింపన్.

గీ. సూర్యచంద్రులదీప్తి యచ్చోటనుండు, నంతమాత్రంబె భూమియు నాకసంబు
దిక్కులునుగాని యామీఁదనొక్కటియును, గానమిరవొందుబ్రహ్మాండకర్పరంబు.

సీ. జగతికి లక్షయోజనములపై సూర్యుఁడుండు నిన్మడిఁ జంద్రమండలంబు
తద్విగుణంబు బుధగ్రహమండలం బలవడ శుక్రమండలమునట్ల
యామీఁద భౌమ బృహస్పతి శనిమండలంబులు తద్విగుణంబు వాని
పైలక్షయోజనపరిమాణవసతి సప్తర్షిమండలమొప్పు దానిమీఁదఁ
గాలచక్రప్రమాణశిఖాముఖమున, నమరున్ధ్రువుఁడటు మూఁడులోకములు నయ్యె
దానిపైఁ గోటియోజన స్థలమునందు, నమరుచుండు మహర్లోక మనఘచరిత.

క. యోజనకోటిద్వయమిత, మై జనలోకంబుమీఁద నగుతద్విగుణం
బాజగతి తపోలోకం, బాజమిలిత సత్యలోక మభినుతిఁ గాంచున్.

క. సత్యాదిలోకషట్కము, ప్రత్యేకమువాయుపాశబద్ధములై సా
తత్యము ధ్రువమరుదు ధ్రువా, దిత్యులకు న్నడుమునిశి ప్రగిపిశుఁ డయ్యెన్.

క. ఈలోకములకుఁ బదియును, నాలుగుకోటులకు యోజనమ్ము లజాండం
బాలెక్క విస్తరిల్లుం, బైలెక్కయుఁ గలదు కొంత పరికింపంగన్.

సీ. అందుమీఁదటను తోయావరణంబు బ్రహ్మాండమునకుఁ బదియంతలయ్యె
నగ్నియు వాయువు నాకాశము మహత్తహంకారమును బ్రకృత్యాదులైన
యావరణంబును నట్లొండొంటికి దశగుణోత్తరవృద్ధి దనరె నట్టి
యాద్యంతమును మహత్తనఁదగు తత్వంబు ప్రకృతిరూపకుఁడైన పరమపురుషు
చేత నావృతమయ్యె నీసృష్టియందు, మీఁదఁ గాలంబునవధియు మీఁదగ్రింది
దిక్కులును నాకసములేదు తెలియ నక్ష, రుండు చిన్మూర్తి నిండుకయుండు నందు.

గీ. అట్టి యీశ్వరుఁడైన బ్రహ్మంబు శక్తి, యందు నేకీభవించి పాయఁడు తదీయ
మహిమమున కధికంబు సామ్యంబులేదు, సగుణుఁడై తానె సృజియించు జగములెల్ల.

మ. ఇది నానామరచూళికాతటమణీప్రేంఖన్మయూఖోల్లస
త్పదపంకేరుహయుగ్ముఁడైన గరుణాపారీణు లక్ష్మీయుతుం
మదిఁజింతింపుచుఁ దత్ప్రసాదమహిమన్ వాఁడొంటి నట్లుండెఁ దె
ల్పెద నారాయణమంగళాయతనముల్ క్షేత్రంబులున్ దీర్థముల్.

శా. లక్ష్మీవక్షులద్యక్షపదాబ్జయుగళీలాక్షారసాక్లిష్టతా
లక్ష్మీపంచితపక్షిరాక్షసభుజశ్లాఘాహారప్రాభవా
సూక్ష్మప్రేక్షజితాక్షమానివిదితజ్యోతిర్మయాకార శ్రీ
వక్షాశ్రిత్తటకోటరస్థలరిరంసాసక్తచిత్తాంబుజా.

క. ప్రాభాతికాబ్జలోకా, సౌభాగ్యధురీణనయన సరసమధురవీ
క్షాభృంగకిశోరావళి, కాభూషితజలధికన్యకాముఖకమలా.

స్రగ్విణి. మంజరీపుంజ సద్భ్రాంతి భృంగాంగనా
మంజుసంగీత సంపద్విశేషోల్లస
త్కుంజ నానాలతాద్యుత్స్ఫురత్సానుభా
గంజనాహార్యశృంగాగ్రపేలాంబుదా.

గద్యము.

ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకలవిద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణోక్తాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యంబను మహాప్రబంధంబునందుఁ

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

—:(o):—

శ్రీకమలముఖీ ముఖురే
ఖాకమల మరందరస విలిక్షుభ్రమరా
ళీకలన కటాక్షాంచల
యాకల్పవిలాస వేంకటాచలవాసా.

వ. అవధరింపుము. ఇట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చిన తెఱంగున సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

సీ. మాధవాధీనమౌ మనుజకర్మయె కర్మ పరమేశుఁగూర్చిన పలుకు పలుకు
హరిగేహమునకేఁగు యడుగులె యడుగులు కేశవుఁబూజించు కేలు కేలు
నారాయణా యనునాలుక నాలుక శ్రీనివాసునకిచ్చు మేను మేను
పంకజాక్షునిఁగూర్చు భావంబు భావంబు భక్తుఁడై మనువాని బ్రతుకు బ్రతుకు
దాసు లెందుండిరదియె తీర్థస్థలంబు, హరిపరాయణవసతి పుణ్యాశ్రమంబు
భాగవతకోటి శ్రీపాదపద్మరేణు, మిశ్రమంబు వియన్నదీ మిశ్రమంబు.

గీ. కర్మపాశనిబద్ధులుఁ గలుషమతులు, గుణరహితు లట్టిమనుజుల గణనఁజేసి
పలికెదరటన్న శ్రీమాత్రికలుషనాశు, లయిన గరుడధ్వజునిదాసు లౌటఁజూవె.

క. గంగానదికిన్ శ్రీహరి, మంగళకరచరణకమల మహనీయరజ
స్సంగతిఁ ద్రిలోకపావన, మాంగళ్యముఁ గలిగెనది ప్రమాణము గాదే.

శా. కావేరీనది మున్నుఁగా నదులసంఖ్యల్ విశ్వవిశ్వంభరన్
వేవేలెన్నయ గ్రుంకెనన్ దలఁచినన్ విన్నన్ మహాపాతక

గ్రావవ్రాతము వజ్రపాతహతి భగ్నంబౌగతిం బోవుటల్
శ్రీవిష్ణుస్థలవాససేవనగదా సిద్ధాంత మీవాక్యముల్.

గీ. స్పర్శనముచేతఁ బూతులు స్మరణచేత, ముక్తులును ధ్యానమున భవమోచనులును
గారె హరిదాసులనుచు నాగమములెల్లఁ, దెలుపుచున్నవి హరిభక్తిసులభులగుట.

సీ. నదులలో ముఖ్యమైనది విష్ణుపదపద్మసంభూతమైనట్టి జహ్నుకన్య
దత్తీరమున జగత్త్రయపూజ్యముఁ బ్రయాగ మట్టిదె యమునామహాస్రవంతి
యందు రాధానాథుఁడైన శ్రీకృష్ణుండు గోపాలబాలలఁగూడి యపుడు
రాసకేళీమహోల్లాసుఁడై తటవనశ్రేణుల నెపుడుఁ జరించుకతన
నెపుడు నన్నది గనవేడుటే తదీయ, సైకతస్థలమంజులజలజనయన
హలకులిశవజ్ర పద్మరేఖాంచితంబు, లైన యడుగులుఁ జూడ భాగ్యంబుగాదె.

క. ఆతీరంబునఁ గను మథు, రాతీర్థముఁ గృష్ణపాదరాజీవరజో
వారితసమాకులకలనా, పూతంబై జనులదురితముల వోనడఁచున్.

క. అచ్చట మూనాళ్ళెవ్వరు, వచ్చి కృతస్నానులగుచు వనమాలిజపం
బుచ్చరియింతురు వారు వి, యచ్చరులరుదందగనుదు రచ్యుతునందున్.

క. గోవర్ధనగిరిచెంగట, ధీవైభవుఁ బుండరీకతీర్థము మదిలో
పావనమై భవబంధపు, తీవలు దెగఁగోసి జనతతిన్ రక్షించున్.

క. ఆగోవర్ధనతీర్థము, భాగవతులపాలి కల్పపాదప మచటన్
భోగాపాలక తీర్థము, నాగోమతితీర్థ మభిమతార్థము లిచ్చున్.

క. కాళిందీసరమున గో, పాలుఁడు చలిదారగించు పట్టునచటన్
మేలెంతురు పితృకర్మలి, కేలా యితరములుగాన మిహపరములకున్.

క. ఒకయెడగూఢయు నొకయెడఁ, బ్రకటయు నై దోఁచెఁ దా సరస్వతిగానన్
సకలార్థంబులు నిచ్చును, నికటామరతరువు మనుజ నికరంబులకున్.

ఉ. ఏల తదీయతీర్థముల కేఁగ జనాళి సరస్వతీనదీ
కూలనికుంజమంజులతరుగుల్మలతావళిఁ దేటిచూచినన్
బాలన కోటిజిహ్వలను భారతి తాండవమాడ బ్రహ్మయి
ల్లాలఁట యమ్మహానది ప్రియాశయముల్ దమ కీయఁజాలదే.

గీ, ఆదినుండియుఁ బరిశుద్ధులగు సరస్వ, తియును భాగీరథియు యమునయుఁ దలంపఁ
గారణములపుడు నీతులుఁ గడమనదులు, తలఁప నసునాశ మిన్నదీత్రయమునందు.

గీ. పావనములైన బుణ్యసరోవరముల, యందులో రెండుముఖ్యంబులయ్యె దాన
నుత్తరమునకుఁ బుష్కరం బుత్తమంబుఁ, గడమకాసారములు పెక్కుగలిగియున్న.

గీ. దక్షిణంబునగల్గు తీర్థములకెల్ల, వాసియగుఁ జంద్రపుష్కరిణీవరంబు
యిట్టి రెండునుఁ దలఁచిన నెందునున్నఁ, బరమపదమొందుఁ గొంగుపసిండి గాదె.

శా. కావేరీ సరయూ నదీద్వయము వేగన్ బావన శ్రీలంగో
భావింపం జెలువొందె మున్నదియు నీభాగ్యస్థితుల్ గాంచెనే
దేవారాధ్యుఁ డయోధ్యలో దశముఖాదిక్రూరులం జంప రా
మావిర్భావమునొందె దాశరథియై యాదిత్యులం బ్రోవఁగన్.

క. శ్రీతరుణి తానుబుట్టదె, సీతానామమున వారు చేరుటగాదే
పూతత్వమొందె సరయువు, భూతలమున నాటనుండి బుధసేవితమై.

క. సాకేతనగరిలో యి, క్ష్వాకుఁడు మును దెచ్చినిలిపె సరయువు పొంతన్
శ్రీకర రంగవిమానము, కావున్న నదెట్లువాపు కలుషములెల్లన్.

శా. రంగన్మౌల విమానశేషశయనప్రేక్షం బమేయంబు శ్రీ
రంగబ్రహ్మము వచ్చినిల్పుటఁగదా ప్రాపించె కావేరికిన్
భంగవ్రాతవిఘాతశీకరపరిస్పందస్ఫురన్మారుతా
సంగత్ సంగనిరస్తపాదతతులౌ సౌభాగ్యగాధావళుల్.

క. శ్రీమద్రంగవిమాన, మ్మామహిమను తోడనెనసి యలరుటగాదే
భూమీజనులకు సహ్యాజ, యీమేనుల భుక్తిముక్తు లియ్యఁగ నేర్చున్.

సీ. సర్వపాపవినాశనియయి బహుతీర్థకోటి రమ్యోభయకూలమగుచు
ఖచరచారణసిద్ధగంధర్వ సేవ్యమై జలధిపర్యంత నిజప్రవాహ
పావనోభయ పార్శ్వభాగనీరంధ్రరసాలచందననారికేళపనస
పూగరసాలజంబూప్లక్షఖర్జూరకదళీలవంగమాకందకుంద
పాటలీముఖ్య తరుపుష్పఫలసమృద్ధి, శుకపికాదివిహంగమప్రకర మధుర
కలకలారవభృంగ ఝుంకార కలిత, యైన కావేరిమహిమ యేమనఁగవచ్చు.

మ. చిరకాలాగతప్రాణనాయకుని తాఁ జేదోయి నాలింగనా
దరణన్ మెచ్చఁగఁజేయు మానవతిచందంబొప్ప కావేరి తా
నిరువంకన్ కవగూర్చి యెన్నఁడుచు రంగేశున్ భజించెన్ దయా
పరుఁడై యచ్చోటుబాయకుండెను బరబ్రహ్మంబు రంగేశుఁడున్.

గీ. శ్రాద్ధయాగాదికర్మముల్ శ్రద్ధలేక, యైన మంత్రక్రియలులేకయైన నరుఁడు
చంద్రపుష్కరిణీతీర జగతియందుఁ, జేసి తాను భగీరథి శ్రీవహించు.

శా. కావేరీమహిమంబుఁ దెల్పుటకు శక్యంబే జగత్పావనం
బీవిశ్వంభరపై మహామహుని రంగేశుం గృపాలోలు భ

క్ష్వా వంశంబున నవ్విభీషణుఁడు కళ్యాణార్థియై తెచ్చి తా
నావిర్భావము నొందఁజేయుట కదీయారామసీమంబునన్.

మ. కలనైనన్ నిముషంబుబాయనగునే కావేరికావేరికం
దళితోత్తుంగ శుభోత్తరంగ విలసత్కల్లోలమాలామిళ
న్నళినామోదిసమీరణాంకురవిభిన్నక్రూరపాపావళీ
కలనన్ సంగముదద్వయీనిగమరేఖాశృంగమున్ రంగమున్.

గీ. తెచ్చిన విభీషణునిరేక తేరఁబనిచి, హారికావేరికాసైకతాంతరంబు
పుణ్యవనవాటికలు చంద్రపుష్కరిణియు, నల్లమున మెచ్చి తరలక యున్నవాఁడు

క. శ్రీరంగనాథునసతియు, సారసరి తీర్థరాజ సహచరయును నై
యేరులనెల్లను తిరుకా, వేరిసమానంబులేని విశ్రుతిఁ గాంచెన్.

చ. సనకసనందనాది మునిజాలము దేవతలున్ దదీయపా
వన వనభూములందుఁ దరువర్గలతౌషధులై జనించినా
రనయము రంగనాయకసమాశ్రియ మాత్మలఁగోరి యట్టిచో
దునుమఁగరాదు పూరియును తోడనె దోషములందుఁ గావునన్.

గీ. సహ్యపర్వతజలరాశి సంధునందు, నుభయకావేరి తీరంబు లభినుతించి
ధరణిపైగల పుణ్యతీర్థంబులెల్ల, నెనసియున్నవి ములుమోప నెడము లేక.

క. స్వర్గద్వారంబనఁగ న, నర్గళమతిరంగమరుత నమరున్ స్థలమై
సర్గికబహుమహిమమునన్, స్వర్గాదిసుఖంబు లిచ్చు స్నాతలకెల్లన్.

క. అచ్చట దేవారాధన, లిచ్చిన దానములు కోట్లకెచ్చిన ఫలమై
నచ్చి పరలోకమునఁ దమ, యిచ్చల మెచ్చులనుగూడి యెదురుగవచ్చున్.

ఉ. రంగము తెన్నఁగా శుభతరంగము తీర్థము పుండరీక మ
చ్చెంగట నొక్కగట్టు విలసిల్లును దానిపయిం బుధాళికిం
గొంగుపసిండి శ్రీపతిదగుం గమలాక్షుఁడు బ్రహ్మహత్య వా
యంగఁ దపంబొనర్చి హరుఁ డచ్చటఁబావనుఁ డయ్యెఁగావునన్.

గీ. అట్టి తిరుపళ్లలో నరు లెట్టివారు, పుండరీకాక్షు సేవించి పూజ్యమైన
యుభయలోకసుఖోన్నతి నొందఁగలరు, తత్స్థలాగ్నేయవకుళ తీర్థంబు నటుల.

క. వకుళమహాతీర్థము చెం, తను నిందుఁడువచ్చి తాపదభ్రష్టుండై
యొకయేడు తపంబొనరిచి, యకలంకత మరలఁగాంచె నైశ్వర్యంబుల్.

గీ. అందు నాగ్నేయభాగంబునందు నమరు, మందరంబైన శ్రీరంగమందిరంబు
చెంత నింద్రవటంబు విశేషతీర్థ, మదెగదా కామగవియయ్యె నాశ్రితులకు.

శా. శ్రీరంగంబు విలోకనీయమగుటన్ జెన్నొందు నందాక న
మ్మేరన్ లోఁగొను ధారుణీవలయ మమ్మిశ్రంబులే చెట్లలో
పూరైనన్ గొనకొమ్మలైన దునుమన్ బుణ్యక్రియల్ దూరమౌ
చేరన్ దోసమహత్య మానిసురలాచించాది భూజాతముల్.

సీ. మహిష మూషక ధేను మర్కట మార్జాల గజ వరాహ తురంగ కాసరములు
నురగ వృశ్చిక జంబు కోలూక కుక్కుట మీన పారావత మేషములును
కాక ఘూక శ్యేన కంక గృధ్ర బలాహ కేకి శారీ భృంగ కోకిలములు
శుక తిత్తిరి పిపీలిక కుణ మత్కుణ మక్షిక మచ్ఛోద మశకములును
మొదలుగా జీవకోటి యమ్మనుజులు సురలు, యక్షగంధర్వసిద్ధవిద్యాధరాదు
లని యెఱుంగుము శ్రీరంగమున జనించి, పొల్చి కైవల్యమునకేఁగ నిల్చినారు.

సీ. పరమపుణ్యులు ధర్మపరు లతికారుణ్యశాలు లుత్తములు నిష్ఠాగరిష్ఠు
లాచారపరు లాగమాంతార్థవేదులు సర్వభూతహితులు శాంతమతులు
నిర్దోషు లానందనిరతు లీక్షణబంధరహితు లాత్మారాము లహితదూరు
లుత్తము లధ్యాత్మవేత్తలు నిర్జితేంద్రియులు ధన్యులు గుణాధికులు సములు
వీతరాగు లభిజ్ఞులు విష్ణుభక్తు, లాఢ్యు లన్యోన్యహితులు మహానుభావు
లాస లుడిగినవారు సత్యనిధు లౌర, రంగవాసుల మహిమ నెఱుంగవశమె.

క. పరతత్త్వమతులు వేదాం, తరముఖులును నుభయవేద నానార్థకళా
పరిణతులుగారె రంగా, వరణాంతర్వాసులైన వైష్ణవు లెల్లన్.

సీ. అజ్ఞాని యున్మత్తుఁ డలసాత్ముఁ డవివేకి యప్రసిద్ధుఁ డపూజ్యుఁ డనృతవాది
నాస్తికుఁ డపకారి నాస్తివాదకుఁ డల్పుఁ డన్యదూషకుఁడు జనాపవాది
గర్వాంధుఁడును మూర్ఖు కాముకుండు దురాత్ముఁ డధముఁడు వంచకుఁ డర్థలోభి
ద్రోహి పాషండుఁ డంధుఁడు మూక బధిరుండు దుర్వ్యసనుఁడు పంగు దుష్టబుద్ధి
మలినుఁడును దుర్గుణుం డసమర్థకుండు, పాపి యన్యాయపరుఁడు దుర్భాషకుండు
కొండెయుఁడు కోపి హింసకుం డుండరాదు, రంగపతియాజ్ఞచేత శ్రీరంగమునను.

గీ. మోక్షలక్ష్మి రతిశ్రమమ్మున జనించు, యలతకును బోలె సహ్యకన్యాంతరమున
సోమరితనానఁ బవళించె జూడరమ్మ, రంగఁ డనికొల్తు రాదిత్యరాజముఖులు.

చ. విను మితిహాసమొక్కటి పవిత్రచరిత్రము నాగదంత స
జ్జనవినుతుల్ సుబోధనుఁడు సత్యుఁ డనంగ మునీంద్రు [illegible]
వ్వనములఁ గందమూలఫలహారముచేత శరీరయాత్రగా
దినములుబుచ్చుచున్ సవిధదేవనివాసము రంగధామమున్

క. సేవించి ప్రదక్షిణముగ, గావేరికి నఱిగి నిత్యకర్మానుష్ఠా
నావళిఁ దీర్చుచుఁ ద్రోవన్, శ్రీవైష్ణవకోటిఁ గని భజింపుచు భక్తిన్.

శా. శ్రీరంగేశ్వర పాదపద్మయుగళిన్ సేవించి యాసజ్జనా
ధారున్ సన్నుతిఁ జేసి యిచ్చిన ప్రసాదస్వీకృతిన్ గోపుర
ద్వారంబుల్ చని నిర్గమించి యొక కాంతారోటజావాసులై
వారల్ విష్ణుపురాణకర్తసల సద్వారంబు వో ద్రోయుచున్.

క. వీరిరి పరాశరునకున్, వారలు ప్రియశిష్యులగుచు వర్తిలు గంగా
ద్వారమునఁ దపమొనర్పఁగ, వారితపం బింద్రుఁ దలిగివారించుటయున్.

క. అప్పోటువాని యమ్మున, లెచ్చటఁ దపమాచరించ నింద్రుఁడు దోడ్తో
నప్పోటికరిగి చక్కని, యచ్చరలును దాను విఘ్న మాపాదించున్.

క. ఆవెంబడి మునులిరువురు, కావేరీతటము జేర కలుషములడఁగెన్.
రావెఱచె సునాసీరుం, డావైష్ణవు లందునహిత మాపాదించున్.

ఉ. వారిమరుద్ఘృణావిమల వారిని స్నానమొనర్పఁ జేరుచో
నీరములేక వీడయిన నివ్వెఱనొంది యిదేమిచిత్రమో
వారి యవారినిన్నధిక వారిగ కారణమేమియంచు న
య్యోరుపయి న్విలోకనము లేగక దీరక చూచుచున్నెడన్.

సీ. ఉల్లోలకూలంకషోన్మాలికానేకభూరుహావర్తవిస్ఫురిత మగుచు
ఘళఘళాయతవిశృంఖళ మరుత్ప్రేరితాభంగురరంగానుభావ మగుచు
పార్శ్వోపవనతరుప్రకర పుష్పపరాగమాధ్వీరసప్లవమాన మగుచు
తవిరళలహరికానిబహుళోద్గారితపాండురడిండీర ఖండమగుచు
వచ్చె నాకస్మికముగ దేవస్రవంతి, సవతి జలరాశిరాణివాసంబు సహ్యా
తనయ కావేరి శ్రీరంగధామవసతి, దిగులుపడి తీరవాసులు పగిలిపాఱ.

క. మునులు భయమంది యారా, పెనువెల్లువ వచ్చెననుచు బెదరుచు నహ్యా
హినిఁ దేరిచూచుచుండఁగ కనుపండువుచేసి సహ్యకన్యామణియున్.

సీ. వికసించి నెత్తమ్మివిరి మోము బాగుగా కలువలు కన్నుల చెలువుగాఁగ
కప్పుమీరిన నాచు విప్పు వెన్నెరులుగా జక్కవల్ గుబ్బలనిక్కుగాఁగ
ప్రప్పాడి నెమ్మేనిబూయు కుంకుమగాఁగ తెల్లని తెరలు కుచ్చెళ్లుగాఁగ
జెలుకు బేడిసలు చూపుల మిటారంబుగా జవ్వాడునురుగులే నవ్వుగాఁగ
బహుళవిహగారావము మధుపాన మత్త, కలకలాయతమధుర వాక్యములుగాఁగ
మగనికౌఁగిలి యాశించి మగువవచ్చి, తీరుఁగనిపించి మించి కావేరి యపుడు.

క. దిగులుపడి సత్యుఁ డాత్మన్, సగుణబ్రహ్మంబు రంగశాయిఁ దలంచెన్
నగుమొగముతో సుబోధుఁడు, మగతనమున దలకఁడయ్యె మదిని మకమున్.

గీ. అమరవాహినిపై జహ్నుఁ డలిగినట్లు, మండి కోపించి దిక్కులు నిండినచు
సహ్యజను జూచి యమ్ముని జాఠరాగ్ని, యడఁపఁగాఁబలె మ్రింగెదనని తలంచె.

మ. కలగెన్ పిండిలిపండుగా జలధు లాకంపించె ముల్లోకముల్
కులశైలంబులు సంచలించె నభ మాక్రోశించె భూచక్రమ
ల్లలనాడెం దడబాటునొందె దిశలెల్లన్ వహాని నేత్రిసకాం
చలకోపానలజాయమానవిశిఖా సహ్యోద్భవన్ డాసినన్.

గీ. చిత్రమిది యపార యంగుష్ఠమాత్రుఁడయ్యు, వార్ధు లాపోశనించె నూర్వశిత నూజుఁ
డింతవాఁడను కావేరి యెంతనాకు, నంచు దాపుటకై తోయమంచునంత.

క. యేరెల్ల నడగి కాలువ, తీర్థై యొకమందకట్టు దిక్కులునాహా
కారంబునిండ ముని కర, వారిజముల పుష్వఁ దేనిపడువున నిలిచెన్.

శా ఆలోనంబరవీధివార్షికపయోధారావధీరంబుగా
యేలా చాలును మానుమాను తగునే యీయత్న మింతేహితం
బాలోకింపఁగ నాదుపల్కులని యత్యాశ్చర్యకందంబులౌ
నాలాపంబులు వీనుసోకిన నతండాలించి మేలెంచుచున్.

ఉ. చల్లనివై సుధామధుర సౌష్ఠవశైలములై దయావిశే
షోల్లసనంబులైన చతురోక్తులు నానతియెవ్వరిచ్చిరో
మెల్లనిమాట యేలనిఁక మ్రింగకమాన కవేరికన్యకన్
దెల్లమిగాఁగ మానుమను దేవుఁడు మాకుఁ బ్రసన్నుఁడౌటకున్.

క. వలసిన నాకున్ మ్రొల, న్నిలుచు న్నిలకున్నవైన నిష్ఠురమాయా
చలమీడేరుతునన్నన్, వలదనువాక్యంబు వినఁగవచ్చె న్మతియున్.

శా. ఏమీ మానివరేణ్య మాకు నిదిభూయిష్ఠంబు కావేరియే
శ్రీమద్రంగశయానుమందిరము ధాత్రీలోకపూజ్యంబు ని
స్సీమానేకమహాత్మ్యరూపమఘరాశిచ్ఛేదనం బన్నచో
నామాటల్ విని మానినాయకుఁ డమంద్ధానందకందాత్ముఁడై.

ఉ. ఈపలుకేలబోల నిఁక నెన్నిభవంతము లీవుచేసినన్
జూపుల కోర్కెదీరనినుఁ జూడక కోపముదీర దూరికే
జూపులుజేసినమ్మను నె సహ్యజ నామతమిట్టిదన్న యా
లాపములిచ్చి మెచ్చి చదల న్మునిపీనుల కొక్కెండియున్

గీ. ఇల మునినాథ కావేరి యిసుకదివి, పున్నెఁగోటలనడుమ నపూర్వమైన
బంగరపు రెజ్జలోన శ్రీరంగధాముఁ, డిందిరయు దాను గ్రీడించు నెందు నెప్పుడు.

గీ. వాసుదేవుని పడకయిల్లయి సమస్త, జనులకును కామధేనువై సకలదురిత
హారిణియు నైన నదిమీఁదనలరి నీవు, కట్టుకొను టేమి యనవాతెఁ డిట్టులనియె.

క. నీవేమి గట్టుకొనియెదు, దేవా పాదచూపరాదె తీరనిపనికిం
గావేరికిసగు నాకగు, చేనదలనటన్న మాట చెవిసోఁకుటయున్.

ఉ. అనఘుము నీకు దేవరయునైన నొసంగెదనన్న నెవ్వరం
బడరను నిన్నుఁ జూపక బయల్విని నావుడు నీశ్వరుండ నే
ర్పడ నను జూడ బ్రహ్మయు సుపర్వులు నోపరటన్న నీవు నా
యొడయుఁడవేను నీయడియ నోపుదు సన్నిధిగమ్ము నావుఁడున్.

సీ. శ్రీవత్స మనుమచ్చ జెలఁగు నెమ్మెనితో కౌస్తుభమణిపతాకంబుతోడ
మకరకుండలభాసమానకర్ణములతో దంబైన మణికిరీటంబుతోడ
శంఖచక్రాదిరాజద్భుజాగ్రములతో దయలీను నేత్రపద్మములతోడ
నొప్పరిచలువాటు పసిఁడిదువ్వలునతోఁ గమలగాపున్న వక్షంబుతోడ
హారమంజీరకటకకేయూరకంక, ణాంగదంబులతో మందహాసవదన
చంద్రబింబంబుతో గుణసాగరుండు, హరి సుబోధునియెదురఁ బ్రత్యక్షమయ్యె.

క. కలనో భ్రమచేతనొకో, నిలుకడయో యనుచు నలరి నివ్వెఱగాంచెన్.
తలకించుఁ బులకించుఁ, దిలకించుఁ దెలివిగాంచు ధృతివాటించున్.

గీ. తోడఁ బ్రణమిల్లి లేచి చేదోయి మొగిచి, వాసుదేవాయ సద్బ్రహ్మవాచకాయ
శ్రీనివాసాయ! రంగవిమానశేష, శేషశయనాయ తే నమస్తే నమోస్తు.

సీ. దేవ నీవదనంబు తేజోమయంబు చంద్రార్కులు నీలోచనాంబుజములు
దిక్కులు నాల్గు మీచక్రిని భుజములు మీకు నాభిస్థలం బాకసంబు
ఘ్రాణికగా కాష్ఠములు నీదువీనులు భూమీరుహమ్ములు రోమరాజి
సర్వాత్మద్వ్యపరూపచరాచరము మేను పంచభూతస్వరూపంబు నీవ
మహదహంకారనామతన్మాత్ర నీవ, ప్రకృతిపురుషుండవును పరబ్రహ్మ నీవ
సృష్టినటనంబులెల్ల నీచేతనయ్యె, కొలుతు రెప్పుడు మిమ్ముఁ బుణ్యులు రమేశ.

క. నిను గొలుచునట్టి సుజను, లనయంబును ఘోరసార మగుసంసారం
బనుపమమతులై తరింతురు, కనలేరీజాడ యెంతఘనులు ననంతా.

క. నినుఁ గన్ని ముఖచంద్రిని, జూచితి నీకరుణలైన చూపులచేతన్
నీచుండ నానేఁ ముందు, నీచరణమెగాక దిక్కు నెమకినగలదే.

క. చక్కని తామరలకు నెన, యెక్కుడుగల మీపదంబు లెక్కడ కెలనన్
మొక్కంగ జేరిన నాశిర, మెక్కడ యీ మొక్కళపున కేమన నేర్తున్.

క. కావేరిమీఁద నూరక, యే వెట్టినిగాక యలుగనేల యలిగినన్
మీవాక్యము లౌ గాదని, నేవాదించుటకు నన్ను నేరుందు హరీ.

చ. బలిమిని నిన్ను నాదుకనుపండువుసేయుట నీవు భక్తవ
త్సలుడవుగాన నాకనువు సొంగఁగఁజేసితి వింతమీఁద మీ
తలఁపున నెంచినట్టి దయతప్పదు నాకునభీష్టమట్లు కా
దలఁచితినంచు గేల్వెదలితాఁ బ్రవహింపఁగఁజేసె సహ్యజన్.

క. కరుణింపు మనుడు శ్రీహరి, వరమిచ్చెద వేడుమనిన వరమిదె నాకున్
ధరణిఁగల పుణ్యతీర్థము, లరసేయక నిమ్ము నీమహానదిలోనన్.

గీ. ఇచట మనుజులుగావించు నెట్టిదాన, మైన నొక్కటికొకటిగా ననుము లెల్ల
దూరమైపోవ వారు నీవారుగాఁగ, భుజగశయన యనుగ్రహబుద్ధి యనుపు.

గీ. అనుఁడు నట్టులవరమిచ్చి యాపరిథాన, పురుషుఁ డవ్యయుఁడనిమె సుబోధ నీకు
నిటుల సన్నుతిఁజేసితి నేనెనుమ్ము, వాసుదేవుఁడ శ్రీరంగవల్లభుండ.

క. ఖగరాజయాన సుఖముల, నగుదున్ బ్రీత్యక్షమచ్చటచ్చటగొని ప
న్నగరాజయానమున నా, లుగుమొగములవేల్పు నిటకిఁ గొనపెయింతున్.

ఉ. అంతియకాని యెవ్వరు ననంతశయానుని నన్నుఁగాన రీ
వెంతటిభాగ్యశాలివికదే పొడకట్టితి నిట్టిమేన నా
చెంతన రంగమందిరము జేరి మదిన్ భజియింపుచుండు ని
శ్చింతతనన్న నమ్రుడయి చేతులుమోడ్చి సుబోధుఁ డిట్లనున్.

క. ఓకమలేక్షణ పరమద, యాకరమగు దివ్యమంగళాకారముతో
లోకేశు నింటిలోపల, నేకతమున నిల్చి తానతిమ్మని పలుకన్.

శా. ఏ నాచే సచరాచరాత్మకవిధం బీవిశ్వ ముత్పన్నమా
యే నాకన్యము లేదొకప్పుడు సమస్తేలాస్థితిం జూడుచో
నేనన్నన్ బరమాత్ముఁడంచు శ్రుతులే యేవేళ ఘోషించు నీ
వా నన్నున్ వినవేడెపల్కితివి నీకాద్యంతమున్ దెల్పెదన్.

ఉ. శ్రీయుతమై మదీయమగు క్షీరపయోనిధిలోన నాదినా
రాయణ ముఖ్యనామక మనంతములౌ నిజమూర్తినున్న న
న్నాయజుఁ డాత్మలోనిలిపి యబ్జసహస్రములుగ్రతం దపం
బాయతభక్తి జేయుటయు నందుకు మెచ్చి కృపావిభూతితోన్.

లయగ్రాహి. తోఁటకొల్ల నలుగడల తొలుకరి మొగుల్గములు
బలిసి యిల జీఁకటులు బలె బొదువు మేనన్
గలములమిత్రారి చెలఁగనుగ వనభూషణాను
లుళియ మణికుండలపు టలవుగన జకుక్రేల్
జలజముఖిసాధనము లలగ గరముల్ దయను
చిలుకకును దామగలు చెలువుగిడ హారం
బులు వెలుఁగ వేదములు చిలుగ పెనుగద్దియను
నలునకును మోర్లిఁ దగ నిలుగ నతిభక్తిన్.

సీ. శరణమొందెదనయ్య వరమ్ముగేందార్పన దాసుఁడనయ్య పద్మానివాస
సాష్టాంగమయ్య వేదాంతవేద్యపదాబ్జ యభయ మీవయ్య పద్మాయతాక్ష
కరుణింపుమయ్య భక్తజనైకమందార తక్కితినయ్య ప్రధానపురుష
మనగంటినయ్య సమస్తలోకాధార, రక్షింపుమయ్య కారణశరీర
తపము లీడేరెనయ్య సత్యస్వరూప, పావనుఁడ నయితినయ్య కృపావిశాల
నన్ను మన్నింపుమయ్య యనాథనాథ, యరసి నను గావుమయ్య క్షీరాబ్ధిశయన.

క. అని నుతియించిన యేనా, వనజాసనుఁ జూచి యిత్తు వరమేమైనన్
గను వేడుమనిన వేఁడెద, మనమున గలకోర్కె సర్వమయ పరమేశా.

క. ఇనిట్లు నిన్నుఁ దపమున, ధ్యానము జేసితిని తదవతారంబున నా
చే నెపుడు పూజఁగొనుచు ర, మానాయక నిలువవలయు మద్గేహమునన్.

మ. అన నే గ్రిక్కన శేషశీతమ్ముదుశయ్యారీతిగా నుంచి యుం
డినయట్లన్ బవళించి యుక్తమగురూడిక్కన్ సత్యమోంకారమున్
తనకున్ సజ్జగజేసియిచ్చిన ప్రమోదంబంది యారంగమున్
తన మస్తంబులదాల్చి ధాత పరమోత్సాహంబు సంధిల్లఁగన్.

గీ. సత్యలోకంబుజేరి పూజాగృహమున, ననుఁబ్రతిష్ఠించి నిత్యంబు నలినభవుఁడు
సముచితారాధనోపచారములచేత, పంచరాత్రికసరణి పూజించు నంత.

క. ఇనసుతుఁడు మనువు ధాత్రికి, ననుఁదేనియమించి యొక్కనాఁ డిక్ష్వాకున్
దనయు నయోధ్యాపురిలో, నునిచి వనంబునకుఁజనియె నొక్కఁడు ధృతితోన్.

ఉ. పోయి వనప్రదేశమున ఘోరవనానలు ప్రస్ఫురింపఁగాఁ
గాయుచు ఘర్మకాలముల గాటపుయెండలు మించఁగా నవ
వ్యాయాముమంచి యీఁదు తనుసంధులుమూర హుతాశనార్చు లే
ఛాయలునింప నన్నుమమ జల్పె తపంబు తదేకచిత్తుఁడై.

మ. తప మత్యుగ్రముగా నొనర్చి యతఁ డాత్మన్ నాకలోకంబుఁ దా
నిపుడే కైకొనఁ జూచె నంచు మదిలో నింద్రుండు గోపించి చే
తిపవిం బంచిన ధారుణీవలయముర్కీలావళిం గప్పి రా
జుపయిం దానతఁ డస్మదర్శితమహోజ్జ్వలుండై విరాజిల్లఁగన్.

గీ. చాల గరుణించి యే సుదర్శనముఁ బంప, నది సహస్రార్కసంకాశమగుచు వచ్చి
కొట్టినం గాలకాష్ఠమై కులిశ మడఁగి, యల్లటువడంగ చక్రంబు నరిగె మఱల.

క. తా నదియె యుఁగక యచలత, బోనిష్టుం డైన రాజపుంగవు చిత్తం
బే నరయుట జైవాత్రికుఁ, డైన ద్విజాకారమున హితాలాపములన్.

ఉ. ఏమిటికయ్య సర్వధరణీశ్వర మేను కడింది యెండలన్
సామగ దావపావకవిశాలశిఖావళిచేత వంగి యా
భీమవనంబునం దపము పేరిట గాసిల బుద్ధిచాలదే
నామదిలో నెఱింగితి విన న్బనిలేదు భవత్ప్రచారముల్.

శా. నీవా రుద్రసుఖామరవ్రజశిరోనిత్యార్చనద్యన్మణి
శ్రీవిన్యాసపదాంబుజాతయుగళున్ జిన్మూర్తి నేతెంచి యీ
భావం బేల జనించె నీకు నకటా బ్రహ్మాదులుం గానరా
దేవుం జూడ నయోధ్య కేగుము విపత్తిం బొంద నీ కేటికిన్.

క. నామాట విని న మేలగు, నామీఁద న్నీదుచిత్తమనవినియును నా
భూమీసురుఁ గనుఁగొని నగు, మోమున నిట్లనియె డెందము వికాసింపన్.

ఉ. ఎచ్చటనుండి వచ్చితిరొ యెయ్యెడ కేఁగఁ దలంచినారొ యీ
ముచ్చట లేల మీకు ద్విజముఖ్య లెసంజను డట్టివోటికిన్
బచ్చన మాటలేల పనిమాని నపాట రమావిలాసి రా
డిచ్చటికంటి రవ్విభు మునీంద్రులు గానరటంటి రెందులన్.

గీ. వచ్చునని మీకుఁ దెల్పినవార లెవ్వ, రేపదము సేయ రామి మీ కేమి గొఱఁత
తను వనిత్యంబు యిరువది జననములకు, దినము లూరక చెల్లింపఁ జనదు గాన.

గీ. భోగములచేతఁ దనిసి యే ప్రొద్దు వోక, తపము చేసెద నెన్ని వత్సరములైన
మేను చొఱఁగిన మఱియును మేను లెత్తి, యిటులనుండుదు సంకల్ప మిదియ నాకు.

క. విచ్చేయుఁడన్న మాయల, రచ్చ మృపాద్విజుఁడు కాన రాకతొలఁగఁగా
నచ్చెరువున నితఁడే హరి, యెచ్చటికో బోవు బోయి యెఱుఁగమి వచ్చెన్.

స్రగ్విణి. పోవునె కాండుగాఁ బోలు రానట్టివాఁ
డేనగ్గనచ్చె మున్నేమి రమ్మంటినే

పావనంబై రూపంబుతో రాఁగ దా
దేవతారాధ్యుఁ డీతిరుకన్ వారిటముల్.

తోటకం. రాదరిచూడక రాదుగదా యీ
బోదలకేమది చూచెద రాఁడే
తాదనయిచ్చు వృధాతపమీఁదన్
చోదల పోడలు బోలును నాకున్.

వ. అని వెడిదంబుగా మొదటియట్లన ఘోరతపంబొనర్చుచుం
డిన మనుభూవరుం డిదిగణించి బలారిబలాబలానురే
ఖుని శతకోటియట్లు పొగనూరనె రాజునకై యిదేల నా
కరిమిఁ రాజ్య మింకనని యంబుజగర్భునిఁ జేరి యిట్లనున్.

క. అంభోజగర్భ యొక వి, శ్వంభరపతి మీఁద నను వసుధాస్థలికిన్
జంభారి రిపులమునిమిన, దంభోళికి యిప్పుడు యన్యధాత్వము వచ్చెన్.

క. నాకేటి కింద్రపట్టం, బాకడ నీ మైలబాసినపు డయ్యెడు వే
రేకట్టన నేయింపుము, నాకము నీమననుచ్చిన నుపర్వనికిన్.

గీ. అనిన నింతటిపనివచ్చెనా సురేంద్ర, చింతిలఁగనేల నేఁగల్గ నింతపనికి
ననుచు నెందునకో తపమాచరింపు, చున్నవాఁడని భావించె యోగదృష్టి.

క. కాంచనజలజము జారి వి, రించిబడియె వెజ్జు బొబ్బరించినరేఖన్
ముంచిన మూర్ఛన్ గని యిది, మంచిపనా యెనని నచుచినునుం డల్కన్.

క. నారదునేత కమండల, శిరమునఁ గమలభవుని నేత్రాంచలముల్
స్వారాజు దుసిచి మరలన్, సారసపీఠమున నుసువ సభయుండగుచున్.

గీ. నిరఘునకు మెచ్చి నాయింట దలరడెపుడు, రంగపతి సర్వలోకశరణ్యుఁ డనుచు
నమ్మి [illegible] నిజేటిపైన మైనావృతండిరి, పాయు నేర్తునె నే నిన్ను న్యాయముగను.

క. అని [illegible] వనతిరువారాడన, మునవప్పుడు వైనముగుచు మూలవిమానం
[illegible] జనేనమై యుం, డిన రంగస్వామివాకిటికి నడ్డముగన్.

క. [illegible] లుచు నీ, యడుగుంచామరలు వాసి యరగడియైనం
[illegible] తా నేర్తునె, జలనిధిపర్యంక యింత జను నే నీకున్.

[illegible] మొదబాసిపోవనని నానాదైన్య వాక్యంబులన్
[illegible] సాన్నిధ్యమునందుఁ జింతిలు విధాతం జూచి రంగేశుఁ డి
ట్లను పారిజాతకప్రాజచేసితివి మధ్యాహ్నంబు భూమండలం
బున నానాజనరక్షకైకభరమున్ బూనన్ విచారించితిన్.

క. సాయంసమయమునకు నీ, సేయుసపర్యలువరింపఁ జేరుదు నీతో
నీయెడలేమిటికని ఫణి, నాయకశయనమున వచ్చి నరవరమౌళిన్.

క. నిలిచితిని కంటకంటిఁ, గలిగెం శ్రీరంగనాయకనిధానము నా
తలఁపులుఫలించి గెలిచితి, నలువన్ మనఁగంటి ననుచు నర్తించె వడిన్.

మ. తలపై నన్నుధరించి భూవరుఁ డయోధ్యాప్రాగ్దిశాప్రాంగణ
స్థలియందున్ సరయూతటంబున బ్రతిష్ఠానంబు శ్రీరంగమున్
వెలిపారంబనఁగా నమోఘ్యభవనావిర్భావముం గోపురం
బులు ప్రాకారము లాయతించె సురశిల్పుల్ వచ్చి నిర్మింపఁగన్.

మ. మను విక్ష్వాకున కిచ్చె నవ్వెనుక నమ్మార్తాండువంశంబునన్
జననంబొందిన రాజులెల్ల బహుపూజాసంతతారాధనల్
దినమాహోత్సవముల్ ఘటించి మది నెంతం దృప్తిగావించి రా
ఘునిపర్యంతము నర్చఁజేసిరి జనంబుల్ గాంచి రిష్టార్థముల్.

మ. ధరణీభారముమాన్ప దాశరథియై తాఁబుట్టి కైకేయి యా
భరతున్ బట్టముగట్ట వేఁడువరముం బాటించి సౌమిత్రియున్
ధరణీజాతయు వెంటరా భయదకాంతారంబుల న్మౌనులం
బరిపాలించి ఖరాదిదైత్యుల ననిన్ మర్దించి శౌర్యోన్నతుల్.

గీ. దండకాటవినుండ సీతను హరించె, పంక్తికంధరుఁ డది రామభద్రుఁ డెఱిఁగి
యర్కతనయహనూమాన్నరాదులైన, కపులచే వార్ధిఁ గట్టి లంకకును జనియె.

చ. దురమున నింద్రజిత్ప్రముఖదుష్టనిశాటుల లక్ష్మణుండు దు
స్తరశరలాఘవక్రియల శౌర్యమునన్ దశకంఠ కుంభక
ర్ణ రణకలాకలాపము తృణంబుగ నెంచి వధించి రాఘవుం
డిరవుగఁ ద్రా విభీషణున కిచ్చిన పూనిక నిర్వహింపఁగన్.

గీ. జలధితీరంబునందు లక్ష్మణునిచేత, కట్టెపట్టంబు మునుపె లంకకు నిజముగ
వెనుక పట్టంబుగట్టించె వెలఁదితోడ, రామచంద్రుఁ డయోధ్యాపురంబు జేరి.

ఉ. తా నభిషిక్తుఁడై రఘువతంసము చాలబహూకరింపుచున్
భానుతనూజవాలిసుతపావనిముఖ్యులఁ బంచి రాక్షసేం
ద్రానుజుఁ డవ్విభీషణు బ్రియంబున రమ్మని శౌఘ్న్యలంకకున్
మానక మెప్పుడున్ మమత మాయెడనంచు వచించి పంపినన్.

మ. భయమున్ దత్తగపాటు దైన్యమును దోఁపన్ స్వామి శ్రీరామ మీ
దయకుం బాత్రుఁడగానె యేమిటికి నిర్దాక్షిణ్యచిత్తుండవై

తి యథార్థస్థితి రాక్షసుండనియొ భక్తింగొల్వలేదో హిత
క్రియలం దేమరియుంటినో పలుకులఁ బెంటాడి కానైతినో.

క. ఎక్కడి లంకాపుర మే, నెక్కడ నిన్నుఁ బాసి కడకు నేలాచనుదున్
రక్కసుఁడనైన నీవే, దిక్కనియున్నాఁడ తండ్రి దిగవిడుతురటే.

క. పొమ్మనినప్పుడె మేనం, దమ్ముఁగదా యనుచు ననువితానము దొలఁగన్
సమ్మతమొందెను నాకిది, సమ్మతమే సభకు మీకు సమ్మతమైనన్.

గీ. కించుకగవాని నాజ్ఞ సేయించునట్టుల, వెడలిపొమ్మన్న నేనేల కడకుబోదు
పుణ్యమున కొడిగట్టి యీపాంతనున్న, వార లోకమాటయనరయ్య వాసిచెడదు.

క. అని పెదవులుదడపుచు నగ, తనుగనుఁగొని రిచ్చనున్న దానవవిభు పై
ననురాగము కరుణయు మది, నినుమడిగా రామచంద్రుఁ డిట్లనిపల్కెన్.

క. ఈబోలనట్టియర్థము, చేఁ బరమప్రీతినిచ్చి సేయఁగవలయున్
నేబోవవలయు లంకకు, తాబోవం డితఁడు కడమతలఁపుల ననుచున్.

క. రమ్మని దనుజాధీశు క, రమ్ము కరమ్మునదగిల్చి రఘుపతి శ్రీరం
గమ్మునకుఁ దోడుకొని చని, సమ్ముఖముననునిచి రంగశాయిం జూపెన్.

శా. సేవించఁదగు సంతతంబు సుజనుల్ శ్రీనర్తకీరంగమున్
భావాతీతపదాబ్జసేయమగు సత్పద్మాక్షు సారంగమున్
దావప్రాయభవాదితామృతసరిత్తారంగమున్ హాటక
గ్రావోత్తుంగమునాగ మత్ప్రికరరంగద్భృంగమున్ రంగమున్.

క. మాయిక్ష్వాకునివంశజు, లీయీశ్వరు రంగధాము నిలవేలుపు నా
దాయము నిక్షేపముగా, పాయకఁ గనికొల్తు రింతపర్యంతంబున్.

క. నాకన్న నధికమైనది, నీకున్ భువనముల లేదు నెమకిన నొసఁగన్
నాకారాధ్యుఁడు శ్రీపతి, నా కారాధ్యుం డితండె నాకధికుఁ డగున్.

క. ఈరంగస్వామిని నా, మారుగ గనికొల్వు మారుమాటాడకుమీ
యూరికె జను మొసఁగెదనని, శ్రీరంగవిమాన మతనిచేతికి నిచ్చెన్.

ఉ. ఇచ్చిన మిన్నుముట్టి యతఁ డెంతయు సంతసమంది రాఘవున్
ముచ్చటదీర లేచి పదముల్ తనఫాలముసోఁక మ్రొక్కి పై
నచ్చరదుందుభుల్ మొరయ నంబరవీధిని వచ్చి వచ్చినా
యిచ్చదలంచినట్లుగ మహీస్థలి గాంచె కవేరికన్యకన్.

గీ. కాల్యకరణీయములు దీర్చఁగాఁ దలంచి, మిట్టయైనట్టి కావేరి నట్టనడుమ
ఇసుప సైకతామయద్వీపమున నతండు, మస్తకముమీఁది రంగధామంబు డించె.

క. తానును సమయార్థాను, ష్ఠానంబులు దీర్చి పురికిఁ జనువాఁడై నా
వూనిక దెలియక రంగవి, మానము తలవంచి మ్రొక్కి మది బొదలఁగన్.

గీ. మ్రొక్కి యెత్తెదనని చేర మున్నె యదియు, శేషజిహ్వాకలన ఘనశ్రీశ మాంత
నారసాతలముఁగ వ్రేళ్లువారి మేరు, పర్వతోపమై ధాత్రిఁ బాదుకొనియె.

క. చులకగ నెత్తఁగఁ జూచెం, బలిమిం గదలించిచూచె పట్టుగఁబచి యటా
తలనానియెత్తిచూచెన్, నలుగురుమంత్రులును గొని పెనంగియుఁ జూచెన్.

క. దానవపతి యీకరణి వి, మానము తాఁ జుట్టు సుట్టి మల్లాడి దిగుల్
పూని యిదియేమి రంగశ, యానా యిఁక నేమిచేయునయ్యా యనుచున్.

సీ. కనలేక నీయందునునిచిన కావేరియమ్మ రంగస్వామి సంపనమ్మ
దీనునిపై వనిదేవకామినులార కరుణింపరమ్మ రంగవిభుఁ గూర్చి
యాకాశవాణి నీవైన రంగేశ్వరుహృదయ మిట్లని యానతియ్యవమ్మ
ధారుణీసతి రంగధాముఁ డేటికిరాఁడు కలయర్థ మీవైన బలుకవమ్మ
తండ్రి శ్రీరామ నీవు నీదాసునన్ను, యలమటలుదీర్చి రంగేశు ననుపవయ్య
స్వామి శ్రీరంగశయన నీచరణయుగళి, నమ్మివచ్చితి రావయ్య నన్నుఁగావ.

ఉ. హా యను నీవొసంగిన మహాధన మంకెసు రాదు రమ్మ రా
మాయను నోసమీరణకుమారక సజ్జదెమల్పఁ దోడుగా
వేయను తెచ్చియారక కవేరిజలోనిను డించిపోదు రం
గాయను నిక్కమో కలయొకాయను నేరము వచ్చెఁగా యనున్.

క. ఈతెఱఁగు చారజనముల, చేతన్విని నిచుళరాజశేఖరుఁడు నతి
ప్రీతుండై ధర్మవర్మపు, నీతుఁడు దా వచ్చెనని వినీతుండగుచున్.

సీ. కలిగెఁగా కృతతపఃఫలసారసామగ్రి చేకూరె సంకల్పసిద్ధి నాకు
పొందెగా దేవతాపూజాఫలంబెల్ల నబ్బె ననంతపుణ్యాతిశయము
దొరికెగా బహుదానపరిలబ్ధభాగ్యంబు పరగశరీరసాఫల్యమహిమ
జతగూడెగా సమార్జితసుకృతవ్యక్తి నిండు కోరికలెల్ల పండెనిపుడు
నే గృతార్థుఁడ నన్నింట నేటిదినమె, దినము నాజన్మమేజన్మ మనిన నిట్టి
రంగధామంబు లోకైక మంగళంబు, వెలసె కావేరి ననుమాట విన్నకతన

మ. అని నానాహితబాంధవద్విజనృపాలామాత్యవర్గంబు చెం
తను గొల్వన్ దనుజేంద్రుఁ జేరఁజని నీదాసుండ శ్రీరంగధా
మునికిన్ దానుఁడవీవు నీపదయుగంబున్ బూజఁగావింపఁగ
ల్గెను జాలింపు విచారమేల తనుపీలలన్ శ్రీనుంబొందఁగన్.

సీ. అని యూరడించి మహానుభావ విమాన మజహరేంద్రాదులకైన బలిమి
నెత్తరా దిది మొద లుత్తరాఫల్గునినాటిపర్యంతంబు నలినభవుని
నియమంబునను రోహిణీనామకామృతసిద్ధయోగంబున జేసినావు
రంగప్రతిష్ఠ తీరదు చేర నెంతటవేగిరించిన నది విస్తరింతు
చల్లకై వచ్చి ముంతదాచంగనేల, యెదురు జూచుచునుంటిని మిన్ని నాళ్లు
నీకతన నాదుకోర్కెలన్నియు ఫలించె, ననఘుము తదీయపూర్వాగమానుకరణి.

గీ. దశరథుఁడు పుత్రికామేష్టి తానొనర్పఁ, బూని పిలిపించె రాజులఁ బుడమియెల్ల
నేలువాఁడౌట బోయితి నేను నట్టి, యుత్సవమునకుఁ బోరామి యున్న కతన.

క. నరపతి జన్నము దోడ్తో, నరివిరియలరించె నియతి నవభృథస్నానం
బిరువురుగఁ జేసియు భూనా, థుల బహుమానముగ వేడ్కతో ననుపుతరిన్.

చ. ఉడుగరలేనునంది నతఁ డూరికి పొమ్మనిపంప నూరకే
వెడలక వారి గుప్తమగువిత్తము నేర్పున మోసపుచ్చి యె
ప్పుడు గొనిపోదు దీని కొకబుద్ధియు దోఁచదు డించిపోవఁగా
నడుగులురావు రంగనిలయా నిను నెన్నఁడుఁ జూడఁగల్గునో.

మ. అని దాయాదివిరోధ మేరుపడ నే నాలోచనల్ జేసి రం
గనివాసుల్ గొని తేర నప్పటికి మార్గంబేమియున్ లేక వ
చ్చినత్రోవ న్మరలంగవచ్చి మదిలో చింతింపుచు న్నాపురం
బున కాలూద నసహ్యమై యువతిసంభోగాదులున్ మానితిన్.

మ. అశనాదుల్ భుజియింపఁగా నరుచి భూషాదుల్ గనన్ వేసటల్
స్వశరీరాదిశరీరరక్షణవిధాసంసక్తిపై నొల్లమున్
పశులందున్ మొగమీఁక యుండుటయు చాలంగల్గి యేప్రొద్దు రం
గశయాను న్మదినిల్పి మౌని నియతిన్ గావేరితీరంబునన్.

మ. లవలీ లుంగ లవంగ వకుళైలా నాగ పున్నాగ చూ
తవితానమ్ముల మంజులప్రసవగంధప్రాప్తకుంజాంతర
స్రవదుద్వేలమరందపూరితసరిత్సామీప్యభాగంబులన్
భువనాధీశ్వరుఁగూర్చి చేసితి తపంబు న్మాసపర్యంతమున్.

క. ఈజాడనుండఁగా న, వ్యాజోపకృతిస్వభావు లచ్చట భార
ద్వాజాదిమునులు ననుఁగని, రాజ తపం బీవు సేయు క్రమ మెద్ది యనన్

చ. తెలిపిన వారలందుకు మతి న్సహియింపక ధాత్రినేలుటో
చలమున శత్రుభూవరుల సంగరవీధిని గెల్చుటో జనా

వలిఁబరిరక్షసేయుటయొ వచ్చినయర్థులకిచ్చుటో తపం
బులకును రాజపుత్రులకు పాత్రగునే మనువంశభూషణా.

గీ. ఉరక చేకూడుపనులకు నుప్పవేసి, పాత్రుఁగలయంగ నీకేల భూవరేణ్య
సులభమే రంగధామనివాసుఁ గనఁగ, కలిగియున్నది మనల భాగ్యంబుఁ జేసి.

క. రానున్నవాఁడు శ్రీపతి, కానున్నది గాకపోదు కావేరీ మే
లానందమేనితపములుఁ బూనికఁ గావించి రవిప్రభుని దెచ్చుటకున్.

క. ఇచ్చుటనసింప నానతి, యిచ్చెను శ్రీరంగధాముఁ డీరఘురాముం
డిచ్చిన విభీషణుఁడు గొని, వచ్చుఁ గవేరి జనుడించు వాలాయముగన్.

క. వరమిది తెగుదినములలో, పరమశ్రీసోపమృద్ధి ప్రాప్తముగా నీ
వెలుఁగక తపంబుసేయఁగ, నెఱిఁగినవారలను గాన నిటులనవలసెన్.

క. చాలింపు తపము నిజముగ, నాలింపుము మాహితోక్తు లౌ గాదనకీ
మేలెంచుము మదిలో మహి, పాలింపుము లేచిరమ్మ పార్థివముఖ్యా.

గీ. వారిమాటలు మదినమ్మి వదలి తపము, మారుపలుకకయే నొరయూరు జేరి
కాచి యేవేళ యెదురులు చూచి చూచ, యిన్నినాళ్లకు ననఘాత్మ నిన్నుఁగంటి.

క. నోములు ఫలించె రంగ, స్వామిపదాబ్జములు గంటి చాలదె భాగ్యం
బే మంచిదినము నేడు ధ, రామరులం బిలిచి జేయు మర్యాద విధుల్.

క. ఇదిమొదలుగాఁగ నొకతొమ్మిదినాళ్లకు బ్రహ్మపేర మించినతిరునా
ళ్లది మాయుభయంబులఁగని, మదినోరిచి నిలిచి మమ్ము మన్నింపు దగన్.

గీ. యుత్సవదినంబులగుట నీయున్న నెలను, తరలకున్నాఁడు శ్రీరంగధాముఁ డిపుడు
తొమ్మిదిదినంబు లస్మదాదులకు నెల్ల, సేవ లొసఁగినవెనుక విచ్చేయఁగలఁడు.

ఉ. లంకకువెంటవచ్చు నకలంకమతిం గొనిపొమ్ము నేఁడు మా
యంకెకురమ్ము నీపదములాన యథార్థము విన్నవించితిన్
బొంకిన నాజ్ఞసేయుము విభుండవు నీవు ధరిత్రికెల్ల ని
ష్పంకగుణాఢ్య నామనవి పాలనసేయుము మీఁద మేలగున్.

చ. అనవిని తత్ప్రధానవరు లట్టెయొనర్పుడు మంచిమాట తీ
రనిపనికట్టులైన సుకరమ్ములునా నడపింపఁగావలెన్
జనవరుఁ డీతఁడాడినది సత్యము నాప్రభు నవ్విభీషణుం
డును మదిసమ్మతించె విభుఁడున్ సవరించె యథోచితక్రియల్.

గీ. తననగరిలోన దనుజేంద్రు నునిచి తత్ప్ర, ధానజనులకు వివిధోపధావిధాన
పూర్ణగృహములొనర్చియపూర్వమహిమ, నడపె శ్రీరంగవిభుతిరునాళ్ళునతఁడు.

చ. అతిశయభక్తి గోపురమహావరణాదుల విశ్వకర్మని
ర్మితి నొనరించి యచ్చ్యదలు నించు పురంబు కరంబమర్చి యు
న్నతమును రత్నకాంచనసనాథము నైన రథంబుమీఁద నా
క్షితిపతి రంగధాముని వసింపఁగఁజేసె మహోత్సవంబునన్.

గీ. ఉత్తరను తేరునడపిన యుత్తరక్షు, ణంబ శ్రీరంగవిభు విమానంబుఁ జేర్చి
ధర్మనర్మయుఁ దనరాజధాని కరిగెఁ, బ్రీతి దనుజేంద్రునే నవుజ్ఞాతుఁ డగుచు.

సీ. క్షేమంబు శ్రీరంగధామంబు భువనాభిరామంబు నుతసురస్తోమ మవఁగ
సారంబు దివ్యావతారంబు శోభనాగారంబు సజ్జనాధార మగుచు
నాద్యంబు వేదాంతవేద్యంబు నిరతానవద్యంబు చిన్మయాపాద్య మీశ
గానంబు కృతమునిధ్యానంబు మునివరాధీనంబు శ్రీవనమాస్థాన మఖిల
శేషశేషిత్వ మశ్రాంతశేషతల్ప, ముభయకావేరికావాస మున్నతాభ
మైన రంగేశ్వరబ్రహ్మ మమరసజ్జఁ, జేరకొని జేరి మ్రొక్కె విభీషణుండు.

క. ఆలంకాపురి కరుగఁగ, నాలోచనఁజేసి మొదట యల్లన శుచియై
మూలవిమానము నెత్తఁగ, కేలం గదిలించిచూచె గెంటక యున్నన్.

శా. దిక్కుల్ జూచుచు చూచి రంగరమణా దిక్కెవ్వరే యంచు తా
దృక్కోణంబుల నశ్రుబిందువులు వర్షించుచున్ ....లక్ష్మణా
చక్రంజూడవదేమి సంగరములోఁ జావుండ రక్షించి యా
శంకం గారణమేమి యేమరితి వీస్వామీ ప్రసాదింపవే.

వా. రంగా యేటికిలేచిరావు రఘువీరా నావిధం బెట్టి నీ
యంగీకారమె కాక యిత్తెఱఁగు లేలా కల్గునో జానకీ
భంగించీక్రియ నీతనూజునకు సంప్రాప్తంబుగా నిట్లు పే
కుంగా బేరిమదలంతు రమ్ము యిఁక లంకారాజ్య మేమానోక్రో.

క. శ్రీరంగధామ నన్నిఁ, మేరందయఁ జూడవేని మీఁదటి కిఁక నీ
పేరైన విన్న నమ్మరు, ధారుణిఁ గలజనులు నీకుఁ దగ నీతలఁపుల్.

ఉ. నాకిఁక నేవెబుద్ధి కరుణామతి నిట్లని యానతీయవే
నాకడమాట నీవెక నెదాడుకొనన్ బనిలేదు రంగనా
థా కమలేక్షణా తగునె తండ్రి యనాథశరణ్యా లేచిరా
వే కడతేర్పవే యని మహింబొరలాడుచు నశ్రులొల్కఁగన్.

గీ. ధూళిధూసరితాంగుఁడై చాలనడలి, బడలి వాపోవఁ జూచి కృపావిభూతి
నేల చింతిల దనుజేంద్ర యిచట నున్న, నేమి నీవాఁడ విను మనెనీహితంబు.

సీ. కడకేగనచ్చునే కావేరి కావేరి లహరికాలోకనోల్లాసములను
తొలఁగిపోవుదమన్న తలఁపుపుట్టించునే యీ సైకతస్నపనాంగ మహిమ
నొకటబాయఁగవచ్చునే యీవృక్షశోభయాతూల రమణీయశోభనారామవసతి
నెంతసేదనవచ్చునే సప్తశాల విశాలపట్టణ మహైశ్వర్యగరిమ
కాన నిత్యనివాస యోగ్యంబు మాకు, నిచ్చట నపేక్ష వరము లేనిచ్చినాఁడ
కోరి కావేరియున్నగు వారికెల్ల, మాకు హితమైన నీకు సమ్మతము గాదె.

శా. రక్షోరాజ్యము లంక మాకు నిలువన్ రాదచ్చటన్ నిన్నుపయిం
బక్షం బెప్పుడునుండి నిన్నేకనుమన్ బాటించి నీరాకలన్
జేరి క్షామాలికలుంచి నీయభిమత శ్రీరీత్తు రామాయణా
క్షీక్షోణిం గలయంతకాలమును నిన్నేలింతు సామ్రాజ్యమున్.

గీ. ఏననియు రాముఁడని భేద మింత లేదు, కొలిచితివి మమ్ము నీకింత గలుగనేల
లంకకును బొమ్ము వలయువేళైన వచ్చి, రాకపోకలు నడుపు శ్రీరంగమునకు.

క. మానసపూజావేళల, యే నచటికివచ్చి నీదు హృదయమునందున్
ధ్యానించినట్లు నిలుతు న, మానదయామహిమ నవుచు నుపదేశింపన్.

మ. అనుమానంబులు మాని భేదములు మాయంజేసి యానందవా
రినిధిన్ దేలుచు నేకృతార్థుఁడను చేరన్ నాదభీష్టంబులున్
నిమఁ గావేరి ప్రతిష్ఠచేసె నటుటింతే చాలదే నాకు వే
రనఁగా నెవ్వరు నీకృపామహిమచే నేఁగంటి నిష్టార్థముల్.

గీ. అనుచు వలగొని మ్రొక్కి పోయెను విభీష, ణుండు లంకకు దనవారలందఁ గొలువ
నాటనుండియు నేను కావేరినడుమ, లోకరక్షణ తా జాగరూక మహిమ.

క. ఉన్నాఁడఁగాన నీకు ప్రి, యన్నాఁడనైతిని మదీయచరితము నాచే
విన్నట్టికతన నెవ్వరు, నిన్నుఁదలంచినను వారి నేరక్షింతున్.

సీ. వినుము సుబోధ నావినుపించు మత్కథ వినిన వ్రాసిన జదివిన జనంబు
సకలకల్యాణముల్ సంగ్రామవిజయంబు పుత్రపౌత్రము సర్వభోగములును
కామితములు సంకల్పఫలంబులు ధనధాన్యసస్యవాహన సమృద్ధి
ఆరోగ్యభాగ్యంబు హతకల్మషంబును దీర్ఘాయువును పితృదేవహితము
దివ్యభూషణ వస్త్రముల్ భవ్యకీర్తి, లతులసంతోషములు సుఖస్థితుల గొంది
వెనుక కైవల్యసౌభాగ్యమున నపెంతు, రింతయును సత్యమని యానతిచ్చె గాన.

క. గానసంహిత శ్లోకుల, శ్రీరంగమాహాత్మ్య మిది సరిశ్రీ జనులె
వ్వారు పఠించిన వినినన్, వారి యభీష్టార్థములు ధ్రువంబుగ గలుగున్.

రగడ. శ్రీనిరజానంతర కావేరీసరళతరంగము శ్రీరంగము
పావనమగు మణికాంచన సప్తప్రాకారమయాంగము శ్రీరంగము
తీరనివసన్మల్లీజాతిలతా నారంగము శ్రీరంగము
సారస నీహార సరళరసాస్వాదన సారంగము శ్రీరంగము
నరజనులార్జిత పుణ్యఫలవిధామ్నాయ చతురంగము శ్రీరంగము
తరుణమహాతూలమహాతల్పితధన్వాది భుజంగము శ్రీరంగము
సకల ధరాదివ్యస్థలబహువిలసన్మహిమోత్తుంగము శ్రీరంగము
మకరధ్వజతోరణకేతనచామరముఖరాభంగము శ్రీరంగము
మోహనలీలాప్యకశోకుల ముక్తినదీరంగము శ్రీరంగము
మోహింపంగఁజేయును సజ్జనుల ముముక్షుసమాగము శ్రీరంగము
మధ్యద్భాసిత ముఖమంటపరుచి మద్గరుడతురంగము శ్రీరంగము
మత్స్యమ భువనసమంచిత శోభనమహిమాని పసంగము శ్రీరంగము
దనుజవరానుజభాగధేయమహా ధర్మశరనిషంగము శ్రీరంగము
తన్నరు మహాశార్ఙ్గగదాయతనందకశంఖరథాంగము శ్రీరంగము
రామానుజముని తనమహిమము వర్ణనసేయఁగ మెచ్చెను శ్రీరంగము
తామసజనులకుఁ దనదర్శనమందఁగ నీయఁ డొకప్పుడు శ్రీరంగము
గోపురమునుమించిన మణికాంచనగోపురములు మించును శ్రీరంగము
నూపురమై లక్ష్మికి గణికాపదనూపురములఁ జెన్నగు శ్రీరంగము
నిచ్చలు నచ్చరవంశముకొమ్మల నెలవై జెన్నొందును శ్రీరంగము
ముచ్చటలను తమదలఁచినవారల ముక్తులఁగాఁ జేయును శ్రీరంగము
రంగరంగరంగం బనితలఁచ నరంగఁజేయును చిత్తము శ్రీరంగము
రంగరంగా యనుభక్తులకుఁ జెరంగుల బంగారము శ్రీరంగము
మరికలదాత్రిరుపతులను బ్రోచి భూమండలి ఘనవెలసెను శ్రీరంగము
పురుషార్థంబులు నాలుగు దమలో బోధించగ వెలయించును శ్రీరంగము
చేసినపుణ్యము కోటిగణితమై చేయుచు ఫలమిచ్చును శ్రీరంగము
వాసిగ తలఁపగరానిమహత్త్వము వర్ణింపందగినది శ్రీరంగము
దుర్గాగణపతిభైరవులను జేకోడుగఁ గాపుంచును శ్రీరంగము
వర్గత్రియముల నిశ్చలయపవర్గమునకు నిచ్చును శ్రీరంగము
బ్రహ్మేంద్రాదిసాక్షులసురదిక్పాలనివాసంబగు శ్రీరంగము
బ్రహ్మాండపురాయణ నానాభాగవతానందము శ్రీరంగము

కోరి హరుఁడు దెల్పఁగ వినువారికి కోరిక లీడేరును శ్రీరంగము
కూరిమి తనలో చంద్రపుష్కరిణిఁ గ్రుంకిన జయమిచ్చును శ్రీరంగము
కల్పకచింతామణికరధేనూత్కరములఁ గర మొప్పును శ్రీరంగము
కల్పాదిని మును ధాతకు పూజాగారంబై దనరును శ్రీరంగము
దాసులవేషముఁ బూనిన సురలను దలఁగ ద్రోయరానిది శ్రీరంగము
దాసోహం బను వైష్ణవకోటుల తానకమై మించును శ్రీరంగము
చూచినవారికి నపవర్గము మఱిఁ జూపఁగఁ జేయిచ్చును శ్రీరంగము
వాచంయములకు నేకాంగంబులకు నివాసంబై తనరును శ్రీరంగము
యేటికిఁ బోవఁగ తపములాసఁగా నిదుగో సేవింపుము శ్రీరంగము
యేటికి నొకనాఁడైన తలఁచినను నిహపరము లొసంగును శ్రీరంగము
కంటిమి కన్నులకరువెల్లను బో కామితము లొసంగెడు శ్రీరంగము
కంటిమి జన్మాంతరముల సుకృతంబుల కళ్యాణఫలంబగు శ్రీరంగము
అపగతకల్మషమగు శ్రీరంగము అపవర్గాంజనమగు శ్రీరంగము
జపసిద్ధిప్రదమగు శ్రీరంగము జటిలాస్పదమగు శ్రీరంగము
శ్రీరంగము నాచారనివాసము శ్రీరంగము దివ్యమహోల్లాసము
శ్రీరంగము హనుమత్పరిచర్యము శ్రీరంగము నుతసన్మునివర్యము
శ్రీరంగము సజ్జనగుణసేవధి శ్రీరంగము సద్గుణమణినీరధి
శ్రీరంగము శోభననిధివారిణి శ్రీరంగము సేవకచింతామణి
శ్రీరంగము శ్రీరంగము శ్రీరంగము శ్రీరంగము.

క. శ్రీరంగ రగడ విద్యా, పారంగతు లగుచు జనులు భక్తిఁ బఠింపన్
గోరిన కోరిక లిచ్చున్, శ్రీరంగస్వామి యిది ప్రసిద్ధం బయ్యెన్.

క. ఈజలధికామినీనది, నీజనములు వినఁగఁ జూచి రే పురిఁగిరి నే
నీజలముఁ ద్రావి రేనియుఁ, బూజించిర యేని ముక్తిఁ బొందుదు రెందున్.

క. అని యానతిచ్చి శ్రీపతి, యును నంతర్ధాన మొందె నుల్లంబున న
మ్మునియలరి రంగధామము, గని కొలుచుచునుండె ముక్తికై రసమగుటన్.

శా. పుణ్యోపేతకథాసుధారసరసాంభోమాల్యసృష్టిక్రియా
గణ్యాత్రావిలోపకారణరణాగ్రవ్యగ్రచక్రానలా
రణ్యానీభవరుగ్రదానవవనారంభక్రమోదార హై
రణ్యశ్రీలసదంశకోజ్జ్వలకటీరన్యస్తహస్తోజ్జ్వలా.

క. శ్రీ నీలా ధరణీ మహీ, శానందనిధాన చందనారామవనీ
మారిత వేంకటభూధర, సానువసత్కాలమేఘ సరసగుణౌఘా.

పంచచామరము. కలాకలాప సింధుకన్యకా కపాలపాలికా
విలాస దర్పణావలోక విభ్రమైకలాలసా
దృగ్దృశత్ స్ఫులత్ స్ఫులత్ ప్రకామనిష్పతత్పత
చ్ఛలచ్ఛల స్మృహానిశాట వక్రచక్రసాధనా.

గద్య

ఇది శ్రీ వేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్టు హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణశతాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

తృతీయాశ్వాసము.

——:(o):——

శ్రీచరణకమల మకరం
దోచిత సురవాహినీ మహోర్మినిచయము
క్త్రాచయ విలసన్మంజీ
రాచరితవిలాస వేంకటాచలవాసా.

వ. అవధరింపుము నాగదంతమహామునికి వ్యాసులానతిచ్చినతెరంగున సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

మ. అది యట్లుండెను నాగదంత విను మత్యాశ్చర్య మింకొక్కటు
న్నది యాలింపుము చంద్రపుష్కరమహాత్మ్యం బొందు మున్నచ్యుతున్
మదిలోనుంచి సనత్కుమారుఁ డతిభీమంబౌ తపం బుర్వియున్
జదలున్ యోగదవానలార్చులఁ దపింపం జేసె ఘోరంబుగన్.

క. ఇంద్రుఁ డదియెఱిఁగి యితఁడీ, సాంద్రతపం బెద్దివేడి సల్పెడినో ని
స్తంద్రుండై యని మాన్పఁగ, చంద్రాస్యల ననుప వారు సంయమియెదురన్.

సీ. చల్లనై వలపులు జల్లుచు ననియాడు మలయాగశీతలమారుతములు
కలయంగ పండువెన్నెలనిండ మిన్నంది పొడచూపె పున్నమ కడలిపట్టి
మాయఁ బూయకపూచెఁ గాయకకాచెనా కనిపించె పేరటామని తుపాకి
వెలచాగవిల్లు పువ్వులకోలలుం బూని దండువూనిక మదనుండు నిలిచె
శారికాకీరకేకిమయూరహంస, కోకిలమధువ్రతాదులుకోల్కలసె
పూనినసనత్కుమారు తపోవనమున, నెందుఁజూచిన శతమన్యుఁ డెచ్చరించె.

క. జిలిబిలిపాటలు వాటలు, కులుకులు కిలకిలలు ముద్దుగొనరెడు నలుకల్
కలికమితారపుఁజూపులు, గలయన్పర లింద్రప్రీతముగా వనవీధిన్.

సీ. శ్రుతిగూర్చె వీణతంత్రులు ఘుమ్మనంగ రంభ బిరుదు పెండేరంబు బెట్టెహారిణి
జడపారిజాతపుష్పసరులు జుట్టె ఘృతాచి కళుకుబంగరుకాసెగట్టె హేమ
తిలకంబు మృగనాభితీర్చె తిలోత్తమ మణిభూషలొనరించె మంజుఘోష
కులుకుచుఁ బసిఁడిగజ్జెలుదాల్చె నూర్వశి చలువకుంకుమపూసె చంద్రరేఖ
యితర సురకామినులు తమయిచ్చవచ్చు, జాడ నైసేసి యమ్మహాశ్రమముఁ జేరి
దేవతానాథు కనుసన్నహావభావ, హారిసరణి సనత్కుమారాగ్రసరణి.

క. మేళమ్ముగూడి దండెలు, తాళములును చంగులును మృదంగములు స
మ్మేళముజేసిన యొసపరి, యాలాపములెత్తి పాడి యాడిరి వరుసన్.

మ. అది చిత్తంబున జీరికిం గొనకఁ దా నంతర్ముఖాలోకమా
మది నయ్యోగివరుండు మూర్తమగు బ్రహ్మధ్యానపాకేణుఁడై
కదలుంజూపు నెఱుంగుటల్ వదలి రాకంబంబు చందంబునన్
బదిలుండై తపమాచరింప దివిషద్భామామణుల్ సిగ్గునన్.

ఉ. ఇమ్ముని కిన్కచేత నొకయించుకఁ గన్నులువిచ్చి చూడలే
దమ్మకచెల్ల యింద్రపలు కొదలనున్నది యాతఁ డల్కచే
హమ్మని శాపమిచ్చిన బయోజభవుండు మరల్పఁజాలునే
యిమ్మెయి మాని రండనుచు నేగిరి వచ్చినత్రోవ నందఱున్.

క. భూగోళమెల్ల నిండెడి, శాగనము లాక్రమించె సముదగ్రతపో
యోగంబున ననలంబ, య్యోగిశిరోగ్రమున బుట్టి యుత్కలతోన్.

శా. లోకంబుల్ తపియించి రూపఱఁగ నాలోకించి నానామరు
ల్లోకంబుల్ వికలాత్ములై కొలిచి రాలోకేశుఁ జేరంగ త
న్నాకేశుండు పినాకియుం జని విపన్నస్వాంతులై ధాతతో
లోకాధీశ సనత్కుమారు తప మాలోకింప వింతేనియున్.

శా. నీరంబుల్ తపియించి యింకి జలధుల్ నిర్వారులయ్యెన్ దతా
గారంబుల్ దరికొన్నమాడ్కి భసితాకారంబు లయ్యెన్ బనుల్
తీరెన్ సర్వచరాచరాత్మకధరిత్రీప్రాణిసంఘంబు నీ
వేరూపంబున సృష్టిజేయు దొకటే యీమీఁద పద్మాసనా.

గీ. బీజమాత్రంబు చిక్కక బేలపోవు, నెల్లసరణియు నింతట నెవ్వరిల్లి
కాన నిది వేళ తగినమార్గంబుఁ జూడు, మనిన నెంతయు భీతిల్లి యబ్జభవుఁడు.

శా. వారుం దాను మునీంద్రకోటియును గీర్వాణావలింగూడి యా
క్షీరాంభోనిధిఁ జేరనేగి యచటన్ శ్వేతాహ్వయద్వీపమున్

నీరేజాక్షుని వాసముం గని హరిన్ విష్ణున్ దయాసాగరున్
వారల్ భావనజేసి నమ్రులయి కైవారంబుఁ గావింపుచున్.

సీ. దండంబు మీనావతార విహారున కభివాదనము కచ్ఛపాత్మకునకు
మాయావరాహశరీరునకు మ్రొక్కు లంజలి స్వామి హర్యక్షమూర్తి
కారాధనము వామనాంగసంపన్నున కర్చనల్ పరశురామాఖ్యునకును
కర్ఘ్యపాద్యములు రామాభిధానవిలాసి కలరు దోయిళ్ళు నీలాంబరునకుఁ
గృష్ణునకుఁ గేలుమోడ్పు కల్కికి జోహారు, శరణు నారాయణునకు శ్రీహరికి జోత
లిందిరామందిరునకు నానందమూని, పురుషునకు మంగళంబు లీశ్వర ముకుంద.

మ. అని బ్రహ్మేశసురేంద్రముఖ్యసుర లధ్యాత్మానుసంధానులై
వినతుల్ వారలు నేర్చినట్టికొలఁదిన్ వేర్వేఱఁ గావించి యో
వనజాతేక్షణ భక్తవత్సల జగద్వ్యాప్తస్వ లోకంబు లె
ల్లను మాయించె సనత్కుమారుకోప మేలా యిట్లుపేక్షింపఁగన్.

క. రక్షింపు జగంబులు మము, వీక్షింపు కృపాకటాక్షవీక్షణములఁ బ్ర
త్యక్షముగా నీమూర్తి స, మక్షమునుగఁ జూపు నీరజాక్ష యనంతా.

ఉ. ఇంతకు సర్వలోకములు నేమగునొక్కొ సనత్కుమారు ని
శ్చింతతపోదవానలవిజృంభితఘోరశిఖాముఖంబులన్
గొంతకుఁగొంత యైననిలకుం బ్రజ నిల్వఁగఁజేయు మిందిరా
కాంత ! యనంత ! తల్పత్రిజగద్భరణా ! మొర యాలకింపవే.

మ. అని జేజేల్గుమిగూడి కూయిడఁగ క్షీరాంభోధిరంగత్తరం
గనికాయంబున నల్లబట్టు తెరలో కాకున్న నీరాపవ
చ్చిన నీలాంబుదమాలికాచయమొ నా చీకట్లు మిన్నెల్ల నిం
డెను క్రొంజీఁకటి గట్టియై కరడుగట్టెన్ మూర్తివంతంబుగన్.

క. ఆదిత్యతేజమనయాని, య్యై, దివ్యాదివ్యమగు నాకారముతో
వేదాంతవేద్య మహిమము, తో దృగ్గోచరవిభూతితోఁ గనిపించెన్.

సీ. శశియొ కాదిది పాంచజన్యంబు రవియేమొ కాదిది పరమచక్రంబుగాని
తమ్ములో కావు నేత్రమ్ములు నీలోత్పలమ్ములో కాదు దేహమ్ముగాని
కస్తూరిపట్టి మో కాదు శ్రీవత్సంబు జిలుగుపట్టో కాదు పసిండిచేల
గ్రహతారకంబులో కావు హారంబులు కనకాచలము గాదు గజవరుండు
మూపు కొనుము త్రిముపుజగ నుంచు నొడుగు, కాదు భోగింపనిశదభోగములుగాని
జననభేదంబు లడఁగించు మనల భాగ్య, రాశి యగు నితండు నారాయణుండు.

క. అనుచుం బ్రణవనమోవా, కనిహిత నారాయణాత్మక చతుర్థ్యంతా
భినుతి సమంచిత స్వాహాం, గనమస్కృతిపూర్వకంబుగా సుర లెల్లన్.

క. సర్వమయ సర్వభావన, సర్వాత్మక సర్వసాక్షి సర్వశరణ్యా
సర్వేశ సర్వభావన, సర్వప్రద సర్వరూప సర్వారాధ్యా.

క. విశ్వనుత విశ్వనిర్మిత, విశ్వావన విశ్వనిలయ విశ్వాధారా
విశ్వేశ విశ్వరంజన, విశ్వాలయ విశ్వదూర విశ్వాకారా.

క. ఉరగాయుతేశ నతసు, స్థిరమూర్తి వచింత్యభుఁడవు చిరతరవిద్యా
సురమూర్తివి పరమాత్మవు, పరమానందాత్మకుఁడవు బ్రహ్మమవు హరీ.

గీ. అనుచు వజహారముఖ్యు లిట్లభినుతించి, పల్కిరి సనత్కుమారు తపంబుచేత
కమలిపోనున్న యెల్లలోకములుగాన, దెలియనిదె మాన్చి మముఁ గృపాదృష్టిఁ గనుము.

క. ఈయత్నమైన జాలుఁ, మాయందఱి పనులెల్ల మన్ననతో మీ
రాయోగివరున కిచ్చిన, యోయచ్యుత మాకు మిగుల నుత్తమ మభవా !

ఉ. ఈతఁడు శూలి యాతఁ డజుఁ డీతఁ డితండు సురేశ్వరుండు మా
చేతను గానికార్య మిది చిత్తములోఁ గృపయుంచి వేగ వి
చ్చేతురుగాక యన్న నమరేంద్రులపై యెలనవ్వు మీఱ ల
క్ష్మీరమణీసహాయుఁడును జీవల కానతియిచ్చెఁ బ్రేమతోన్.

క. ఇప్పుడా సనత్కుమారుని, తపమే నెఱుఁగుదును వాని తలఁపౌనగూర్తుం
గృపచే మానుఁడు మీరిక, చపలత్వము లనుచుఁ బనిచె సకలామరులన్.

సీ. అత్యంతఖేదభయార్తులై వచ్చి శ్రీహరిఁ జూచి యలకొంటిరనుట యెంత
యొదురు నారాయణస్మరణ పర్యవసానపావనంబును బూర్వభాషితంబు
విన్నామె కామె యన్వేషుఁ డిందాప్రిమల ననిచి సనత్కుమారాశ్రమంబు
తా జేరునపుడు సాంఖ్యాయుఁడై వెంటనవంతా హరిపులు సేనాని పంచ
సాధనమ్ములు శిష్యులజాడ కృష్ణ, మృగమహితచర్మపరిధానులగుచు దాను
పలుక పాదార్ధరుక్మాసనములను వరుస, నన్యయన మొనరింపుచు ననుసరింప.

గీ. ఆగమాంతప్రాణేతిహాసములు త్రి, గోహితాకారములను జేరున భజింప
నారద సనందనాదులుఁ బార్శ్వములను, భాగవతులును సురలు నప్పగిదిఁ గొలువ.

శా. చేరన్వచ్చి సనత్కుమారు నెమరన్ జిత్రింబుగా నిల్చి దే
వారాధ్యుం గని లేచి యంజలిపుటీహస్తాబ్జుఁడై ధాత యో
స్వారాజో హరుఁడో మరుండో యిటఁ డిచ్చాభూపసంచారుఁడై
యీరూపంబున నన్నుఁ బ్రోచుతనని లక్ష్మీశుండో నిక్కంబుగన్.

మ. అన నయ్యోగ్యుఁడు చేరవచ్చి మునినాథా యీతపంబేల నీ
కన నారాయణుఁ జూడ నన్నమని నే యర్థంబు గామించినా
వన మోక్షార్థిని మీ ఋతెవ్వరన నేనాచార్యులందెల్ల పె
ద్దను నీసేమముఁ గోరి వచ్చితిఁ జుమీ దైవానుకూలంబుగన్.

గీ. అనినవిని యస్మదభ్యుదయార్థి నగుచు, వచ్చితినటన్న నీమాట పైపు జూడ
మనుజుఁడవుకావు ననుఁ బ్రోతువనితలంతు, నాదినారాయణుఁడవు తథ్యంబునమ్ము.

క. మీరెవ్వ రాజినాంబర, ధారులు మీ యాకృతికిని దగుశిష్యులు ని
న్నేరీతిఁ గూర్చితిరి మీ, పేరును దలిదండ్రులెవరొ చెప్పుఁ డనుడున్,

సీ. ఎట్టిపేరనువాఁడ యెల్ల పేరులు నావి గురుఁడెవ్వఁడందును గురుఁడ నేను
యెందునుండుదునందు నెల్లకోటులనుండు నెవ్వాఁడు తలిదండ్రు లెఱుఁగ నేను
యిది జాతిపుట్టువ యిదియనఁగా లేదు నాకుఁ బుట్టంబులేనాఁట లేరు
కాన నెన్నఁడు నార్తిఁ గలయార్తులను బ్రోతు నేను నమ్మినవానిఁగాని చేర
కారణము లేని శిష్యులు వీరు నాకు, జాతునని నన్ను నెవ్వరుఁ జూడలేరు
కోరినను వారికిత్తు గోర్కెలెల్ల, వత్తు వలసినయెడ కిందు నచ్చివటుల.

క. నానాసుపర్వులందును, మానులను సనత్కుమారమానియు పరమ
జ్ఞానాధికుఁ డుత్తముఁడన, నే నెప్పుడు వినుచు నునికి నిటు రావలసెన్.

గీ. నన్ను మీరెవ్వరని వేడినావు కొన్ని, యభ్యసించి యుపాధ్యాయులైన ద్విజులు
సకలమును నేర్తు గావున జగతిగురుల, కెల్లనుఁ బ్రధానగురుఁడని యెరుఁగుమనఘ.

క. దీనికి నిదర్శనంబుగ, మానసమున దెలియఁదగిన మర్మంబులు నీ
చే నడిగి తెలుతుననుచు ర, మానాయకుఁ డా సనత్కుమారున కనియెన్.

సీ. జనులెల్ల జయపెట్టఁ జను నర్థమది యెద్ది మనుజుఁ డాడెడి యట్టి మాట యెద్ది
యండజమను దృష్టియనియెడు పలుకెద్ది నొక్కటై బహుళమై యుండునెద్ది
యాధారరూప మౌ నదియెద్ది వినుపుట్టు నెద్ది పుట్టక యుండు నెద్ది తలఁప
సత్తునసత్తునా జనియె నెద్ది జలంబు బహుజన్మ మెద్ది నా ప్రశ్నలెల్లఁ గి
వరుసగా నేర్పరుపుమన్న వాక్యములకు, నెరసుగా ననుఁ బ్రోవఁగ నెంచి యిటుప
జేరు నారాయణుఁడవీవు వేరు సేయ, నేల మీ రానతిండన నిట్టులనియె.

క. నీతపముచేత నొగిలెక్, భూతలముని యెల్ల వేలుపులు మొరయిడ నే
నీతీరున వచ్చితి విను, నాతలఁచిన ప్రశ్నములకు నాయుత్తరముల్.

సీ. జనులు స్వధర్మానుసారంబు సేయుట యన్నతంబు దొరలనియదియె మాట
సూర్యుఁ డండజకుఁ జక్షువునాగ విలసిల్లు ప్రకృతి యొక్కటియేని పలుకఁబడియె

బహుళంబుకార్య ప్రపంచవిభవంబులు బ్రహ్మమాధారమై పరఁగుచుండు
క్షరము పుట్టినది యక్షరము పుట్టనిదయ్యె సత్తీశ్వరుండు నసత్తు ప్రకృతి
అజము పరమాత్మ బహుజన్ముఁ డతఁడెసుమ్ము, విష్ణుశక్తినె యంతయు విస్తరిల్లు
నడుగు మిఁకనెద్ది సంశయంబనినఁ జూచి, వారిజాతాక్షునకు మునివర్యుఁడనియె.

క. సందేహము లణఁగఁగ నీ, సందేశముఁ గోరియున్నఁ జాలదె మిగులన్
సందేహంబులె నామది, సందడిగొనఁ బలికిలివి పొసంగదటన్నన్.

సీ. అనఘ సనత్కుమార నిజంబపలికితి వనుమానములుఁ దీరు వినుము నీవు
వేఱొక్కమార్గానువృత్తి ధర్మము హింస సోకకుండెడుమాట సూనృతంబు
జ్ఞానదృష్టియె దృష్టిగానెఱుంగుము కారణంబనియంటి బ్రహ్మంబె యొకటి
కార్యకారణములగానె బహుత్వంబు విమలావతారభేదములచేత
యతఁడెయాధారమునుసత్తు నక్షరంబు, క్షరమున నసత్తు ప్రకృతియు జన్మడతఁడు
తానె బహుజన్ముఁడయ్యె నింతయునిజంబు, విష్ణుశక్తిని సర్వంబు విస్తరిల్లు.

క. కుణపహ్రియము నారా, యణశక్తిం బొరలదేని యఖిల మఖిలమా
గణుతింపఁగఁ బవనసభో, మణిహింపప్రముఖు లటుల మనిఁ బరికింపన్.

క. ఆరయ బరమవ్యోమా, కారంబున నిండియుండు కమలాక్షుఁడు శ్రీ
నారాయణు నవ్విభునకు, వేఱెందును లేదుసుమ్ము విశ్వమునందున్.

గీ. ఊర్జితంబును ముఖ్యమై నుండు నెద్ది, యందులను నిండియుండు నారాయణుండు
సకలరూపచరాచర సంజ్ఞవలన, నడుపఁగవలపిన నెద్దిమే నడుగవలయు.

క. అడిగితిరి మీరు నన్నవి, యడిగిన యుత్తరములీ సమర్థుం డొకఁడే
నుడివిడిరి మీరె మదిలో, విడువని సందేహలతలు విడివడిపోవన్.

సీ. సంశ్రితాశాపాశ శైవాలజాలంబు కామమోహాది నక్రవ్రజంబు
ప్రతికూలతాపత్రయతరంగజాలంబు నిరత దుర్విషయవాక్నిబిడితంబు
క్రోధలోభాదిసంకులమీనజాలంబు బాంధవబడబాగ్ని బరిచయంబు
రమణితనూజనిర్వర్తనిరంతరమాత్సర్యమదత మోహానితంబు
నైన సంసారవారాశి నలసి మునిఁగి, యీనె దరిఁజేర నేరక యేదులొత్తు
వానిగతియన మెఱుఁగనివాని నన్ను, గాతునని వచ్చినావు నిష్కారణముగ.

గీ. పెక్కుజన్మములను బుట్టిపెరిగియడఁగి, ఖేదమోదవియోగయోగాదిశయము
లీషణాదికము లపారమెఱుఁగనట్టి, నన్ను నేరీతిఁ బ్రోచెదవన్న నలరి.

క. కమలాక్షుఁ డిట్టులనియెం, దిమిరము కన్నులనుగప్పు తెరఁగున నజ్ఞా
నము మదిఁగప్పిన విజ్ఞా, నము దీపముకీతి వెలిగినన్ దమమడఁగున్.

క. జ్ఞానంబె హృదయసిద్ధియు, జ్ఞానమె శుభకారణమును జ్ఞానమె యానం
దానుభవహితమగుటఁ, జ్ఞానంబగు నావ గడుపు సంసారాబ్ధిన్.

గీ. ఆత్మయనియెడు బుద్ధిని నాత్మయందు, ననుప సంసారభూరుహంబునకు నదియె
హేతువగుఁగాన విజ్ఞానహేతిచేత, యది మొదల్గాని తెగఁగోయ నతఁడె యోగి.

క. ఓయాచార్యోత్తమ నిను, డాయుట మది నే వినిష్టుఁడనఁగా వలతున్
మీయడుగులు జేరుటకయి, యే యత్నముఁ జేసినాఁడ హృదయములోనన్.

శా. కారుణ్యామృతసాగరుండవు మనఃకాలుష్యముల్ దీర్ప నీ
వేరూపంబున బల్కనేర్తువన లక్ష్మీశుండు యోగీంద్ర నీ
ప్రారంభించిన యాత్మయోగ మతిగోప్యం బేరికిం జెల్పరా
దీరూపంబునఁ గూడ దెవ్వరికి నే నీ యొక్కెడన్ దక్కఁగన్.

సీ. అవియెట్టులన్న యజ్ఞానాశచే బయలుగా నణుకు సంసారకాననము నీవు
శాస్త్రంబులందు నిశ్చయబుద్ధినిలిచి యాపరిక్షతిని విడనాడి పలుకునప్పుడు
స్వస్తికాదినవయి యాసనములలో నొక్క యాసనంబందె లభ్యాసెనగు సు
పోనీక యింద్రియంబులవెంటఁ జిత్తంబు మగుడింపు నీవశంబగుచునుండు
పౌరయుమహదాదులెల్లనబ్బురముఁ జేసి, తోఁచినవియెల్ల మిథ్యగాఁ ద్రోచియప్పుడు
నిలకడైయెద్ది నిలచినీ నెమ్మనంబు, దానదవిలించి పొందు మాత్మానుభవము.

గీ. నిర్వికారంబు నిత్యంబు నిష్కళంక, మఖిలకర్మవిదూరమౌ నాత్మ నెఱిఁగి
నాత్మనానందసౌఖ్యరసానుభవము, నొంది సుఖివై రమింపు మేమున్నయటుల.

క. నీవైదును రెండై తగు, నావరణము లుత్తరింప నది బ్రహ్మంబౌ
కైవల్యము ముక్తియు నది, యావల మఱిలేదు నీకు యన్యము పలుకన్.

గీ. అనుభవైకవేద్యమగునది విశ్వాస, హీనులకును భక్తిలేనివారి
కెందు నాస్తికులకు నిదియుపదేశింప, వలువ దనిన మునివర్యుఁ డలరి.

ఉ. విచ్చెను సంశయంబులు పవిత్రగుణాకర దాసశక్తి దా
నెచ్చటనుండు పొందదది యొక్కెడ నున్నది బ్రహ్మమెట్లు నా
యిచ్చఁ దదాత్మతం బొరయనీయక యించుక చిక్కఁ దీర్ప నీ
వచ్చినరాక నాసుకృతపాపనముఁ ఫలియింపఁ జేయదే.

గీ. అనిన నిష్క్రియ క్రియమంతులైనవారు, నితరవిజ్ఞానపరతత్త్వ నిర్మలాత్మ
లింద్రియాతీతు లడుగరే రిట్టిదనుచు, నెవ్వఁ డెఱిఁగించునని గురుఁ డిట్టులనియె.

క. మునీంద్ర మును పు వింటివి, వీనుల నిది యనుభవైకవేద్యం బనఁగా
జ్ఞానాధికు లెవరందురు, మానసమున బ్రహ్మమనెడు మహితార్థంబుల్.

క. పరమవ్యోమాకారము, పరిపూర్ణము నిత్యమనుచుఁ బలికినమాటల్
తెరఁగునఁ బోనిచ్చితి మీ, యెరుఁగమిఁ జాలించి కనుము హృదయములోనన్.
గీ. అనుచు నుపదేశమిచ్చి మాయాగురుండు, శిష్యులను దాను కను మాయ జేసినట్లు
యింద్రజాలకురీతి నదృశ్యుఁడైన, యబ్బురము నొంది ఖేదమోదాత్ముఁడగుచు.
మ. ఇతఁడే నాదుతపఃఫలం బితఁడె నాయిష్టార్థ మీతండె శ్రీ
పతి యే వేలనెఱుంగనైతి యిఁక నాపాలింట రాకుండునే
శ్రితసంరక్షణజాగరూకమతి లక్ష్మీజాని యందాక నే
నతినిష్ఠం దపమాచరింతునని బ్రహ్మధ్యానపారీణుఁడై.
గీ. మోక్షమునకాదు సరణి ముముక్షుఘోర, కలుషజలరాశితరణి సౌఖ్యముల భరణి
పుణ్యములకుసరణి చంద్రపుష్కరిణి స, మీపధరణివసించె నమ్మృడుని కరణి.
శా. ఏదేవుండు మహాశ్రమంబునకు నేడెమ్మెనీతో వచ్చె నో
నేదేవుండు హితోపదేశమున తానీడేర్చె నాచార్యుఁడై
యేదేవుం గనలేక చింతిలిద నేనేపార్ద్రు నివ్వో తపం
బాదేవుం గురుతించి చేతునని యాత్మాలోకుఁడై యున్నచోన్.
మాలిని. కాంచనపక్షయుగంబు విదిర్చిన గందని బంగరుటూల్గె దిశల్
మించి వసంతములాడు తురంగముమీఁద నురల్ ప్రణతాస్మయటం
చంచల రానిగమావళి వందిచయంబయి మ్రోల నుతుల్ సలుపన్
కాంచనగర్భుఁడు సన్నిధిఁ జేసినగాంచి మునీంద్రుఁ డెదుర్కొనియెన్.
క. కొనియర్ఘ్యపాద్యముఖ్యము, లొనరిచి యుచితాసనమున నునిచి విరించిన్
గని యాచార్యునిరాకయుఁ, దనకానతి యిచ్చుతెరఁగుఁ దగఁదెల్పుటయున్.
చ. వెరగున సంతసంబు నొదవించిన యాపలుకాలకించి యో
పరమమునీంద్ర భక్తి సులభంబగు బ్రహ్మము రంగమందిరాం
తరనిలయంబు నీకుఁ బరతత్త్వముఁ దెల్పెఁ బ్రసన్నమూర్తియై
హరి యతఁ డాత్మసాధనము లాశ్రితకోటియు శిష్యవర్గముల్.
ఉ. నీవు కృతార్థచిత్తుఁడవు నీయెడ శౌరి ప్రసన్నమయ్యె నా
శ్రీవరు మాదృశుల్ మునులు సిద్ధులుఁ గానఁగలేరు కొల్వుమ
ద్దేవుని జంద్రపుష్కరిణి తీర్థములాడుము ముఖ్యసంపదల్
కైవసమౌ నటన్న మదిఁ గ్రమ్మఱ ధాతనుగాంచి యిట్లనున్.
క. ఈతీర్థమహిమ యెట్టిది, యీతీర్థములాడ ముక్తి కేఁగఁగవచ్చున్
చేతఃకళంక మడఁగఁగ, నాతో వివరింపుమనిన నలినజుఁ డంతన్.

క. మానసతీర్థమె తీర్థము, గాని వృథా నీటమునుఁగఁగల్గునె కైవ
ల్యానందసుఖము గావున, జ్ఞానమె తీర్థంబు నిగమజాలము పలుకన్.

క. జ్ఞానమవు డాత్మయగు న! జ్ఞానము జీవులకుఁ బ్రకృతిసంగతి గలిగెన్
గాన త్రిగుణాత్మకము జడ, మా నది పుట్టువుల బీజ మరయుగ బోల్పన్.

గీ. విత్తుచే చెట్టు చెట్టున విత్తుగలిగె, కడ యెఱుంగనిచందాన గర్మనశ్య
జీవులకు నాదివాసన జెడదుగాన, వదలి కర్మంబు జ్ఞానిగావలయు సుమ్మీ.

మ. తపమున్ దానము ధర్మముల్ వ్రతము తీర్థస్నానముల్ యజ్ఞముల్
జపముల్ సత్యపరోపకారములు పూజల్ సప్తసంతానముల్
నిపుణుల్ జేతురు మాధవార్పణముగా నిర్వాణలోభాత్ములై
విపరీతంబుగ గోరిసేతు రధము ల్వానిం బడిం గోరుటన్.

గీ. జ్ఞానశక్తికి నిదియెల్ల సాధనములు, జ్ఞాన మీశ్వరరూపము సంశయంబు
జ్ఞానమే తీర్థమగు వెండి చంద్రపుష్క, రిణియె తీర్థంబు ముక్తికిఁ గారణమ్మ్రీ.

క. అయకారణమనుచు జితం, తయతిమనూక్తముగఁ జేయుస్నానము దానన్
లయమగుచు మహాపాతకచయ మాకల్పంబుగాఁగ సంచితమయ్యెన్.

సీ. పాలసులై శుక్లపక్షపంచమినాఁడు సతిఁగూడి యందున స్నానమాడి
తిలలు దానమొనర్పఁ గలుగు సంతానంబు ఘృతదానమునఁగల్గు సుతసమృద్ధి
హేమప్రతిమ పద్మయెత్తు దానము సేయ మానుసురాజయక్ష్మయును ధేను
దానంబు తనజన్మతారలోఁ జేసిన జ్వరకుష్ఠగుల్మరుజలు దొలఁగు [నుచు
పాపియుఁగృతఘ్నుఁడును మద్యపాయి ద్రోహి, యందుమునిఁగినయతఁడు కృతార్థుఁడ
పుష్కరాక్షుండుకుముదుండు పుష్కరుండు, గాలుడును సుప్రతీకుండు గాచువారు.

క. ఈయేవురు హరిదూతలు, హాయక యొకయోజనార్థపర్యంతము ర
క్షాయుక్తి గాతురచ్చట, నీయయ్యలకెరగి గ్రుంకులిడుదురు నిపుణుల్.

గీ. పర్వములను సీతభానుఁ డచ్చటగ్రుంక, పాపిచెసేరు చంద్రపుష్కరిణికి
దానిమునిఁగి రంగధాముని సేవింపు, చుండుమనుచుఁ బద్మజుండు చనియె.

గీ. నాఁడునాటికిపోయి సనత్కుమారుఁ, డిట్లుగావించె నీయితిహాస మెందు
వినిన వ్రాసిన జదివిన మనుజులకును, మొదట ధర్మార్థపురుషార్థములు వసించు.

మ. విను మింకొక్క మహేతిహాసము జగద్విఖ్యాతమౌ దేవతా
మునికంఠీరవ నాగదంత శ్రవణంబు ల్సంతసం బొందఁగా
మును శూద్రుం డొకడెందు జీవనవిధంబుం గానఁగాలేక చౌ
ర్యనిరూఢిం దరవాట్లుగొట్టుచు నహోరాత్రంబు లేజాపలన్.

గీ. కట్టి నానాట జీవులఁ గొట్టికొట్టి, గోద్విజశ్రీనధాదులు గోట్లుగొలఁది
సేయుచును మీదెఱుంగక జీవనంబు, నడుపుచుండఁగ నొక పురాణద్విజుండు,

క. తోఁగినను రా నెటుపోయెదు, పోవగనిత్తునె తెగించి పొలియింపక నా
చేవాలున ననఁబరువున, రానెఱిచి భయార్తుఁడగుచు బ్రాహ్మణుఁ డనియెన్.

శా. చేతన్ బైకము లేదు వస్త్రము శతచ్ఛిద్రంబు భిక్షాశన
వ్రాతం బాత్మ శరీర మేమిటికి నాప్రాణంబులాశింప నా
యాతాయాతము లేమి నీ వెఱుఁగవే యశ్రాంతహింసాస్వమ
జ్ఞాతాశంబె భవత్ప్రచార మతివిశ్వాసంబు మోసంబకో.

క. వలదని కోరుండింతటి, చులకని బాపడవు హేతుశూన్యుఁడవయ్యుం
బలుకార్యములున్న గతినె, తలఁపున నెటుఁబోయెదనిన ధాత్రీసురుఁడున్.

ఉ. పోయెదఁ జంద్రపుష్కరిణిపొంతను స్నానమొనర్చ దేవతా
ధ్యేయుని శేషశాయిని రమేశుని రంగనిఁ గొల్చి ఖేదముల్
మాయగఁ జేయు నన్న నిజమా యిది నమ్మరు నీదుమాట వి
చ్చేయుము చంద్రపుష్కరిణి జేరువనున్నది యో ద్విజోత్తమా.

క. రంగమనుమాట వినినఁ, గఱంగు న్నామనను దగ్గఱనెయున్నది యే
వెంగలినై యున్నాళ్లను, దొంగిలిసాకితిని పక్షి డొక్కె మహాత్మా.

క. ఈమాట విన్నయప్పుడె, నామదిఁ గడుభీతిపుట్టె నానడకలకై
నే మీ వెంటనె వచ్చెద, సామీ కడతేర్పుమనుచు జాగిలి మ్రొక్కెన్.

ఉ. మ్రొక్కిన భీతియేమిటికి ముందరనున్నది రంగమందిరం
బిక్కడి కామడాసరను నీపగలింటికిఁ జేరవచ్చు ర
మ్మక్కడికేల పాపభయమందెదవంచు ద్విజుండు బోయినం
దెక్కలికాడు జేరె మహి దేవలలామము రంగధామమున్.

గీ. చంద్రపుష్కరిణినామ సరసిఁ జేరి, పాపములుపోయి యన్నాడె ప్రాణములును
వాసి పంచత్వమొందిన నచ్చిరపుడె, జమునిదూతలు కట్టుకుచునిరి వాని.

క. యాతనలం బొదలించుచు, చేతులుబిగఁబట్టి కొట్టి సేయుని బాధ
ల్పాతాళింపఁగ జేయుచు, దూతలు చనఁ జూచి విష్ణుదూతలు కరుణన్.

మ. కరుణాలోకులు విష్ణుసాననకరు లబ్జాశాకపత్రేక్షణుల్
శరణాభ్యాగతరక్షణైకనులు రాజత్కాంచనచ్ఛాదముల్
వరకేయూరకిరీటకుండలు లలాటోర్ధ్వపుండ్రప్రకాశకులు
తక్కరులై నూత్రవికాసు యానతిని వక్కాణింపుచున్ వేగ్రమ్మరిన్.

ఉ. పోకుడు పోకు డెక్కడికిఁబోయెదు రోరిదురాత్ములార మీ
రాకడ పొట్టకొవ్వులను రంగముచెంగట సాగనిత్తుమే
యాకడ మిమ్మునంపిన మదాంధుని కన్నులకెల్లు రావలెన్
మీకును బుద్ధిరావలెను మీఁదటికైనఁ దలంచుకోవలెన్.

మ. అనుచుం గాంచనకింకిణీరవముతో నాబద్ధమాల్యాసితో
మిసుకుల్ దట్టపుఁ బట్టునామములతో మేలుక్కునన్ బోసెతె
చ్చిన దుడ్లున్ గుదికోలలుం దరుసుచున్ జేకోల్దలన్ మోపె యొ
క్కనిఁ బోనీయక సుంకురాలిచిన రక్తస్రావగాత్రంబులన్.

గీ. తలలుపగిలియు నెమ్ములు నలిగి పండ్లు, డుల్లి మొగములు జెదరి మూర్ఛిల్లి యముని
కింకరులువద్ద చోరునికెలకుఁ జేరి, కట్లువిడిచి హితాలాపకలన దేర్చి.

క. ఉపలాలన మొనరింపఁగ, నపు డయ్యమభటులు మీర లందఱు నెవ్వా
రిపుడును మీ నెల వెక్కడ, నిపుడును దండనముఁ జేయ నేటికి మమ్మున్,

గీ. ధరణిఁ గలజీవులకు నెల్ల దండధరుఁడు, కర్త మాస్వామి యితఁడు లోకమునఁ గలుగు
సుకృతదుష్కృతకర్మవశ్యులు మఱియు, శాసనములకు లోఁగాకఁ జనుట లేదు

గీ. మంచివారికి మేమును మంచివార, మనుచుఁ బుణ్యాపు నెలవుల కనుపుచుందు
మేము పాపాత్ములకు నతిభీమమైన, తనువులనునంతు మెల్ల యాతనల వారి.

క. అనయము హింసాకారుని, పెనుబాములఁగొనుచుఁ బోవ పిడుగులనలెఁ బి
ల్వని పేరంటము మీరిట, లనిమిత్తము వచ్చి మమ్ము నరికట్టుమరే.

క. ఊరకపొమ్మని పోవక, చోరునిఁ బడవైచి మమ్ముఁ జుట్టుస మోదం
గారణ మెయ్యది, మీకన, పారిషదుల్ యమునిభటులఁ బలికిరి కినుకన్.

సీ. విను దండధరుని శమనుని దూతలమన్న పలుకు విష్వక్సేన భటులమేము
శ్రీమహితాష్టాక్షరీ మహామంత్రంబు సర్వార్థములు మాకు సాధనంబు
మీరన్న కెమ్మది మిగుల కాలుండును కాలాదిగతి నొంది కాలవశ్యు
లైనవారికిఁ గర్తకాని కాలాత్ముఁడౌ హరికింకరులలోన నతఁడు యుండు
గాని హరియున్నవాఁడు పుష్కరిణిచెంత, రంగధామాఖ్యమగు శరీరంబు దాల్చి
యతనియనుమతిచే సూత్రవతిమగండు, కాపుమనినాఁడు చంద్రపుష్కరిణి మమ్ము.

క. ఎనిమిదిదిక్కుల నుండుదు, మెనిమిది మేల్ సైన్యనాథుఁ డిటుభటులము దు
ర్గను క్షేత్రపాలు గణపతి, ననిచినవాఁ డతనినిపుడు యాలమునంచున్.

క. శ్రీరంగరాజు తేజం బేరికినిం జూడనిట్లు............గు తిరుకా
వేరీ లహరీ శీకర, పూరితపవనములు వొలయు భూవలయమునన్.

సీ. కడలు నే పూరికులదరి తేనెలు చిందఁ దనయించ్చుఁ బవనకందళచయంబు
మెదలునచ్చునె మంచుగరియించి కల్వాలు మొగుడింప జక్కవ బగరకైనే
కాయు నే పేరెండ కామినీవదనముల్ చమరింపవేఁపవి కుముదవైరి
కురియు నే సస్యవిస్ఫురణకై తగినట్టి వానమాత్రమె కాక వారిదములు
మినుకవత్తురె ప్రజలుర్విమీఁద నిచటి, కిమ్మనఁగవచ్చునే యమకింకరులకు
నెప్పుడు మదనుగ్రహములేక యిహపరైక, మంగళప్రదమైన శ్రీరంగమందు.

క. ఆదేవుని సేవకు బ్రహ్మాదులు మాయాజ్ఞమీఁటి యడుగిడగలరే
వేదాంతవేద్యుఁ గని మధు, సూదనుఁ డిలభక్తులకును సులభుం డయ్యెన్.

క. ఆరయ కల్పాంతంబులు, శ్రీరంగము కట్ల కబ్ధిజీవనములలో
నారూఢి సర్వశక్తుల, తో రంగస్వామికెపుడు తోడైయుండున్.

క. అందున్నవారు కాలుని, సందడికింబోరు వీరు చనియెడిమార్గం
బందమయి వేఱె యున్నది, యందిన ఫలముగుచు వైష్ణవావళి కెల్లన్.

మ. ఇతఁడీతీర్థముఁ జూడఁగోరియెకదా యిచ్చోటికిన్ వచ్చి తా
మృతుఁడయ్యెం గడుకల్మషంబులకు నేమీ వీడు పోరామియే
కృతపుణ్యుం డితఁ డెత్తనుండియును రంగేశాధివాసంబు మీ
బ్రతుకుల్ వేడిన తేరిచూడకుడు రాఁ బాటిల్ల దిచ్చోటికిన్.

క. అనివారిఁ దరిమి చోరుని, ననురాగముమీర మేను హస్తమ్ములచే
తనిమిరియంతట వృషభము, పెచురొంపిని దేరి లేచు వేగిరవారల్.

క. పరిశుద్ధశరీరుండగు, పురుషుని గొనివచ్చి చంద్రపుష్కరిణీ పు
ష్కరములను ముంచి రంగే, శ్వరులను సేవింపఁజేయ సైన్యాధిపుడున్.

గీ. తనదుచిహ్నంబు లిచ్చి యాతని తదీయ, పార్శ్వచరులందు నొకనిగా పదవి నొసఁగి
యునుపనిత్యుఁడుముక్తుఁడై యుండెనతఁడు, తిరిగి జూచుచు యమకింకరులుజనిరి,

మి. చని నిట్టూర్పులుతోడ నంతకుని నాస్థానంబులోఁ గూయిడన్
వినియే మే మనిదండపాణియును తద్వృత్తాంత మాద్యంతమున్
తనమాటల్ వినుపించి కాయములు గందన్ మోముకోగా యముం
డును నత్యాగ్రహవృత్తి కన్నుఁగొనలందు న్నీరముల్ గారఁగన్.

మ. భృకుటీపాశమహాభుజంగరమణీఫూత్కారమోహామయా
ధిక నిశ్వాససమీరుఁడై భయరసస్ఫీతోగ్రదంష్ట్రావళీ
శకనీభూతనిజోష్ఠశోణితతతస్రావప్రభాపుంజభీ
మకటాక్షుండయి కాలుఁ డాగ్రహము మర్మానం బనూనంబుగన్.

క. నా యాజ్ఞ దాటి యంతలు, సేయఁగ నెవ్వారు గలరు శ్రీసృష్టిని పా
రేఁగ మొదట దాఁగన్నెరుకు, రీయత్నముఁ జేసి కాచు నెవ్వరు వారిన్.

మ. అని యాలోచనఁ జేసి కాకనుచు మీ రాసహ్యజాతీరభూ
మిని శ్రీపుష్కరతీర్థమున్నదియ యమ్మేరం జుమీ రంగధా
ముని తాఁ దెచ్చి విభీషణుండునిచె నమ్మద్రాధికారుల్ మిముం
గినుకం గొట్టిరె మోసమయ్యెనని తా కేల్మోడ్చి కన్మూర్తయుచున్.

క. భాసించి పసిఁడిగుదియల తో నవమాలికలతో నతుర్భుజములతో
శ్రీనాయకు ముచ్చ్రదారి, తో వైష్ణవు లవటనుండ నోఁచె న్నదికిన్.

సీ. [illegible] జితనూజుఁడిట్లు హరిదాసుల చందమెఱింగి యుక్కటా
గోలఁ గక పోతి రచ్చటికి నెన్నటికిం గటిగట్టి మీ నలా
తెనఁగున మెల్లఁ గావలను తెల్పితిఁ దెల్పితి రంగధాముఁ డా
హొమసున నిల్లుగట్టుకొనె పుష్కరతీర్థముఁ జేరవచ్చునే.

క. శ్రీరంగ రాజనాథము, చేరకుడెన్నటికి నచటిజనులున్ జ్ఞానా
ధారులిఁక బ్రతుకవలసిన, మీరెఱుఁగకఁ బోయెదరు మునీ యని పలుకన్.

గీ. వారలును గొల్వులోనున్నవారు వెరచి, అయ్యొ తలవట్టి చూచుకొన్నట్టులాయె
వార లెటువోయె రేమి శ్రీవైష్ణవులును, డాయవలసిన మీ రాజ్ఞ సేయుఁ డెపుడు.

క. ఏటికి సహ్యజలోపల, నాటె విభీషణుఁడు రంగధాముని సరసుల్
కోటులు గల్గియు పుష్కర, మేటికి నుతిగాంచె నానతిండని పలుకన్.

క. తెలిపెదను తాళుఁడని కర, ములు కన్నులు మొగిచి రంగమును రంగేశున్
దలఁచి తలంబున తా సా, గిలి మ్రొక్కి యథావిధి స్వకీయుల కనియెన్.

ఉ. మా కిది సర్వశోభనకరంబు వినుం డుపనీతిఁ బల్కనా
రీకథ యవ్విభీషణుఁ డనేకులు మానులు వేడునట్లనన్
లోకములన్నియుం దనదులోనిడి యొక్కఁడు నిల్చి దుగ్ధనీ
రాకరలోల వీచికలయందు భుజంగమతల్పశాయియై.

గీ. ఆదినారాయణుఁడు పరమాత్ముఁ డవ్య
యుండు సకలాత్మకుఁడు చిన్మయుండు మొదలు
సృష్టి కవ్యక్తుఁడైన రాజీవ మొకటి
నాభియం దుదయించె సనాతనముగ.

మ. కలిగెం దత్కమలంబులో కనకశృంగప్రాయుఁడై వింతగా
నలు మోముల్ గలవేల్పు పెద్ద యతఁడ న్నాళీకగర్భుండనన్

బొలుపొ గర్ణికఁగూరుచుండి దిశలంభోరాశియుం జూచి యీ
జలజం బెచ్చటనుండి పుట్టెనొకో నాజన్మంబు తీరెట్టిదో,

క. తోడెవ్వరులే రికిట్రియ, నేఁడు బొడమి యమితభయము నియతిగనియె నిం
దేదమొదలొక్కని మొలచెనొ, జూడఁగవలెననుచు శరధిఁ జొచ్చె విశంకన్.

ఉ. తామరతూఁడుఁ బట్టుకొని ధాత యధోముఖుఁడై చనంజనన్
సోమరిపాటు భీతియును జూచెనెకాని సరోజమూలమీ
దీమున నున్నదంచు గను తేకువజాలక నాళమాత్రగాఁ
దా మొదలింటియట్ల నిజధామసరోజము చేరెఁ జింతతోన్.

క. దిక్కెవ్వ రేమి సేయుదు
నెక్కడచనువాఁడ ననుచు నిలయు గగనమున్
దిక్కులుఁ జూచుచు భయమున
నొక్కఁడు దిగులుపడియుండియు నుపాయమునన్.

క. అప్పు డంబరభాగంబున, 'దప' యను వాక్యములు విస్త్రితంబగుడు తనుం
దపమొనరింపగ నెవ్వరో, యిపు డానతియిచ్చిరనుచు ద్రుహిణుం డంతన్.

గీ. తపము బహుదివ్యవర్షశతంబు లతఁడు, సేయ మిన్నునమతియును చిత్రలీల
హంస మొక్కటి పొడచూపి యాద్యమైన, ప్రణవముపదేశమిచ్చి కన్పడక పోయె

క. అదియుచ్చరింపుచును దా, వదలక తపమాచరించె వనజాసనుఁడున్
మొదటిగతి హంసము హితం, బొదవగ వ్యాహృతులు మూడు నుపదేశించెన్.

క. మానివర హంస మంత్ర, జ్ఞానమునొందిన విరించి తప మొనరించెన్
బూనుకొని మఱియు నిగమము, పైనాలుగు వ్యాహృతులు సమంచితమయ్యెన్.

క. నెట్టుకొని యజుఁడు పూనిక, గట్టిగ తపమాచరింపఁగా శ్రీపతి స్వా
రాట్టన ... ... సా, మాఱ్ట్టన బొడచూపె బహుతరవ్యూహములన్.

గీ. కదలి తెరలెల్లఁ దెరలుగా కపటనాట, కముల వివిధరూపముల ... వచ్చు)
జూడ సాక్షాత్కరింపుచో జలజగర్భుఁ, డుల్లమున నొల్లములు జేసి యూరకున్నె.

క. ఆపెనుక నీవిమానము, నీవిహగరాజతల్ప మీశయన విధ
శ్రీవానుదేవవిగ్రహ, మీ విమలవిభూతి మెఱయ నిన్ గోటిరుచిన్.

క. కడకట్టినట్టి యాకృతి, బొడకట్టిన రంగవిభుని పొలుపు మనమునన్
గడకట్టిన కమలజుడున్, పెడకట్టుతనంబు లేక ప్రియభయములతోన్.

ఉ. సాగిలి మ్రొక్కి దేరికను సాగిలి మ్రొక్కును చిందులాడుచున్
సాగిలి మ్రొక్కి బిట్టగను సాగిలి మ్రొక్కును నవ్వు నూరకే

సాగిలి మ్రొక్కు మేన్మరచు సాగిలిమ్రొక్కిన దృశ్యనేత్రుఁడై
సాగిలిమ్రొక్కుచుఁ బొగడు సాగిలిమ్రొక్కు నెఱుంగఁడేమియున్.

గీ. అలసి రంగేశకరుణాకటాక్షమహిమ, తుందుడుకుమాని యానందమంది యలరి
రంగ రంగనివాస శ్రీరంగశయన, రంగనాయక రంగేశ రంగధామ.

చ. కుగురు సమస్తలోకములకుం జఠరంబని జీర్ణశంకచే
బదిలముగాఁగ నుంచి వలప్రక్కఁగ కంటికి నిద్రలేక నీ
వొదికెలి యింతయెచ్చరికనుండఁగ నోర్తుమె తండ్రి నీలనీ
రదనిభమైన గాత్రమున రంగవిహారభుజంగతల్పకా.

గీ. ఎన్నితల లెన్నివదనంబు లెన్నికన్ను, లెన్నికా ళ్ళెన్నిచేతులు నెన్నివేళ్ళు
నాకుఁ బ్రత్యక్షమైనట్టి మీకు నేను, మెత్తునే జూచి యెట్టులైన మెత్తుగాక.

గీ. శ్రీమహితమైన శ్రీరంగధామమునకు, ప్రియతమంబైన మీ శేషశయనమునకు
దివ్యమంగళమైన మీ దేహమునకు, మంగళము మంగళము నిత్యమంగళంబు.

క. అందము నానందాదిమ, కందము నర్థితకటాక్షకలితామృతవా
క్స్యందమునగు మీయాకృతి, చందము మీకెతగుగాక సామ్యముగలదే.

ఉ. ఏనెడబాసి మిమ్ము క్షణమేనియుఁ దాళఁగఁజాలనయ్య మీ
ధ్యానమెకాని యేనియుషమైన తదన్యము నొల్లనయ్య మీ
మానితమూర్తిఁ జూచి కడమంబు సహింతునటయ్య జూడభో
గానుశయాన రంగపతి యిట్లనె యుండగదయ్య నాకడన్.

గీ. అనిన రంగావతార నారాయణుండు, భక్తసులభుండు తానొడఁబడి విరించి
రమ్ము నీయింటవసియింతు నమ్ము పూజ, లిమ్ముగావింపు మిది సమ్మతమ్ము మాకు.

క. అని తనునిల్చిన ధాతయు, జని నిజనిర్మాణమైన సత్యాఖ్యంబౌ
తనలోకము నారాధన మునుకేయుచు నెమ్మతములు మున్నొలయంగన్.

మ. జగముల్ తా పదునాల్గు వేరుపరుపఁ బ్రస్ఫూర్తియుఁ వైష్ణవం
బగు శ్రీమంత్రమహానుభావమున లోకారాధ్యతం జెందె నా
సగుణబ్రహ్మము రంగధాముఁడే సుమీ సహోద్భవ న్నిల్పె నీ
భగవద్భక్తుల దేరమాపనగునే బ్రహ్మాదిదేవాళికిన్.

క. అనవారంబటు నోయిన, తనయా యిదేమిటికి రంగధామము కావే
రిని బాముకొనియె రంగముఁ దనుజుం డేకరణిఁదెచ్చె ననియడుగుటయున్.

క. ఆకథ నేవినుపించెద, మీకు విభీషణుఁడు తన్ను మీహితకావే
రీకూలవనీవలయా, నేకములను గంధపుష్పనిచయాపహతిన్.

లయగ్రాహి. చందనస్ఫురంట కుజ చందన కుమార హరి
చందన కుట న్నట ముకుంద కదళీ మా
కంద కరవీర పిచుమంద ఫలపూర ముచు
ళింద ఘనసార కురువింద వట పూగ హరి
కుంద వకుళా మలక బృంద సుకుమార మక
రంద మహనీయరస తుందిల విలాసా
దిందిరనినాదములు మందగతి వీనులకు
విందులుగ నవ్వనములందుఁ జను చోటన్.

క. కడువిరియక నెరవాసన, లుడివోవక పువ్వుతేనె లురులక తేటుల్
నుడియక పసిచేరక కను, ముడుపుం బువ్వులు పరిధానముఖ్యులు దానున్.

గీ. స్నానము లొనర్చి శుభ్రవస్త్రములు గట్టి, వలువలిడు నారికెడపుగూడలు సుగంధి
సూనములు ముక్కునూర్పులు సోకకుండ, పావగట్టి కోయించుచుఁ బరువులిడుచు

క. ఆయాశ్రమములు తపములు, సేయుచునున్నట్టి మానిశేఖరులకుఁ దా
చేయెత్తి మ్రొక్కి నిలిచిన, నా యోగివరేణ్యులకు నయాలాపములన్.

క. ఎవ్వాఁడవు పేరెయ్యది, పువ్వులతోటలె మునీంద్ర పుణ్యాశ్రమముల్
నవ్వులకునైన నిచ్చటి, క్రొవ్విరులందినను వెనక గొడవలు వచ్చున్.

క. పావనమూర్తివి నీవే, రావణతమ్ముఁడవొ మున్నె రఘురామునిచే
నీవృత్తాంతము వింటిని, దీవెనలీవలయుఁ బలుకు తెలివిడిగాఁగన్.

ఉ. తప్పదు నీవె రావణునితమ్ముడవైన విభీషణుండ వీ
విప్పని కేల వచ్చితివి నిక్కముపల్కుమటన్న రాముచే
నప్పుడు నాదువృత్తము దశాశనుచైదియు సీతచంద విూ
తప్పునకై మదగ్రజవధక్రియయుక్త వినియున్నవారుగన్.

క. ఈతెరఁగు మీరు రఘువరు, చేత న్వినినట్టి కతన జెప్పఁగపనిలే
దీతలవృత్తాంతము నా, చేత న్వినుఁడయ్య పూజ సేయఁగవలయున్.

సీ. అనిననమ్మౌను లోయనఘ యేదెల్ప నారాధించి దేవు శ్రీరంగవిభుని
యిపు డయోధ్యకుఁబోయి తేలేదు తెచ్చితి వేరీతి రఘురాముఁడిచ్చె నీకు
నేమిటికై నిన్ను నెడబాయువేనన్న నెందుబోయెదు లంక కేగవలయు
నెందునుంచితివి రంగేశ్వరు కావేరినడుచక్కి నిప్పుడున్నాఁడు చూడ
దేటె మాతపములపంటలేటె భక్తి, పారిజాతంబు నీవెంత భాగ్యశాలి
వజుని మన్వాదులైన రామాన్వయులను, కడచి నీవారిభాగ్యంబు కైవసంబు.

క. లోకైకకంటకుండు త్రి, లోకభయంకరుఁ డసహ్యక్రోధుఁడు బహుద్రో
హాకలితుఁడు రావణునకీ, వేకరణిం దోడఁబుట్టితివి పుణ్యుఁడవై.

గీ. అకట నాభియు నిర్విషం బొకటఁబుట్టె, నటుల హాలాహలామృత మబ్ధిఁబుట్టె
నటుల పౌలస్త్యులైతిరి ట్లన్నదమ్ము, లిట్టివారాట గాన మేపుట్టుపులను,

క. శ్రీరాముఁడు కనికని నీ, కేరీతిని రంగధామము నిచ్చెఁ గలతెరం
గేరుపఱచి మరిపొమ్మని, వారలు కౌఁగిటను గ్రుచ్చి వలగొని భక్తిన్.

గీ. రంగధామంబు దెచ్చి నీయంగ మెట్లు, పావనతఁగాంచె నేమును పావనులము
నిన్ను నాలింగనముఁ జేసి నీకు నెట్లు, పసపవేదని సరియంచుఁ బలుకవచ్చు.

సీ. నావుఁడు నోమానినాయకులార మిమ్మందఱ రాముపట్టాభిషేక
వేళ జూచినవాఁడ విన్నారె కాదె తత్పూర్వరామాయణ పుణ్యచరిత
తరువాత కథ నయోధ్యాపట్టణంబులో నడచిన తెరఁగు విన్నపము చేతు
భానుసూనుఁడు వసిష్ఠానుమతంబు పట్టంబు రఘుపతి గట్టఁబనిచె
ననశనవ్రతసంకల్పు నపగతాత్మ
నిందుఁ నగ్రజు రక్షణోన్మేష జాగ
రూకున సుఖోపతుల్యగాత్రుని సుమిత్ర
తనయు లక్ష్మణుఁ జూచి సీతావరుండు.

క. మము నెల్లఁ జేరికలుగా, సమకట్టి బ్రియోక్తులాడి సముచితయునరా
జ్యమునకు పట్టముఁ గట్టన్, సుమహాప్రార్థనలు సేయ సుస్థిరమతియై.

క. తానొల్లనని సుమిత్రా, సూనునికడ కోరసిల్ల శుభమతి భరతుం
బూనించిరి మానులు రా, మానుమతిం దదనుసారి యగు రాజ్యంబున్.

ఉ. వాలితనూజభానుజుల వారిపరిధానుల నున్నవారలన్
మేలగు కట్టువర్గము లమేయవిభూషణగంధసూనతాం
బూలము లిచ్చి పంచినను బూర్ణమయం బగుదృష్టిఁ జూచి మీ
పాలిటఁ గేగుమన్న నగఁబొంది తనుం జెడబాయ జాలమిన్.

ఉ. ఇచ్చితి నాదుసొమ్ము లివి యిందఱికిన్ మును బ్రహ్మపాలిటన్
వచ్చిన భాగ్యరాశి పరవస్తువు దెచ్చి మనుప్రభుండు తా
మెచ్చఁగఁ జేసె నిప్పరికి మిత్రకులీనుఁడు మామనీనువీ
లచ్చలలీలఁ గట్టి నగలావల పెన్నిధి దాచిరందఱున్.

క. నాకిదె కులసన్నమై తగు, నాకిది పారిణాహికంబు నాకిదె సకల
శ్రీకారం మేలిచ్చితి, సకులం గొనిచను ము పురికి నెమ్మనె నసుమన్.

క. తనహస్తసరసిజంబున, పెనుపజ్జఁ దెమల్చి తెచ్చి పెట్టిన నేఁగ్రి
కుఱ్ఱన మాళిఁదాల్చి రాముని, యనుమతమున గగనవీధి నరుదేరంగన్,

మ. ఒకచో తుంబురునారదాస్యతరగానోత్థానరావంబు వే
రొకచో దేవవిలాసినీనతురభావోన్మేషలాస్యక్రియం
బొకచో దివ్యమృదంగదుందుభిరవం బొండొక్కచో మారుత
ప్రికరామోదము లొక్కచోట సుమవర్షంబు ల్విరాజిల్లఁగన్.

క. ఈచాయఁ గవేరాత్మజ, నీచలుపలకలికి తోపు లిమ్మాన్నిచయం
బీచంద మేమొకో యని, యీచక్కని యినుకదీవు లేఁ గనుఁగొంటిన్.

గీ. చూచి పోగాళ్ళరాక యిచ్చోట డిగ్గి
రంగపతి నొక్క యినుకయరంగు మీఁద
నుంచి కావేటమునిఁగి పూజించు కొఱకు
పువ్వులకువచ్చి మిముఁ జూచి పోవఁ దలఁచి.

క. వచ్చితి నవుడు వారలు, మచ్చికతో రంగధాముమారుగ నతని
న్మచ్చటలు జూచి కౌఁగిట, గ్రుచ్చుచు దనుజేంద్రు గ్రుచ్చుకొని భయభక్తిన్.

క. అందఱునుగూడి కన్నుల, విందులుగా రంగధామ విగ్రహ మత్యా
నందముతో సేవింపఁగ, క్రొందలిరుల పూజచేసి కొలిచి యతండున్.

ఉ. లంకకుఁబోవనెంచి తనలావున దివ్యవిమానశేఖరం
బంకెకు రాకయున్న కడునార్తినహించు విభీషణున్ రమా
లంకరణంబుఁ జూచి కడులావున జూచి వరంబులిచ్చి పొ
మ్మంకిలిలేక యుండుమని యానతినిచ్చి కృపావిభూతితోన్.

గీ. దానవేంద్రుని నిజరాజధాని కనిచి, యచట వసియించె నాదినారాయణుండు
గాన మనయాజ్ఞ లచటసాగవు తలంప, వలదు శ్రీరంగవాసుల నర్తనములు.

క. అనిరంగాభిముఖంబుగ, తనకరములు మగుడనెత్తి దండంబిడిన
న్వినువారందఱు నట్లన, వినయంబున జాగి మ్రొక్కి విశ్వాసములన్.

క. వెలయుటను జేసి యీకథ, యిలనెవ్వరు వినినవార లీనతనయునిచే
నలజడినొందక యిహపర, విలసన శోభనము లొంది వెలయుదు రెందున్.

శా. సాంఖ్యాతీతగుణైకసంశ్రియసమంచద్యోగవేదాంతవా
క్సంఖ్యాదిప్రభమారశాస్త్రవిదితస్వాభావ్యభవ్యాత్మకా
సంఖ్యాక్ష్మాతలఖండితాసురచమూస్వాయప్రతాపోదయా
సంఖ్యాతజ్ఞనతావిపద్వనిరాసపారిప్లషాఖ్యంబుదా.

క. నవనీతచోర పావన, భవనాశకరుణాపయోధి భాసురచరణా
దివిజేశవంద్య సత్య, ప్రవణావర యోగివినుత పరమాభరణా.

పంచచామరము.

శ్రీకథాత్మ సత్కథాతిహృష్టవరద నారదా
శ్రీకరాత్త లాలితాంఘ్రిసేవ నిఖిల పారదా
లోకరక్షణైకచరణ లోకన ప్రచారదా
ద్వికరతాతిరాడహార్య శృంగ సంగ నీరదా.

గద్య

ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణశతాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందుః

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

చతుర్థాశ్వాసము.

—:-(౦)-:—

శ్రీ భరిత కుండల కిరీ
టాభా భగభగిత మందహాస కపోల
శ్రీభరణ రమాకుచకల
శాభాగవిలాస వేంకటాచలవాసా.

౧. [illegible]. ఇట్లు నారదాంతమహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చిన తెఱంగు సూతుఁ
డు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

౨. [illegible] పరాశర, తనయుని వీక్షించి నారదంతుఁడు శ్రీరం
[illegible] కథలు మఱియును, వినవేడుక బొడమి భక్తి విజ్ఞాపించెన్.

౩. [illegible] నారాయణాంశజ బాదరాయణ యొక సంశయంబు వినుము
[illegible] పర్వంబుల నలినవినోధి స్నానంబుసేయు
[illegible] తదర్థంబు వివరించి పలుకుమటన్న ద్వైపాయనుండు
[illegible] నేనన్నమాట యెచ్చరికించి యడిగితిగాన నీకనువచింతు
[illegible] కశ్యపుని మొదలుగాఁగ, తనయు లిరువదియేడ్వురు జనన మొంద
[illegible] మెచ్చి వరుని తగిన, వాని కేనిత్తునని భావమున దలంచి.

౪. [illegible] కన్నులకుఁ జల్లనివాని గుణంబునందుఁ బెం
[illegible] నెన్నిక గాంచినవాని నాజిలో
[illegible] నొక యుచ్చమెఱింగినవాని పాప్రియుఫున్
[illegible] చెల్వములు జూచి మనంబుల నుల్లసిల్లుచున్.

౫. [illegible] ముహూర్తమున నశ్విన్యాదితారావళిన్
[illegible] ఁ డీశుం డాదిగా నెల్లరున్

సురవరుఁడు శచీంద్రుఁడు తత్పురోహితవిధిఁ గుక్యుండు తేమంగళో
స్ఫురణం బాడ పద్యములం జదువ సుశ్లోకంబు లుత్సాహియై.

గీ. తనయాలను భూరమో పెను దక్షుఁడిపుడు, బొట్టుగట్టిన నాఁడుపెండ్లిఁ దప్పొత్రికలను
పగిదిలు గ్రుడ్డులు జెప్పి నారదవలె కనగా, మిచ్చి తగవనపె నత్తగారింటి కతఁడు.

ఉ. పక్వస పేర్చులఁ నుంగలు పల్లవ లవ్వడు తోడితేగ గం
ధవ్యలు జేరి యష్టకవితాసము తెమ్మని రాడ చేంత గం
భోర్వసుంధరాదినారి గమలు లాశిగముల్ పచరింప ముందటఁ
స్వర్గభుసంతిపై జలధిజాతేన నూతన భాషికంబులన్.

గీ. రాజు రాజసమున సుకపరిభులు గొలువ, నచ్చె తనమందిలంగు దివాంకునను
నంచితోను హర్షాక్ష్మునఁ బ్రవేశించి దోగలు, నందుఁ జనుబనిచి సుఖవృత్తి నలరుసుం డెం.

క. ఎవ్వరి నొల్లక రోహిణి, జవ్వనమున ముద్దుబలుకు చక్కని కెంగమున
నవ్వులు జేఁసిరమాస్రులు, జవ్వాదైడునడుము గాంచి స్వాంతము నిత్వెన్.

మ. దయవాఁడై మనభ్రాతికిం దగిలి యూతన్వంగి కౌఁగిటికోఁ
శయనాగారము దాపి నెల్వడక రాష్ట్రింబు న్విహారించకే
మయిగో సమ్మిశనాంగలం చనక యేజాంచుంచు నర్తిల్లంద
ద్దయు తన్మన్నట నిగ్రహాద్వసను సంతాపించి చూపోపమిన్.

గీ. అందఱును పుట్టినింటికినరిగి తండ్రి, పాదములబిడఁడ వార్తి యప్పటిదిపోవ
మేమునఁగవచ్చు బొగలుచు నేడ్చుచున్న, సుతలకరుణాకసమున దక్షుఁడు పరిక్రెం.

ఉ. ఏమిటికింత యార్తి కమలేక్షణలార వచింపుడన్నచోఁ
సోముని మేర రోహిణికి సొమ్మయిపోవుట లీయవజ్ఞచే
తామటువచ్చుటల్ దెలుప దక్షుఁడు దక్షుఁడుగాన నల్లుడే
మామకు మంచివాఁడైన మానిపి నాఁపెదు చందమామునన్.

క. పిలుపించి చంద్రుకిట్లను, కులపతు లందఱును నాకుఁ గూతురులె కదా
వలపెన దొక్కతె యింతుల, నలవనినాఁ డిరసులెచ వరమే యోగ్యన్.

ఆ. వె. కన్నకడుపుగాన కన్నట్టిమాట ని, న్నాడవలసె వీరి యడలు జూచి
పతియె దైవమనుచు భావించునబలల, వేరుసేయ దోసకారి గలదె.

క. అందఱిని సరిగా నేలుము, కొందఱు కన్నిరుగాంగ కొదవయు వచ్చున్.
ముందఱ నరయుము దీవెన! లందుము నా చేతనలుర దపహాసంబుల్.

క. మాయున్న దిట్టు గుడువక, నీయింతుల నీసవతుల నేలుము సరిగా
నేయాసము వ నేమముదపుస, నాయానముఁ బాయు తెలఁగు నాయానముగా.

క. ఇన్ననుచు తనూజలకున్, సమ్మతపడఁ జెప్పినపుడు చందురుఁడు ననురా
గమ్మున రోహిణిపైఁ దమి, యుమ్మరమున నింటికేఁగి యున్నిటికేతన్.

క. రోహిణిపై ననురాగ, స్నేహంబులు విడిచి మారు చిరురాకులిడన్
మోహాత శిరపురకును ను, త్సాహంబులునుండఁ దక్కు సవతులు వేరలన్.

గీ. చంద్రికవకేఁగి తమకు వర్తనముఁ దెలుప, నొప్పచెడినదియయ్యె నయ్యోవి[illegible]
మాకు మాటాడఁబోయిన మతియుఁదగిలె, నేల మిము గూర్చ మాపుణ్యమింతె

మ. అని సత్యాగ్రహవృత్తి దక్షుఁడు సరోజారాతి రావించి యో
రి శివాచారబహిష్క్రియాకారముల నీవృత్తంబు భావించితిన్
[illegible]మైనట్టి వయోమద ప్రకృతిఁ గన్గానంగలే వింత నీ
కనుజన్మంబటె కాలకూటము కళంకాకారింతుఁ దా టభ్రమే.

గీ. [illegible] దోషాకరుండవు నిశిచరుండ, వాతతాయివి విరహిణీ ఘాతకుఁడవు
పాపకుండవు కర్మానుభవము చేత, ననుభవింపుము పాండుక్షయంబు నీవు.

క. ఇమ్మనవ్వుఁడు కలువలచెలి, యమ్మలికన్ మారుపలుక నోడి యపుడు [illegible]
[illegible]శ్రీమము నలతయుఁ, గ్రమ్మకొన న్మహికి డిగ్గి కావేరిదరిన్.

క. పుష్కరిణీ తీర్థములో, పుష్కరములు కంతదన్నుముగ గంగేశుం
[illegible]మతి భావింపుచుఁ, బుష్కరవిద్వేషి చేసె భూరితపంబున్.

శా. [illegible]రేంద్రు నిరాశనుండగుచు సర్వేశాంఘ్రిపద్మద్వయీ
[illegible]చలభావుఁడై జగము లత్యంతంబు భీతిల్లి సం
[illegible] వసియించి యవ్వెనక తత్కాసారతీరంబునన్
[illegible]త్రకున్ బొనర్చెను శతాబ్దంబుల్ నిరాహారుఁడై.

క. [illegible] చందురుని, భీకరతపమునకు మెచ్చి బృందారకులున్
[illegible]ఁడు నాకేశుఁడు, నాకాశశిరోరుహుండు నండలఁ గొలువన్.

సీ. [illegible] ఫణిరాజభోగంబు నవరత్నసింహాసనంబు గాఁగ
[illegible] నాజానుదీర్ఘంబు లరునేత్రు లరవిందములు గముఁ బొల్ప
[illegible]వైన తొలుమాపు జాయమానదయారసంబుఁ గురియ
[illegible] పేనొన్న హారము సేనాని తీరుపరుప
[illegible] దివ్యమంగళపార్శ్వోద్వృత్తి మెఱయ
[illegible]భూమి,ఁ జందురునకు రంగశాయి సాక్షాత్కరించె.

క. [illegible] ముడిఁబువ్వ భయంబు వెంట ముదమును మదిలో
[illegible], బుడిబుడిమెచ్చుకలిడి హస్తములు మొగిచి వెసన్.

దండకము. శ్రీరంగరాజ ద్విమానాంతరావాస పద్మాసనా మానసోల్లాస విశ్వంభ
రా భాగధేయ పర్యంక శ్రీకాంత రేఖాపరాభూత మీనాంక కావేరి కావేరి
తోర్మిచ్ఛటాజాత శీతానిలాలోల నానా సుగంధ స్రగంచన్మహోరస్థలా పాద
పద్మాంచల స్యంది మారంద బిందూప మాకాశనద్యంబుధారా పవిత్రీకృతత్రి
స్థలా పుష్కరణ్యాగ్రభాగ స్ఫురద్గోపురోద్య ధ్వజస్పర్శనా భీరకో త్కింకిణీ
మంజుశింజానకర్ణే జపాదిత్యపద్మా విమానాగతాయాతవైమాని కాన్వేక్షణా వీర
పుంభావవేగా రణత్కాంచి కాంచత్కలక్వాణ దాయాద గంధర్వ వాగ్గేయకా
రోక్తగీతప్రబంధాంక సూరాది నామావళీస్తూయమానాత్మ చారిత్ర శ్రీ భూమినీ
శా కళత్రాభవ చ్చిత్రచారిత్రముల్ నేఁ బ్రశంసింపఁగా నెంతవాఁడన్ ద్రయీ
వర్గముల్ నాలుగే నాలువేల్ మోములయ్యున్ నిను న్మెచ్చఁ గైవారముల్ సే
యఁగా నేర రన్నట్టిచో జంగమస్థావరాకార మైనట్టి యీసృష్టి యుత్పత్తియున్
వృద్ధి నాశంబు సేయన్ దయన్ డంబగుం జన్నముల్ హోతయున్నాత యూపంబు
స్స్రుక్కులున్ స్రువంబున్ పశువ్రాతశాలాధికంబున్ సమస్తంబును న్నీవె చిన్మూర్తి
వాద్యంత మధ్యాత్మ వీశుండ వాద్యంతశూన్యుండవు న్నీవె యేకం బనేకంబు క
ర్మక్రియాజ్ఞానకాండంబులున్ కాలచక్రస్వరూపంబు నాధారమున్ నిర్గుణంబున్
గుణాకారము న్నీవ సర్వేశ సర్వాత్మవు న్నీవ మీనావతారంబునన్ సోమకు
న్ద్రుంచి నానాగమవ్రాతమున్ ధాత కర్పించుటల్ దుగ్ధపాథోధినిర్మంథవేళాను
సంధానభాగోర్వగి భోగావృతామోఘమై శాల్యధాత్రీధరంబబ్బ నెత్తంగ కూర్మంబ
వై నిల్చుటల్ ధారుణింబట్టి తా సందిటం బెట్టి వారాశిలోఁ డాఁగియున్నట్టి బల్
రక్కసున్ ఘోణివై మట్టి మల్లాడి కోరన్ ధరాచక్రముల్ బూనుటల్ కొల్వు
కూటంబుకంభంబునన్ శ్రీ నృసింహాకృతిం బుట్టి ప్రహ్లాదుఁ జేపట్టి దైత్యున్ విచి
త్రంబుగా మట్టి మర్దించుటల్ వామనత్వంబున న్మూరి పాదత్రయం బుర్వియా
చించి దానిం బలింగ్రుంగఁగాఁ ద్రొక్కుటల్ గాత్రవీర్యాదులన్ రామనామం
బునం బుట్టి బాహాకుఠారాగ్రధారన్ విదారించుటల్ నీవు రామావతారంబునన్
సీతకై పంక్తికంఠాదులన్ ద్రుంచుటల్ రోహిణేయుండవై ముష్టికున్ వీర చా
ణూరు మర్దించుటల్ రుక్మిణీసత్యభామాదిజాయాసమేతుండవై ద్వారకన్ గృష్ణ
మూర్తిం బ్రకాశించి కౌంతేయులన్ గాచి కౌరవ్యులన్ ద్రుంచుటల్ రాతుకై
కల్కిరూపంబునం గీకటాలిన్ విదారించుటల్ శిష్టసంరక్షయున్ దుష్టనిర్వాప
ణంబున్ బ్రకాశింపఁగాఁ జేయఁ గాదా గదాశంఖచక్రాసిశార్ఙ్గావళిం దాల్చి
యీలీల లీలావిభూతి న్విడంబించుటల్ కుండలానర్ఘ్య కోటీర మంజీర కేయూర

హారాది నానామణివ్రాతరింఛోళి జాజ్వల్యమానాకృతిన్ సల్పుటల్ మీశుభాకా
రాద్యుగ్విధంబుంచు భావించు భక్తవ్రజంబుల్ కృతార్థత్వమొందింపఁగా తా రమా
నాథ ధాత్రీసనాథాయ నా రంగనాథా నమస్తే నమస్తే నమః.

గీ. అనుచు వినుతించు హరిణలాంఛనునిఁ జూచి, చెంగటికిఁ జేరవచ్చి లక్ష్మీసహాయుఁ
డిట్లనియె నీదుతపమున కిచ్చలోన, మెచ్చితిని నీస్తవము చాల మెచ్చఁజేసె.

క. నీస్తుతిరూపం బగుభువ, నస్తుత్యము దండకము నెవరు జదివిన యా
నిస్తులపుణ్యాల కిత్తు న, మస్తశుభంబులును ధరణిమండలియందున్.

క. నీవేమి నన్ను వేడిన, నా వరము నొసంగువాఁడ నడుగుమనిన నో
దేవ భవచ్ఛాసనమున, నావశ మగుమండలంబునన్ సుఖస్మృతిన్.

ఉ. ఉన్నది దక్షుశాప మిది యూరక నాకనుభూతమయ్యె నీ
మన్నన గౌరోషధీనయము మాయకమైన తుషారశీకరా
భ్యున్నతి బోఁద్రిచేసెయి నీకఁబుట్టగు తావిత కటాక్ష ముంచవే
నన్నుఁ బరిగ్రహించి యనినన్ గరుణావరుణాలయుం డనున్.

క. ఈపుష్కరిణీస్మరణము, పాపంబుల కెదురుమక్కి భవనాశనమై
చూపట్టు నీకు దక్షుని, శాపంబున నీవు నెంత స్నాతవు గాననే.

క. శ్రీనగావేశీపరివృత, మీకోవిలలోన నుండి యీయాకృతితో
నీకుఁ బ్రసన్నుఁడ నైతిం, గైకొను మారోగ్యభాగ్యకామితఫలముల్.

మ. అమలాలాస్యనివాసమండలము నీహారాంశురేఖావృతం
బమలాత్మంచుకశాకలాపరతిరమ్యంబోషధీతర్పనం
బమృతప్రాయము సర్వజీవనకరం బైనట్టి నెమ్మేనితో
రమణిన్ రోహిణిఁ గూడియుండుము దివారాత్రంబు లిచ్ఛారతిన్.

మ. కలవే పుష్కరిణీసమాన సరసుల్ గంగాసమానాపగల్
జలజావాసినిఁ బోలినట్టివి వధూజన్మంబులే దైవతం
బులకున్ నాదుమహత్త్వముం గలదె నీపుణ్యాతిరేకంబుచే
గలిగె న్నన్ను భజింపఁబొమ్ము సుఖివై కల్యాణశీలంబులున్.

క. ఇలనీరస మిది మొదలుగ, బొలుచున్ నీ పేరఁ జంద్రపుష్కరిణియనన్
జలజారి పర్వముల నీ, సలిలంబులఁ దీర్థమాడి చను మెల్ల ప్రజల్.

గీ. ఇచటఁ బ్రత్యక్షముగఁ జూతు రెవ్వరైన, జనులు రంగస్థలంబు దర్శన మొనర్చి
కడమ నెలవుల నేబరో కుముదంగాని, కానుపించను భక్తవర్గంబునకును.

క. పొమ్మని హరి యంతర్ధా, నమ్మున బొందుటయు నట్లు నలినారియు భా
వమ్మున బ్రమోదమంది పి, యమ్మున నీలోకమునకు నరిగె మునీంద్రా.

సీ. వినుము తెల్పెద నొక్క వృత్తాంత మాచంద్రపుష్కరిణీతీర్థ పుణ్యమహిమ
యది దశయోజనాయతమయి కృతవేళఁ బొగడొందు నందునఁ గుము త్రేత
నైయుండు నందర్ధమయ్యె ద్వాపరమున గలివేళ నందులఁ గడమ నిల్చె
నపరాహ్ణమున గమలాప్తునికిరణముల్ సమయపోలికవిన సంగతులను
నాడునాటికిఁ గురుచతనంబు గాంచె, నందు నీరంబు నమృతతుల్యంబు లయ్యె
పూర్వమధురంబులై రుచిపుట్టి తేట, లై కలకలై యుగంబుగ నతిశయిల్లు.

క. కావలిగా యుండిన భూ, తావళి కలివేళయందు నంతర్ధానం
బై వరలు రాజవిజయము, లావేళ గషాయితంబులై కలగలుగున్.

క. హెచ్చిన పరిజాక్షయంబుల, పచ్చనివర్ణములవేళ పసరువిధమునన్
గొచ్చపడి ననావృష్టిని, ముచ్చరితమహాత్మ్యము ద్విమోసుం జెల్లన్.

క. యోజింపఁగ ద్వాత్రింశ, ద్యోజనవిస్తార మగుచు నుండున్ గావే
రీజలపరివృతసికతా, రాజద్వీపంబు రంగరాజాకరమై.

చ. పరితయుగమున్ దదర్ధపరిపాటిఁ గవేరితమంబులొల్పు జీ
ర్ణతఁ గలివేళ తేరుగడ నాశమునొందుచు నెల్లపారలీ
క్షితి నది రంగవాసుఁడు నసించినపిమ్మట సర్వమంగళా
యతను సమృద్ధిబొల్పఁగ నాద్యపరిగ్రహ మట్టిదేకదా.

సీ. ధర్మేతరులు కూరకర్ములు పాషండు లాగమనిష్ఠకు లార్యభయదు
లత్యంతలోభులు కృత్యపరాయణుల్ విష్ణునూషకులైన వైష్ణవులను
పేరితకూష్మాండకభేతాళికాపిశాచాఢాకినీ రాక్షసవ్రజంబు
కలియుగాంతమున దుష్కథలు పాపాత్ములై విని రుద్రసేవించు వీరికెల్లఁ
గర్త పశుపతి గజముఖకాళిగొల్చి, యుండుదురు రాజసగుణులు నుర్విబోధ
మానసులు సాత్వికులు దృఢజ్ఞానవిదులు, వైష్ణవులు లేరు నాటికి వసుధ నెచట.

గీ. రావణు హిరణ్యాక్షు హిరణ్యకశిపు, బాణు నరకాదు లతిరజోభర్తఁ గొలిచి
మెలఁగుకై వడిఁ దా మహాత్ములను నట్టి, సాత్వికవినాశము కలిసంధి వాదము.

గీ. అపరము పరంబనియెనినందు నీశ, బుద్ధినిడి సత్త్వసత్తని బోల్చు జ్ఞాన
మనుచు నజ్ఞానిమెంచి భూజనులు జెడఁగఁ, దాను పేక్షించియుండు సద్మావిభుండు.

గీ. మోహతామసశాస్త్ర సముత్కరంబు, హరుఁడు గీలించి ధరణి జనాళిఁ జెరుప
గడగి లింగపరిన్తకుల్ గాఁగఁ జేయు, రంగధామంబు ధరణికి రాకమునుపు.

క. ఇందుకు నొక యితిహాసము, సందేహము లెల్లఁ దొలఁగు సంయమిజనతా
బృందారకవర తెల్పెద. డెందమున ముదంబు నివ్వటిల వినుమనుచున్.

చ. కడవన్ దీరని రాజదోషనిరతిం గావేరితీరంబునన్
విడుబట్టయ్యె భయంకరంబగు ననావృష్టిప్రదోషంబు తె
ల్లిడుముంబొంది జనాళి యట్లనట భోగీశుండు బల్మాకచే
వడిగెల్లించినఁజేసి వీచుల సద్వృక్షాళిన నేత్రాగ్నులన్.

సీ. ఒండొంటితో గాలి నొరసి రాజకమండి భూతిరాసులకేత్రిఁ బొల్చె వనము
లిట్టెఁకులింకి బీరెండచివ్వటికల్ గాతంబులై తటాకములు బలసె
తాళపరిమాణభేదములైన జోడిజోడి యిసుకదిబ్బల నదులెల్ల నింకె
కాగినయట్టి మంగళములై నడి సహ్య విరహితసరణిగా విరులుగప్పె
విత్తన మొదలుకూయూరు వెపకె నేని, కృత్యములు కానె మనుజసంఘములకు మాని
దోషమున రాజనానావృష్టిదోష మేమి, చేయ నేరదు తాఁ బ్రవేశించె నేని.

క. భూముల మృత్యువు కేళి, భూములఁగత్రిఁ బొల్చె సహ్యభూవాహినిలో
నేమీ కొంచెపువెల్లువ, గా మూరెడు మేర నీటికాలువ నిలిచెన్.

క. ఆయాసజార మునివరు, లాయాసంబులకు నోర్చి యచ్చటి తపముల్
సేయుచునుండిరి బలసిన, యేయీతిరిగాక లోకులెల్లను గుమియై.

శా. కావేరీతటముల్ నివాసములుగా కాలంబు వో ద్రోయుచున్
దేవారాధ్యుని రంగనాయకుని భక్తిం గొల్చుచున్ దారుతే
త్రోవం బోయినబోవనిమ్మనుచు నెందున్ ఖేదముల్ మాని యా
పోవన్ దన్మహిఁ గాచు భూతగణముల్ భూరిప్రభావంబుగన్.

గీ. ఏముగల్గ నీయనావృష్టి దోష, మెట్లు గలిగెను కావేరి యెట్టు లింకె
సమయ మిదియని మేనుగర్భములు చించి, వానగురియించి రతులప్రవాహములుగ

ఉ. ఘోరఘన నక్షమాత్రజలపూరనిరర్గళధార లుర్వికిన్
భారముగాగ ముంచి జడవెట్టిన మున్నొలివెల్లి రీతిగా
వేరి దరుల్ వహించుకొని వెల్లునజాపగ నోడి కుండలన్
నీరెడలించినట్టికరణిన్ జలదంబులుఁ జేసెనో యనన్.

మ. ఒడలభ్రంకషనీలభూధరవరంబో నాగ కెంజాయ బల్
జడ లల్లాడ మెఱుంగుకోరలు తటిత్సంగంబు నిర్మింప క
న్నడలంగారకణంబు లీన విస్ఫూర్తోగ్రవ్యాప్యగంతంబుతో
ముడిగొన్నట్టి భ్రామల్ నటింప నదికై మున్నాడె యాహాత్యయున్.

గీ. జెంది పోఁగఁ గావేరి మిగ్రుంగఁదలఁచి, మండికాలెడి యున్న దీమధ్యభూమి
కాళరాత్రియనంగ నగ్గలికనున్న, వానిఁగని యేరుగాచు భూతవ్రజంబు.

మ. తనబాహాగ్రపరిఘ్రమాయసిగదాదండంబులన్ హుంకృతో
ద్ధతిఁ బోనీకుడు పోకుఁబోకు మని పంతాలాడి వెన్నాడ తా
నతిభీతిన్ ధరణీశు పాపము గతాహంకారమై పార ద
ర్పితులై వా రరికట్టి నిల్చుటయు తా భీతిల్లి యప్పాపముల్.

ఉ. కొట్టక తాళి నాదుపలుకుల్ వినుఁ డొక్కఁడు సోమకుండునా
రట్టడిరా జొకానొక ధరాద్విజుఁ గొంచెపు తప్పు చేయుచో
బట్టి వధించె నే నతనిపాలిఁట నిల్చిన బ్రహ్మహత్య నే
పట్టిన నుర్వియెల్లఁ జెడపట్టుక్రమంబునఁ బాడుచేసితిన్.

ఉ. నేరముఁ జేసియుం దగిననిష్కృతి సేయఁగనేరడయ్యె ధా
త్రీరమణుండు కాదనక తీర్పరులైన సమర్థులయ్యు తా
రూరక యుండి వంచుకొని రుక్కునలై తనునాటఁగోరి యి
మ్మేరఁ జరింతు బల్లిదులు మీర లదెవ్వరు నన్ను నాఁగఁగన్.

మ. అని నిర్దేశము దివ్యమైనయది యీయబ్జారి తీర్థంబు పా
వనమైనట్టిది యీకవేరియు జగద్వ్యాప్తస్వపాపాపహం
బనిశం బన్నియుగాచు భూతగణ మల్లాడంగ గానిత్తుమే
విను బో మ్మెచ్చటికైన పాపములపై నీకాస వాటిల్లినన్.

గీ. ఉన్న నీకతాళి మనుమాట విన్నయపుడె, క్షేత్రతీర్థాపగాతి విశేషమహిమ
పాతకము రూపుచెడి మోక్షపదము నొందె, నేమనఁగవచ్చు శ్రీరంగధామ వసతి.

క. ఈయాఖ్యానము సజ్జను, లేయెడలన్ వినినఁ జదివి రేనియు నసుముల్
పాయుం డాయుశ్శుభంబులు, సేయున్ శ్రీరంగశాయి శ్రీమంతులుగన్.

క. ఇంకొకకథ యుల్లములుక, లంకంబులు దీర్పఁగా వలంతియగు నిరా
తంక తపోధన వినుమమ్ము, తాంకసగోవరమహాత్మ్య మని యిట్లనియెన్.

మ. కలదావిత్యనివాసినీకుముదరాకాచంద్రుడాకారన
వ్యలతాస్త్రీఁడు చిత్రసేనుఁడన ప్రఖ్యాతుండు గంధర్వుఁడు
న్నలకాపట్టణవాసి కాంచనవిమానారూఢుఁడై ఖేచరుల్
జెలిమి న్వెంబడి పుష్పకాంతరములన్ జేదోడువాదోడుగన్.

ఉ. గీతము తాళతుల్ తివిరి కిన్నెరలం బరికింపుచుం బద
వ్రాతము యక్షగానములు రక్తిగఁ బాడుచు గుహ్యకన్యకా

శీతలశీకరానిలముచే సిగఁజుట్టిన పారిజాతపు
న్నూతనపుష్పమాలికల నున్నని రేకులు సంచరింపఁగన్.

క. గగనపథంబున రాఁగా, ధగధగ మను నొక్క దివ్యతేజంబున బో
లగనంబై పొడకట్టిన, బెగడి దివౌకసులు జనిరి భీతిం గడలన్.

గీ. చిత్రసేనుండు మధుపానచేష్టితుండు, గాన భోగీంద్రశయన విమాన తేజ
మిది యనియెఱుంగఁజాలక మదము పెర్మి, ఛాయగా దాటఁజూచియచ్ఛాయ గది

శా. ఛాయాలంఘననిర్విశక్తియయి యక్షస్వాంతవృత్తంబున
చ్ఛాయల్ రంగవిమానరక్షకులు వీక్షం జూచి తచ్ఛక్తి యి
చ్ఛాయోగంబున స్వీకరించుటయు మూర్ఛాపన్నుఁడై యుర్విపై
నేయత్నంబులు లేక డ్రిళ్ళి వగతో నెత్తెత్తి యాపన్నుఁడై.

ఉ. ఏటికి నన్నడించి కడకేగి తదాప్తజనంబు లార నేఁ
డేటికి వ్యోమయానము మహీస్థలిఁగూలి మసేయశక్తి బో
నేటికి నట్లవేతనుడ నేనయితిం గరుణించి తోడుగా
రేటికి మీ రనఘ ఖచరు లిట్లని పల్కిరి చిత్రసేనుకోన్.

ఉ. ఏమొకొ దివ్యతేజ మది నే డ్రైచండిమమైనఁ జూచి యా
సీమకు నోసరిల్లి దరిఁజేరితి మీవతి మందబుద్ధినై
యిమ్మెయి చక్కఁజేయఁ జని యిట్టియవస్థలఁ బొందినావు ని
న్నేమనవచ్చు కర్మఫల మెవ్వరికిం దొలఁగింప శక్యమే.

గీ. పంచభూత పయోరాశి భాను చంద్ర, పర్వతాదులు సాక్షిగా నుర్విజనులు
సేయుకర్మంబు లనుభవనీయ మగుట, కీడు మే లందఱకు నొనగూడ రాదు.

క. ఈయఘమునకు న్నిష్కృతి, సేయఁగ రారాదు నీకు సేమం బనఁగా
నాయత్నము నెమ్మదిలోఁ, బాయక యొనరింపు మీవు భద్రాపేక్షన్.

గీ. అనుచు ననుచరగంధర్వు లాడుమాట, విని విషాదంబుతో నిట్టివింత గలదె
యెన్నడు పరాభవం బెందు నెఱుఁగనట్టి, వానికిప్పోట నీదురవస్థ వచ్చె.

ఉ. ఎవ్వనిచేత నిట్టనియె నెవ్వనిశక్తి గ్రహించునన్న న
న్నెవ్వనిగాఁదలంచెనొకొ యిప్పుడు నెయ్యెడ పాతఁ డెట్టి న
న్నెవ్వగవిన్న శోణరుచి నిర్భరలోచనవహ్నికీలలఁ
గ్రొవ్వణగింపడే శలభకోటులుగా నిటు సేయువారలన్.

క. ఈపక్షపాతి యెవ్వఁడొ, కో పల్కరు నొక్కఁడో టఁగూడి మెలఁగఁ జూ
పోపగ యిందఱిలో తను, దోపగబడవైచె నిట్టి దోసము గలదే.

మ. అని తా మెల్లన లేచిపోదునని యాయాసంబునం బొంది కే
లును కాలాడక ప్రాణముల్ చెదర నాలోకింపఁగా లేక మె
ల్లన యొక్కింత ముహూర్తమాత్రమున నుల్లం బూరటిల్లంగఁ బా
వను జేసెం బరమేశు శంకరు జగద్వంద్యున్ గృపాంభోనిధిన్.

సీ. వనరాశిఁ బొడమువాఁడని తలపువ్వుతో జడలుగట్టిన గంగమడుపుతోడ
మినుకు టీనెడుకన్ను వినకరిమోముతో పూసిన మదనవిభూతితోడ
చెలఁగి గంకెలునైన వెలిగిబ్బమావుతో డానంక నొరపా మిత్రాత్రితోడ
రెట్టిదాప్రుడుగాముచట్ట దువ్వలువతో చేరూపు పుణకెల పేరుతోడ
మంటవిడిచిన మిక్కిలి కంటితోడ, సంకువన్నియ నెమ్మేని చాయతోడ
ప్రమథవర్గంబుపాలిఁటి భాగ్యరాశి, యక్షునకు మ్రోల హరుఁడు ప్రత్యక్షమయ్యె.

గీ. భక్తసులభుండు సంతతాపన్నరక్షు, డైకకరుణాకటాక్షానులోకుఁడపుడు
సంస్మరించినమాత్ర సాక్షాత్కరించి, యేల దలఁచితి వేవరంబిత్తు ననిన.

క. ఏవరమునొల్ల దేవా, దేవరకరుణాకటాక్షదృష్టి యునిచి నా
కావరముచేత వచ్చిన, యీవెరపా టుడిపి బ్రోవవే యని పలుకన్.

ఉ. ఏమిటిగొప్ప శక్తియది యీఖచరేంద్రచరిత్రవారె నీ
వ్యోమచరైకయానమున నుండి తలంచెడగాక యంచు నా
రా మధుపానమత్తత నెఱుంగమి రంగము చేరఁబోయి యీ
బాములు నొందఁగావలసె బాపుడు వీని మనోవిచారముల్.

క. అనియెంచి వీనిఁ గొనితెం, డని ప్రమథుల కానతిచ్చి యపరిమితంబౌ
తనభూతకోటిఁ బనిచిన, వనములు గ్రోలంగ రంగవాసముఁ జేరన్.

మ. గుములై పుష్కరిణీకవేరిజలపై కుంభాండకుండోదర
ప్రముఖుల్ సంవివృతాశ్యగర్తులగుచున్ బారల్ వెసం జూచి దా
హముదీరన్ జఠరాగ్ని యారనివిగా నంభోనిధుల్ జాలునే
తమకంచుం దమకించుచుం గళగళధ్వానం బనూనంబుగన్.

ఉ. గ్రోలఁగఁ జూచి బిట్టలిగి కొట్టుడు పట్టుడు కట్టుడంచు న
వ్వేలము భూతకోటిఁగని వేగమె భీమగదాసిపాణులై
యాలముగాఁగ మోదుటయు నాలము సేయఁగ నీరుగ్రోలకా
కాలుబలంబు వారుటయుఁ గాంచి కుమారుఁడు దర్పమేర్పడన్.

ఉ. శక్తులు భూతవర్గము పిశాచగణంబును బ్రహ్మరాక్షసుల్
భక్తులు భృంగి నంది గణపాలకముఖ్యులు మున్నుమున్నుగా

శక్తులు భిండివాలములు శస్త్రములు న్నిగుడించి భీమదో
శ్శక్తులబారి కొంతపడి శక్తులు మేయని వీఁగి బోయినన్.

క. పోనక కుమారుఁ డప్పుడు, లావును జేవయును నగ్గలంబుగ శ్రీరం
గావరణ రక్షకావళి, యావళికావలయుమాను నని హాళిహాళికన్.

గీ. చేతనైనట్టి తా నని చేసి యలసి, చిత్రసేనుని బడనేసి జెదరి పఱచె
నజ్జవేసుకు తనవారి ననునయించి, పోయెఁ గనుపించుకొనక శంభుఁడును మరలి.

క. ఇంతయును జిత్రసేనుని, చెంతన్ గంధర్వవరులు చెప్పిన నింద్రుం
డెంతపని వచ్చెనోయని, చింతామణిపతి డిగ్గి చిడిముడితోడన్.

సీ. ఐరావతము తెమ్మటని యమరేంద్రుండు నదిని బొట్టిడిపై నవ్యవహుఁడు
లాయంబులోని లులాయంబులే కాలు డెక్కుఁడు నరునిపై రక్కసుండు
కైజాయమర్చి వక్త్రింబుపై వరుణుండు మృగముల కైచేసి మృగవహుండు
హరినిబల్లించి కిన్నరసార్వభౌముండు మిన్నంది నందినమీఁద హరుఁడు
దివ్యరథములు భాస్కరాదిగ్రహంబు, లమరగంధర్వయక్షవిద్యాధరాదు
లాత్మసద్మములను తూర్యములు మొరయ, సంగరమొనర్పఁ దరిగె శ్రీరంగమునకు

శా. బారుల్ దీరఁగ దేవతాగణము పైపై ముప్పదిమ్మూఁడుగో
ట్లారూఢస్థిరశౌర్యదర్పములు డాయన్ రా విలోకించి లో
నారంభంబున శౌర్యశాలి కుముదాఖ్యున్ మీరు నారక్షుఁ డ
ద్ధీరావాసమహాగ్రభూతములు భక్తిం గొల్వఁ బార్శ్వంబులన్.

గీ. అంకమున కేగు నావిష్ణు కింకరులకు, నమరకోటికి నైనయాహవముఁ జూచి
రామరావణకృతసమరంబు దీని, వంటి దనజాలదని నభోవాణి పలికె.

మ. తెరలెం దేరులు కూలె భద్రగజముల్ దెళ్లెం దురంగంబు లా
ప్పరియన్ సైన్యము లట్టాడె రణభూతానందనాట్యంబు లు
ర్వరనిండెన్ బ్రవహించె రక్తనదు లభ్రస్యందనాదిత్య భీ
కర శస్త్రాస్త్రపరంపరాహతిని రంగక్షోణి రక్షావళిన్.

ఉ. ఆతరి విష్ణుకింకరసహస్రముతో కుముదుండు దేవతా
వ్రాతము దాఁకి సాయకపరంపరలన్ దిగధీశముఖ్యులన్
చేతులు తీటదీర ననిఁ జేసిన పింఛముపొంగి పాఱెనన్
భీతిలి లంకకాదివిజబృందముతో తన మానసుల్ మొనన్.

క. తమతమ మాయాబలములు, సమకట్టగ కట్టు కుముదసైన్యము మీఁదన్
సమకాలంబులు పోరిరి, యమరులకు నసాధ్యమైన యుద్ధము గలదే.

సీ. కురియించి ఘోరసవరపుష్కలావర్తజలధరంబులు రాలు శతమఖుండు
విసరె సప్తస్కంధ లసమానయుగపట్టి సారితజంఝూసమీరణములు
కాసె గండపుటెండ లీనున ద్వాదశచండమార్తాండుల మండలములు
దహియించె త్రిభువనగ్రసనాయాతపటుతిగ్మహోత్రసంతతులు వహ్నిత్రయంబు
ముంచె మంచుల నిండుల ముంచువేల్పు, కవిసె వికృతాకృతులను రాక్షసచయంబు
తత్తదధికారదేవతాయత్తమహిమ, సరకుగొనరైరి విష్ణుకింకరులు జూచి.

మ. పటుజిహ్వాగ్రశలాకాళి ఘోరవిషసర్పంబుల్ పయిఁ రాగ ను
త్కటకాలాభ్రములెల్ల గప్పుకొన గృధ్రశ్యేనఘూకాది సం
కటముల్ పైకొని వృశ్చికాదులు ఛోదునఁ గల్పోద్భటిం జూచుచుఁ
డు......కలంగడయ్యె నొకరుండుఁ విష్ణుభక్తాళిలోన్.

క. కుముదుం డప్పుడు దివిజులఁ, దమతమశక్తులను బోరె భ్రమతో మాయా
సముదయముఁ జూపఁ బ్రీతిగా, సమకట్టెఁ మాయాదివిజశక్తులు మాయన్.

ఉ. ఆతతమైన వైష్ణవమహాంశగఘోరసమీరపాతని
ర్ధూతములై సమీరముఖదుర్జయమాయ లడంగి గాత్రమం
బై తగు క్రోధనపావకశిఖావళి ఖేచరమాయ లన్నియుం
బాతకశీలయాత్నముల భంగి నడంగె నిమేషమాత్రలోన్.

చ. అదిగని యిందుఁడాగ్రహసమాకులితాత్ముఁడై జగత్త్రయం
బదరఁగఁ జేతి వజ్రము రయంబున ద్రిప్పి దిశల్ గలంగ బె
ట్టిదముగ వైచినంతనె వడిం గులిశం బరుదేర చేతన
వ్వ్యాలయ మొగంబునం గుముదుఁడుద్ధతిఁ బట్టె కరాంచలంబునన్.

క. పట్టిన నాహాకారం, బుట్టె దిశావీథులందు నొక్కొక త్రుణమై
గట్టులమొరకలు మును తెగ, గొట్టెడు జగజెట్టియెలుఁగు కుంఠితమయ్యెన్.

క. కుముదుని హుంకారంబున, నమరేంద్రుఁడు మున్నుగాగ నాదిత్యులకున్
సమసె నిజశక్తు లప్పుడు, భ్రమసెఁ సురసైన్యమెల్ల బవరము దీరన్.

గీ. ప్రాణభయమున నొకరుఁడు పట్టు దోఁప, నొకఁడు వారక దిక్కున కొకఁడు గాక
బరవ నిందుఁడు పద్మజుపాలి కరిగి, యతని యడుగుల కప్పు డానతి యొనర్చె.

క. దండమిడి లెమ్ము లెమ్ము, ఖండముల నీవచ్చినట్టి కతమెట్టిది యే
దుండగము లేక నాకము, ఖండితమహిమానుభూతి కరమొప్పఁ గదా.

గీ. విన్నవైయున్న దిప్పుడేల విబుధనాథ, నీదువదనంబు కైదువ లేదు, చేత
కిటుకు లెందైన బుట్టిన ఘటిలు నోచె, కలుగుగా కేమి వివరించి పలుకు మనిన.

శా. అయ్యా నాచెలి చిత్రసేనుఁ డనువాఁ డాకాశమార్గంబునన్
నీయాస్థానికి వచ్చుచో తెరవులో నిషాదగణం బేలకో
చేయింగాలుఁ గదల్పలేకిటులు మూర్ఛిల్లం దదీయార్తికే
నెయ్యంబొప్ప హితార్థినై చనితి వానిం దేవదేవాళితోన్.

ఉ. పోయిన నెవ్వరో ధరణి భూతగణంబులు కయ్యమిచ్చినన్
మా యనుగాని నొక్కఁడును మార్పడఁజాలక వెన్కతీసిరే
నా యెడఁ గేతివజ్రము రయంబున బంపిన నెవ్వఁడో యొకం
డాయతశక్తిఁ బట్టుకొనినం దటివీరె మదీయశౌర్యముల్.

గీ. అనిన నమ్మాటలో కుముదానుచరుఁడు, ధాతకును గేలుమొగిచి యే ధరణినుండి
వచ్చినాఁడను నాస్వామి వజ్రహేతి, మీవశంబున నొసఁగి రమ్మియటంచు.

క. కుముదుని నేగులవాఁడని, కమలాసనుఁ డెన్ని యిందిరికైదువు భాండా
గమునఁ బనిలగు చేయిం, పుము సెలవా నాకు మగిడి పుడమిం బోవన్.

క. అని నారు దేగుటయును నిం, దురిని గనుఁగొని పొమ్ము నీశ్వరుని పుణ్యాము చే
సినకతన మగుడవచ్చెం, గననిది సింగంబు వాతికండ తెఱంగై.

శా. శృంగారోపవనాదిశోభనము లక్ష్మీనిత్యవాసంబు శ్రీ
రంగక్షేత్రము సహ్యజాంతరమహారమ్యప్రదేశంబునన్
రంగద్వైభవమొప్ప నుండునటె యారాజ్యంబుపై నల్గి యా
భంగి న్వచ్చుట కిమ్మురం బొడముటల్ భాగ్యాతిరేకంబునన్.

గీ. వెఱ్ఱివాఁడవుగాక వివేకివైన, రంగధామంబు నీవు చేరంగఁజను నె
చాలు మనవంటివార మాస్వామియాజ్ఞ, మీరువారల నొకని నిమిత్తముగను.

క. శ్రీశస్త్రము నాయస్త్రము, పాశుపతం బపగదివ్య బాణంబులు రం
గేశుని సేవకులందుఁ బరి, వేశించునె నాకమునకు విచ్చేయుఁ డనన్.

మ. కడకన్ సిగ్గున నోపరిల్లి హితులం గంధర్వులం బిల్చి తా
నడిగింపం జెవిచెంతకుం జని త్రిలోకాధీశు రంగస్థలిం
బడియున్నాఁడటె చిత్రసేనుఁ డతనిన్ బాలించి రక్షింపుమీ
యెడకుం జేర్పను పాయమెట్టిదయొ మీ రీక్షింపుఁ డుల్లంబునన్.

క. రంగవిమానచ్ఛాయా, సంగతినిన్ వారిలె తదనుచర శిక్షితుఁడై
సంగతి నేగుచు నేము దో, రంగి చనినకతన బాగిన లాభము కలిగెన్.

క. ఇందుపకై గిరికన్యా, మందిరుఁడు వహించుకొని ప్రమోదము నొందెన్
ముందెఱుఁగక తాఁ బోయి పు, రందరుఁడును కత్తియిచ్చి రాఁగా వలసెన్.

క. కలతెఱఁగు సమ్ముఖంబున, తెలిపితి మును నంతలోన దివ్యప్రాకారము న
జ్జలజాసను సముఖంబున, నిలిచి తదన్యంబు పలుక నేరక యుండెన్.

క. ఆదటి నీక్షించి శతా, నందుఁడు మీకేల యిట్లనఁగఁ గర్మఫలం
బందక యెంతటివారల, కుం దరమే చిత్రసేను గుణఘోషంబే.

గీ. అందఱును నీశ్వరాధీను లైనవార, మతని యాజ్ఞ దుర్గాపదంబగుట తానె
కర్మవశ్యులు యందుండి కర్మఫలము, లనుభవింపఁగఁ జేయు పరమాత్ముఁ డగుచు.

గీ. ఇలకుఁ బతితేమి వర్ణసంకులత నొంది, చెడుట నట్టులు నెందు నీశ్వరులు లేని
యెడ సకలలోకములునశ్వరములౌను, కర్త శ్రీరంగభర్త యొక్కరుఁడు సుమ్ము.

క. ఆయీశు దివ్యతేజము, ఛాయారూపమున నుండు సత్యంబని యా
మ్నాయంబు లెప్పుడు మొఱలిడ, నీయర్థ మెఱుంగకున్న నిటుగానలసెన్.

గీ. నిగమశృంగంబు రంగంబు గగనవీధి. నేగుచో ఛాయ యాదమై యాగి యున్న
నుత్తుఁడై దాటఁబోయి యమ్మక్క్య..., వడియె కొల్చిన వాడేల చెడక యుండు.

క. దివ్యచ్ఛాయామర్దిత, నవ్యోమచరుఁ బునీతుఁ డగుచందము నా
దివ్యాధము లుడిపి ప్రోవుము, భవ్యాత్మక యనుఁడు కమలభవుఁ డిట్లనియెన్.

గీ. అనఘ శ్రీపతిమూర్తు లయ్యవనిమీఁద, తానె మొలచిన దివ్యావతార మండ్రు
సిద్ధుఁడు ప్రతిష్ఠఁజేసిన సిద్ధమర్చ్య, జనులునిల్పినయవి పౌరుషంబు లండ్రు.

గీ. సరణి సరిసన్నిధానవై సమ్యములను, ...
... ..., నేయ కైంకర్యము ఖసమార్థిత ఫలంబు.

క. ఇహపరములందు నయ్యా, వహిగా నందుంచు జేయుహారల యాసుముల్
విహితగతి ననుభవంబగు, నహోసంఛాయ లుభయలుభమైన ట్రిల్లున్.

క. ఛాయా నిజఛాయా యుప, ఛాయయు నన నుభయమై......
ఛాయల నవియె జనావళి, యీయక్షయకాలమునకు నగు విషమంబుల్.

క. తలిదండ్రులు గురువులు నీ, డలు దాటరాదు కలువడంబులు శయనం
బులు నానసంబు లట్టన, తలఁపక కడనుండు టదియె ధర్మం బెందున్.

గీ. అది యెఱింగియు మెలఁగిన హానిలేదు, వీని నెఱుఁగక నడచినవాని కెందు
నిష్కృతియు లేదు పెద్దలు నీరజాక్షు, వాసములుగాఁగ నివె సాధువర్తనములు.

గీ. పాదపీఠమందు కుంటియు పంగు డెత్తి, యెఱుఁగములుఁజేసి పట్టిన దురితమతులు
దివ్యభవనంబులను గురుద్విజుల నెదుర, నణకువ బ్రదక్షిణంబుగా నరుగవలయు.

క. అట్టి ప్రదక్షిణములలో, మెట్టిరి నీశంకలెల్ల మెయికొను నేనిఁ
జుట్టదధీచిఛాయలు, నట్టి చరింపుఁడని శ్రుతులు బలుకుచు నుండన్.

శా. ఛాయాధారుణి మూఁడుభాగములుగాఁ జర్చించి వాఁ డాదిమం
దాయూపన్ భజియించువాఁడగుచు సేయంబోలుగా కూరకే
సేయం జెల్లను స్వప్రయోజనములన్ శ్రీవిష్ణుసంకీర్తనల్
సేయన్ గేరడమాడినన్ జెవిటియై జీవించు భూమండలిన్.

సీ. దేవాలయముఁ జూచి తావేగ మ్రొక్కని యట్టినాస్తికుఁడు జాత్యంధుఁ డగును
హరిదివ్యభజనంబునకుఁ బ్రదక్షిణముగా జనకున్న బుణ్యాను జబ్బువడలు
నాద్వారమున నమరావాసములు జేరువారలు దుర్మార్గవర్తులైరి
హరిని సంస్తుతిలేక యాత్మస్తుతులు సేయు నల్పుఁడు మూఁగవాఁడై జనించు
దివ్యసిద్ధమనుష్య ప్రతిష్ఠ లందు, దివ్యమన్యంబు నిగమకీర్తితచరిత్ర
మన్యయము సర్వకారణ మచ్యుతంబు, రంగధామంబు లోకైక మంగళంబు.

ఉ. ఘోరతపంబుకేసి గయికొంటిని రంగవిమాన మేను త
ద్ద్వారమునన్ మనుప్రభుఁడు ధాత్రికిఁదెచ్చి నతం డొసంగి తా
కూరిమిపట్టె సల్పెనర గొన్నిదినంబులకున్ విభీషణుం
జేరఁగఁ దెచ్చి రాఘవుఁడు చేతికి నిచ్చెను రంగధామమున్.

క. ఆయన పూజార్థంబుగ, శ్రీయుతుఁ డగురంగశాయిఁ జేర్చెను గావే
ర్యాయతపులినంబున త, చ్ఛాయాలాసనము వీఁడు జనునే సేయన్.

ఆ. వె. యుక్తమై యనంతశక్తియుక్తిప్రయం, వ్యక్తరంగరాజ పరవిమాన
ధామమైననీడ దాట తత్రకంకర, భూతకోటి యేల బోవనిచ్చు.

క. వారలతోటి విరోధము, కారడవుల నహిన్ జెనకుకైవడి గాదే
మీరెఱుఁగక వగవడనితి, రారంగము దేరిచూడ నగునే మునకున్.

క. అనవిని యెట్లైనను మీ, మనమున గంధర్వుఁ బ్రోచుమార్గము నాకున్
మనవి యిదిచూడు మనవుఁడు, వనజాజనుఁ డిట్టులనియె వాసవుతోడన్.

ఉ. రంగవిమాన దర్శనము రంగనివాసు సమర్చనంబు శ్రీ
రంగనివాస పావనసరస్సలిలాద్యుతి సహ్యకన్యకా
మంగళతీర్థసేవత సమగ్రితగల్గ దదన్యనిష్కృతిన్
వెంగలులై చరింపుదురె వేఁజను మిట్టు ప్రావర్షఁ జేయఁగన్.

క. అని కొలువుదీర శంకరుఁ, డును జనియెన్ దివిజనాథుఁడు శ్రీరంగం
బునకు డిగి చిత్రసేనున, కొనరంగా నీహితంబు నుపదేశించెన్.

క. అతఁ డట్లవేసి రంగా, యతనస్మరణమున లేచి యవయవముల నూ
ర్జితపూర్వశక్తిఁ గైకొని, శతముఖునిఁ బిలిచి తాఁ బ్రసన్నాత్ముఁడై.

శా. శ్రీమద్రంగవిమాన దర్శనశుభశ్రీఁ బొంది సాంప్రతస్థలా
రామంబుం గనుఁగొంచు నచ్చె నిదె నగ్రక్షోణి కారుణ్యాని
స్సీమన్ నిర్జరకాము కాశ్యపమునిన్ సేవించి యేమాని సా
లోమీ నాయన పాపతప్తుననుఁ జాలోకించి రక్షింపవే.

సీ. మానిందరిపుజను లేమగ కేమిచేతురు పలుకంగ తగునెద్ది తెలివి యెద్ది
జేరఁ జూపెద్ది యేమేరవాఁ డీశ్వరుం డెయ్యది విడుతు రహింపనుతాలు
బ్రహ్మ మెచ్చటనుండు జగమం బనఁగ నెద్ది యేరికిఁ గనిపించు నెద్ది యొసఁగు
విజ్ఞాన మన నెద్ది యజ్ఞాన మెట్టిది సత్య మేదూఱు నసత్య మెద్ది
ఇన్నియును వరుస నానతి యిచ్చి నన్ను, బ్రోవు మొకయాత్తఁ గాంచిన పుణ్యమునకు
యశ్వమేధసహస్రంబు లైన దొరయు, ననివశంకవ్వఁ జూచి కాశ్యపుఁడు పలికె.

సీ. నేయునాగగనిశ్చితమైన ధర్మంబు హరిని జేకొనుట సత్యమును బలుకు
హరిచరణాబ్జంబు లందఁ జేరుట బ్రోచి రక్షించునాఁడు హరియె యగుడు
పరుషవాక్యములు దబ్బరయును విడుచుట యొల్ల లోకముఁజూచుండు నీశ్వరుండు
సౌఖ్యంబు పరమంబు జ్ఞానాధికులకున్ దరించు మోక్షము దీని నెఱుఁగ నదియు
జ్ఞానమగు తెల్వి లేని యజ్ఞానమయ్యె, నిలుచునయ్యది యీపత్తు భావింపుము ఇదియు
నట్టిది యసత్తు బరికింపుమనినఁ జూచి, ఖచరుఁ డిట్లను మఱియు నక్కాశ్యపునకు.

ఉ. ఎందుల నందు నందుఁ గలఁ డీశ్వరుఁ డంటిరి యట్టివాఁ డదీ
సెందును జూచి కాన మిది యేమియొ నన్ విని సూక్ష్మదృష్టిచేఁ
గందురు గాక మాపులను కందురె జూచుచునుండి కానరే
మందురు మందుకైవడిగ దాకొను జీఁకటి యుల్లవారికిన్.

గీ. ఎన్నఁడు దురాన్నములఁ గాని యింతులందు, కాముకుఁడు గాక పరిశుద్ధగాత్రుఁడైన
హృదయసిద్ధిని గల్గు నభ్యుదయ మొందు, దాన విజ్ఞానమప్పుడు శ్రీజాని గాంచు.

క. నాయందు నందఱందును, నీయందును గలదు మనసు నిలుపలేనిచో
నీయర్థమైన నెఱుఁగనె, యీయాత్మలు ముఖవిలాపహితవు లరయఁగన్.

క. అంతఃకరణము మేలా, కాంతాలోకన మె దృష్టిఁ గని తెలియుము ని
శ్చింతుఁడవై పరిశుద్ధ, స్వాంతరంబున జూడ విష్ణుసాన్నిధ్యముగన్.

మ. ఇదియే రాజనగజోలిమాటలు కృపాహీరాకనీరాకరం
బదుగో రంగము సహ్యకన్యక యిదే యష్టాంగసార్థ మ
ల్లదె సేవింపుము తీర్థమాడుము పిపాసార్తి న్నివారింపు నీ
కొదవున్ సర్వశుభంబులుఁ న్మనుము పో ముక్తద్వంద్వనాంతంబుకున్.

క. అని దీనిం గనుఁగొంటిరె, వినఁగంటిరె మంచితోవ విజ్ఞానకళా
జనకము లగునీశోక్తము, లని మానికి మొక్కి యతని యనుమతి బడసెన్.
శా. కావేరీనదిఁ గ్రుంకి పుష్కరిణిలో కర్మావళిం దీర్చి రం
గావాసుం బరవాసుదేవుని స్వయంవ్యక్తస్వరూపున్ రమా
దేవీవల్లభు శేషశాయిఁ గని భక్తిన్ మొక్కి కీర్తించి యా
ద్దేవారాధ్యుని సన్నిధిన్ ఖచరులావెత్తుల్ తనున్మెచ్చఁగన్.
ఉ. మేళము ఘుమ్మనన్ శ్రుతిసమేతమునన్ జతగూర్చి మద్దెలన్
దాళము లోవజంబులును దండెలు చంగులు నొక్కమ్రోఁతగా
నాళతజేసి దృష్టిపరిహారతకై ముని తుంబురుండు తా
గౌళవరాళి నాటలను గాయనరూఢికి నాటిచూపినన్.
క. గాంధర్వవేళ సంగతి, గంధర్వవరుండు వీణఁ గైకొని దివిష
ద్గంధేభగామినీమణి సంధించిన మసకత్తి జతరాణింపన్.
సీ. ఒకరాగమునకన్న నొకరాగ మందమై లయకారులను సిగ్గుపఱచుచుండ
ఒకస్థానమునకన్న నొకస్థాన మొరపులు నెదవల్లి వీనులవిందు సేయ
నొకగీతమునకన్న నొకగీతి మతిచిత్రరచనల విమతిశల్ రంగుమీఱ
నొకరాయమునకన్న నొకరాయము విశుద్ధభరతవేత్తల కుదాహరణములుగ
నొక్కతాళంబుమీరఁగ నొక్కతాళ, మొకప్రబంధంబునకుమించు నొకప్రబం
మొక్కనామావళికిమీర నొకటిగాఁగ, వీణవాయించు నొకవేల్పు జాణ యపుడ
క. ఆవీణె నొకనిచేతికి, నావల యందిచ్చి దండి యొందుకు పాడెన్
రావణ శంకర నారద, పావనముఖ్యులకు నోజి బంతి యనంగన్.
క. ఘను దేశి శుద్ధవైఖరి, వినుపించిన చిత్రసేను వీణానాదం
బున మూర్ఛనలమునింగిన, జనుల నచేతనులగా నిజంబున బాడెన్.
సీ. ఘనవిధంబునబాడ గారూఢస్తంభంబు తొగరుఁజాయల క్రొత్తజిగురు లొత్త
తంతుమార్గంబున దళుకొత్త బాడిన మణిపుత్రికలకు జెమ్మటలు బొడమ
దేశవైఖరిఁ బాడునో శిరోమాలిక లెత్తి జయ్యన భోగి యొత్తిగిలగ
తగహిరంగములు వింతగ బాణకాంచనకలశాంబుపూరముల్ కరడుగట్ట
పదము బాెడుచో రూపవదము వాడు, చోటనాళ్వారులకుచొక్కు జూపఁబడిరి
మాపు నెమ్మోము బయకాధు మధురగాన, రీతి రంగేశుఁ బాడ సంగీత సరణి.
క. రంగము ఖమంటపంబున, బంగారపు బొమ్మలన సుపర్వవధూటీ
శృంగారరస నిధానము, లంగంబులు తళుక్కుతళుక్క మని రాణింపన్.

క. వేషములకు నాట్యములకు, భాషలకు నుదాంతరుచిరపరికర నానా
భూషణములకును దుర్గా, న్వేషణుఁడై కొల్చియుండు విద్యానరుఁడున్.

మ. ఏకతాళంబున వీరమద్దెలరవం బేకంబుగా నట్టు దాల్
ధికతోంతోం త్తకఝుంకుఝుంకుకిణతాంధిత్తాంగి తాంగోంధికం
ధికతత్తె య్యదిధిక్కు ధిక్కు ధికతాధిత్తాంగి తాళంబులన్
కకుబంతంబులు మారుబల్కఁ గొన గోల్లక్యాందమున్నాడఁగన్.

ఉ. చేశిరినెంబురట్టాము దివ్యకళాసియు గోలచారికై
లాంపకి పేరిణీవిధము లాగులు జక్కిణిచిందుకోల్వెణుల్
బాసలుకోపుఁ జూపులును బాట పదాభినయంబు లేకయున్
వాసికమీర నాట్యకలనం బ్రకటించెను హావభావముల్.

క. పాడినకైవడిఁ బాడుచు, నాడిన యాటలు లాడుచు నలరంగములో
క్రీడామృగశాకిపిక, నీడజముఖ తిర్యగాత్మనిచయం బెల్లన్.

మ. కవితాగారణి యక్షగానరచనల్ గంధర్వ గాంధర్వమై
పానవళింపఁగ కనకపరిమానముల కుత్సాహోదసంపర్కమై
మిపుల న్మెచ్చఁగఁ జేసె ఖేచరుల భూమిన్ సత్కళావంతులన్
భువనం బెల్లను ముంచె నద్భుతరసాంభోరాశి నుల్లాసియై.

మ. ఘటబాణ్రౌత్రులనానుచిత్రిముఖుకశాస్త్రశంబుకాపద్యముల్
నటనస్థాయిజటాటపక్రిహితవల్లకోష్ఠమకల్లోలినీ
పటువీచీరభసార్భటిం బొగడ నాపన్నప్రపన్నుండనై
కటికానంతశయానుఁడై యలరి రంగస్వామి గంధర్వతోన్.

గీ. మెచ్చితిని జితప్రసేన నీయిచ్చగోరు, వరము లివియెంత నాదువితరణమునకు
నీదు విద్యలకును వేడ నేర వీవు, కొమ్ము సాయుజ్యపదవి నాసామ్యు నీవు.

క. ఎచ్చటికి వలయుచోటికి, వచ్చుచుఁ బోవుచు విమానవర్యంబులపై
నచ్చరులఁ గూడి మెలఁగుచు, విచ్చలవిడి భోగభాగ్యవిభవోన్నతులన్.

క. పొమ్మని పనిచిన శ్రీరం, గమ్మునకుఁ బ్రదక్షిణంబుగా వచ్చి ప్రణా
మమ్మొనరిచి యిందిరనిపము, ఖమ్మునకుం జనియె దివిజకాంతలు గొలువన్.

క. ప్రఖ్యాతము గంధర్వో, పాఖ్యానము విన్నవార లట్లనె మహిపై
సౌఖ్యములఁ బొదలి యిందిర, సఖ్యము వాటించు రెల్ల జాతుల వారున్.

శా. కంచేకాలజటావిటంకవిలుఠద్గంగాజనుఃకారణో
త్కంఠాణాత్మరపాదపద్మనఖరుక్సాంద్రేందుసాంద్రప్రభా

కుంజీభూతసతోఘశార్వరమరుత్కోటీరహీందాళినో
త్కుంఠాబిందురశింధురాడ్డుహిత్పృముగ్ధస్నిగ్ధచింతామణీ.

క. కోమల సజలపయోధర
శ్యామలవక్షాంతరాళ శంపాలతికా
శ్రీమహిత వినూతన కమ
లామహిళవిలాస నాతి లాలిత హృదయా.

మాలిని. జగదవన విహారీ సర్వలోకోపకారీ
నిగమభువనచారీ నిర్మలాకార దారీ
సగుణమయవిదారీ సర్వధర్మానువాదీ
ఖగవరహయసాదీ కంధికన్యా వినోదీ.

గద్య

ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్టహరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణశతాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందు

చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీ రంగ మాహాత్మ్యము.

పంచమాశ్వాసము.

—:-(0)-:—

శ్రీరమణీ ధరణీ నీ
ళారమణీయాంగరాగ లలితాలేపా
చారునితాంతలసత్కర
హారి విభాతగణి వేంకటాహార్యమణీ.

వ. అవధరింపు మిట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చిన తెఱంగు సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

సీ. అనఘ ద్వైపాయన వినవేడినవియెల్ల వింటిని నీచే సవిస్తరముగ
నిగమంబులుఁ బురాణనికరంబు లధ్యాత్మసారంబులు విశేషశాస్త్రములును
నీచేతనైనవి నిగమశాస్త్రార్థముల్ వేరు మీమాటలు వేరు గావు
రంగధామమున తీర్థము లెన్ని యందుల మహిమ యెట్టిది విన మనసు వొడమె
నానతిండన నాగదంతాదులకును, బాదరాయణుఁ డెఱిఁగించుభంగి మీకు
దెలిపెదనటంచు శౌనకుఁ దేరిచూచి, యాదరంబున సూతుఁ డిట్లనుచుఁ బలికె.

క. తీర్థంబు లెందుగల వవి, సార్థఫలప్రదము లనఘ లనువారల కీ
యర్థము ధర్మాదిమ బుధ, సార్థము లొనగూర్చు నెట్టులన వివరింతున్.

శా. భారద్వాజమహామునీంద్రుఁ డిదు తపఃపారంగతుండై శిష్యులా
త్మారాముల్ తనవెంట రా నతులపుణ్యాంబైన కావేరికా
తీరారామ రసాల పూగపనసానేకక్ష్మారుహావ్రాతముల్
పారం గన్నులవిందు సేయఁగ యదృచ్ఛామార్గసంచారుఁడై.

సీ. కల్లోలలహరికాలోద్ధూతనిర్భిన్న శాతవిషాణాగ్రసామజాళి
[illegible] జీవనజనూపుర రణాభ్రమదవిభ్రమ రణద్భ్రమరకులము
[illegible] ఛత్రచ్ఛాంత సంతతాధ్వరహవ్యవహవధూవర్ధితవార్ధరంబు
[illegible] నిగమపరాయణ జపనూను సచ్ఛాత్రకరహరి శ్చందనంబు
[illegible] విలంఘ్యమా నాగ్రభాగ, సరణి విస్తారితార్ద్ర కాషాయవసన
[illegible] వలము సహ్యకన్యకాత, టంబు పుణ్యాశ్రములఁ జిత్తంబు బొదల.
ఉ. మాయుచుఁ జంద్రపుష్కరిణిఁ జూచి తదీయవిటంకసీమలన్
[illegible] ప్లుర చరిష్ట కపోత శుకీ కల స్వన
శ్రీ[illegible] బలుగుచిక్కులై యలరింప మెచ్చుచున్
[illegible] ప్రాకృతి నమేయుని రంగనివాసుఁ గొల్వఁగన్.
గీ. చేసి సకలసంపదాయి లక్ష్మివిధాయి, నజహరధ్యేయి జలధికన్యామహాయి
[illegible] శ్రీనివాసావిధేయి, శేషశాయిని గాంచి పూజించి పొగడి.
క. కోవెల వెలువడి తనమది, పావన కరుణారసము దుర్ఁ బరతత్త్వనిధిన్
శ్రీకజ్ఞానవిధానుని, ధీవరు వాల్మీకిముని నదీతీరమునన్.
శా. [illegible] చేసి తదాశ్రమాంతరమునిస్తోమంబు నీక్షించి యే
[illegible] జూచితిఁగాన మద్గురువరున్ సత్యాత్ము ప్రాచేతసున్
శ్రీ[illegible]శ్రితాంతరంగరిపుఁ గూర్మిం జూపుఁడ న్నంబరి
[illegible] పూలురుతనయా వాసంబు సూచించినన్.
క. [illegible] కోపవృత, కావేరీతీర మాని కాంతారంబున్
శ్రీ[illegible]ంబుల, భావుక పావన కిశోర పరివారంబున్.
సీ. [illegible] కంట చేటి బాలింతఁ బురుడోయు సోకోర్చి పులిమిటూరి
[illegible] చిలువబాలకు ఈడ బర్హ మెండకు బూటుబట్ట చేకి
[illegible] మోరాలి నొప్పులబెట్టకట్ల కేమరకాచు చూపిల్లి మంత్రసాని
[illegible] వారింప గోకు సింగము వాడిగోరుకొనల
[illegible] తేనె ముగ్గు, బోసె పోషించుఁ జీఁకటి పులుఁగు లేమి
[illegible] మహిమనయ్యాశ్రమము సుజ్ఞోచ్చెమానివరుఁడు
తే. శ్రీ[illegible]యణ [illegible], తామ్రకసంభూతి వార్ధి యగువాల్మీకిన్
[illegible] రామసాక్షా పరావతారుం గనిమొక్క.
[illegible] వ్యమును ననుపార నుతిని, పాదపద్మంబున కొనర్ప నాదరించి
[illegible] యెచ్చు మెచ్చటి కేఁగితి విన్న నాళ్ళ.

గీ. పలుకవమన పుట్టుగట్టు తాపసినిఁ జూచి, తీర్థములు జూడవేడి ధాత్రిని జరించి
మీరలున్నారు కావేరి తీరములను, ననుచుఁ గొండఱు మునులు తెల్పిన కతమున.
క. వచ్చితిమి వేద మునివరు, లిచ్చటఁ దేఁ డనెడువారు నెచ్చటనుండో
వచ్చినవారలఁ జూచితి, మిచ్చట ననువారు నగుచు నందఱుఁ బలుకన్.
క. వినివచ్చి మిమ్ముఁ గంటిన్, జననంబుఁ గృతార్థమయ్యె సఫలంబయ్యెన్
దినతన మాచార్యోత్తమ, మనమున నానందవార్ధి మున్నుఁగ నైతిన్.
క. ఇచ్చటి శశిపుష్కరిణియు, యిచ్చటి రంగేశుసేవ నిచ్చటి నదియున్
వచ్చి కనుంగొను సుకృతము, వచ్చె మిముం జూపె భాగ్యవశమున నాకున్.
గీ. ఎన్ని తీర్థంబు లిచ్చోట నున్నవందు, నాశ్రయించి కృతార్థులైనట్టివార
లెవ్వ రానతియిండన్న నిట్టులనియె, నాభరద్వాజమౌనికి నాదిమునివి.
క. ఏనాఁడు విభీషణుండను, దానవపతి నిలిపె రంగధాముని నిచటన్
దే నాఁటనుండి నాయక, యీ నెలవున నున్నవాఁడ నిచ్ఛాగతినిన్.
క. కలవారి పుణ్యతీర్థం, బులు రంగక్షేత్రనికటభూముల దానం
దులలేని మహామహిమము, లలవడ నశ్వత్థతీర్థ మాద్యం బయ్యెన్.
మ. కన దశ్వత్థముచెంత మాఘవిధానంగా నొక్క కన్యామణీ
తిలకం బాపరసిన్ మునింగి శుచియై తీరంబునన్ తాలి పు
వ్వులు శృంగారవనంబులన్ వెదకి తా పూల్ గట్టి రంగేశు కో
వెలకర్పించుచు నుండెఁ దీర్ఘనికట్యోర్వీబ్రహ్మనగ్యంబునన్.
మ. ఉటజావాసమునం దపోనిరతయై నుత్తుంగనక్షోజలం
పట వీక్షింపకయున్నవే తనదు మీపాత్రీయకుంభంబుచే
నెటు కానో యన కాసరోవరజలం బేపారిద్దు నశ్వత్థనై
కటికావాలమునందు నింపుచును రంగస్వామి భావింపుమన్.
క. ఈఁడు నెడఁ గానరావే, దండింపకు రయ్య తాళ్ళజాల ననాధన్
గండెవ్వరైన నష్టము, గండను నార్తప్వనం బొకటి చెవిసోకెన్.
క. ఆకాశవీధి నేడ్చుచు, నీకథణిం బలుక నాగయింతిగనముగా
నాకర్ణింపుచు నెరనకు, మోకమలేక్షణ భయంబునొందకు మనుచున్.
క. ఆ నాయ్య యన్యాయంబును, నివ్వార్తగనంబుదాన నెవ్వతెవే నీ
కు మ్యాలించియు బోరిచెద, నెయ్యది నీజాడ యహితు లెవ్వ గటంచున్.
క. గగనమున జాడ దానిం, బిగగట్టుకొ కొట్టి తిట్టి బెదరింపుచు నో
సి గయాళి నీకు నోరా, వగలించిన విడిచిపుచ్చువారమె నిన్నున్.

[illegible] లుఁ డేల పోయెదరు మీ రావో మహాపూరుషుల్
[illegible] మున్నెన్నఁ పౌరుషమె యార్వంబట్టి పీడించుటల్
[illegible] క్కృత్యమకృత్యముం దలఁప కీచందాన బాధింప నే
[illegible] బదియేమికేసె నకటా మేకే వసూద్రోహముల్.

[illegible] మాకేలవిలపింపనేల నీకు, బాల శ్రీరంగశాయివి పాలగూడు
[illegible] కడెం మేలుకొల్పైన రన్నలార, వలదె కనికరమింత రయిచార్యకైనం.

[illegible] ద్విన ప్రత్యమూర్తు లిదియేమిరా కూరకృత్యంబు లె
[illegible] కిందనిక్లెఁ జేసెదరు నావాక్యంబు వో ద్రోహకి
[illegible] ము డించి మీరు చనుఁడన్న న్మాదవీసూక్తముల్
[illegible] వినుల నాలకించి చన నవ్వామాక్షి వీక్షింపుమన్.

[illegible] తిదమ్మ తపస్విని జనులకుఁ గర్మానుసార మగుచుఁ
[illegible] సుఖదుఃఖములు కర్మమది కాలనశమగుఁ గాలప్రేన ర్తకుండు
[illegible] ట్టియార్వతని యాజ్ఞాచక్రమరయ దుర్లంఘ్యనియమంబు గాన
[illegible] డై యిలకర్మవశ్యుల దండించు మాస్వామి దండధరుఁడు
[illegible] ఘోరపాతకుల నెల్లఁ, బట్టితెంచన శమనునిపుపుఁ జేసి
[illegible] లుపాత్మకులను వెదకి, పాలియఁ గొనిపో ప్రవట్టె మూకలను వేమమా.

[illegible] రీ, కేయూరకఁ గొంచుఁబోవ మిల పాతకులఁ
[illegible] బట్టి యూన్చుచు, బాములువెట్టుచును బాధపరుచుఁగఁ దరుణీ.

[illegible] ముగ్ధ గోల యని మన్నికేంచి వాకొంటి వీ
[illegible] వనసిపకటం జూడంగలేవైతి వె
[illegible] యుక్తిమీఁదఁ గలకో యీరాగ యిప్పాపముల్
[illegible] వెయ్యదివి మీకుం దెల్పరా దేమియున్.

[illegible] దుశ్చారిణి పాపవర్తనశేని వాడవదినె
[illegible] కూర్చు పాతకురాలు బలిభిక్షమిడని నిర్భాగ్యురాలు
[illegible] జంత పసిబిడ్డలను పెట్టు పాపజాతి
[illegible] వతినొట్టికృకమ్ములుదెచ్చు ముళ్ళమారి
[illegible] కష్టురాలు, బరవహూమాలుకూయు దుబ్బరలు దారి
[illegible], దీనికై నీవు కనికరమూనఁ దగునె.
[illegible] జూపితి వింతే కాని
[illegible] నైతె, మేము నీమాటకడ్డము వినుము నీవు.

పంచమాశ్వాసము.

క. నీకేమి నేరు నొచ్చునొ, యీపలుకుల విను గృహమునఁగ చేసిరా మాటల్
నైకొన ధర్మవిరుద్ధము, మాపు స్వైరంబునను మా చేసిక నేన్.

క. అజ్ఞానిలంపునను మే, మజ్ఞులమే నేము నిట్టు లాడిన నీకున్
పరిజ్ఞానహీనత వాటిలు, విజ్ఞానాత్మక యెఱుఁగవే కాదనఁగన్.

శా. దీనిం జట్టులుజేరి యింగిలమునన్ దెబ్బించి పొర్లింపుమన్
నానాకారవఘోరరూపములతోన న్నొంచి మర్దింపుమన్
శ్యేనోలూకబకాహికాకముఖపక్షివ్రాతకాలాయసా
ననతోత్రిటుల గ్రుచ్చజేయునపు డెన్నిం దాంటి దుష్కర్మముల్.

క. ఆపద్యంతము మాకున్, గోపము దీరదు సునమ్మ గోపింపకుమీ.
నీపలుకు మీరినామని, మాపైఁ గరుణింపు పోము మాయని యనినన్.

గీ. అన్నలార యిదేలసత్యంబు మీరు, పలుకు లెల్లను వినరాని పాతకములు
జేసినట్టిది యీ నిది జెప్పవలసి, యుండె నొకమాటఁ దెలియవినుండు మీరు.

గీ. దీనినమ్మించి దొరనకు మేనుగలుగ, బోరితునని యంటి నాకను మొఱలఁ బడితి
మతిని దీనికి నొకభేదమా నిమేష, మాత్రిలో దీని గడతేర్పుమతము నాది.

క. ఇది తిరుకాంచీకినది, యిది శశిపుష్కరిణీతీర్థ మిదియశ్వత్థం
బిది తత్తీర్థము గంగఁ, బిది గంగబ్రహ్మసరసు లివను తెల్లన్.

గీ. దీనియఘములు తీగనిదైన నేమి, యేనినటఁ జేయుతపమునం దేకనాగ
ఫలమిపుసంగతి దీనికిఁ దొలఁగిపోండు, విదువుఁ దయ్యింతినని తపస్విని వచింప.

సీ. ఎవ్వతెనచ్చె ముల్లిడుముతోరివల నట్టియలివేణికా యదుగడుగు మడుగు
లీచెలియఘముల కాచెలి బాధించుఁ బగవారలెల్లను బంధులైరి
యేతలోదరి మేను ఘూతలాయప్పుడే మణిమయదివ్యభూషణము లమర
నేరామ చనుమిట్టపై గక్తధార లాకుంకుమ మృగనాభిపంక మయ్యె
వెడవిగడలించి పొమ్మన్న పెద్దలావి, మానికిని నీడకొత్తమసాని దాని
మహిమ నప్పుడె దివ్యవిమాన మెక్కి, యరిగి సుగభామినులు గొల్వ నవ్వెలంది.

గీ. పుణ్యపాపక్రియలు బొందఁబోవు వారు, జముని యనుమతిలేక పోఁజనదు గాన
సంయమిని లోకశమనుని సన్నిధాన, మునకుఁ జేరి నతిఁ దెదుగ్గొని జెలంగె.

క. జనకుని పదమునవాలిన, యనుపున మొక్కుటయుఁ దాడిరి యర్మిలిననయన్
గనుఁగొన్నయట్లు గౌఁగిటఁ, బెనిచి నిజాంకముల నునిచి ప్రియవచనములన్.

గీ. అన్న నేను మో కల్యాణి యూత్మకింక, రాళి నెఱుఁగని నిన్ను దురాగతములు
చేసి యాలతించి తిదిసిదు చిత్తమునను, మరత్రమీ నాదుపైఁ బ్రేమ మరువవలదు.

క. నీ కీర్తి పరమలాభము, చేకూరిన కారణంబుఁ జెప్పెద నేలా
వాకొను నన్యాశంకయు, పాకం బగుపుణ్యఫల విభాగం బొసఁగన్.

క. నీపదిరెండవ పుట్టువు, పాపంబులఁబుట్టి యెట్టి భాగ్యంబుననో
పాలించి యొక్కపుణ్యము, శ్రీపతికృప నీవు వలసి సేయక యున్నన్.

క. ఒక వైష్ణవుఁ డర్థనిశా, ధికవర్షముచేత నొదలి తీరని చలిచే
నొకచోటఁ జేరఁగాఁ గా, నక వాకిటఁ బంచనీరునన్ వణఁకు తరిన్.

ఉ. వాకిటఁ దొంగిచూచియును వైష్ణవుఁ గన్గొని యెవ్వరయ్య పైఁ
గోకయు లేక యీ నిసిఁ దగుల్పడి ఘోరను వర్షధారలన్
మూకనలేక వణఁకుచును ముచ్చుముడింగినవారు లేచి రం
డీకడ యింటిలోనికని యించుక సోటొక యోర పాకలోన్.

క. ఇచ్చితి వానుకృతంబున, వచ్చితి విచ్చటికి ధాతవసతికిఁ జన నీ
వచ్చటఁ దత్సన్నిధి నతఁ, డిచ్చిన సిరు లనుభవింపు మేయే వేళన్.

క. అనిపల్కి వీడుకొల్పిన, వనితామణి చనియె నజునివాసంబునకున్
పెనుబాపకర్మురాలికి, మనిచిన వైష్ణవియుఁ దీర్ఘమహిమము చేతన్.

గీ. అపునరావృత్తి విష్ణులోకాధివాస, సౌఖ్యముల నొందెఁగాన యశ్వత్థతీర్థ
మహిమ యిట్టిదె విన్న యమ్మానవులకుఁ, గలుగు నిష్టార్థములు రంగనిలయుఁ గరుణ

క. ఇంకొకటిగలదు, రావికొ, లంకు చరిత్రంబు వీనులకు నందంబై
యుంకించి పలుకనగు ముని, శంకర వినుమనుచు నాకసంభవుఁ డనియెన్.

ఉ. కండు మహామునీశ్వరుఁ డొకండు గలం డతఁ డొక్కనాఁడు మా
ర్తాండుఁడు పూర్వశైల మెగఁబ్రాకుతఱిన్ జని సహ్యకన్యలో
నిండిన వారిపూరములు నీరము లాడి భుజంగశాయికిన్
దండము లాచరించి ప్రమదంబునఁ గోవెల నిర్గమించుచున్.

క. చెంగటననఁ గాశ్వత్థ, ప్రాంగణతీర్థములు దరసి పావనసరసిన్
జెంగటి తోవల పేచుల, భృంగీనాదములు వినుచు నేతేరంగన్.

సీ. మరకతశ్యామాయమాన కోమలగాత్రు సంఫుల్లపద్మ విశాలనేత్రు
చందనపంకలిప్తారవక్షస్థలు మందస్మితముఖారవిందుఁ గలితు
నవరత్నభాసమానకిరీటకుండలు శింజానకమలమంజీరచరణు
నంచితమాల్యదివ్యభూషణోల్లాసు శ్రీకరస్వర్ణకౌశేయవాసు
నొకమహాపుణ్యపురుషు నేత్రోత్సవముగఁ, జూచినప్పుడు యొకచల్లఁ జూపులాడి
గిలుకుటందెలు గాజులు ననుకరింప, నగుమొగముతోడ కైదండ యొసగుచు నిలచె.

క. ఆజనరాలారమణుఁడు, రాజసమునఁ దరులనీడ రా వెనక యథా
రాజాతథాపరిజా యను, నోజఁ దదాకారపురుషుఁ డొక్కఁడు దక్కన్.

క. ఒకయేపురార్గ రచటికి, మకరాంకునిఁ గన్నతండ్రి మారటమూర్తుల్
సకలాలంకారమణీ, చకచకలాకారముగ దిశల్ గబళింపన్.

ఉ. ఉన్నెడ నిమ్మహాపురుషుఁ డొక్కఁడు వచ్చెను వెంట జంటఁగా
నన్నులమిన్న యొక్కకమలాసన వచ్చెను నీరు కొండటా
వన్నియ రాజు లొక్కొకరె వచ్చిరి చేరఁగ వీర లెవ్వరో
యెన్నఁడు గాన మీచెలువ మిట్టిదిలాసము లిన్ని యందముల్.

క. ఒకకొమ్మను దీరిన శ్రీయ, నొకరూపున వీరలెల్ల నున్నా రొకఁడే
యొకకొమ్మఁ గూడియున్నాఁ, డొకఁ డని వేరనియుఁ దెలియకున్నది నాకున్.

ఉ. చూచితి వీరచందములు శోభనమూర్తిఁ దలంచుకొంటివే
నీచెలువంబు వేరొకరి కెక్కుడనున్నది రంగవాసుఁ డీ
లేచి చరించెఁగావలయు లే యిదియేటికిఁ జూతునంచుఁ దా
మైచెమరింప గ్రక్కునెడ మై బరువెత్తి విమానభూమికిన్.

గీ. పోయి యటఁ జూచునెడ శేషశాయియగుచు, ముందువలె నోచి శ్రీరంగమందిరుండు
వెనుక పరువునవచ్చిచూచిన తవేయ, వేషముల వీరునిచి భావించె నతఁడు.

క. అటుఁ జూచి చూచి క్రమ్మర, యిటుఁ జూచుం జూచి భ్రమసి యిటునటుఁ జూచున్
దిటచెడి యిటునటుఁ దిరుగుచు, జటివరుఁ డెఱుఁగక భ్రమించు సమ్మోదమునన్.

గీ. తప్ప దేలవిచార మతండె యితఁడు, విడువ కేవేళ బవళించి వేసరిల్లి
నుబుసుపోఁకల వనవీధి నబలఁ గూడి, మెలఁగుచున్నాఁడు శ్రీరంగనిలయవాసి.

గీ. అనుచుఁ దానిశ్చయించి నెమ్మనములోన, పట్టఁజాలని యానందపరత చేత
తను నెఱుంగక యాదార ల్వినెడిపాటి, పెద్దనవ్వాగ నిల్చిన పెంపుఁ జూచి.

క. అపు డాపరిధానపురుషుం, డిపుడేటికి మమ్ముఁ జూచి యిటు నవ్వితివే
మపహాసీయులమే నీ, కపవాదము వచ్చు తెలియనవుగక యున్నన్.

క. ఏల నకారణహాస్యం, బీలీలం జేయ నీకు నెఱిఁగింపుమనన్
జాలభయంబున నిలపై, వ్రాలి నమస్కృతి యొనర్చి వరమతి యనియెన్.

క. స్వామీ కోనెలలో మిము, నేముగ బొడగంటి వెంటనే వెలునహో
నీ మేర నిన్ను నియ్యా, రామంబున జూడఁగంటి రంగశయానున్.

గీ. ఇట్టి లీలావిభూతుల పుట్టువైన, నిన్ను సేవించు సంతోషనియతి గాని
యేలనవ్వుదు నోతండ్రి యితరమెఱుఁగ, నీదుచిత్తంబె యెఱుఁగు నా నెమ్మనంబు

క. [illegible]జని, నోయీశ్వర జేరి స్నానమొనరుచు కలనన్
[illegible]మ్మలును గను, శ్రీరామాభంబు లిపుడు చేకురఁగఁ గంటిన్.
తే. [illegible] సందియంబు లేదు, నను విభీషణుఁ డిచట నేనాఁడు నిలిపె
నాఁడు యిన్నోటిపై మరినాటియునికి, నతని వేడుక మనవిగా నడుగుకొంటి.
క. [illegible] సమనింపుము, నలసినయెడ మెలఁగుచుండు వరకావేరీ
[illegible] వనాంతరముల కి, వలనఁ బ్రియున్నండవ నగుట నలసెన్ దెలుపన్.
ఉ. [illegible]వనాక రమ్మనుచుఁ జూత లవంగ మధూక మాధవీ
[illegible]ప్రిపేశములు సంయముతోఁ దనవారితోడ న
[illegible]క్షుఁ డైన ననహాయినిఁ గూడి వసించి యొక్కచో
[illegible]ద్వ్యగంధసుమనోనిచయాపచయ ప్రచారుఁడై.
క. [illegible] పల్చుచు, దరశీర్ణసుగంధకమలదళమిళనవల
[illegible] శీతల, తరుసీమ నెసంగ సరసతరుని జేసెన్.
ఉ. [illegible]లపై నను గ్రిహము మైత్రి మనోరథుఁడై రమాయుతం
[illegible] పయాటల నాటల పాటలం దయా
[illegible] కల్ప నొక దివ్యచరిత్రుఁడు వచ్చె నెవ్వరో
[illegible] మాత్రమని మచ్చిక ముచ్చటలాడుచుండఁగన్.
తే. [illegible]కల్పి యాచెంతనున్న, వారు నందంద నెదురై ననారు వెంట
[illegible]పుణ్యతీర్థంబుఁ జేరి, యమ్మహాభూరుహంబు డాయంగ నరిగి.
క. [illegible]వేశించెన్, మానిని యును దనదురూపు మానసులంత
[illegible] కంఠుత, వానిధి యబ్బురము భయము బొందుచు మదిలోన్.
మ. [illegible]యాన నన్నుఁ గరుణాదృష్టిన్ విలోకింపవే
[illegible] నిన్నుఁగని కొల్చిం బాసి యెట్లోర్తు నే
[illegible]కేశవాఁడ నీకు పై నేజాడ వర్తింపుదున్
[illegible] సుజనసంరక్షా కటాక్షేక్షణా.
తే. [illegible] ఘారాళమగుచు దొరఁగ, ధూళిధూసరితాంగుఁడై నేలఁ బొరలి
[illegible] నేనఁకనముచుఁ, జూడ కెట్లుండు నాజాడఁ జూచుగాక.
క. [illegible]డై, పెనురావిం దలఁపునిలిపి ప్రీతిఁదగులఁగా
[illegible], వినవచ్చె న్నింటు మధురవిరళోక్తంబుల్.
తే. [illegible] తాపసేంద్ర, నీవు నన్నెఱుంగుటకు నేను నీకు నన్ను
[illegible] నెఱుంగ లేక, తపము సేయుదు నను మేమి తగవు నీకు.

క. నిముఁబోఁ్రిచి వింతాసముగాఁ, గనుపించినలీల నిజముగా నిల్చెనె సి
వనజాకరతీరమునా, యునికికి నిజపుట్టు యిట్టి సౌరాజ్యం గట్టెన్.
క. సామాన్యమె యీతీర్థము, భూమిజనం బిచటఁ జేయు పుణ్యసదనములున్
నోములు పితృకర్మంబులు, కామితదానంబు కోటిగా ఫలమందున్.
క. కావున నీతీర్థము దఱి, రావిఁ బ్రతిష్ఠించినాఁడ రమ్మని దిలో
కోనలఁగోఁ బవళించి జ, నావళి రక్షింప బ్రాఁటునె యనువాఁడన్.
వ. అని యిమ్మగుని గంగరమణీ సహాయ్యము తప్పుచేసెతి=
మనమున నింత హొన్నరిక మానిన మత్తుఁడనైచుఁ జేతులున్
దనదు కపోలభాగములు తానె మొయిప్పుచు లేచి గంగధా
మునిఁ గని మ్రొక్కి యిట్లు వినయంబున క్రమియించుమనుండె గాపునన్.
క. ఈకథ వినిమొడివారికి, నేకార్యము లాల్కుఁదలఁప సిద్ధించు యస్తు
శ్రీకరులై శాత్రవకుల, భీకరులై యుందు రెప్పుడు పృథివీస్థలిపై.
గీ. మఱియొకతీర్థరాజంబు మహిమ వినుము, దివ్యమై యొప్ప శ్రీహరితీర్థ మహిమ
ననటు కాశ్యపమానిశిఖావతంసుఁ, డుగ్రతపోనిష్ఠ సలిపియుండి యున్న యతఁడు.
సీ. శ్రీకరంబైన కాశిపట్టణంబు జేలు జనమనమ్మవదు సుకీర్తి యనెడు రాజు
ధార్మికుండై సర్వధారుణీచక్రంబు పాలించు కర్మానుభవము చేత
తనువును బరితాపమునను సామజముఖ రోగములును రుజలు యక్ష్మయు గాఁగ
పీడింప నొగిలి యీవేదన నివారింపఁగ తీర్థసేవలఁ గాక తీరదనుచు
దలఁచి హరికీర్తి నామ మేధానిధాను, కాశ్యపముని గాంచి ప్రణమిల్లి కరయుగములు
మొగిచి నిలిచినఁ గనుఁగొని మోదిలనున్న, రాజు వీక్షించి యమ్మౌనిరాజు బలికె.
ఉ. ఎచ్చటనుండి వచ్చితివి యియ్యెడ నీవిపు డేమి గోరినా
వెచ్చటి కేఁగఁగావలయు నెవ్వఁడవిల్ నిన్నుఁ జూచి నే
మెచ్చితి నామనం బరయ మిక్కుటముయ్యె నభీష్ట మెద్ది యే
నిచ్చెద నిందునందుఁగల దేటికి నీకు మనోవికారముల్.
సీ. అనినఁ గృతార్థుఁడనైతి నోమునినాథ యేను కాశీపురంబేలువాఁడ
లోకానుండను సుబలుండను మజ్జనకుండు కశ్యపపుణ్యనన్ను సుకీర్తి యనుపే
బలవంతరవ్యాధిబాధల చేతనే నవరతాంగంబుగా జాల నొగిలి
యాత్యధికులైనట్టి మా వైద్యులు తమచేత దీరనిపని యని దిగులుపడిన [ముఖ
మనుములు నుపాంతి విధులు హోమములు సకల, దానములును జపంబులు దేవతా
పార్థనము మంత్రతంత్రౌషధనములు, చేసనైనట్టు కేవల ఖ్యాతిగాను.

క. కొందఱు పెద్దలు ధారుణి, యందుల తీర్థములు దిరుగ ననుములు దొరుగున్
బొందవు శరీరరోగము, లందఱు సుఖమందు రనిన నగుఁగా కనుమన్.

ఉ. ఎయ్యవి పుణ్యభూములని యెయ్యవి తీర్థములంచుఁ బల్కినా
రెయ్యవి దేవతాస్థలము లెయ్యవి ముఖ్యనదీనదంబు లే
నయ్యెడలందుఁ జేరి చతురంగబలంబులతోడఁ జేయఁగా
నెయ్యది కృత్య మత్తెఱఁగు లెల్ల నొనర్చుచు వచ్చి యిచ్చటన్.

క. తీరని కర్మంబులు మది, చేరఁగడకు నీదుమఱుఁగుఁ జేరితినను మా
వారిని గడతేర్పుమనన్. యేరీ మీవార లొకఁడ వచ్చితి వనినన్.

గీ. అయ్య నీవువసించు పుణ్యాశ్రమంబు, సేనతోఁ గూడి రారాదు గాన వెలిని
వారి నొకకడనుంచి నే వచ్చినాఁడ, నన్ను రక్షించు మార్గ మెన్నంగవలయు.

సీ. అనవిని సుబలుని తనయుఁడవా మాకుఁ బరమాప్తుఁడ వతఁడెట్టి పలుకుచేల
రాజేంద్ర యీశ్వరారాధనం బొనరింపఁ దాపత్రయంబులు దగిలుదనియె
యెట్టివాఁ డీశ్వరుం డెట్టు లారాధింతు నెందుండు బ్రహ్మాదు లెఱుఁగరంత్రి
గోచరించునె నాకు చూచెద నన్ను మీకరుణఁబెంపెట్టిదో కాక యనిన
నవనినాథ యనంతకల్యాణమూర్తి, పూర్ణుఁ డతఁడిచ్ఛనుండు ప్రభుండు నిత్యుఁ
డతఁడు లోకోపకారార్థ మవతరించు, దేవతిర్యఙ్మనుష్యాది దేహములను.

క. ఆదేవుఁడు దివ్యాధిక, భేదముతఁ బ్రతిష్ఠఁబొంది పృథివీస్థలిపై
బాదుకొను నెల్లెడలఁ గన, కాదిమధాతువుల నేర్పుఁడై యెల్లనేన్. [టకొయొట్ట

గీ. నిర్గుణుఁడు దోషరహితుండు నిష్ప్రమాణుఁ, డతఁడు సగుణుండు మితగాత్రుఁ డగు
లన నతఁడు సర్వశక్తిమయస్వరూపుఁ, డును స్వతంత్రుఁడు పూర్ణుఁడై యునికిఁ జేసి

క. భక్తాధీనుఁడు గావున, సక్తధ్యానులకు తనదు సరణాకృతి సం
యుక్తుఁడయి వారు దలఁచిన, వ్యక్తాకృతి దోఁచుకొఱకు వరములు నిచ్చున్.

గీ. స్తంభదారుశిలాలోహకుంభములును, దివ్యమైననదావి ప్రతిష్ఠ లొంది
జనులరక్షింప నుర్విపై దనరియుండు, రూపనామాదిభేద ప్రదీప్తుఁ డగుచు.

క. అందులలో నాద్యంబౌ, నందము దివ్యమును శుభ మనంతము నేవ్యం
బందమును స్వయంవ్యక్తం, బిందున శ్రీరంగ మితర మేలా పలుకన్.

క. భావింపుము సేవింపుము, కావింపుము పూజ లాదవుఁగా మిత మనుమన్
దీవింపఁ గాశ్యపునిఁగని, యావిభుఁ డిట్లనియె విరచితాంజలికరుఁడై.

శా. ఆవిర్భావము నొంది భీతిగల సైన్యంబెల్ల కోడ్కొంచు నే
నీవెట్టన్ భవదంఘ్రిసేవకుఁడనై నీరేజపత్రేక్షణన్

సేవింపుచున్ గరుణింపుమన్న నతఁడున్ శిష్యాళితో ముందఱన్
బోవన్ భూపతి వెంబడింజనియె నా ప్రుర్ సేనకుల్ గొల్వఁగన్.

శా. నింబాలోకమధూకపూగవకుళాసీకామ్రసిరంధ్రిపూ
జంబూతీర్థము మోప్రిలఁగాంచి మునిభూజాని న్విలోకించి ది
వ్యంబైనట్టిది యీపరోవరము జంభారాతి తా బ్రిహ్మహ
త్యంబాసె న్మనను వృతుప్రఁజంపి యది యాద్యంతంబు సూచించెదన్.

గీ. పెద్దపాపంబుచే వేల్పు పెద్ద కడకుఁ, బోయి మొరవెట్టునెడ నాత్మభూతివగచి
కటకటా యింతవారికిఁ గాలకర్మ, మనుభవింపంగ వలసెఁగా యనుచుఁ బలికె.

క. ఓ పాకవైరి నీకీ, పాపము భూమండలమున బాయును లీలా
రూప హరిసన్నిధాన, మ, హాపుణ్యమువలన వేగ మనుకు మటన్నన్.

ఉ. వారినిఁ జంపఁ జుట్టుకొని పాపమె వెంటనె తోడునీడయై
దారము సూదితోఁ జనువిధంబున రాగ బృహస్పతిన్ సునా
సీరుఁడు దేశికుండగుట చెంగట రమ్మని యప్పడంబుద
ద్వారము డిగ్గి ధారుణికి వచ్చె వియచ్చరు లిచ్చఁ గుందఁగన్.

గీ. ఇందుప్రిపాపంబు వారింప యిం...న, సూహగని రాజపాపంబు శోషింతోయ
నంగ వినలేదె గావున నాంగిరసుని, పట్టిమును హత్యయును రాగ సాక్ష్యములను

సీ. అఘపంకపరిహార మైన గంగాద్వార మాది పుష్కరిణీభవాబ్ధితరణి
కమలజవిహిత యావిమల సన్మునిబృందవాస రణావాసి వారణాశి
శ్రీరామకృత కర్మసిద్ధి భాగయు గయ అమితదోషాటవీ దహన యమున
వలమాన బహుసరస్వతి యా సరస్వతి విశ్రుతపుణ్యయా కృష్ణవేణి
ప్రతిదినస్నాత సకల ప్రపన్న పెన్న, వీతభవరోగ గతియైన వేగవతియు
కమలనిధి కాంచి కాదివ్యకలితకాంచి. జలధి దేవేరి కావేరి యలయఁ జూచి.

ఉ. ఎందున నేక్రియన్ మనుజులెల్ల నొనర్పుదు రందు నందు సం
క్రిందనుఁ దట్టి కర్మనికరంబులుఁ దీర్పలు వచ్చి వచ్చి తన్
జెందినపాతకంబు కరజిమ్మఁగ నేరక రంగమందిరా
ళిందముఁ జేరవచ్చి తరళీకృతపాపుఁడై మనోవ్యథన్.

గీ. ముంచుకొను నాదనీరుల మునిఁగి మునిఁగి, గుళ్లగుళ్లను వేల్పులఁ గొలిచి కొలిచి
ధాతమాటలుఁబట్టి ఛందసముఁ బట్టి, యలయుటే కాని పాపంబు వదలదయ్యె.

క. పదియేడు లిరువదేండ్లున్, బదియేడులు ఘోరమగు తపం బొక్కొక్కచో
వదలకఁ జేసిన పాపము, వదలక వెంటాడ నెట్లు వారింపుదునో.

క. ఈజంబూతీర్థము తటి, నీజలధిశయానుఁ గూర్చి యేఁ జేయుదు ని
ర్వ్యాజతపం బని యుండున్, రాజించి తదగ్రసరణి నున్నట్టి యెడన్.

సీ. ఇల్లు కేలను దాల్చు యింతికి నీలంపుఁబిలిమిదై యురముడాపలఁ జెలంగ
కరతమ్మిహంసంబు గ్రహరాజు డాల్చు నాకరముల శంఖచక్రములు మెరయ
సాత్వికజ్ఞాన మచ్చట దోఁచెనన వార్ధిఁబుట్టు హనికె మెఱఁ బోలుపుఁ దెలుప
నీలాచలము మీఁద వ్రాలు గోహితదేశ్ఖ కరణిఁ గాంచనకోటి కటిఁదనర్ప
తనకు వర్ణించు మునుల చిత్తముల రీతి, పొన ముత్యాలసరములు మెరయుచుండఁ
గుండలకిరీటరుచుల నాఖండలుండు, స్వామి శ్రీరంగశాయి సాక్షాత్కరించె.

గీ. తపము చేసెద ననిమదిఁ దలఁచినపుడె, చెంగటను వచ్చినిలిచె శ్రీరంగధాము
డట్టి నేరేడు కో నేటి పట్టుబడికి, విందు సంతోష మేమని యెంచవచ్చు.

మత్తకోకిల. పాపమా యట తెల్లవారఁగఁ బాయ నంతకమున్నఁగాఁ
దాపమంతయుఁ దీర నోజ్జ మునుఁ దాను సాగిలి మ్రొక్కి యా
శ్రీపతిం గరుణాపయోనిధిఁ జేరి చేతులు మోడ్చి తా
నాపులోమమతామనోహరుఁ డాచరించె బహుస్తుతుల్.

సీ. శ్రీరంగధామ లక్ష్మీనికేతనధామ రక్షోవిరామ శ్రీరంగధామ
శీతలానిల కోమలారామ శయారామ రవికోటిధామ శ్రీరంగధామ
నవరత్న హేమదివ్యవిభూషణోద్దామ మాంగళ్యసీమ శ్రీరంగధామ
సేవకరఘురామ పాపనాన్వయభూమ రాజలలామ శ్రీరంగధామ
పాలితవిరించినీమ శ్రీరంగధామ, రక్షణగుణాభిరామ శ్రీరంగధామ
సంగతమునిప్రణామ శ్రీరంగధామ. ... ...

క. అని వినుతించిన నిందునిఁ, గని రంగస్వామి వలయు కామితఫలముల్
యొనఁగూర్తు వేడు మనవుడు, మనమున భయభక్తు లొదవ మహువుం డనియెన్.

మ. హత్యాదోషము మాన్పి బ్రోచితివి నీవాధార నప్మృత్తనూ
భృత్యామాత్య వధూసుతాశ్వ సురనారీముఖ్యసంపత్తి కి
ట్టత్యాపన్నుని నన్నుఁ బ్రోచి తఁక నేలా కోరికల్ చాలదే
సత్యాధీశ సమర్చితాంఘ్రియుగళా సర్వేశ రంగాధిపా.

క. నీవానిఁగాఁగ నన్నుకె, భావంబున నునిచినది మొ సాలించు వరం
బేవరము నొల్ల నవవిని, శ్రీవరుఁడును రంగధాముసేమునఁ జనియెన్.

మ. గురుఁడున్ దాను మహీంద్రతాదిదివిషత్సంభేందసంయానుఁడై
సురలోకంబునకేఁగి నచ్చరల వీచోప్పుల్ విచారింపఁగా

పురుడెందెనియుఁ దీర్థముల్ గలవె జంబూతీర్థరాజంబుతో
నరపాలోత్తమ దీనిఁ గ్రుంకిడుచు దానఁ జాల మేలయ్యెడున్.

క. ఈయింద్రోపాఖ్యానం, బేయనఘులు వినినవార లెల్ల దురితముల్
మాయించి సకలసౌఖ్య, శ్రీయంబులు నొందు నది ప్రసిద్ధం బెయమన్.

శా. ప్రాగ్గ్రంత పరిష్క్రియాకలన కృత్యాపాదాబ్జలక్ష్మీమృగీ
దృగ్గాఢశ్రితబాహుమధ్య కరుణాపేంఖ మ్మనోంభోరుహా
వాగ్గౌరీవర వాసవప్రముఖ దేవస్తుత్య నిత్యశ్రీదా
యగ్గాఢాశ్రిణావధూతజనతాత్యగ్రాఘుసద్భావనా.

క. యమనియమాధీనమయా, క్రమవిమలాకార మానికంఠీరవ హృ
త్కమలసరోరుహ విశద, భ్రమరాయత వేష శేషపర్వతగేహా.

మనోజ్ఞవృత్తము. ప్రసాద గుణభాసురా ప్రణమదేవతా భాసురా
రసాతిభర వారణా ప్రశమితాత్వరుగ్వారణా
లసత్ప్రథులకంధరా లలితగాత్రభాకంధరా
యశుక్రవిభవాసనా యజహరేకభిద్వ్యాసనా.

గద్య

ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్టహరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతం బైన గారుడపురాణశతాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ

బంచమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

షష్ఠాశ్వాసము.

—:-(౦)-:—

శ్రీహారణశాబనయనా
మోహన కుచకలశఘుసృణముద్రా విలస
ద్వాహాంతర మునిహృత్క్రమ
లా హితచంక్రమణ వేంకటాచలరమణా.

వ. అవధరింపు మిట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసు డానతిచ్చిన తెఱంగు సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

క. ఈజంబూతీర్థమున, భూజనులు నీవైవు గ్రుంకు భూవర' యన నా
రాజట్లన యొనరించిన, తేజము బలపుష్టి గలిగి దేహంబులకున్.

క. నీరోగగాత్రులయిరా, కాయులునై రాజు ప్రజలు కాశ్యపువెనుకన్
శ్రీరంగమార్గమున జను, వారలు గని రామతీర్థవర్యము నెదురన్.

గీ. ఆమతీర్థంబు డాయంగనరిగి పనస, నారికేళ రసాల ఖర్జూర వకుళ
నింబ జంబీర జంబూ కదంబ పూగ, పాటలీ కదలికా తరుప్రకరములను.

క. మీరిన యామ్రింరత్రీ, రారామములందు నున్న యనఘులతో నీ
సారసిని మహిమమును మా, కేరుపడం బలుకు మనిన నిందఱు వినఁగన్.

మ. అపు డాసంయములందు భార్గవసమాఖ్యుఁ మీరు మానీంద్రుఁడో
నృప శ్రీరంగముచూడ భూమినురుఁ డర్థిం బుష్కరాఖ్యుండు రా
కపక్షోర్వి నెన్నెరించి చెప్పలివలెన్ గన్పట్టి పట్టంగ నొ
క్క పిశాచంబు పయింబడన్ గినిసి హంకారంబుతో విప్రుఁడున్.

క. అదలించి నిలువుమనుటయొ, నదిరా కడువింత బాపనయ్య బిగువు నే
నిది చూతుఁగాక యనినను, గదిమిన యటుఁ బోవనిత్తుఁ గనకని నిన్నున్.
గీ. పట్టి మ్రింగకపోనన్నుఁ బట్టఁగరమె, యేద్విజుండఁ దపోనిధి నిట్టి దుష్ట
జంతువులు జేరనే యన్న నింతయేల, నేను భూతంబ పోనిత్తునేని యన్న.
గీ. భూత మెటుఁజేరు నాపంచభూతములును, సాక్షిగా భూతములకెల్ల స్వామియైన
యీశ్వరధ్యానరతు నన్ను నీశ్వరుండె, పట్టుమని పంచెనని విప్రుఁ డిట్టులనియె.
సీ. ఏమిపిశాచంబ యీశ్వరుండే నన్ను భేదబుద్ధిని బంచ పేరకుండు
కాక భూసుర యేను గర్తనే యయ్యీశు ననుమతి మ్రింగెదనంటి నిన్ను
నవివేకభూతంబ యాబుద్ధి నీకెట్లు గలుగఁగఁజేసినది మత్కర్మ మింతె
వెఱ్ఱిబాపడ యెల్లవృత్తులు నీశ్వరునాజ్ఞ లేకఁ దృణంబు నాడరాదు
గాలిద్రిమ్మరి యీశుండకల్మషుండు, హింసఁజేయించునే కాల మింతెగాక
యోరి వినరోరి జాతిమాత్రోపజీవి, కాలమని యీశుఁడని వేరుగాదు వినుము.
క. కర్మఫల మనుభవించెద, కర్మము ఫలమిచ్చు నింతెకా కీశ్వరుఁ డీ
కర్మము సేయించుననక, గర్మం బీశ్వరుని నంటుఁగదవె పిశాచీ.
మ. అనినన్ గర్తయు భోక్త కారణము కార్యంబెల్ల నీశుండె తా
నెనుగుం బాపడ నోరిసేయను సుఖాభివ్యక్తకర్మంబు లెం
దును గన్పట్టుదు నెన్నఁగాఁ బ్రకృతియందుం జూవె తద్రూపమై
చను నెందున్ గుణజాత మీశుఁ డమరున్ సాక్షిత్వ మాత్రంబునన్.
గీ. అనిన బ్రాహ్మణుఁడవుగావు మును పెనీకు, వేదమును రాదు శిక్షయు లేదు శంత
సత్యమంతర్బహిశ్చ తత్సర్వమనియు, వ్యాప్తనారాయణస్థిత యనెడు చదువు.
గీ. ఉండు నిండి యథ స్తిర్యగూర్ధ్వములను, స్వామి నారాయణుండను జదువు వినవె.
వేదశిరము లవేమన్న విశ్వమెంత, నంద నొక్కొకయెడల వినంగ లేదె.
క. జందెముఁ జూచియు భ్రమసితి, నెందు కులాలుండువాదు వేమో యన భూ
బృందారకుఁ డోరసి యల, మందరకే పుట్టినావా మహి వక్త్రోక్తిన్.
గీ. సేయఁబడనవి సేయుట సేయువాఁడ, నొక్కఁడంటివి వచనంబు లొక్కకొన్ని
చెప్పితివి మేలు మారటచెప్ప నాతి, యీశ్వరుఁడు వేరుగా మది నెన్నికొనుము,
క. యుక్తమగు కార్యసాధన, శక్తిన్ సకలంబు నతఁడు సాధించు క్రియా
శక్తిని శుభాశుభంబులు, సక్తములుగ ననుభవింప జనులకు వలసెన్.
క. ఈశుఁడు విలక్షణుండో, దాసీకన్యాకరమయ దబ్బర వినరా
యాశాపాశ కులాసను, లేశంబును విని యు నెఱుఁగలే వేమందున్.

క. శ్రీమన్మూర్తిత్రయమునకుం, బోయి మహామునులతోడఁ బుట్టిన వాదం
బీమెున వినుపింతుము వా, రేయర్థము సత్యమనిన నెసఁగుఁ జయమై.

క. ఇందున కోడిన వారలు, బొందిం బెడఁబాయు నాజ్ఞ బొందిదు వారి
పందెమునకు నిలుతే యనఁ, బొందుగఁ జెయిఁ జేతఁ జఱచి పుష్కరుఁ డలుకన్

క. సమ్మని యిరువురు చూతస, రమ్మునకుఁ జేరి మానిరాజుల కచటన్
సమ్మతిని గేలు మొగిచి, తమ్మిద్దఱు వచ్చినట్టి తలఁ పడుగుటయున్.

శా. ఆవిప్రేందు వచించు నీశ్వర వివాదాలాపముల్ వ్యాఘ్రమా
యావాదక్రమ మానుపూర్విగఁ దదీయారామమానవ్రజం
బావేళన్ విని రెండుపక్షములు తా నౌగాకనన్ లేక వా
రేవాక్యంబు నెఱుంగలేక రొదగా నిట్టట్టు తర్కింపఁగన్.

మ. కురియున్ దిప్పలు కన్బొమల్ ముడివడం గోలాహలం బొప్పఁగా
నిరువాగై స్వమతప్రతిష్ఠకులుగా నిట్టట్టు గట్టై వినన్
సరిగా వారిబలంబునన్ నిగమశాస్త్రగ్రంథరాద్ధాంతవా
గురుశక్తిన్ దనువుల్ చెమర్పఁ దమగెల్పొట్లొప్పంగఁ బోరాడఁగన్.

క. పోరఁగఁ దమతగవిచ్చటఁ, దీరదు వీరంటివారె తీర్చక యున్నన్
దీర దిఁక నెందు దైవం, బేరీతిఁ దలంచె నదియు నెఱుఁగ మనంగన్.

సీ. ఒసపరి సిక జుట్టు ప్రసవమాలికలకు నంగంబు తేటుల నామతింప
యెలనవ్వు టూరుచెక్కులకు మాణిక్యకుండలములు నీరాజనంబు లెత్త
దయలీను తెలిగన్నుదామరలకు ముఖలావణ్య మొరసి యుల్లాస మెసఁగ
వలివాటు వైచు దువ్వలువ బంగరువ్రాళ్ల తరువితానము కొత్త తలిరు లెత్త
జకచకల్ చల్లు కట్టాణిసరుల వలన, నొకట వననిధి రంగవల్లికలు దాల్పఁ
జాల నమ్మినవారల మేలుదలఁచి, యేలుకొను రాజు మానులమ్రోల నిలిచె.

క. నిలిచిన మానులుఁ దమలో, గలిబిలి చాలించి కన్నుఁగవలు దీరన్
గొలవను మొక్కను బొగడన్, దలఁపులు పురిగొలుపఁ జూమతతి నవ్వెనుకన్.

సీ. శిరమైన జడమట్టు పారిజాతప్రసరుల్ తావి పువ్వుల కొక్కతావిఁ గట్ట
నునుపమోహనములు నరుపార రవికెలోఁ గాంచనాచలశృంగగరిమఁ దెలుప
ముఖచంద్రుకై మ్రొక్కవి ముద్దాడు రోహిణి నాసాగ్రమున మౌక్తికంబు మెరయ
దెక్కల చిదగ్రింబు చిలికినారనిపించు కడవన్నియ కడానికమ్మ లమరఁ
పల్లవోష్ఠులు వలన వసంతమాడ, సన్నదువ్వలువ పైఁట పైచాయఁ దెలుప
[illegible] నాకపులాడి, వచ్చె నొక్కతె హరిరాణివాస మనఁగ.

క. పడిపన్నఁ జేరి యొసపరి, నడపుల నందియలు మొరయ నడు మసియాడన్
జడ వారలుగని యబ్బుర, పడ నా రాజమణి వామభాగముఁ జేరెన్.

ఉ. ఎక్కడనుండి వచ్చిరొకో యిర్వురు ముర్వురుఁ జూడ నన్నిటన్
జక్కనివార లవ్విభుని చాయన చామనచాయ మేనివా
రక్కడఁ జేరి కేల్మొగిచి యంతట నింతట నిల్వ రిట్టివా
రెక్కడనుండి వచ్చిరని యెవ్వరుఁ జూచి యెఱుంగ రేమియున్.

సీ. ఆదిగర్భేశ్వరుండగు పట్టభద్రుఁ డీరాజన్యుఁ డెక్కడిరాజొ యనుచు
రాజుగా డాదినారాయణుఁ డీలీల నేతెంచె లక్ష్మీసమేతుఁ డగుచు
నారాయణుఁడుగాడు శ్రీరామచంద్రుఁడో వైదేహితోఁ గూడివచ్చె ననుచు
రామచంద్రుఁడుగాడు రాధాసమేతుఁడై వనవీధిఁ గృష్ణుఁడు వచ్చెననుచు
నగుదు మీరుదలంచిన నట్టివాఁడు, యేల కలహింప మీకితఁ డెవ్వఁ డెట్టి
వ్యాఘ్రి యెవ్వతె వివరింపవలయు ననిన. ... ...

క. వారందఱు నోపుణ్యుల, రీర యితం డొక్కద్విజవరేణ్యుఁడు వ్యాఘ్రా
కార పిశాచం బిది వా, రారంభం బిట్టులనుచు నామూలముగన్.

గీ. తెలిపి మీరెవ్వరయ్య కన్నులకుఁ జూడఁ, జల్లనైనారు మీకటాక్షములు మిగుల
జల్లనైనవి మీసుభాషణములట్లఁ జల్లనైయున్న వని తపశ్రాంతి యణఁచి.

మ. అని సీచెంతనెయుండు మెల్లపుడు నీయారామసీమంబులన్
వనితారత్నముఁ గూడి యేము మృగయావ్యాపారపారీణు వ
ర్తనచే వచ్చితి మిచ్చటన్ బహుజనారావంబు లేలేర నే
మినిమిత్తం బని చూచి పోదలఁచి సుమ్మీ వచ్చినా మియ్యెడన్.

శా. ఇచ్చో మిమ్ములఁజూచి ముచ్చటలు మా కీడేర సంతోషముల్
హెచ్చెన్ జిత్రము లందు వీరికలహం బీడేర్చు టట్లుండఁగా
నెచ్చెయ్యం బనిలేనిపాటలకుఁ దోచీనంత కొట్లాటకై
రచ్చన్ గూడుకు నింతపెద్దలకు మేరా యిట్లు పోరాడఁగన్.

గీ. వాకుఁ దోఁచినయర్థంబు వాకొనంగ, మీకు సరిపోయియుండిన మెయినొనుండు
కాకయుండిన ఖండించి కత్త్యయిడుతు, యిత్తు నిందుకు నుత్తరం బిట్టులనియె.

సీ. సకలచరాచరాత్మకుఁ డీశ్వరుఁడు హేయమైన విశ్వమునకు నన్యుఁ డతఁడు
హేయరాహిత్యుఁడు నేకదోషాత్మక ప్రకృతి శరీరసంప్రాప్తి చేత
బరగి శుభాశుభఫలముల నందుచో సాక్షియై పరమాత్మ జలమునందు
నబ్జమైయుండియు నంటకయుండిన యాశ్వారాజ్ఞయె శాస్త్ర మిట్టి శాస్త్ర

మార్గసంచారి జీవుండు మతముచేత, నొక్కటొక్కటి జంట యైయుండు గాన
గాదు వీరల నొక్కరిం గాదనంగ, నిద్దరును సరిగెలు పోట మిందు లేదు.

క. ఇందుకు నిదర్శనంబుగ, నిందుల నిర్వురను గూయ నీయామ్రిరసం
బొందించు ముక్తినన విని, యందులం బుష్కరుండు వ్యాఘ్రి యవగాహింపన్.

క. దానన్ మణిమయదివ్యవి, మానంబులు వారలెక్కి మానులుం జూడన్
శ్రీనాకపథముం బొందిరి, సానందరసాబ్ధిమగ్నులై వారెల్లన్.

శా. ధీరంబుల్ మధురాక్షరంబులు నసందిగ్ధంబులున్ వేటలున్
సారస్యంబులు నర్థగర్భితములున్ స్వల్పంబులున్ శైత్యగం
భీరంబుల్ లఘువుల్ శ్రివోహితములై పెంపొందు దత్సూక్తముల్
వారల్ మెచ్చుచు నాలకించి యచటన్ వశ్యాత్ములై యున్నచోన్.

క. అంత న్వారలుం జూడంగ, నంతర్ధానంబుం జెందె నానుచరుండే
యంతట మానులు లక్ష్మీ, కాంతుం డితం డేమరితిమి కనలే కనుచున్.

క. విలపింపుచుం గై వారం, బులు సేయుచుం జెట్టుంజెట్టుం బొదపొద జాటుల్
కలయంగం జూచి కలయో, తెలివిడియో యనుచు నలసి దిమ్మరి వగలన్.

క. ఆయామ్రితీర్థనికటమ, హాయతనముం జేరి తపము లవ్విభుం జూడన్
జేయందలంచిన యపుడవి, హాయనము మొలచెనను నయాలాపంబుల్.

క. చేరువగానే నిదిగో, శ్రీరంగములోన సుజనసేవధినై ర
త్నారూఢి నున్నవాడన్, గోరిక లీడేర్తుం జేరికొలువుం డటన్నన్.

ఉ. అందఱు నట్లు చేరి వసుధామరభూజము రంగమందిరా
లిందనివాసుం గొల్చి యవలీల నభీష్ట సమస్త సౌఖ్యముల్
జెందిరి గాని మానవు లశేషము నీకథ విన్నం గామినీ
నందన వస్తువాహన ధనంబులుం గాంతు రసంశయంబుగన్.

సీ. అపుడు సుకీర్తి మహారాజు సేనతో నామ్రితీర్థస్నాన మాచరించి
తనపురోహితుండు దెల్పినరీతి నచ్చట బ్రహ్మాండఘుటతిలపర్వతేభ
సాలంకరణ గోసహస్ర హేమాచలహీరాది మణితులాపురుషాశ్వ
కన్యకా కామినీగణ పాంచలాంగలోభతో ముఖిచ్ఛాగపంచకాగ్రి
హారముఖదానములు పెక్కు నాచరించి, దేవతాలయనిర్ఘకాధికము లైన
సప్తసంతానముల నొంది యాప్రజనస, మన్వితంబుగ రంగధామంబుం జేరి.

సీ. ఏవీధిం జూచిన శ్రీవైష్ణవ ప్రబంధానుసంధానమహానినాద
మేచాయం జూచిన వాచంయమాశ్రితు స్వాహాస్వధోక్తికో [illegible]

తేమేఁగఁ జూచిన సామాదివేదవేదాంగపారంగతాధ్యయననినద
మేజాడఁ జూచిన నిష్టమృష్టాన్నదానావాపఘోషశాంత్యాదిరావ
మెచటఁ జూచిన నుపవనప్రచురరుచిర, వికచవిచికిలకుసుమప్రకరమధుర
మధురసవివృద్ధసహ్యకుమారికామ, హాపరివాహోయ తామ్రకూల్యాచయంబు.
గీ చూచి యందందఁ గన్నులఁ జొక్కుచుండ, వినెడు నోటను వీనులవిందు గాఁగ
నాడు నెడఁ జిత్తమవ్వల దాటకుండ, నబ్బురము నొంది చనుచోఁ దదగ్రమునను.
సీ. కుంభధ్వజాగ్రకౌశుంభాంశుకాంశుకసంధ్యాయమాన నక్షత్రవీధి
రమణీయరత్నతోరణరశ్మిరింఛోళి పింజరీకృతహరిత్కుంజరంబు
కరిదంతవిదళిత కావేరికాతీర ధూళిధూసరితరోధోదిశంబు
సీమంతినీశిర స్సిందూరపరిభూత బాలార్క బింబప్రభామయంబు
నిరత వారవిలాసినీ చరణకమల, మంజుశింజానమంజీరమధురనినద
పూరముఖరిత కనకగోపుర సువర్ణ, పట్టకుట్టిమ మొప్పు నప్పట్టణంబు.
గీ. దరివిడవారాంగనాపాంగ ధాళధళ్య, సరణి యతనుండు మోహనాస్త్రములుఁజేసి
వెలయ శ్రీరంగవీధుల విరహి హృదయ, గోళములు లక్ష్యములుకేసి లీలనేయు.
గీ. కలితకలకంఠకాకలకలరవంబు, మదనశాస్త్రోపనిషదర్థమంత్ర మగుచు
వికచకుంజకటీగర్భ విరహమాణ, వీట విటపాళిఁ బ్రోదిగావించు వీట.
ఉ. శ్రీకరలీల నందులఁ బసిండిగృహంబులలోన సంగలీ
లాకలహోత్సవంబున విలాసవతీ జఘనాంశుకంబు లు
త్సేకమునన్ బ్రియుల్ దిగువ సిగ్గుల మున్గఁగఁ దన్నితంబముల్
పైకొని చీరపైఁ బొదవు భాసుర గుగ్గులధూప ధూమముల్.
చ. కుసుమసుగంధు లచ్ఛమణికుట్టిమహర్మ్యము లెక్కి నిక్కి ధీ
మసమున నాసికాభరణ మౌక్తికమా ననిపట్టిఁ జూచి రా
త్రుసగురుఁ ద్రిప్పిత్రిప్పి యళికంబగు బెజ్జము లేనితేటికిం
బొసఁగదు గుడ్డపోచయని పోవఁగ మీటుదు రప్పురంబునన్.
ఉ. చండమయూఖు మీఱు పురిసాల వినిర్మిత నాటశిల్పికా
ఖండలు లగ్రిటంకకళికాశిపురంబులఁ బుండరీకగ
ర్భాండకరండకర్పరపు టాంచలముల్ పగులించి తద్బహి
ర్మండల నిర్మలోదకముఁ దార్తురు దూర్ధ్వవిధానవేళలన్.
క. భూపాలనందన శ్మ, శ్రీపరికరములకొకింత యూరటగలదే
యాపురి పుణ్యవధూటుల, చూపులు తముఁజేర నెనరుచూచుట దక్కన్.

సీ. వినుత సపక్షమేరునగాయమాన కేతనసమాకలిత రథవ్రజంబు
ప్రబలనిర్ఝరసానుభాగశైలోపమ ధారాళదానవేదండకులము
పవమానమానస జవజిగీషు నిరర్గళోన్నతతురగసముత్కరంబు
పరవాహినీశనిర్భరనీ సారణ్యా విలయాగ్నిసంకాశ బలచయంబు
మహితగంభీరపరిమాయ సహ్య..., కన్యకాభయవాహినీ ధన్యతరము
కేళికాదీర్ఘికాయి తావేల పుణ్య. పుష్కరిణి రంగధామంబుఁ బొగడఁదరమె.
మ. నృపకంఠీరవుఁ డప్పురీవిభవముల్ నేత్రోత్సవం బొప్పఁగా
నపుడీక్షింపుచుఁ దన్మహామహిమచే నానందముం బొందిలో
చపలత్వంబులుఁ దీరి కాంచనసహస్రస్తంభమాణిక్యమం
టపముం జేరి ప్రధానులం బిలిచి భండారంబు సర్వస్వమున్.
క. తిరువీధుల యిళ్ళిళ్ళకుఁ, దిరుమాలికలకును ధరణిదివిజులకును జే
ర్వ్యయపల నాచార్యులకున్, వరవైష్ణవతతికి బూరివహిగా నొసఁగెన్.
క. ప్రాకారంబుల నొక్కొక, వాకిలిచోటు నెడదిరిగి వలగొనుచున్
శ్రీకర రంగవిమానం, బాకేలనగాంచి నమ్రుఁడై చేరంగన్.
సీ. రత్నకురంగమరాళపారావతక్రేంకారకలరావసంకులంబు
నానామణీహిరణ్మయదర్పణప్రభారాజమానతోరణగణంబు
గంగాసువర్ణసైకతకవీషంకషశాతకుంభద్వయ సంభృతంబు
కనకపంజరగర్భగతకీరశారికాసంస్తూయమాన రంగస్తవంబు
భూరి పరమాన్నశర్కరాపూపసూప, గంధబంధుర దశదిశాంగణము నైన
గరుడమంటప మీక్షించి కదిసి దివ్య, ధామమైనట్టి శ్రీరంగధామమునకు.
క. ఎదురైన వైష్ణవావళి, పదములకున్ మ్రొక్కి ద్వారపాలకులకు న
భ్యుదయాపేక్షం జాగిలి, మదిదలఁగఁగఁ జేరి శ్రీవిమానము లోనన్.
చ. పడగలు వేయుఁగల్గు నునుపానుపుపైఁ బవళించి పద్మపై
నడుగులు నిల్పి యొక్కకర మల్లన సాచి కరం బొకండు పెం
పడరఁ దలాడగా నునిచి యబ్జవిలాసవిలోకనంబులన్,
బొడమ దయారసస్ఫురణఁ బొల్చిన రంగనివాసు నీశ్వరున్.
క. సేవించి ప్రణామంబులుఁ, గావించి తదీయమైన కల్యాణగుణ
శ్రీవిభవంబులు మదిలో, భావించి నుకీర్తి విభుఁడు ప్రణుతు లొనర్చెన్.
సీ. శ్రీమదాదిమభోగశేఖరశయనాయ లోకలోచన శశిలోచనాయ
మహనీయ రంగనామవిమానవాసాయ సహ్యకన్యా......లగ్నహాయ

చంద్రపుష్కరిణీప్రశస్తభూరిఫలాయ శోభనారామసంశోభితాయ
ప్రతిదినోత్సవ శుభప్రదదర్శనాంగాయ హరముఖాద్యమరసమర్చితాయ
భక్తసులభాయ లోకైకపావనాయ, మంత్రరూపాయ సింధుజా మందిరాయ
రంగనాయక సజ్జనరక్షకాయ, దేవరాజాయ తే నమస్తే నమోస్తు.

గీ. రంగనాయక కావేరిరంగ చెలువ, రంగ కస్తూరిరంగ భుజంగశయన
రంగ వైభోగ రంగ శ్రీరంగయనుచుఁ, జూచి మెచ్చులమునిఁగి యారాచమేటి.

సీ. శ్రీకరంబును బ్రణవాకార మైనట్టి రంగధామునకు శ్రీమంగళంబు
మహియెల్ల నొకఫణామణి దాల్చు శయ్యాభుజంగమస్వామికి మంగళంబు
తమ్మితేలని మీపదమ్ములు చేఁదాల్చు మంగళాకారుకు మంగళంబు
భుజమధ్యమున మిమ్ముఁబూని చరించు విహంగవల్లభునకు మంగళంబు
సజలజలధర కోమల శ్యామలాంగ, రంగదాకారునకు మీకు మంగళంబు
హరిభవదీయ కరుణాకటాక్షములకు, మంగళము మంగళము నిత్యమంగళంబు.

గీ. అనుచు వినుతించు రాజుపైఁ గనికరంబు, చాలఁ గనిపింప శ్రీరంగశాయి యపుడ
ధాత మొదలు విభీషణాంతంబుఁ గాఁగఁ, గలుగు తనరాక తెలివిడిగాఁగఁ బలికె.

క. వింటివి మత్కథఁ గన్నులఁ, గంటివి నామూర్తి దీనిఁ గడచిన భాగ్యం
బొంటి మరిగలదె ధన్యత, మంటివి సుఖముండు మనుచు మరి యురకున్నన్.

క. ఆధాత్రీపతి రంగా, రాధాబహుమానవిధుల రంజిలి వెడలెన్
శ్రీధామ మతనితో సం, బోధించెఁ బురోహితుం డపు డమితసూక్తిన్

ఉ. చూచితివే నృపాలక విశుద్ధము సత్య మనంతశక్తి యు
త్కృచరితంబు రంగమహిమాహ్వయ దివ్యవిమాన మిందుపై
గోచరమైన శృంగము లగున్ నిగమావళియే తదాకృతిన్
లోచనపద్మమూర్తి బొదలుం బ్రణవం బజహర్విభూతితోన్.

సీ. శయనాసనాంశుక ఛత్రప్రధానపాదుకల యుద్భవమని తోయజాక్షు
సేవించుకతమున శేషి శేషత్వసమ్మద మీశ్వరునకును ఫణిపతికిని
కలుగుట శేషాఖ్యఁ గాంచనియనఘుండు వీర్యతేజోబలైశ్వర్యశక్తి
విజ్ఞానములపేర విలసిల్లు షడ్గుణైశ్వర్యంబులని నివి చాల యునికి
నయ్యెభగవంతుఁడని సీదృశాత్మగుణము, లందుఁ బరిపూర్ణుఁడగుట ననంతుఁడయ్యె
గాన హరి కార్యభారమొకర్తుఁడై పూని, తలకు నెత్తుకుయున్నాఁడు తలకులేక.

గీ. అట్టివిశ్వంభరుని శేషు నాత్మలోన, దలఁచి తాదృశగుణధ్యానపరత నున్న
వారలకు నెల్ల నిహపరనాసనుఖము, లాత్మవలదన్న బోవక యనుసరించు.

క. ఈయూళ్ల నీవిమానము, నీయహివరు నెవ్వరైన యెఱుఁగక యితర దే
వాయతనసామ్యబుద్ధిం బాయరు వారలకుఁ బొలుపదు నిరయంబుల్.

క. అనుఁడు పురోహితువచనము, విని యలరుచు రంగధామ విభవంబులకున్
మనమున వెరగందుచు గ్ర, క్కున నావెలవెడలె సైన్యకోటులతోడన్.

మ. కనియెన్ రాజు తదీయదక్షిణదిశన్ గావేరితీరంబునన్
ఘనమార్గోపనిరోధకంబగు మహాగ్రావంబుఁ దా నందుపైఁ
దనయాప్తావళిఁ గూడి యెక్కి యతులోత్సాహంబుతో సహ్యనం
దన సౌభాగ్యము రంగధామమును గాంతారాశ్రమవాశ్రమున్.

క. కనుఁగొని మెచ్చుచు గిరిపైఁ, దనకన్నుల నెదుర నంత ధారుణిఁ గనియెన్.
గనినంతయు నర్పించెన్, జనపతి శ్రీరంగధామ సదనంబునకున్.

చ. పాడఁగవచ్చు వారికిని భోగముహారికి నాటవారికిన్
దడిగెలు మోచువారికిని దండలు గట్టెడువారికిం బ్రియా
నడపుతలంపువారికిని నంబులవారికి సాచినట్టి యు
బ్బడుగుల బోయివారికి ధనాంబరభూష లొసంగెఁ బొంగుచున్.

చ. అది గిరిదుర్గమై దనరు నంతకుఁ జుట్టును గోలలట్టపల్
సదనములు న్నగళ్ళు వనజాత లగడ్తలుఁ గొత్తడంబులున్
బదిలములై యెసంగ యొకపట్టణ మందముగా నొనర్చి తా
మదగజ ఘోట వీరభట మంత్రి వధూటులతో వసింపుచున్.

క. దినమున్ శ్రీరంగమునకుఁ, జనుచున్ రంగేశు దివ్యచరణాంబుజముల్
గనుచుం గ్రమ్మరుచున్ బహు, దినములు వర్తించె నపరదివిజేంద్రుఁ డనన్.

శా. ఆరాజోత్తముఁ డిట్లు వర్తిలి తలంపంతర్ముఖంబైనచో
శ్రీరంగేశు నిజాంశసంభవుని సుశ్రీలున్ సునామున్ సుతుం
గారా మొప్పఁగ రాజ్యలక్ష్మి కభిషేకం బింపుమైఁ జేసి తా
నారమ్యాశ్రమవాసమందు మునిచర్యన్ రంగరాట్సన్నిధిన్.

క. కొన్నాళ్ళు నిలిచి శ్రీపతి, సన్నిధికిం జనయెఁగాన జను నీకథ చే
ర్కొన్నను విన్నను జదివిన, సన్నుతసౌభాగ్యముల నొసంగుదు రెందున్.

క. అనిన భరద్వాజుం డి, ట్లను నావాల్మీకితోడ యల్లది కంచే
విను మోయి నల్లనై యొక, పెనుమ్రాను మహానగంబు పెంపువహించున్.

సీ. మఱియుఁ జూచితిరె క్రమ్మరుచున్నవార లాకింద నానామునిబృంద మెపుడు
శ్రీఖండతామ్రపర్ణీపరిమళ శీతమలయానిలంబులు మలసె నిపుడు

సామాదినిగమఘోషంబులు వీనులపర్వమై యాచార్యుఁ బద్వె నిప్పుడు
సంతతానహనీయసమిను న్మఖోత్థాంతధూమ మాలికలు పైఁబోఁచె నిప్పుడు
నగము మాత్రంబు గాదిది నాకుఁ జూడ, పద్మలోచను విశ్వరూపంబు గాని
యచట వింతలు గలవని యాత్మఁ దోఁచెఁ, జేరి చూతమె యనినఁ బ్రాచేతసుండు.

మ. అదిగో కాదె కదంబతీర్థము సమస్తారాధనీయంబు నీ
విది వీక్షింతువు గాక రమ్మనుచు మౌనీంద్రుండు వాల్మీకి యా
హ్రిదముల్ దాయఁగ నేగ నచ్చట మునీంద్రశ్రీ మర్త్యాదిక
ప్రియులైన న్నది మెచ్చి వారలను సంభావించుచు న్మెచ్చుచున్.

ఉ. కొందఱు కుశ బ్రిషాను మిడి కొందఱు మొక్కిన నాదరించి తాఁ
గొందఱుఁ గౌఁగిలించి మఱికొందఱ హస్తవిలోచనాదులన్
విందొనరించి వారిడ పవిత్రపవిస్తరణంబుపై ననుల్
కర్రిందుగనుండ నుండి ఘను గౌతము సంయమి జూచి యిట్లనున్.

ఉ. యూపము లగ్నికుండములు హోమపదార్థములున్ సమిత్తులున్
దాపసకోటి పాత్రలు నుదర్భలు నుక్స్రువముల్ సమస్తమై
చూపులకి మ్మనంబుఁ గడుఁ జోద్యముఁ బుట్ట సమాప్తిగాని యా
ల్లైపొలు పేదయున్న యది యత్తెఱఁగానతియిమ్ము నాప్రుఁడున్.

సీ. అదిగిరి రిందుకేమనుహాఁడ మీమాటఁ గాదని జనదాటరాదు గాన
బలికెద నిధింగాధిపతి యిందు జన్నంబుఁ గావింపుచును ఋత్విగావళికిని
బహుపదార్థము లిచ్చి భక్ష్యభోజ్యాదులఁ దృప్తిఁ గొంచెంప ఋత్విగ్గణంబు
బలుసెందిచేఁ జాలబిల్మారి సోమరితనములఁ బరికరదర్వ్యాచెల్ల
మరిచి పనిలంబుసేయ నేమరి తదీయ, శాల నిద్రింప శునకమచ్చోయ నొకటి
యిచ్చఁజొచ్చి పురోడాశమెల్ల మెసవి, యాజ్యపాత్రలు దొలిపి తినంత జనియె.

క. అది యింతయు నెఱుఁగక నె, మ్మది యాగముఁ దీర్పఁబూని మంత్రము తంత్రం
బది యిది యనిదోఁచక దిగు, లొందనఁగఁ గాశ్యపునిఁ జూచి యుల్లము గలుఁగన్.

గీ. మంత్రములురాక యవి నడమంత్రమయ్యె, జన్న మేరీతిఁ దీర్పు రాజెన్న నతఁడు
నన్ను గొను నెమ్మనంబున నన్ను నడిగి. ... ...

క. పావన కర్మంబులచే, గావింపఁగ నర్హమైన క్రతు విట్లుచుచిం
గావింప నెందుఁ దీరదు, కావున నజ్ఞాన మపుడు గప్పెను నన్నున్.

క. ఎంతటివారికిఁ దెలియని, యంతటిపని యేనుఁ దెలియ కాశ్యపుతో
నింతే మహాశ్రోత్రియమునకు, నెంతయు విఘ్నములుగాక యేలా మానున్.

శా. చేయన్ వేడినయట్టి యర్థము మదిం జింతించి కాసంగ తే
మాయజ్ఞానము పద్మపత్రనయనుం డేలాగు వారించునో
ఛాయాధీశుడు జీకటుల్ గడపు నోజన్ గాన మన్యంబు నే
ఛాయం జర్చయొనర్చియున్న విని యాసర్వంసహాదేవతల్.

క. మిథిలాధినాథు మును గొన్ని, యధిక తపోధ్యాననిష్ఠులై చిత్తములన్
విధియు నిషేధము దెలియక, మధుసూదను చరణకమల మందాత్మకులై.

క. ఉన్నారన వాల్మీకియు, జన్మము గడతేరనొక్క సంయమివరుడే
యెన్నిక గడతేరుదురో, యన్నియు గండ మనియున్న నాసమయమునన్.

సీ. ఏలీల జేసెనో యీయహీనశయాన మచ్చుగా పులితోలు పచ్చడముగ
నెటులయ్యెనో జటామకుటరత్న సమమాల్యహారాదిరత్నకోటీర రాజ
మేగతి బన్నెనో యక్షయ మాలికాఫలయంబుగా గగ జుట్టలుగువాలు
గావించె నెట్లకో కమ్మగందపుబూత లేతగా భసితవిలేపనంబు
యోగిమానసములయందు నుండు పోగిస, యోగిగా నేరడే రంగ యోగియా నతడు
ఖచరులు నుతింప సిద్ధసంకల్పుడైన, మూలవేలుపు మానుల మోసిల నిలిచె.

క. మఱికొందఱు శిష్యులు దము, యఱుగనె వేదాన్యయనపరాయణులై రా
పరమారాధ్యుం డాయెడ, నరుదేరం బ్రణామములై మహామును లెల్లన్.

గీ. కరములు మొగిడ్చినిలిచిన బరమమునుల, గాంచి మీరేల యసమాప్తకర్మ లగుచు
నున్నవారలు గావింపుజన్న మేల, మానితిరి సేయు డన్న నమ్మౌనిగణము,

శా. దేవా ! తోచవు మంత్రతంత్రములు సంధిల్లన్ మహాజ్ఞానమే
త్రోవం జన్నము దీర్పగాన మిది యందున్ జెల్లె మీచేతగా
కీవృత్తాంతము జిక్కువాప నొకడు జేడీ నీవె సాక్షాద్రమా
దేవీవల్లభమూర్తి వౌట కొక సందేహంబు లేదాకృతిన్.

గీ. అనిన నయ్యోగివరుడు గనినట్ల వారు, పలుకగా విని కొన్ని మాయలు నటించి
కన్నుగవ మూసి భావించుకరణి నుండు, దెలియువాడౌచు లేనవ్వు చిలుకంగ నిట్లు.

క. మీ రెఱుగరు గా కెఱుగని, వారెవ్వరు మనుజులెఱుగ వార్త లటుం డెన్
భూరుహములైన నెఱుగున్, శౌరి సమస్తమునను డుండు సాక్షిత్వముగన్.

మ. విదితాత్మీయమహామహీరుహసమావిర్భావఘాటంబుచే
విదిగో చెంత కదంబభూరుహముచే నీవేళ బల్కించెద నె
య్యాది మన్నట్టి తెఱంగె పల్కు కరియై యేతేర దా సాక్షియా
నది యేశాస్త్రము మర్త్యులే పలుక మీరేతెందు నావెంబడిన్.

గీ. అమ్మహాభూమిరుహమున కర్ఘ్యపాద్య, ధూప దీప నైవేద్యనాదులు సమగ్ర
ములుగఁగావింపుఁడనినవారనులుఁ జెలంగి, రాజునకుఁదెల్పకతఁ డపారంబుఁగాఁగ.

క. ఆకులుఁ బోకలుఁ జీరలుఁ, గోకలు నైవేద్యములును గుజ్జులు వన్యా
నేక ఫల భక్ష్య శర్కర, శాకాదులుఁ గడిమి మాన్యజాతరఁ జేసెన్.

క. శ్రీరంగరాజయోగి మ, హారాజుం గాంచి చాలఁ దనియఁగఁ బూజల్
పేరాకట నీభూజము, నేరదు పలుకంగ సాక్షి నిక్కం బనుచున్.

క. అందఱుఁ జూడఁగ సజ్జన, మందారం బపుడు కడిమిమ్రానుగ విశితా
నందు సుఖాసీనుండై, యందుకొనియె వార లిచ్చు నర్ఘ్యాదికముల్.

గీ. ప్రజలు సుభోజనంబు లీభూజమునకుఁ, జాల వసుచూట విని రాజసచివకోటిఁ
బంచి నైవేద్యమునకుఁ దెప్పించె నేమి, కోరినను గావె కావేరి తీరమునను.

సీ. పనసరసాలాది పరిపక్వఫలరసం బమృతపరీవాహిను లై గమిరప
మృదుకోమల సుగంధ కదళికా ఖర్జూర ఫలరాసు లంద కర్పూరము నోరయ
నారికే శామ్ల జంబీర పుణ్యఫలంబు లజహాచబోసిన గూహన మొనర్ప
లికు చేక్షు జంబూ క్రముక దాడిమీ ఫలపరికరమూవరణ వైనవముఁ జూడ
చంపకోత్పలకుందవాసంతికాది, నవ్యసుమధామకాయమానములు మెరయ
కాశికాగరు కర్పూర ఘనకరండ, ధూపధూమంబు నెరయ వీచోపు లమర.

శా. కేలన్ బంగరుఁ గచ్చుఁగోల లురియన్ గేళీపతిం బణ్యకాం
తాలోకం బసమాస్త్రిఁగట్టికలనందన్ కైశ్రీగాధావళుల్
లీలం బాడెడుగీతి కయ్యెదురఁ గోతే కోలు కోలన్న కో
లాలాపంబుల దండ లాస్యముల నాట్యంబుల్ మిటారింపఁగన్.

శా. వీణావేణుమృదంగకాహళరవావిర్భావముల్ తూర్యని
స్వానాభంగురశంఖదుందుభిరవ స్వానంబు దిగ్వేణులన్
రాణింపం జతురంగసైన్య వివిధారావంబు ఘంఘానణ
ధ్వాన ధ్వానధమామికాస్ఫటి నృపాంతక్షోణి ఘోషింపఁగన్.

సీ. అతిరసంబులుకొండ లప్పాలుతిప్పలు బూరెలరాసులు గారెగుట్టు
లిడ్డెనలస్సలు లడ్డువాల్ గుట్టలు గరిశనపోగులు నరిశె మెట్టు
లప్పడాలకొటారు లమృతఫలాదులువడకుప్పలు దూసెమణుగుగిరులు
మణ్యాంగికణజముల్ మనుశరిగారివంబు బొబ్బట్లు శెలంబు లుబ్బుగుడుము
సారపులు సుప్పటుండలు మేరుపులును, పారలసేవలు నేతులశరధు లమర
శ్రీమనైవేద్యములుసమర్పించఁ జెట్టు, మీఁదఁగూర్చుండి యయోగి మెసవుచుండె

శ్రీరంగ మాహాత్మ్యము.

[illegible] కులును. జెట్టుచేతనిపించె సిద్ధయోగి
[illegible] క్షరపేజల్లి, నంది గొని హేవ భక్ష్యభోజ్యంబు లెల్ల.
[illegible] చెడె, ముఖమండపుఁ జూమ నెతఁ బ్రియోవా శ్త్రకులై
[illegible] యి, గని విముక్తించె వృద్ధసుభ్రీకణములు దొరుఁగగన్.
[illegible] శ్రీమహాక్షేత్రమున కావాహనము కటజాగ్రిమణికి
[illegible] పుడుకిని కర్త్యంబు సాలవంశాధిపునకు
[illegible] మహాద్య మగశేఖరునకు భూపార్చనంబు
[illegible] కలసకోయిల్ప నగాధిపతికి
[illegible] పుష్పమాలికలు, వరుస నైవేద్యములు లతానల్లభునకు
[illegible] ఖ్యమూర్తి, కళ్ళిమతులు మీఁదనున్న మహాత్మునకును
[illegible] పెట్టెను, కెట్టుతోఁ గూడి నమ్మాగ్రిశేఖరుండు
[illegible] మనుమవేఁ, బుట్టె కొకమాట యమ్మహాభూరుహమున
[illegible] కొంతసేపు మీఁద విష్ణు డిచ్చిన ప్రాజల్
[illegible] నిజకుండె నని తెల్ప నత్తెఁ గల్లన్.
[illegible] వలక్షింప, దీని పాపిర్భాగ్యములకు దివిజుల మింటజా
[illegible] ఆహాకమలమ్యో మీహృదాబ్జంబులతోన.
[illegible] సిద్ధ, రాగమునొందించి నిజపురముఁ జేర్పుదు వే
[illegible] స, కామములతోటి కలకదేరిన బుద్ధిన్.
[illegible] చె నబనమ్మి కృతార్థచిత్తులై
[illegible] లైకొని హేమరత్న భూ
[illegible] కేసిన నంది యమ్మహా
[illegible] వ్ర లున్నెడ నద్భుతంబుగన్.
[illegible] కొమ్మ గుప్పెనవెలువడి గోచరించి
[illegible] శిష్యులను దాను యవ్వారి చెంతఁ జనక.
[illegible] యొకరి మాడ్కికి మానియొరపుఁ దాల్చి
[illegible] యొకరికెంపమున దేశికతఁ బోఁచి
[illegible] యొకరికి రంగనాయకతఁ జూపి
[illegible] జాలి యొకరికీశ్వరుఁడను యూహనొసఁగి
[illegible] నప్రతు, కన్యాకరథంగకాశ్యపగాత్రమూర్తి
[illegible] చేసెను మొందుండిరాక మొదట

క. ఇందఱు నీచేఁ బ్రాపించుఁ, బొందికగల భోగములఁ బొందినయట్టి సౌఖ్యము నిత్యా
నందస్వరూప నీకృప, నొందెను మాపితృగణములు నుల్లసనముగన్.

మ. అని నానావిధరంగదు బొగడ నిఁక నేలా మీకు మాదృగ్విధుల్
బనిలేవిచ్చుట రంగమందిరమె నాయాపాలు నే నందుచున్
ముని సంఘంబుజనువాఁడ రాజు సవనంబుల్ గాంచుచున్నట్లు సన్మనో
మునులన్ నిమ్ముగఁ గనుంగొనన్ దలఁచి యిమ్మాడ్కిన్ బిలిచితిన్.

గీ. నాకు నిపుడీ స్థలాభిమానంబు చేసి, యాగమున కెందు గొంచె నా సుతుని యమునను
రానలసి మీకు నిమ్ముల రాజసమున, చెప్పుమని ప్రీతి నిర్గమించె సముడు.

చ. కొలిచి కృతార్థులై మనుచు గోరిక మీచ్చిరి నంచుఁ బోసుచున్
హాలక మిశాంకుశాంబుజ మహోత్తర లక్షణలక్ష్మి సంగున్
జలధిశయాను పాదజలజాతశుభాంకము లున్న సైకతా
చలములు జూచి మొక్కుచుఁ బ్రసన్నమనోగతులై మహామునుల్.

మహాస్రగ్ధర.

వసునీశుం గూడి పార్శ్వం బెలమిఁ గొలిచి రా నందివ్యందారబు సౌవిశ్
అపమానామ్నాయముల్ నల్లని ఘటులలీలన్ బ్రిషూతెంప దివ్యాల్
పరిపవంబుల్ ముందరం గాథగణము ప్రసు ను శోస్వాగమనంబు లోనన్
శ్వాసనాశు రాజ్యముల్ మేల్ సమధికఫణి రాట్సయ్య పైఁ బవ్వళించెన్.

గీ. అప్పుడా రాత్రి కావంగ నాయమె రత్న, రాజిత రాజనోపచారములు నిపుణ
నతి విభూతిఁ బ్రకాశించు నాదిదేవు, గంగనాయకుఁ జూచి సంతుష్టిఁ బొంగి.

లయవిభాతి.

రంగ శయనాయితభుజంగ కరుణాగసతరంగ విహంగోత్తమతురంగ విమలాత్మా
రంగకర దాసజన మంగళకరస్ఫురదపాంగ ధృతవారిజరథాంగ గిరికన్యా
భంగురత పఃఫలసుభాంగ శశిపుష్కరపదాంగణవిహారి మునిపుంగవమనస్సా
రంగ జలజోపరిపతంగ శశిలోచన తరంగిణినివాస జయమంగళనివాసా.

గీ. అనుచు సన్నుతులొనరించి యావిమాన, దర్శనమహాత్మ్యమున కృతార్థులై సహించి
వెలయు భాగ్యంబు డెమలోన దలఁచి పొగడి, మనము నఁగనంబుననూఁజరాబుమహిమ మెచ్చి

క. లోకస్తవనీయుఁడు నా, ళీకభవగద్యా జాగూడి పొలఁగనుమ దసు
శ్లోకుఁ డగువ్యాసుఁ డయిమి, నాకపరివరుఁడు మునిగణంబుల కనిచెన్.

సీ. ధరణిజనులెన్నరైన గదంబశీర్ష, రాజసమునిముంబు విధినతావనులను గల్గు
నాయురారోగ్యపుత్రపౌత్రాభివృద్ధి, లకలు సిరిగంగనామయనవంగగు.

క. పాయక నందనవనరాజచ్ఛాయన్ విహరించువారు సారమహీజ
చ్ఛాయ నెలకొందు రవటన్, వ్యాయామమొనర్తు మస్త్రదాదుల మరినన్.

మ. ఘనకావ్యోత్తమ నాగమానస సరోజవ్రాతపద్మాశ్వస
త్సుతకావ్యాయత పావదానశిఖాజ్వాలావళీవారిదా
ఘనకాష్ఠా సురగర్వభూమిధరశేఖవ్రాత రాజన్య భూ
జనకాష్ఠా కరటుత్కటోత్కటసమర్యాయుష్య హాస్త్రాంబుజా.

క. శ్రీకాంత పదప్రపన్నశ్రీ, లోకమలవృషత్ప్రక్షితసేవదమానా
వ్యాకారమాన సుమమా, త్యాకల్పితహృదయ సజ్జనావన సదయా.

మాలిని. జనకమునిజనాంతః ప్రస్ఫుట బ్రహ్మవిద్యా
జనితవరణయుక్తోక్త్రస్మృత సత్యప్రభావా
జనితజహరవస్థా ప్రోత్థలోకాంతరస్థా
జహరజహదమోఘచ్ఛాయ నిసర్గప్రధానా.

గద్యము.

ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణోక్తాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యంబను మహాప్రబంధంబునందు

షష్ఠాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

సప్తమాశ్వాసము.

——:-(౦)-:——

శ్రీరమణీయ వి... ...
హారోచితవికచకుసుమహారిమకరందా
సారోరుపటీర తరూ
భాగవనీవలయ వేంకటాచలనిలయా.

వ. అవధరింపు మిట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చిన తెఱంగు సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

సీ. అనఘ వాల్మీకిమహామునిచంద్రుఁ డవ్వేటి కరిగె... ...
వాకొనుఁడన సత్యవతిపట్టి యా దేహయాగశాలావాసు లైన మౌని
రాజి కిట్లను భరద్వాజులతోఁ గూడి తీర్థరాజము బిల్వతీర్థమునకుఁ
జనియె మైత్రేయ గార్గ్యనియెడి భూసురశ్రీలందు ముక్తికిఁ జేరిరనియు
కణ్వమునివాలఖిల్య వైఖానసులును, గామితము లొందిరనియును గమ్మలభవుఁడు
సవన మొనరించు యూపసంచయములున్న, వనియుఁ బౌరాణికులు దెల్ప విన్నకతన

ఉ. అంతియ కాదగస్త్యముని యాది బులోమసుతావరుండు చా
దంతిపయిన్ సురాలయపదంబున రాఁ గయికొన్న రాఁగ చా
మంతిసరం బొసంగుటయు వజ్రి యొసంగక వ్యోమకుంభికుం
భాంతరసీమ నిల్ప నది హస్తగృహీతలతాంతదామ మై.

గీ. తీసి పదముల నిలమీఁద వేసి త్రాసి, మట్టిమల్లాడఁగాఁ గని యుట్టిపడఁగ
నిట్టిపడిదంచవన యోరి మిగులఁ గ్రొవ్వి, నను దృణీకారముగ నెంచినావు నీవు.

క. ఒసఁగిన సుమమాలిక, యేమఁగఁ జేతికి నొసఁగ నింతటి గర్వం
బేమఱకఁ జూచి తాళిన, మానుల కిఁక నేటిబ్రదుకు మత్తులచేతన్.

సీ. ఇల్వలవాతాపు లేమైరి నాచేత చండించి యొక నిముషంబులోన
మేరువుతోఁ బోరి మిన్నెల్ల నిండిన వింధ్యాద్రి యెటఁబోయె యెఱుఁగరాదె
యాహాశనహార్యమై వార్ధులన్నియు నరచేతనుంచుట మరచినావె
నీదు పట్టంబున నిలిచిన నహుషుండు గర్వించి యేమయ్యెఁ గానవైతి
యొక్కొకలె బ్రహ్మరుద్రదివ్యులు నరితి్రి, కొక్కొఱతల యేను నైయున్న యనికివినవె
దక్షిణాంధ్రజాఁ డిచ్చిన యలరుదండ, నేలవైచిన సిరు లింక నేల నిలుచు.

క. ఈ కలుషములు వారధి, లోనన్ బడుఁగాక నను చు లోపాముద్రా
జాని శపించిన నిందుఁడు, మానసమున గలఁగి గురుని మంత్రముచేతన్.

క. జాకిల్లికోలని చెంగటి, యాబిల్వసరోవరము మహాత్మ్యము వ నిజ
శ్రీపాలహాల్య నైకొని, యాబర్హిర్ముఖవిభుండు యరుగుట వినికిన్.

క. అచ్చటికి నచ్చి యమ్మని, వచ్చిన ప్రియశిష్యుఁ జూచి నాకొకకథ ము
న్నిప్పటి మహిమముగా నా, కుచ్చున్ నారదుఁడు మదికి గోచరమయ్యెన్.

మ. వినుపింతున్ మును మున్న హేమకుఁ డనన్ విశ్వంభరాభారభా
జనబాహావిమభోగి శాంతిరమవిజ్ఞానాత్మమోగాద్యవ
ద్రమఁ దాచక్రిమహీంధరాకలిత సత్తస్వాపనానాజయా
జ్ఞానాసా పరిణాప సర్వజనరక్షాదక్షుఁడై పెంపునన్.

సీ. కురియించు నొకవేళ శరదమే యతివృష్టి ధరణికన్యావృష్టి బరిహరింపఁ
దాఁదమ దెందలు భామకరణి విల్విరివేళ నీదుచేఁ బ్రిజ నొప్పి నెనయునీక
మిసరి చల్లనిగాడ్పు లసమాన పవమాన శాబమై మందుఁ వేసవుల యందు
పొసఁగించు సస్యసంపద లోషధీశుఁడై తృణలతాదాత్యంతమృతము నించి
చేకొనియుండు రజులందుఁ జనక నీదు, మృత్యువును భూమిజనుల ధార్మికుఁడతండు
యోగబలములదివిజులు యాగవముల, సాగనియఁడు మొక్కొక్క సమయములను

గీ. తెచ్చినవియెల్లఁ బాత్రంబు లేమిచేసె, నేని నుక్కతంబులాడినవెల్ల సత్య
మెచ్చినవియెల్ల ధర్మంబు లెందునున్న, నిఘులుగా ధాత్రియేలె నానృపతిమౌళి.

క. నెన్నిములు వెఱ్ఱి లోనరిచి, యెన్నఁడు పగయనెడి మాట యెఱుఁగక దీనా
సన్నుల పాలిట నిల్చిన, పెన్నిధియై యుండెఁ జింత పెంచెన్ మదిలో.

ఉ. చేసితి యాగముల్ మహియశేషము నేలితి దానవై ఖరిన్
భూసుర కోటి కెల్లను ప్రభుత్వ మొసంగితి సర్వదిగ్జయో

ల్లాపనమాఖ్యఁ గాంచి యుపలాలనఁ జేసితి నెల్లనిత్యముల్
మోసము లేని మేలునకు ముచ్చట దీరదు నెమ్మనంబునన్.

గీ. ధాత్రి శాస్త్రంబులెల్ల నపుత్రికునకు, గతులు లేవని వివరించుకతన నెన్ని
గతులు దలఁచినఁ బరలోకగతులు లేవు, గతి తదన్యంబుగలదె యేగతిఁ దలంతు.

క. భోగములు రోగములు నను, చాగము లుద్యోగములును సత్కర్మముగా
యోగములు శుభాగములు, బాగులు గా లేవు పరవిభాగంబుకున్.

చ. తడబడఁ దొక్కఁ బల్కు లమృతంబులు చిందఁగఁ దప్పుతప్పు చి
ట్టడుగులు నందియల్ మ్రోయ నాడల నిద్దపు రావిరేక ము
ట్టిడుకొన నాడు బాలకుల నెత్తు కృతార్థుల పుణ్యమెట్టిదో
కొడుకులు లేని వానిబ్రదుకుల్ బ్రదుకే పరికించి చూచినన్.

చ. జననిమృదూరుపీఠి దిగజారి తనుంగని పారఁజాపుచున్
దనయుఁడు రాఁగ గ్రక్కున నిధానము వచ్చెను దండ్రి వచ్చె జ
క్కని యపరంజి వచ్చె ననుగాచిన యయ్యలు వచ్చినారు మో
హనపుమురారి వచ్చెనని యక్కునఁ జేర్పని జన్మ మేటికిన్.

సీ. తరియింపనేర్చునే నిరయకూపానలావరణ వృథాతాపభర పయోధి
కడతేరనేర్చునె నడలిపోనిపితౄణగాఢాయసోమశృంఖలచయంబు
త్రోయఁజాలునె నిరపాయ జన్మావధి క్రమసమార్జిత ఘోరకలుషరాశి
యనుభవించునె విలోకన తపఃఫల మానంద సౌఖ్యరసానుభవము
కటకటా పుత్రహీనుఁ డేకరణిఁ గాంచు; నుభయలోకసుఖంబు లొందుచున్న నేమి
వ్యర్థజీవనుఁ డేలెక్కవాఁడుఁ గాఁడు, తగునె యనపత్యవదన సందర్శనంబు.

శా. కేలుం దమ్ములు జాలువాసరిపిణుల్ గీలించి బాలామణుల్
డోలాశయ్యఁ గుమారకున్నిలిపి లాలో లాలి లాలమ్మ లా
లీ లాలీ యని జోలపాడఁ జెవు లాలింపంగ నే పుణ్యముల్
చాలాఁ జేసిరొకో నృపాలకులు సత్సంతాన లాభార్థులై.

సీ. ముద్దులతనయుండు ముందట నాడంగ వలనదే గృహములుగల ఫలంబు
చెవులలో జోలలు చిలుకుచుమాయని గనుటెగా కన్నులుగల ఫలంబు
పట్టి నాగారాపుపట్టి యనుచునెత్తఁ గాంచునె నెమ్మనుగల ఫలంబు
మాటికి నవ్యక్తమధురోక్తముల సుతుల్ పలుకుట వీనులుగల ఫలంబు
సుతవిహీనుని సామ్రాజ్యసుఖము లేల, కామినీమణు లేల భోగంబు లేల
చింతసేయుట గతజలసేతుబంధనంబు చందంబు చరమకాలంబు నందు.

క. నా కిష్టార్థ్యు నయ పరి, పాకంబున దెబ్బదేడ్లపైఁ బడి నడువన్
శైకార్యం జేమరి విష, యాకులమతి సతులమీఁద యాసల నుంటిన్.

సీ. అనుమఁ జింతాపయోనిధిమునిఁగి రాజు, హితుల నాప్తుల బుధపురోహితులఁ జూచి
కొలువులోపల పరిమితగోష్ఠివలన, నొకప్రసంగంబుఁ దెచ్చి యందుకొని పలికె.

ఉ. మీరలు ధర్మశాస్త్ర సుసమాహితమానసు లెవ్వరిల్లఁగా
వేరక యున్నవారలు కనింగని లౌకిక వైదిక క్రియా
[illegible]ము లస్మదన్వయము చాలునఁ బోవక యంతరింపఁగా
[illegible]క యిట్లు పేక్షఁ గనుచుండఁగ ధర్మమె యాత్మకర్మమే.

క. మనువారిక్ జనువారిక్, జనియించినవారిఁ గని విచారము గలదే
[illegible] కూర్ధ్వలోకసౌఖ్యం, బును మీ కిహలోకసౌఖ్యమును గనవలదే.

ఉ. [illegible] మెచ్చఁగా ధరణి నేలితి నుర్విజనాళి యెప్పుడున్
[illegible]నట్లు ప్రోచి [illegible]ంబులుఁ జేసి ధరాసుపర్వుల
[illegible] [illegible] మనంబున తృప్తివహించి నించి పెం
[illegible] [illegible]ములఁ బొందఁగనేర పితృణమోక్షముల్.

క. సంతాన మెట్టివారికి, సంతానం బగుపవిత్రసంగతిచే నా
[illegible] కొరగింపుఁ డన నా, మంత్రి పురోహిత హితాప్తమండలి బలికెన్.

సీ. అఖిల పశుపక్షిమృగతిర్యగాత్ము లెల్ల, సంతతియె గోరి వ్యసమాత్మసంగమంబు
[illegible]ప్రమ నిమమంబు లెచ్చరింపఁ, జేయుఁ గర్తవ్య విజ్ఞానసిద్ధి కతన.

ఉ. [illegible]ని కార్యములు సేయుదు రాత్మజు వేడి దేవర
[illegible] కొండ జేయనుములైన శ్రుతిస్మృతిమార్గనిష్కృతుల్
[illegible]ని మతుఁ జెందనివానికి లేవు సద్గతుల్
[illegible]లాష నితలఁపుమాటయు నొక్కటియయ్యె నియ్యెడన్

క. [illegible] పాలక యేనింతవాఁడ బరలోకమునన్
[illegible] టున్నకేయను, బాలిశ నాస్తికత లేక పలుకుట లొప్పెన్.

[illegible] విటులో, ద్యోగుఁడ విట తలఁపు నీకు నొదవుట కర్మ
[illegible], మాగమున జూచె యాశ్వరాధీనమునన్.

[illegible]ములు జనుకొతుల నట్ల, ప్రకృతిసంబంధదేహి కర్మముల నొంది
[illegible] [illegible], వృత్తి మరపున నెఱుఁగడు నెనకజనిన.

క. [illegible] కార్యము, నేరదు కలుగంగ దహనునికి గార్యంబుల్
[illegible], మే[illegible] లుపములు చేరు మితపుణ్యములన్.

క. కాన సలోభయ మేరికిఁ, గానేరదు గాన కానికర్మము లిఁకఁగన్
శ్రీనాథుఁ గూర్చి యిష్టవి, తానముఁ గావింపఁ గామితము లొనఁగూడున్.

సీ. కొడుకులయూరడిఁ గుంది మాంధాత యనశనవ్రతముచే ననఘుఁ డయ్యె
దుందుమారుఁడును బుత్రులులేక తపముచే నకలుషవృత్తిఁ గృతార్థుఁ డయ్యె
నృగుఁడనూనత మనోవ్యథనొంది దేవతారాధనంబున బుణ్యరాశియయ్యె
ననపత్యుఁడై దిలీపాధీశుఁ డేనములఁ మాన్చి యాగములచే మాన్యుఁడయ్యెఁ
బుత్రికామేష్టి దశరథభూవరుండు, చేసి శ్రీరాముఁ గనియె నూర్జితుఁడు జనకుఁ
డిట్లు తనయులఁ గాంచె భాగ్యమున సగరుఁ, డందె నమ్మేర నేవురు నందనులను.

గీ. మానవశ్రీత భద్రకర్మము లొనర్చి, యంతరాయంబులకుఁ బాయుమనిన యతఁడు
సవనము లొనర్చి దక్షిణచాల మొసఁగి, యుండుచందంబు వినిమె మృకండుసుతుఁడు

మ. బహుశిష్యావళితోడ హేమకమహీపాలు న్విలోకించ రా
సహమీశపత్రిమానుఁ డవ్విభుఁడు డాయంబోయి పూర్వోదులన్
బహుమానింప సుఖోపవిష్టుఁడయి సంప్రశ్నంబులం దేర్చి యా
గమావిర్భాగము లాసుయజ్ఞపుర ప్రాకారంబుతో నిట్లనున్.

గీ. నేమమే నీకు భద్రమే సేవకులకు, కుశలమే నీదు బహునార్థకోశమునకు
నంగములయట్ల యంగంబులకు బ్రోతె, సుఖమె రాష్ట్రము మనకెల్ల సుఖములందు

గీ. బలుసుకూరను ముళ్ళురుపగిది నీవు, రాష్ట్రకంటకశోధన క్రియలవలన
నెచ్చరిక మానకున్నారె హితులు నహితు, లిట్టివారని క్రియలందు నెఱిఁగినావె.

క. ప్రజ నీమదిభాండారము, ప్రజభాండారంబు గాఁగ బాధింప మనో
రుజచేసినంచు గావున, ప్రజయుం భాండారమునను బరిపోషింపన్.

క. సేనల మర్థాతురుఁడై, భూవరుఁ డుచితవ్రియంబు పొత్తైముఁ గనిచో
నావిత్తమె మృత్యువగున్, గావున నుచితగతి నెందు గైకొనవలయున్.

క. పాపములు బొత్తుగలియక, యేపట్టున నిలువ మోదనిడ మోవక ప
శ్చాపము తెలుఁగకమును, నాపురుషుల కొసఁగినావె యధికారంబుల్.

క. ప్రభుమంత్రోత్సాహములను, నభిమతశక్తిత్రయంబునందుల పతికిన్
బ్రభుశక్తి ప్రధానంబుగ, విభుమతమనాదులందు విరచితమయ్యెన్.

క. ఇతరాలోచనయును విను, మతమును సరిజూచి యేది మదిబలకొంపన్
హితమగునది యపుడే య, ప్రతికూలము లపుడు కార్యభాగము లెల్లన్.

క. తాతేశవిభుఁడు మొకట్టని, పాలన్ దెగవిడుచ నృపతిపదవి నదూషం
డాలింగనవిధమై తన, వేళకుఁ జేకూడి రాక వికలత నొందున్.

క. ఒకరిని నమ్ముట తమనౌ, న్నొకనికినై వశముచేసి యురకుండుటగా
నొకనికి మరియొక్కఁడు శా, సకుఁడను నడపింప విబుధసమ్మతము పతికిన్.

క. సహలక స్వకార్యపరుఁడై, చెడుబుద్ధులుగఱపి యినుపక్షీలకు మిద్దెల్
పడనేద్చునని నమ్మిన, వెడమతి పతియనుచు జీరు వీరడిగలడే.

క. ఏ రెండల దీరుపని దన, తోయపువారలనె యుంచి దొగతనవారిన్
దోంపియక యుండుట తెప్పగు, న్యాయము దొరబ్రతుకుఁ జూచి నడతురె వారిన్.

క. నమ్మినవారల పూర్వజ, నమ్ముల నొగలంగనీక నడపుదె విశ్వా
సమ్మున విశ్వాసమ్మును, నెమ్మది భావింతు పరుల నిలిచిన యెడలన్.

క. కరణంబులు నధికారులు, పరిజను లానగరితీరుపరి యొకఁడైనన్
దొరతనమే దది యిహమో, పరమో రాజత్వమణఁచి పనిగొనవలయున్.

క. పరిరాజునందు సామము, పెరగూటువమూఁగదొరల భేదము బలవ
ద్వైరసముల దాన నల్పులఁ, బోరిగొన దండంబునడప భూవర వలయున్.

గీ. సంధివిగ్రహముఖతంత్రసాధనములు, శత్రుఁడగు గడిరాజు సమితుఁడైన
యన్యలి నృపాలులోగొన నగును వీరి, గడచిన శ్రీయుదాసీనుఁ దడవనేల.

చ. కొలువు పురాణచర్చ హితగోష్టి రహస్యవిచార మాస్తవుం
జలకము నామ్రితీర్థవిధి చందనదానవిభూషణాంబరా
వలి గయిసేత భోజనము వారిజగంధులపొత్తు నిద్రయున్
దలఁపులు వేళ తెల్పి యుచితంబులుగా నడపింతు నిచ్చలున్.

క. కాయక మానసికములన, బాయని రుజ లౌషధమున బరనూచాగ్యో
క్తాయతనియమను కలిమిన్, మాయింపదె సమతచేత మనుపదె ప్రజలన్.

క. క్రతుస్థల నానావాప, స్థితుల మహీసురులనెల్లఁ జిత్తములలరన్
బ్రతిపాలింపుదె సిపలు, కతిశయమని జనులునమ్మ నలరుదువె నృపా.

క. నేరములు జూచి తాల్మియు, నేరము లేకలుగునదియె నేరము పతికిన్
దా రా జందఱకును దన, కారయగా రాజనీతి యని నెరవ నగున్.

గీ. ఆత్మబుద్ధిస్సుఖంచైవ యనుట నిజము, గాని పరబుద్ధినెంతయు హానిఁ జెందు
కాదు తరుణాలబుద్ధి యీక్రమమెఱింగి, నడచునృపతికి గొఱంతె న్నెన్నఁడును లేదు.

క. పసుబుద్ధి రాష్ట్రమునకుం, బనిగొనదే నందునిందు బ్రాక్తనులగుచున్
జనువారిపెద్దలుగని, పనిగొనఁగావలయుఁ గార్యపద్ధతు లందున్.

క. ఒరుడల నొరుకార్యంబు జొరకు, డెఱిఁగించిన నదియెనర్పుఁ డెల్లిదముగ దా
నరకేయుఁ బడుబడినా మతి, యిరుగడఁ దగిపట్టు నేత నృపయుక్త మగున్.

క. జీవితమియ్యక నేరము, లే వెదకుచుఁ దగినవస్తువులు లెక్కింపని ధా
త్రీవరు విరక్తి యెఱుఁగన్, సేవకులకుఁ బట్టపగలుఁ జీఁకటిగాదే.

క. వసుమతి వసుమతిగానీ, యసమానాధ్వరములందు నవనిసురకున్
బసఁగనము లిచ్చినను నీ, యశమే వినికాకె వచ్చునది నీయెడకున్.

క. అడుగంగవలసి నేమం, బడిగితిగా కిందు సముల సధికుల నీకున్
బుడమి న్నృపాలుఁగ నొక వేఁ, ల్పడిచి వచింపుటకుఁ గలదె మనువిను మనఘా.

మాలినీ. సంతతపాదపకుంజసమేతము సంతము శ్యాలగళగోహిత భా
స్వంతము పుష్పగుళుచ్ఛకసౌరభవాసిత బిల్లినఘూజన సీ
మంతము దంతిమదోదక ప్రాగసమాగమ చంద్రికిశోపకచే
శంతము నా హిమవంతము చెంత రసాదర మొప్పు మహాశ్రమముల్.

మ. కనుఁగొంటి న్నిను నిష్ట సిద్ధియన మార్కండేయు సక్షించి యి
ట్లనియెన్ హేమకచక్రిసత్త్రి భువనేయంబౌ కటాక్షంబుచే
నెననొక్కింత గొఱంతలేక ప్రజలున్ విశ్వంభరాచక్రమే
మను సౌఖ్యోన్నతి నున్నవార మొకయందున్ లేవసాధ్యాంశముల్.

క. మీ కుశలంబులు మీరలు, వాకొనఁగా వింటి మీదు వాత్సల్యమునం
జేకూడెను బనులన్నియు, లోకోత్తమ యున్నవెలుతులున్ సమకూరున్,

గీ. నెనితి నెఱింగింతుఁ బరలోకవిభవమెల్లఁ, బుత్రులయధీనమగుఁగాన పుత్రహీనుఁ
డెట్టిపరిఁజేరఁ ననియెంచి యేను మిమ్ము, శరణుఁజొచ్చితి నాలింపు కరుణ ననిన.

క. జలధేశతో బృహస్పతి, పలికినచందమున రాజవరమేశ్వరితో
బలికె మృకండుతనూజుఁడు, జలధరగంభీరనినద సంరంభమునన్.

గీ. ఎంతపనియిది భూపాల యేలనింత, చింతిలఁగ రంగశాయి రక్షింపఁగలఁడు.
నెన్నఁగలుగంగ నెయ్యేలవేడ నొకని, రమ్ము పోదము నేఁడు శ్రీరంగమునకు.

ఉ. పాయము వసూంబులన్నియును భద్రము లొక్కట సంభవించు ర
మ్మా యనసీశ యంచుఁ దన మోలమునన్ హితమంత్రియుక్తుఁడై
యాయనసీశ్వరుండు వినయప్రియసూక్తుల వెంటరాఁగ రం
గాయతనంబుఁ జేరి శిఖరావళి దగ్గన మాచరింపుచున్.

సీ. అనఘ యీశ్రీరంగ మగుపగోజికి దాన యష్టదళపద్మ మగుచుఁ జంద్ర
పుష్కరిణిగొనంగుఁ బోలుచు రేకులకిరిఁ దీర్థముల్ కేసరితీర్థ మొప్పు
పావనదిశ నుత్తరావని నమరు కదంబతీర్థము మూలఁ దనరు నామ్ర
మనెడితీర్థంబు తూర్పున బిల్వతీర్థ మింపలర జంబూతీర్థ మనలదిశను

[illegible] తీర్థంబు దక్షిణమున, దెలియు మవనీసురాశనతీర్థ మొప్పన్
[illegible] పశ్చిమదెశను పున్నాగతీర్థ, మవియె నవతీర్థములు రంగభవనమునకు.
క. [illegible] తీర్థములలో, శ్రీమత్పుష్కరిణి సర్వశేఖరమగుచున్
[illegible] మనుజుల తాపత్రియ, నామాదివ్యాధు లణఁచు నగవరతిలకా.
క. [illegible] భాగవతులు నిజ, యోగానలదగ్ధకర్ము లుందు రిచటఁ బు
[illegible] తీర్థము పు, న్నాగరజచ్ఛాయఁ గాంచనప్రభ లీలన్.
సీ. [illegible] తపంబుచే నుతికెక్కి కీర్తిఁ గైకొనియె సుకీర్తి విభుఁడు
[illegible] నివారకుండై పొల్చి మిథిలాధిపతి మనోవ్యథ లడంచె
[illegible] దొలఁగించె కాశ్యపమౌని విఖ్యాతిఁ గాంచె
[illegible] బ్రహ్మహత్యబో కడబెట్టె పూనిషణ్ముఖుఁడు సేనానియయ్యె
[illegible] దక్షిణ బుధ్యతీర్థ, రాజములయందు మొదటిపర్యాయములును
[illegible] తో మునివాశ్రిత మెల్లఁ, దీర్థములు తొమ్మిదనుచుఁ గీర్తింపుచుండె.
ఆ. [illegible] కీర్తింపనగునె, చంద్రపుష్కరిణి మహాసరసిఁ గాన
[illegible] నవతీర్థముల్ నదుల్ వెండినేయు, నేకవారాప్లననమయ హేతుకంబు.
క. [illegible] తీర్థ మ, మందమహామహిమములును మహనీయంబై
[illegible] కోరిక, లొందించు నృపాల దీని, నొకకథ వినుమా.
సీ. [illegible] డనియె తొల్లి యవంతిజనపతి జనరథుం డనెడు రాజు
[illegible] పాలింపుచు నతని పురోధాచులు పాషండు లైవకతన
[illegible] యాగడంబులుచేసి యన్యదారాదుల నపహరించి
[illegible] మహీశుఁడు వారు జెప్పినట్టులునేయు తప్పకతన
[illegible] భువిని, హెచ్చె చోరాదిబాధలు విచ్చెపుణ్య
[illegible] వ్యాధులుముదిరె ప్రజకు, నుడిగెపాడియు శుభక్రియలడఁగెన పుడు
క. [illegible] లు ప, బాయితులై పడచి దోర్బలప్యబలారా
[illegible] తమకు, న్యాయమనుచు ధరణీసురలు నరచుచుఁ బోవన్.
ఆ. [illegible] రాజ్యము ననస్యయనంబులు లేక యాగసం
[illegible] నాకనుపించక ముఖ్యధర్మముల్
[illegible] విత్తాన ము నిర్వచనీయమై జనుల్
[illegible] చరింపఁగన్.
క. [illegible] ముల ను వర్ణాశ్రమంబులు గలిసి వావి
[illegible] నట్టి హాపంబు భూమి హాయిఁ జుట్టుకొనియె.

క. ధరణీజన దురితంబుల, ధరణీశుఁడు మునుఁగ నతని తనయులు దినముల్
వరుస నొకఁడొకఁడుగా యమ, పురికిన్ సకుటుంబముగను బోయిరి వరుసన్.

మ. కచబంధంబులువీడ గుబ్బలుపయిన్ గన్నీరు రాలంగ హా
రచయంబుల్ చెదరన్ గలస్వనగతుల్ రాయంగ నెమ్మేను తొం
తె చెమర్పన్ వదనంబు లెండ తనయార్తిం గ్రుంగి హాహారవ
ప్రచురాలాపములం మహిం బొరలి రార్తుల్ విష్ణుకాంతామణుల్.

చ. కొడుకులు బోవ వెంబడినె కోడలుకొమ్మలు గూలి రందుకై
పడతులు గేహళీభవనపంక్తుల రోదన మాచరింపఁగా
యడలుచు భీతినొంది తనయాపద కడ్డమువచ్చువారి నే
యెడఁ గనలేక తా ధరణియేలిన మార్గము బుద్ధి నెన్నుచున్.

క. తనయట్టివాని కెకఁడి, తనయవార్తంబు జనులు తెల్లపఁగుడువన్
బెనుపాపంబున ధారుణిఁ, బెనుపంగా లేక యార్తిఁ బెనచితి నకటా.

క. అనుచుఁ దరిలేని చింతా, వననిధిలో మునిఁగి మిగుల వందురుచుండన్
జననాథు సుకృతవాసన, యనుఘనమున కెదురు కారుణ్యాతిశయమునన్.

గీ. మును భరద్వాజమౌని భూములుజరించి, వచ్చె వాల్మీకియెడకును వాకొనంగ
విన్నవారిఁక దా యెట్టివేళ నతఁడు, జయరఘుని పట్టణోపాంతసరణిఁ జనఁగ.

క. ఆతతి శిష్యుఁడు తారకుఁ, డీతనికిం బులోహితుఁడు సహిష్ణుచరణ్యం
డాదరి తనగురుచరణా, బ్జాతంబుల వారిలి పూజపలిపెన్ భక్తిన్.

క. పూజించి యొయ్యన భర, ద్వాజులతో తమన్నపాలు వర్తనము నతం
డీజాడ నున్న తెరఁగున్, వ్యాజము గల్పించి మనుపవలయుట దెలిపెన్.

శా. తా తౌ గాకని యమ్మహీశ్వరుఁడు చెంతన్ శిష్యుఁడున్ రాగ ను
ద్యానశ్రేణులు జూచుచున్ జని భరద్వాజుండు వాల్మీకికిన్
మౌనిశ్రేష్ఠునకున్ జగద్గురునకున్ సాగిల్లి యీభూనరున్
దీనుం బ్రోవ కృపాసముద్ర యని యెంతేఁ బ్రార్థనల్ చేసినన్.

క. కరుణించి యతఁడు మును భూ, వరుపురమున నుండి వెడలి వచ్చినవారిన్
ధరణీశుఁ జలగ రంపని, పరునడి సభఁగూర్చి వినయభాషణుఁ డగుచున్.

గీ. రాజునకు నెందునేరంబు రాదుగాని, కెలని వారలగుణదోషములను జేసి
పుణ్యపాపంబు లూరక పొరివుచేసు; కుందు రింతియకా కాత్మనందు లగుచు.

గీ. భూమి నర్థంబు ధర్మంబు గామ మోక్ష, ములును రాజులచేఁ గాదె గలుగు నెల్ల
వానిపై మీరలలుగ నెవ్వారు దిక్కు, నేడు మాకొఱకు నితని మన్నింపవలయు.

క. మీకోపాసనల మితని పు, ణ్యాకృతసుకృతములు కాష్ఠరాశిగ నెంచెన్
లేకునికి మీరు తత్పురి, యాకసము నిరస్తతాగ మగుగతిఁ దోఁచెన్.

క. కోపంబు తడవు నిల్పిన, పాపం బది ధారుణీసుపర్వుల కెల్లన్
భూపాలుని దీవింపుఁడు, చేపట్టి యితని ననిన శేషద్విజులన్.

గీ. మీయనుగ్రహంబె మైకొనునఁట యీతఁ, డెంతపుణ్యుఁ డకుము లెందు నుండు
మాకు ప్రమద మెచ్చు మనుగాక సుఖియౌను, మీసుభాషితములు మేరగలవె.

మ. అనుచు న్వారలు వెంటరా నృపతితో నవ్వేళ వాల్మీకి వ
చ్చి నమోఘంబగు బిల్వతీర్థమున కా శ్రీమన్మహాభూరుహం
బునకున్ మ్రొక్కి మునీంద్రులెల్ల నలగా పుండ్రేక్షు కోదండ శిం
జీంకారుంకరణంబు వీనుల బ్రఘోషింపన్ బ్రసన్నాత్ముఁడై.

క. వచ్చి యొకఛాయ నెలకొన, నచ్చట నొకవింతబుట్టె నను మార్కండే
యోచ్చరితము విని జయరథుఁ, డచ్చెరువున నెద్ది తెలుపుఁడన యడుగుటయున్,

సీ. వినవచ్చె నాకాశవీధి నేధితసారవారాంగనా మురజారవములు
జడిబట్టికురిసె నప్పుడు పారిజాతమహామహీజాతలతాంతవృష్టి
తలఁజూపె సురభి కోమలచారుశీతలచందనామలమరుత్కందరములు
మెచ్చొనరించె నాయచ్చరగాయనవల్లకీఘుమఘుమధ్వానసమితి
యంటివో యిట్టివనియని యట్టిజాడ, గ్రిక్కున సనత్కుమారుఁ డాకస్మికముగ
వచ్చె నచ్చటనుండి యావామలూరి, తనయుఁ డమ్మౌనిగాంచి సంతసము నొందె.

క. తాను నతండును సమవి, జ్ఞానతపోయోగమతివిశారదు లగుటన్
మౌనీశ్వరు లిరువురు ప్రే, మ, దారూనాలింగనముల నమరుచుఁ బ్రీతిన్.

గీ. సమత బ్రసియనుబుష్యాశ్రమమున నుండి, కుశలముల చేరి యోగి చేర్కొని నమస్క
రించి యపుడు భరద్వాజుఁ డంచితోప, చారవినయోక్తు లమర బ్రశ్నంబు చేసె,

శా. ప్రాప్రుం దట్టఁపువాన లేల గురిసెన్ బుణ్యాంబు మాకేని పైఁ
దాఘల్లలెడు లేఁత తెమ్మెరలు శీతాళించ నేలయ్యె పై
తోఁచిన న్మేషముతాటపాటలవి యేతోయంబునం గల్గె మీ
రీవృత్తాంత మెఱుంగఁ బల్కుఁడన మౌనీంద్రుండు తా నిట్లనున్.

మ. ఒక గంధర్వుఁడు చిత్రకేతుఁ డనువాఁ డుర్వీస్థలిన్ బిల్వనా
మక తీర్థంబిది చూడఁగోర యరుదే మార్గంబునన్ దేవతా
శుకవేణీ సుమవర్ష గీత పవనస్తోమానకధ్వానముల్
ప్రకటంబయ్యె ననంగ యోగివరుతో బల్కెన్ భరద్వాజుఁడున్.

గీ. అయ్యా యేమిటి కీరాకయనిన సతఁడు, పంచమీవ్రత మీబిల్వ పత్రిగీత
టంబునకుఁ జేయుననిన సేమం బదెట్లు, పంచమీవ్రత మెయ్యది బలుకుఁడనిన.

సీ. ఆదిపాడ్యమి విదియ తదియ చవితి పంచమి షష్ఠి సప్తమష్టమి నవమియు
దశమి యేకాదశి ద్వాదశి త్రయోదశి చతుర్దశి యమావాస్య పౌర్ణము లనంగ
తిథులన్నిఁటిని వ్రతతిథు లుల్లసిలు నేడు పంచమిగావున ప్రకృతమనుట
గంధర్వకథ దెల్పఁగానయ్యె శుక్లపక్షశ్రావణంబు పంచమినిగాను
మార్గశీర్షంబు నోమంగవలయు బంచ, మీతిథి నుత్తరాభాద్రయందు
సోమవారంబునందైన శుక్లపక్ష, మొనరునప్పుడైన నోముందు రుపవసించి.

కం. ఈరెండుచతుర్థుల నొక, వారము భుజియించి మఱునివాసమున నిరా
హారులయి యాలుమగఁడుఁ, శ్రీరంజిల బిల్వపూజ సేయఁగవలయున్.

కం. మొదట నొకవేదియిడి యెని, మిదివిధముల కలశము లెనిమిదియు నునిచి శుభ
ప్రదకాంచనాదికంబుల, నొదవిన కలశంబు నడుమ నునుపఁగవలయున్.

గీ. వస్త్రములుగట్టి జలములువట్టియందుఁ, దూర్వము ల్పద్మకేతకుల్ తులసిదళము
లగరుసుమకుందకుసుమకల్హారములును, వరుస నునుపంగవలయు నుత్తరములందు.

కం. ఫలములు ప్రత్యేకంబులు, కలశంబులు నిడి లవంగకర్షతి తైలా
వళిసర్షపగోధూమం, బులు ముద్గయవాదులునిచి మొదలింటికతిన్,

గీ. బుద్ధి శక్తి సరస్వతి శ్రీద్ధ లక్ష్మి, తుష్టి ధృతి పుష్టి యనెడు శక్తులు శదీయ
నామము ఖవర్ణములకు సన్నలువోసంగి, బిలికి యావాహనము సేయవలయు వరుస.

గీ. అన్నికుసుమము ల్ఫలావళియును, భాగ్యగాధాన్యమధ్యకుంభమున నుంచి
యష్టశక్తిసమన్వితయైనయట్టి, పెంపు భావనచేసి శ్రీ బిలువవలయు,

కం. శ్రీవనితకుఁ శ్రీబీజమ, హావరమంత్రమున నావహమ్మొనరిచి యా
యావరణకలశశక్తులు, నావహమొనరింపఁదగు మహాసంభమునన్.

కం. ప్రత్యగ్రకలశములు తా, ప్రత్యేకము పూజఁజేసి ప్రాక్సమములచే
ప్రత్యయమున శ్రీసూక్త, స్థిత్యారాధనము లక్ష్మి జేయఁగవలయున్.

కం. కలపంటకములు దేరఁగ, కలశములకు నడిమి పూర్ణకలశంబునకుఁ
గలపంటలెల్ల నిడఁగా, వలయుఁ నైవేద్యములు ధృవప్రార్థనలన్.

గీ. అన్నిమూర్తుల వెలయుమాయమ్మ లక్ష్మి, వ్రతము నువ్రతమొనరించినచ్చి మాకు
వరములిమ్మని కోరిక ల్వరుసఁబలికి, యనవలయు విష్ణుమావాహయామి యనుచు.

కం. హరితోడఁగూడి మమ్ముం, గరుణింపుమటంచు నుతులుగావించి యలం
కరణములు చేసి ధగణీ, సురదంపతులకును దృప్తి సొంపువహింపన్.

గీ. భోజనములిడి నిర్జలంబుగ స్వభార్య, తోడ నుపవాసమొనరించి నాఁడు రేయి
జాగరము చేసి యితర భాషణము లలక, మాని నాఁడెల్ల నోము నోమంగవలయు.

క. శ్రీరామకృష్ణ లక్ష్మీ, నారాయణ యనెడునుతు లొనర్చుచు తనదే
వేరియుఁ దానును గురుని, ప్రారాధన మాచరింప నమరుఁ బుష్టిన్.

క. మేధః విప్రులకు సమా, రాధన మొనరించి పిదప బ్రాహ్మణతతిచే
సాధుక్రియ కలశాంబుల, చే ధరణీవిభుని స్నాతఁజేయఁగ వలయున్.

క. సేవించి తమరు పెద్దల, దీవెన లపుడంది యొసఁగు దీపనివాళుల్
భావించి వేదసాధుల, కీవలయు నభీష్టవస్తు వెసగిన కొలఁదిన్.

గీ. దంపతులు బిల్వవృక్షంబు దరిని నీడ, త్రొక్కక ప్రదక్షిణముగ మాలూరపండు
కాయ పిందెలుఁ గోయక క్రిములపత్తి, రింతగైకొని శిరసావహింపవలయు.

క. కలశంబులు నర్పించిన, ఫలములును ప్రసాదములును పత్త్రిరి బూజక్
కలయఁగ గైకొని దానం, బులు చేసినవెనుక తమరు భుజియింపఁదగున్.

గీ. వసుధ నీబిల్వపంచమీవ్రతము తమరు, సేయఁ గల్పోక్తముగ లక్ష్మి బాయకుండు
కొడనగాఁ జేయ కౌరవకూపములకు, నేగుదురు దీన సందేహ మింత వలదు.

క. ఆయుర్విద్యయుఁ దేజము, శ్రీయు మహారోగ్యభాగ్యచిరకల్యాణ
శ్రీయౌ మహిమంబులుగల, యీయాఖ్యానంబు వినిన నెవ్వరికైనన్.

ఉ. రావణపాదకాంబుద హిరణ్యనిశాట లతాలవిత్రి సా
ళ్వావనిపాల శైలకులిశాయుధ శూరతదూలగర్వవి
ద్రావణ చైద్యభూవరదరప్రద బాణభుజాపహార తా
రావర దర్పభంజన ఖరత్రిశిరః పటుశౌర్యవారణా.

క. కారణశరీర సురముని, చారణ గంధర్వమానససరోవర సం
చారి మదహంసకంసవి, దారణ సంసారదూర తాపసలోలా.

స్రగ్విణి. బాహులేయాబ్జసిప్రాంతనానావనీ, వ్యూహకేళీపులిందోత్తమగ్రామణీ
రాహుమస్తిచ్ఛిదారంభకారాగ్నిస, న్నాహదివ్యాస్త్రసన్నద్ధబాహాంచలా.

గద్య

ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణశతాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందు

సప్తమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

అష్టమాశ్వాసము.

—:-(0)-:—

శ్రీమదలమేలుమంగా
హైమశలాకోపమాంగ హారిప్రకాశ
శ్రీమహనీయ మహాబా
హామస్త్యవిలాస వేంకటాచలవాసా.

వ. అవధరింపు మిట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసులానతిచ్చిన తెఱంగు సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

గీ. ఆత్మజులవేడి రేని పాయసము చేసి, బిల్వమునకు నైవేద్య మిప్పించి యింతి
కిడిన వెన్నునిబోలిన కొడుకుఁగాంచు, నిటులుకేసెన మరి వంధ్య లెనయు గలదు.

క. షష్టినవ్రతంబు నట్లన, నిష్ఠాపరులగుచు నాత్మ నియమముతోడన్
సౌష్ఠవమతులై స్నానా, నుష్ఠానము లాచరించి నోముఁగవలయున్.

గీ. ప్రాణియరగంట మారేడుమ్రాని మొదట, బిల్వపాటుగ నరుగు గల్పించి శ్రీపు
దర్శనము నావహించియంతయుప్రదక్షి, ణముగ దిక్పాలకాయుధోత్తముల కెల్ల.

క. నారల వారలదిక్కుల, వారలతోఁ గూడియుండ వచియించి నితాం
తారక్తగంధసుమన, స్స్రారాధన వస్తువుల క్రియాచతురుండై.

శా. జ్వాలానాప్తిపిగంతరాళుఁడగు శ్రీచక్రాత్మకస్వామికై
చాలన్ భక్ష్యఫలోపహారములు పూజల్ చేసి వేఱొక్కటన్
మోఁదిలన్ మర్త్యులవేడి మ్రుగ్గులిడి తూముల్ రెంటిబియ్యంపుపుం
జాలంబెట్టి యమర్చి యాపయిడిలన్ సంపూర్ణభావంబునన్.

గీ. నించి నాలుగుకలశంబులుంచి నడుమ, చక్రికలశంబు లుంచినఛాయ నున్న
కలశముల శంఖశార్ఙ్గాసిగదల బూన్చి, పాయసగుడాజ్యదధ్యన్నభాగ మిచ్చి.

క. పంచాయుధముల నెల్లను, పంచవిధప్రసనములు విభాగించి సమ
ర్పించి సుదర్శనవిభు పూ, జించఁగవలయున్ సుమాద్యశేషము చేతన్.

మ. తళుకుల్ జిల్లెడునెల్ల బట్టుసిడ ముద్యత్స్వర్ణదండంబుతోఁ
కెలన న్నాదిగరుత్మదాకృతిగతత్కేతుస్థలిన్ హేమరే
ఖలనిర్మించి తదీయచిత్రపటిపై కద్రూసుతద్వేషి ని
మ్ముల నావాహనజేసి భక్తిపరుఁడై పూజావిధానంబులన్.

క. అనిపలికి జలదమాలిక, ననిలుఁడు పోవిచునటుల నస్మదఫలముల్
పెనుఱెక్కగాడ్పుపొలుపం, బున మాలికెల్లను పరపు భుజగారాతీ.

గీ. అనుచు వినుతించి యజమాను నవనిసురలు, ధగధగాయితగారుడధ్వజనిరుద్ధ
కాంచనోత్తాలమాలవికస్వరంబు, చిఱుతగద్దియపైని యాసీనుఁ జేసి.

క. మునుమస్త్యకలశజలములు, వెనుకన్ దిక్కలశతీర్థవితతి స్నానం
బొనరించి కనకపాత్రిక, కనగనుమను పరపపాత్రికంబగు నత్తిన్.

గీ. దేవజాతి ప్రదక్షిణహోమవమున, పోసగ నైవద్య లారతి మొసఁగి జోతి
పరిహరింపంగ తాచేచి కరము మొగిచి, పదనమునకేగి యా రేయి నిదురమాని.

క. మరునాఁడు కలశపూజలు, కరమర్థిం జేసి విప్రగణ భోజనముల్
జరగించి భూరిదానా, భరణాంబరవస్తు లిచ్చి పనిచిన వెనుకన్.

క. తామారగించి యీక్రియ, నోమినవారలకు నందనులు రణజయముల్
భామామణు లైశ్వర్యము, సామగ్రిం గలుగు నదియ సందియ మొందున్.

గీ. జన్మనక్షత్రముల శుక్లషష్ఠియందు, దాసి మారేడుకడ గరుడధ్వజంబు
నిలిపి యుపచారము లొనర్చి యేడు నాళ్లు, బ్రహ్మనులు వేడఁదగుఫలప్రాప్తి కొఱకు

గీ. నిలుప్పనది యాత్రికలశ మేవలనునొరఁగి, కదలుదానును మేల్గిడుఁ గనఁగవలయు
యుష్టిముఖముల శతృజయోత్సవముల, తూష్పగదలిన గెలుచుట ధ్రువము నమ్ము

సీ. లెక్కింబు దక్షిణదిక్కునఁగదలిన నపజయంబగు పశ్చిమాశ గదల
పరసైన్యములు విగిపఁచు నుత్తరమున తనమూకచెదరు నయ్యనలుఁ ఛాయ
దొరకొను కొరగాదు నిరుతియందు బలంబుపోలియు వాయుప్రదేశ బోసగలుగు
నీశాన్యమున మృత్యు వేనుగుల్ ధ్వజకాటి చినిగినగాయముల్ తనకు గల్గు
కడకున్నను శేరికిఁ గామనరేదు, విరిగెడిరేని పరరాజు ధరణిదెళ్ళు
యుష్టిరాజ్యంబకా దెల్లచెప్పుదును, పాడె ఋషి గారుడధ్వజపరీక్ష మనఁగ.

క. అది నోమిన సకలప్రద, మిది తమచేఁగాని వార లీకథ విన్నన్
కదనజయంబును సఫలం, బొదవు నిజంబనుచుఁ బరమ యోగి వచించెన్.

ఆ. వె. సప్తమినుపవసించి సప్తమీతిథినోము, తెఱఁగు వినుము బిల్వశాఖ మొదట
చొక్కమైనయరుగు సవరించి లక్ష్మీస, మేతు శౌరి నందుమీఁద నునిచి.

క. తూమెడుజలములు నించిన, హైమంబగు పాత్రియందు నలరుచునిచి ది
గ్భాములు నాలుగు కలశము, లామేర యమర్చి యంబులమరించి తగన్.

క. బడినుప్పతిలలు బసపుం, బొడి ధాన్యమునించి మట్టి మూకుడులందున్
గుడమును దేనియ పాలున్, బొడిశర్కర యునిచి విప్రపూర్ణాంగనలన్.

క. ఎనిమిది వాయనముల కొక, యొనమండ్రి నమర్చి పూజలిచ్చి యొసఁగి భో
జనమిడి కలశప్రతిమల, నెనయ రమన్ శౌరి నావహింపఁగవలయున్.

క. పూజించి పెక్కులగు నీ, రాజనములు నారతులును రమణులు పాటల్
శ్రీజాని దదాష్టాక్షర, పూజారాధనలఁ బ్రీతిఁ బొదలింపవగున్.

గీ. యువిదతో నాఁటిదెన మెల్ల నుపవసించి, దక్షిణాగ్రాంగి మంగళాదాయకంబు
సప్తమీవ్రత మీరీతి జరుపవలయు, దేసి మఱునాఁడు పారణసేయవలయు.

గీ. అష్టమీవ్రత మెట్లన్న నష్టదళము, లలర పద్మంబు తండులంబుల నమర్చి
పూజలొనరించి మెట్టులబొడవుసాలపు, దనర నొకహోమకుండ మత్తరి నమర్చి.

క. దుత్తరపరిసమముగతి, నత్తఁగడన్ హేమనాళములరించి కడున్
జిత్తులు దర్భలు నమరిచి, యత్తటి బెడిదముగ జ్వాలలల్లాడుతఁటిన్.

క. జ్వాలాముఖ్యంబున ల, క్ష్మీలోలుని యుగ్రనారసింహుని గలుగన్
మేలెంచి తలఁపునిలిపి ద, యాళుని ప్రణవోక్తి వహ్ని నట నిల్పనగున్.

గీ. అగ్నిప్రతిష్ఠఁజేసి పూర్వాగ్రములుగ, దర్భలమరించి తత్క్రియాదివ్య మెల్ల
యొడమకడనుంచి వేలిచి యిన్మమాజ్య, మున హవిస్సున హోమమును దనరకేసి.

గీ. ఆముఖ్యతించి గలికి తొయ్యలులు వేడి, బిల్వదళముల రజలు వోబెట్ట నుత్త
రేని ఘృతమున తిలలును బూని తిప్పు, తీగె నపమృత్యువునకు వర్తిల్ల వెల్వ,

క. సంపదలు వేడువారును, సంపెఁగపువ్వులును వేల్వ జను వైరుల ని
ర్జించుటకు నెఱ్ఱగన్నెరు, లింపున హోమంబు సేయ నెసఁగు మునీంద్రా.

క. మారణహోమంబునకున్, గారణ మావాలు వేపకాయలజివ్వురున్
మారీచ ముప్పునెముకయు, గారంబులు తవుడు మొదలుగా వేల్వనగున్.

క. చిత్తభ్రమ నొందఁగ ను, మ్మెత్తలు తామరలచాత మెలతలవలపున్
బత్తియు స్తంభన మోహన, వృత్తాములకొఱకు నిట్టుల వేలువగనగున్.

క. కదళీఫలములు వేల్చిన, యది నృపవశ్యమగు నేతియాహుతు లిరువేల్
పదివేలు నైనవేలుఁ, గుదురుగఁ జేయనగుఁ గోరుకోరిక గొలఁదిన్.

క. అకలశోదకములచే, శ్రీకరముగ స్నానమపుడు చేసి నిజాళిన్
నై కొని వ్రతము సమాప్తిగ, నేకడ సంకల్పసిద్ధి నొందుచు నుండున్.

క. నవమాసవ్రత మెఱిఁగించెద, నవధాన్యముతోడ వినుము నా కావేరీ
పవిత్రవ్రతమైనన్, మిన్నల ఫలంబిచ్చు లేక మేదినియందున్.

ఉ. ఏదిననైన శ్రీకి సకలేశ్వరుఁ గృష్ణుని రుక్మిణీవిభున్
ధ్యానమొనర్చి యందు సికతాస్థలి నుండదలంచి నవ్యముల్
మానములన్ ఫలాదులును శోభనవస్తుల పూజసేయు క
న్యానియమంబునన్ దగినయట్టి వరుం డొనఁగూడు గోరికన్.

ఉ. ధేనువు పాలుమం పెరుగు నించినపాత్రలు నాయనంబుగాఁ
జేయుచు దానవిధానములనుఁ జేకొని యేపుర పేరఁటాండ్రకున్
దాయక వారి వల్లభుల పంక్తిని భోజనమాచరింపఁగాఁ
జేయుట మొప్పొనన్ నవమిసిద్ధము లిట్టి వ్రతప్రచారముల్.

ఉ. సద్గుణి పండ్రెండ్రి సోదరియు తల్లియు మున్నగువారిలోపలన్
గోలముఁ గోరి కన్యకలకున్ వ్రతముల్ నడిపింపనొప్పు దా
నీరమువారి మానవమియందునపాపము జేసి యింపెరా
నపువిలోంచి కుంభము నవారిగ నుంచదగున్ యుగస్థలిన్.

సీ. స్నానమైన గుడాన్న నైవేద్య మిచ్చి, తిలలు మండలముగ నుంచి తిలశతాక్షు
పదసరోజంబు వ్రాసి యంతకుని గమల, భద్రకర్ణిక నావహింపంగవలయు.

క. నెమ్మినిన్ గలశముపై శ్రీ. సదముని బంచామృతము లెసంగించి ముదం
బామర నిరుగడలఁ బూజలు, సదమలమతిఁ జేయవలయుఁ జక్రాని విరులన్.

సీ. సరసకోటిబద్ధ హంకారకేతులఁ గూర్చి, కాలమూర్తిని లక్ష్మీశుగాఁ దలంచి
కలశోదకహితాయుధాంచితుగాఁగ నాత్మ, భావనము చేసి కాంచనప్రతిమ నునిచి.

క. వేదవిదు విప్రవటూత్తము, మాదరమున బిల్చి యధికమగుదక్షిణతో
శ్రీనిరంజను కాలప్రతి, మాదాన మొనర్చి విప్రమండలి కెల్లన్.

సీ. కామితార్థంబు లిడి యందు కలశవారి. చేత నభిషిక్తుఁడై యున్న శేషము పుడు
నారదవలనొకి భుజియింపంగా మునసుమ, నాయువభివృద్ధియగు పిరులక్ష్మి యిల్లు

క. శ్రీరామా శ్రీరంగ వికి, లోకస్తవనీయ మెల్ల లోకంబులలో
లోకనాథ నారాయణ, మాకాదర నిత్య మంగళప్రద మెందున్.

గీ. పక్షపక్షాగ్రముల కధిప్రాంచితంబు, వైష్ణవవ్రత మట్టి ద్వాదశియును
దశమి నుపవాసమొనరించి యశనిగాక, స్నానజలమాత్రిక ద్రవ్య మైనవిధిని.

శ్లో. ఏకాదశ్యామహం కించి । త్తద్దృక్ష్య పురుషోత్తమం
భోక్ష్యేపరేఽహని శ్రీయూక । మహీమాం పురుషోత్తమ.

క. అనుమంత్రము సంకల్పం, బొనరిచి త్రికరణముగాఁగ నుల్లములోనన్
వనమాలి నునిచి వనితా, జనితాసంసర్గమున కొసంగక పరతిన్.

క. ఆలోచనములు నిద్రయు, నాలస్యము శయనమంత్రపూర్తియు శూ
ద్రాలోకము బహిరింద్రియ, లోలతయు వ్యసనవిధులు లోనుగ వెలిగాన్.

క. ఏకాంతులు భగవద్ధ్యా, నాకలితాంతఃకరణ నియామకు లతిను
శ్లోకపురాణపరాయణు, లై కడపుట నాఁటిదిన మహర్నిశ లందున్.

గీ. ద్వాదశిస్నాన మొనరించి తర్పణములు, చేసి హరిఁగూర్చి మామకజీవనంబు
తావకాధీనమని పరతంత్రుఁ డగుచు, మనసువచ్చిన పరిశుద్ధి గనఁగవలయు.

గీ. భాగవతసంగమునకు నపారమైన, వత్సరంబున గంధమాల్యోపచార
విధుల భుజియింపఁజేసి యవ్వెనుకనున్న, శేష మిల్లాలు దాను భుజింపవలయు.

గీ. ద్వాదశీవ్రతనియమంబు వదలకెపుడు, నాడు హరివాసరము నట్లనడచి తాను
ధారుణీదేవతాసంయుతము త్రయోద, శీదినంబున పారణ సేయవలయు.

క. ఏకాదశిలో దశమి క, ళాష్టాంశమును తా గలసె మసురసుధా
శీకలశము మధుబిందు స, మాకలితం బైనగతి ననర్థముఁ జేయున్.

గీ. కారడవియేర్చు పావకకరణియట్ల, సేయుపుణ్యంబు లూరక చెరిచి పోవు
కణిదిపాపంబు దశమి యేకాశి గూడి, నేల రాకాసెవేర మహీజనులకు.

క. [illegible]యేకాదశి శ్రీహరి, సాయుజ్యం బొసఁగు నితర సౌభాగ్యంబుల్
చేయుననుటెంత మరికల, దే యెంచిన వ్రతములనఁగ నిహపరములకున్.

గీ. బ్రహ్మహత్యాదిదుస్తరపాతకంబు, లాతపముచేత చీఁకటియట్ల తొలఁగు
నమృతమో వ్రతమో కాక హరిదినంబు, మానవులకిచ్చు నమృతసౌఖ్యానుభవము.

గీ. రాట్నపుంగోటియట్లపారంబుగాఁగ, తీరనేరని విషమసంసారమునకు
కటకటా హరిదినస మొక్కఁటియు లేక, యున్న నేకేతి దరిఁజేరునొక్కొ నరుడు

గీ. యోగసిద్ధులు నతిపుణ్యయాగ ఫలము, లిష్టకామితములు తపోభీష్టపదవు
లఖిలతీర్థాచరణ లాత్మసుఖము, నట్టి యేకాదశిఁ దలంచు నాక్షణమున.

మ. అతిపాపాత్ములు విష్ణుదూషకులు వేదాచారదూరుల్ మధు
వ్రతపాషండులు మిత్రవంచకులు సర్వద్రోహు లాజన్మదూ

[illegible] కట్టువేఁగలఁగ శ్రీవైష్ణవద్వాదశీ
[illegible] మాహాత్మ్యము పాలుమానిన మునీంద్రా పల్కవే వన్యముల్.

౨. [illegible] నంతకల్యాణ మోక్షసౌఖ్య, ఫలద మేకాదశీస్వరూపంబు కర్త
[illegible] రూపంబు ద్వాదశీక్రియను సకల, కామితార్థప్రదంబు నకారణంబు.

౩. [illegible] యొక్కవిప్రుఁడలరుఁ వేదవ్రతాఖ్యుండు పు
[illegible] మోత్తర పద్మినీతటమహిఁ గనల్గి యహర్పఁ బరా
[illegible] మతపోధనాఢ్యు ననసుఁ సన్మని మైత్రేయుఁ దా
[illegible] నమస్కరించి పరిక్షాండేహివారంబునన్.

౪. [illegible] నెవ్వఁ, విట్టి విచారమును దైన్యమేలా కలిగెఁ
[illegible] నముఁగని, యిట్లాడగనేల యనిన యిట్లని పలికెన్.

౫. [illegible] క్రమాంపప్రవిష్ట, జంతుజా...నగోళసంపర్గములను
[illegible] ద్వాకర్తిఁబడి తపించు, వారిఁగనియును నేనట్టివాఁడననియు

౬. [illegible] వ్యాధు లనెడుముళ్ళు, గల యహంకృతి నిబిడాంధకారకర్మ
[illegible] కశాఖాకషద్ధ, మానసాశ్వంబు దాటింపఁ గానలేక.

౭. [illegible] దిక్కెవ్వని శరణాంబివేడ తిలకించి కృపా
[illegible] గొని, యొక్క తెఱంగు నునికికెల్ల యుచితోక్తులనున్.

౮. [illegible] సాక్షియనఁగనిత్యుఁ, డనపరంజ్యోతియనవాచ్యుఁడగుపరిధాను
[illegible] నమలజీవుఁ, డతఁడు కారణమతఁడు కార్యాత్మకుండు.

౯. [illegible] యయిన, యొండొంటికిఁ గూడి రాశియుండియు నొక్కటై
[illegible] డై, యుండి జడంబైన ప్రకృతి నొనరిన వేళన్.

౧౦. [illegible] లౌను బహుశరీర, నాటకంబులు నటియించు నోటు జీవి
[illegible] వట్టిమమత, బుట్టుగొని పిశిపికాయ ప్రర్వట్టు లణఁగు.

౧౧. [illegible] ల యొక్కఁ, దైనపమస్తాకృతులనొందియలవుమ్ముత్యా
[illegible] విజ్ఞానమార్గదీప, కలన నుమనోరథుండు గావలయు జనుఁడు.

౧౨. [illegible], కామము శౌచంబు శాంతి గతి మానము శా
[illegible], సాకిణాతలనఁగ జ్ఞానబహుసాధనముల్.

౧౩. [illegible] బాహ్యము, మలభోపాయముగ ననిన జూచితి దేవా.
[illegible] నొక్కటి, తెలుపుము నిర్వాణదానధీకంబనఁగన్.

౧౪. [illegible] నేనొక యూపన, నించి ముఖవాడు నీరాడి శ్రీనివాస
[illegible] వ్యజించి, ద్వాదశిని బారణ మొనర్పవలయుఁ గాన.

క. కలదే యేకాదశికో, టులగా నరిశమనిన ముదముతో మైత్రేయున్
వలనచ్చి మెఱిక్కి యిట్లు, సలిపెన్ తద్వ్రతము మోక్షసంగతి నొందెన్.

క. ఏకాదశ్యాంగంబై, వైకుంఠప్రాప్తిసేయు ద్వాదశి వినుమీ
నీకథయని తా నొడియు, వాకొనియెన్ యోగివలన వాల్మీకి వినెన్.

చ. కుశలుఁ డనంగ రాజొకఁడు కుంభినిపై స్వశరీరముక్తుఁడై
దశదిశలున్ మణిద్యుతివితానము నిండు విమానమెక్కి తా
ను శమనురాజధానికి జనుండు తదర్చలోసంగి కొల్వులో
విశద సువర్ణపీఠమున వేడుక నుంచె సమాదరంబునన్.

క. తనదు పురివైభవమునం, గనుపింపఁగఁ దగిన మహిమగాండ్లను గూర్పన్
జనపతి వారలవెంబడి, జని సంయమనీపురప్రముఖము లెల్లన్.

ఉ. దక్కసి శూలమునంగొని పరామరిశింపుచు రాఁగ నొక్కచోఁ
జక్కని దేవకామినుల సందడి జేర్చి సుఖించువారి నొం
డొక్కట రత్నభూషణసముజ్జ్వలులై వెలుగొందువారి వే
రొక్కట దివ్యభోగముల నుండెడివారిఁ గ్రమక్రమంబునన్.

గీ. చూచుచునువచ్చి దక్షిణక్షోణియందు, భయదహాహారవరుతప్రపంచఘోష
మాలకించి యదెట్టిదోయనుచు వారి, నడిగె వివరంబుగావిని యచటఁ జేరి.

సీ. రౌరవంబును మహారౌరవంబును నశిపత్రవనము కాలసూత్ర కూప
మంధతామిస్రాలంబు సేవనములు కంటకంబు నధోముఖంబు కూట
శాల్మలియును విశసనమయఃపాత్రిభంజనము తప్తాగ్నిసేచనము తైల
భాండ మజ్జన మగ్నికుండ గోపనశిలాభక్షణంబులు క్రిమిభక్షణంబు
రాక్షసకరాళమును వికరాళమును వి, ఘంతుదము కుంభిపాకంబు ధూమగర్త
మనఁగ నిరువది యొక్కటి నైనయట్టి, ఘోరనారకబీభత్సకూపములను.

క. పడువారిఁ బొరలువారిన్, బొడవెట్టెడువారి ముఁగిపోయెడువారిన్
దడఁబడువారిన్ భయమున, నుడిగొనువారలను జేరి చూచి భయమునన్.

క. గడగడ వణఁకుచుఁ గన్నులఁ, గడువడి మూసుకొని చెవులఁ గరములఁ బెమి య
క్కడనిలువక వైవస్వతు, కడకుం జని కేలు మొగిచి కరుణాపరుఁడై.

క. ధార్మికుఁడ వీవు నీకున్, ధర్మాఖ్య జెలంగ నిట్లు దండింపఁగ నే
కర్మములుచేసి రేలా, శర్మేతరులైరి యనిన శమనుం డనియెన్.

గీ. ఈశ్వరాధీనమిది పనియేమి తనకు, బ్రహ్మవ్రాసిన కట్టడ పాపపుణ్య
ఫలము లనుభవ మొందు నీప్రాణికోటి, కర్మవశులకుఁ గాదనఁగాఁ దరంబె.

క. [illegible] చేసే పీకకి, దనరిన నిష్కృతియటన్న ధరణీశ్వరుతో
[illegible] [illegible]పై, నిన తెనునదినైన వినుము సీహారిభక్తిన్.
సీ. [illegible] శీవోవర్చితివి చేతోనిష్ఠమై ద్వాదశి
[illegible] మహావ్రతంబు త్రిజగద్విఖ్యాతమై నొక్కరో
[illegible] నొక్కనాటి ఫల మియ్యంజాలుదే నందఱుణ
[illegible] జాలుదు రిమ్మహానిరయ పంక్తుల్ మాట మాత్రంబునన్.
క. [illegible] వీరల కల్మషంబు, బ్రహ్మకల్పంబునందు దీరదు నృపాల
[illegible] కృపాక్షుండై యతం డట్టులైన, దొలుత నిచ్చితినన ప్రాణాజాలమెల్ల.
మ. [illegible] నమ్మహానరకరాసుల్ మీఱి యకోరలుగా
[illegible] [illegible]కి చీమసరివీకం ద్రోపుత్రో పాదుమన్
[illegible] [illegible] పుష్పకములందున్ జెంతలన్ దేవతా
[illegible] కరచామరమ్ము లం[illegible]క్రాంతి వారింపఁగన్.
క. [illegible] [illegible] కుశలంబులు పలికి యింద్రుకొలువున కరిగెన్
[illegible] [illegible], వరమును శమచుండు బచప వసునకు శిగిమెన్.
క. [illegible] జనులెల్లను ద్వాదశప్రశస్తవ్రతవ
[illegible] [illegible] గని మన నిలమే లె నతం డకల్మషముహిమన్.
క. [illegible] [illegible], శ్రీకరులై కోర్కులెల్లఁ జేకొని పిదపన్
[illegible], నాకులమతి నెపుడు రంగనాయకు కరుణన్.
క. [illegible] [illegible]తో స, నత్కుమారుఁడు వ్యాసులు నాగదంత
[illegible] [illegible] కావకాది, మునులతోఁ దెల్పెననుచు మృకండుసుతుఁడు
క. [illegible] [illegible]తో వ, వ్వలివృత్తాంతంబు యోగివరుఁడు భరద్వా
[illegible] [illegible], శ్రీబుధవ్రత మాచరింతు నతెంఁ గల్లన్.
[illegible] [illegible] పావనవారిని దీర్థమాడి తా
[illegible] [illegible]ముమున రక్తుఁడు స్వామికి మృణ్మయంబుగా
[illegible] [illegible] చప్పటి వెన్నముద్ద మం
[illegible] [illegible] నలయుం బరిపూర్ణ కుంభమున్.
[illegible] [illegible] నావహించి, వెన్నపై నష్టదళపద్మ మున్న కలన
[illegible] [illegible] జేసరేఁ, బూజసేయంగఁదగు విష్ణుపూజ చేసి.
[illegible] [illegible], మల [illegible] నుంపఁ జొప్పమదుచు శ
[illegible] [illegible] [illegible] నగు నగ్రాయుతముఁగనున్.

గీ. అట్టి నవనీతకవళంబు పెట్టి రెండు, పాళ్ళుగా వారి కొక్కటి పద్మవాస
కొక్కటియు వేఱ నైవేద్యమొసఁగి వైష్ణ, వుండయిన ముగ్ధభార్యకీవలయు మొదట

క. శ్రీభాగ మైనకబళము, తా భామినికొసఁగ రెండు ధరణి భుజింపన్
శోభనకరుఁడగు పుత్రుని, సౌభాగ్యము గాంచు సుతయు జనియించు నొగిన్.

మంత్రం. పురుషః పూర్ణకామస్య హరిశ్చద్రం తనోతినః
యోషిద్వరాసతీ లక్ష్మీర్మంగళం విశతు స్వయం.

గీ. అనుచు నవనీతమును తనయాతిన కొసఁగు, నపుడు మంత్రించి సేవింపుమనఁగవలయు
తరుణియురమున కేలుంచినరుఁడు వెనుక, మంత్రమొక్కటివలయు నీమమునబలుక

గర్భాధానమంత్రం. యస్వంతరాత్మభూతానా, మనాదినిధనోచ్యుతః
నపరః పరయాభక్త్యా కుక్షిం రక్షంతు తే సదా.

క. అని నాఁటికి నాచార్యా, ది నిజాశ్రితతతికిఁ బెక్కు దీనారంబుల్
తనశక్తికొలఁది దానము, లొనరఁగఁ గావించి నాఁటి కుపవాసముగన్.

క. జాగరమొనర్చి రాతిరి, వేగిర మఱునాఁడు మున్న విప్రావళికిన్
బాగుగ నన్నంబిడి కల, శాగతు లక్ష్మీశుఁ గొలిచి యాతరువాతన్.

గీ. పారణమొనర్పఁ జండాంశుభాగ్యభూతి, నాటి విధినోపమానులైనట్టి సుతుల
నెత్తుదురు కోరియీకథయంత వినిన, వంధ్యయైనను సత్పుత్రవతి నిజంబు.

క. కలదె చతుర్దశభువనం, బులలోఁ జతుర్దశీ ప్రభువ్రతమునకున్
దులగా సద్వ్రతమని వైద్యులకున్ గలుగుండుగలదె యూహింపంగన్.

గీ. మూఁడులేటికి నెదకంగ మూఁదులగుచు, నష్టవిధపుష్టగుల్మజ్వరాతిసార
శూలశోషజ్వరాదులు సోకనీదు, తనచరిత్రంబు చెవిసోక వినినఁ జాలు.

గీ. సర్వరోగాదిశాంత్యర్థపూర్వకముగ, మొదట సంకల్పమొనరించి మునుఁగలేక
యున్న శుచియైనుపవాసముండి సూర్య, జపతపంబులు నాఁడెల్ల జలుపవలయు.

ఉ. భానుఁడు గ్రుంకునట్టితఱి భావములో రవినుంచి యింద్రియా
ధీనుఁడు గాక సర్వమయు దేవశిఖామణి విష్ణుఁ గొల్చుచున్
మానుట యొప్ప నిద్ర రవిమండల మమ్మరునాఁటి పూర్ణమున్
దానతిభక్తిఁ జూచి సుకరంబుగ నిత్యజపంబు సేయుచున్.

క. సేవించి యాత్మతనుర, క్షావరమతి నైమపల్లి సన్యోన్నతి మిం
పానహకలశము నం గొని, పూర్ణములు బంగరపురత్నములు నిడవలయున్.

గీ. వస్త్రములునుడ్చి సూర్యమావాహయామి, యనుచు కలశంబు ధూపగంధాక్షతోప
హారముల గొల్చి కట్టినచీర విడచి, నీడఁ జూచుట యొప్పన నేత్రిలోన.

గీ. ధరణిసుర వేదఁదెచ్చి సదక్షిణాంక, ముగను నుత్తము తెరకు లోనుగనొనర్చి
మరల వెలువడి మార్తాండమండలంబుఁ, జూచి కరములు మొగిచి యస్తోకభక్తి.

లయగ్రాహి. తామరసమిత్రవిను తామరవరేణ్యజన
తామరవిదూరశత తామరసనేత్రా
రామ నిరతార్చితధరామర నిశాచరవి
రామనిగమస్తుత నిరామయసుఖశ్రీ
కామితనిధాన సనకాదినుతిప్రియ య
కామన తపఃఫలద కామరిపుమూర్తీ
నీమరుఁగుఁ జొచ్చితిని నేమమున నన్మనుప
వేమరమర ల్దూరగ వేమెరుగు తండ్రీ.

ఉ. నిన్ను నుతింపనట్టి శ్రుతి నీమహిమంబులు గాని శాస్త్రముల్
నిన్నుభజింపకున్న యతి నీస్తుతులంటని సత్పురాణముల్
నిన్ను బ్రధానుఁగా దలఁపనేరని ముక్తులు లేరు దేవ యా
పన్నశరణ్య భాస్కర యపారయశస్కర శ్రీపురస్కరా.

గీ. అనుచు వినుతించి విప్రభోజన మొనర్చి, తాను పారణఁజేయు నుత్తముఁడు పొందు
నాయురారోగ్యభాగ్యవంశాభివృద్ధు, లనఘ యిఁక పౌర్ణమీవ్రతం బవధరింపు.

గీ. పౌర్ణముల నాచరించిన పాపపుణ్య, కర్మఫలములు తేను జేరుకాలమునకు
మనుజుఁ డరువదివేలేఁడు లనుభవించు, గాన పర్వంబునం దధికంబు ఫలము.

క. ఎఱిఁగియు నెఱుఁగకఁ జేసిన, పరిహార మ్మద్దినమునంద పాటిలు స్నానాం
తరమున జితేంద్రియుండై, నరుఁ డక్షతమండలములు నలుమూలలు గాన్.

గీ. ఉంచి లక్ష్మీహరిని నావహించి క్షీర, కలశ మాపయి నుంచి యక్కలశములకు
నావహింపఁగవలయు పంచాయుధములు, నలుగడల నాల్గుకలశము న్నిలుపవలయు

గీ. ప్రాణబుద్ధీంద్రియమనఃప్రపంచ మట్టి, కలశమున నిల్పునది సుమంబులను బూజ
చేసి యందావహించు నశేషదైవ, తముల వేర్వేరఁ బొగడి ప్రార్థన లొనర్చి.

క. తా నాప్రాగ్దిశ ననలుని, బూని ప్రతిష్ఠించి త్రిమధుపూర్తిని హోమం
బై నడపెం దన్మంత్రి, స్నాన మొనర్చునది కలశపరణాల చేతన్.

గీ. తిలలు నన్నంబు నుప్పు విత్తులును బసపు, దాన మొనరించి యాచార్య దక్షిణలను
సిరికోలఁది దానములు చేసి మఱునెనమున, బ్రాహ్మణారాధన మొనర్పంగవలయు.

క. ఈమును బారణసేయుట, నోము తెఱఁగిందులను మనోరుజ లడఁగున్
నేమములు గలుగు పౌర్ణమి, నీమము లనుస్నాన దాననియమము లెల్లన్.

క. ప్రతిపద్వ్రతంబు మిక్కిలి, నతిశయముగ నలికి ముగ్గులమరించి క్రమా
చతురులయి తండులంబులఁ, జతురశ్రముమండలంబు పలుపుట యొప్పన్.

గీ. నళినలోచను నావాహనం బొనర్చి, రేకు రాల్పని నవపుండరీకములను
పేర్మిఁ బూజించి పాలుఁ బంచామృతంబు, నారగింపంగఁ జేసిన న్మేరలందు.

క. సరసిజసంభవు వాణిం, గురు నిందుని నావహించి కోర్కెలతో నె
ల్లరఁ బొగడి పూజఁజేసిన, తరువాతను వాయసపరిత్రానము నలయున్.

క. మఱునాఁడు విదియతిథి స, ద్గురు నారాధించి విద్యను నుపక్రమమా
చరియించి చదువఁదొరకొని, ధరణీసుర భోజనంబు తాఁ జేయనగున్.

క. తా వెనుక నారగించుట, యీవిధమున నోఁచి యప్పుడు యిటులాడె గురుం
డావాక్యము జవదాటక, కేవల గురుశిష్యనియతి క్షితిఁ గొనవలయున్.

సీ. కను మోళ్ల శయనింపఁగా దెట్టివేళల గురుసరాధీనాత్మనికతి మేలు
తద్వధూమణిఁ గన్నతల్లిగా భావించి సోదరబుద్ధి తత్సుతులఁ జూచి
యతనితనూజుల నతఁడె కా భావించి యాచార్యుఁ దండ్రిగా నాత్మనునిచి
గురుఁ డపుత్రకుఁడైన పుత్రికవహించి ఘనయశోకర్తవ్యమున జెలంగి
మెలఁగునది శిష్యధర్మ మీ మేరననుచు, వానిఁ దనుదానె శారద వచ్చిపొందు
తధ్యమైనద్వితీయతావ్రతంబు, సిద్ధసారస్వతజ్ఞానసిద్ధి కొఱకు.

ఉ. స్నానమొనర్చి శుభ్రనవతండుల మండలమాచరించి యా
పైని నిశాతపుష్పదళపద్మము వ్రాసి సరోజవాసినిన్
దాన సమావహించి కరతామరసంబులు పద్మనేత్రముల్
దాని మృణాళబాహులను దక్షదృశానన మట్టిపాదముల్.

గీ. తన్మరందవశాళికుంతలవిలాస, ఫాలము తదీయకింజల్కభావిభాసి
కోమలాకారమూర్తిని గామతించి, కోరు టొప్పగు నవ్వేళ కోర్కె లెల్ల

గీ. దళములందు సరస్వతి దాంతి భూతి, రతియు కాంతియు విద్య సన్మతియు మైత్రి
యనవెలయు దివ్యశక్తుల నావహించి, తేవలయు వారికడ దిశాదేవతలను.

గీ. ప్రజ్ఞయును మేధయును సత్యప్రభయు ఛాయ
క్షమయుఁ గీర్తియు దయయు నా జనిన పేళ్ల
దేవతల నావహించి ప్రాగ్రీతను శ్వేత
రక్త పీతాశితాంగవర్ణ క్రమమున.

క. ఆవరణమునకు వీరల, కావలిగా నుంచి యునుపఁగావలయు నవీ
ధేవిదక్షారుణాసి, ధ్వానిశిఖావిశ్వ చండతరనామ కలన్.

[illegible] నోపిల వక్రీతుండ, కాలగోపేక్షణావలిసీలకాయ
[illegible] ప్రకోవ్య, లనఁగ నడుమచు జుట్టుబఁ దనరు నిధులు.
[illegible] క్రీయుచు లతీకాంద, ధామకవ్వలుచు వాసిష్ఠ వామదేవ
[illegible] కణ్వ, మాని మైత్రేయులును చుట్టు నానవలయు.
[illegible] మదద, ము దట్టపు [illegible] కపరియును గుంకుమయుఁ
[illegible] పద్మములు, పొందమ్ములు నందములుగఁ బూజను నలయున్.
[illegible] పక్వఫలము, లమరఁ జెరుకులు నెలవిళ్ళ నాకుఁ బోక
[illegible] మేర్పరించి, యాచరింపఁగనలయుఁ బూజావిధులు.
[illegible] శ్రీవరబీజమును యుక్తి శ్రీదేవిని ది
[illegible] మానవహనామాదిమాక్షరాళి నిడఁ దగున్.
[illegible] విష్ణుమాక్తమునను, తత్తదుచితంబుగా దిశాదైవతములు
[illegible] కిక్కి, తోన గావింపనలయు గోదాన మప్పుడు.
[illegible] యామతించినకలశం
[illegible] కీ, వలయుఁ గురుపూజసేయవలయుం బిదపన్.
[illegible] కొకి యిట్లు, నోచి మఱునాఁడు పారణ యాచరింప
[illegible] కోకి కోరికలెల్ల చేకూరునప్రసు.
[illegible] బిది నోమిన వారి కెందు నిష్టము లొనఁగుఁ
[illegible] బిది నీ కేర్పఱతుఁ దెలియుమని యిట్లనియెన్.
[illegible] బమరించి పుండరీకమునట్లు నిండ నునిచి
[illegible] వాహన మొనర్చి హారకేయూరమంజీరకటక
[illegible] చకాదిసాధన సౌవర్ణశాటికాభి
[illegible] ఫుష్పరాజిచే నెంతయుఁ బూజచేసి
[illegible] సన్నిధిని గీతవాద్యప్రసంగ వినుచు
[illegible] మొకటి, యుంచి చక్రంబుపై నావహించవలయు.
[illegible] కలశంబు లమపఁ బడునందులఁ జ
[illegible] బద్మములు నిడవలయున్.
[illegible] ములు ప్రధానమహాకుంభమునకుఁ బోలె
[illegible] కెల్ల, నావహింపఁగవలయు నదంతరమున.
[illegible] దిక్పాలకులజపము దొరకొని యాదిం
[illegible] నావింమనది ధ్రువశ్రీ లొదవున్.

గీ. అనఘ తనగ్నిఁ బ్రతిష్ఠించి యాన్నపాంసు, నేతహోమంబు సేసి నేతఁజాల
సంస్కరించుటఁ దగు ద్రవ్యసంచయంబు, దానహోమంబుసేయుచందంబు వినుము

సీ. ఒనరంగ తేనె నాయుఃకాముఁడై వేల్పు శ్రీకాముఁడై బిల్వచిరదళముల
నారోగ్యకాముఁ డర్థి శ్రీలతలను హోత్రి సంతానార్థి యుత్తరేణి
నపమృత్యుపరిహారనిపుణాత్ముఁడుగఁ జూచి తుష్టిగోరిన వాఁడు తోఁగలచేత
నర్థంబుఁ గోరయువాఁ డలజాజికొమ్మల నరిజయంబొందువాఁ డంబుజముల
వేల్వనగు నెన్ని యాహుతు ల్వేల్చివాని, ద్విగుణముగ తర్పణములు తద్విగుణములుగ
జపము గావించి తాను దర్శనముఁ గూర్చి, యాకసిమముబ్రోచుని జ్వాలయాసఁగవలయు

క. భుజియించి యుచితవి..., ద్విజు లభిషేకం బొనర్ప దిక్పాలకులన్
భుజియించి సాధనమ్ముల, నిజమహిమను లాత్మనుంచి నిపుణత మెఱయన్.

సీ. ధర్మవిరోధి యాంధశిరోధిదళన చక్రాయుధం బెప్పుడు నాయంగరక్ష
గర్వితాసురవధూగర్భనిర్భేదనా పాంచజన్యము ప్రాణబలము నాకు
పౌండ్రికసాళ్వవిధ్వంసనంబైన గద మాకు సర్వమంగళవిధాయి
శేషకాంపాల్వలతోచ్ఛేదకంబైన నందకము నాకిహపరానందకరము
దివ్యశరములు నర్షించు దివిజరిపుల, నెంచు శార్ఙ్గంబు ఖేదము ద్రిప్పు మాకు
నజ్జలోచను శక్తి కుంతాగ్రిచయము, నేడుమొద తెల్లపనులఁ జేదోడు మాకు.

గీ. అనుచు భావించి సకలకల్యాణకార, ణంబయిన బుద్ధి నీరాజనంబు లొంది
దానములొసంగి విప్రసంతానమంత్రి, తాక్షతలు మాళిఁదాల్చుట యది వ్రతంబు.

క. ఏమరియుండక నాదిమ, యామంబున దీర్పనగు మహావ్రత మిది పై
జామైన నిష్ఫలంబగు, నీమత మాబ్రహ్మచేత నిర్మిత మయ్యెన్.

క. చవితిం బారణ భూసుర, నివహము భుజియింప వెనుక నియమిత మర్త్యుల్
భువి నిది నోమినవారికి, నవిరళముగఁ బొందరాని యర్థము గలదే.

క. సువ్రతమనఁ జెల్లు చతు, ర్దివ్రత మీవ్రతములకు నధికమైజయరా
జవ్రతునకున్ వలె నిది, యవ్రత మేమరక వినఁగనగు నెట్లన్నన్.

సీ. దంతుల రుజకు భౌమాంతరిక్షోత్పాతములకు గుజ్జుమలవ్యాధులకు రాష్ట్ర
రోగంబులకు శాంతి యొనరింప నిదంబిసి ద్వాదశారత్నమాత్రముగ నరుస
మూఁడుపొడవున నేరుపాటుగనైచి మెట్లు లేర్పఱచి నమ్మేరలందు
ను మూన్నాల హోమకుండమ్ములు రచింపించి ఖాదిరోదుంబరాదళము బిల్వ
చలదళగరపాలసాలాశములును దిలలు, మాషతండుల గోధూమములును ఘృతములు
పాలును హవిస్సు నాల్గుదిగ్భాగములను, వేల్చి యున్నను వడుచక్కి వేల్వవలయు.

[illegible] యందుమీఁద, నారకూపముల బియ్యంపుటరుగు పైచి
[illegible] నడుమ, నునిచి దిక్కులకలశంబు లునిచియటుల.
[illegible] పయిన్ శ్రీనారసింహు నావాహించవల్
[illegible] టందంబుగఁ దీర్చి నహ్నె నట నిల్పవగున్.
[illegible] మగ్నిశుద్ధి, కొలకు సుష్టు వ్రుచే నరహరిసమాఖ్య
[illegible] పిదప తామ, స్విష్టకృత్తమహోమంబు సేయవలయు.
[illegible] మొదటి, కుంభముఖమున గేలుంచికొని నృసింహు
[illegible] జపము కడమ, కలశములుపట్టి గావింపవలయు ద్విజులు.
[illegible] నాచరింప, వెనుకయజమానుఁ డిందాఁ ప్రదక్షిణ సేయు
[illegible] యగ్రిశుంభోదకముల నీరార్చవలయు.
[illegible] వభిషేకించవల్
[illegible] కాకతు లెత్తవలయు భద్రాపేక్షన్.
[illegible] బుధనికాయము పలుకవల్
[illegible] జనాభ్యుదయవాంఛ బాటింపంగన్.
[illegible] భూరియిడి వస్తువాహన భూహిరణ్యా
[illegible] దానములను, ధరణిసురవర్గమును చాలఁ దనుపవలయు.
[illegible] లక్ష్మీవంతుఁడై పిమ్మటన్
[illegible] జయనిస్సాణాదివాద్యధ్వనుల్
[illegible] మామోదంబుతోఁ గొల్వ భూ
[illegible] బంధుల్ హితుల్ దోడుగన్.
[illegible] ప్రసోహితులు వాహనపుశాలల నే
[illegible] మిక్కిలి కలశోదకములు మిత్తి జల్లఁ దగున్.
[illegible] నావహించి, పూజ యొనరించి తక్కువేల్పులను గొలిచి.
[illegible] తృప్తి యొనరించి శాలలందెల్ల వరుస.
[illegible] వారలాశీర్వాద
[illegible] బూన్చు నవివాహములన్.
[illegible] జన్మలనికి బల మగ్రిజన్మలకును
[illegible] ములకు నటుగాన రంగేశు గొలుచుటకు వ్రు
[illegible] జయరధుఁడు సేయు పాపసంచయము లెల్ల
[illegible] ప్రీతిఁ బ్రాచేతసాఖ్యసుప్రీతుఁడగుచు

క. గారుడసంహితలోపల, సారాంశం బగువ్రతప్రచారము లెల్లన్
భారద్వాజులు తద్గురుఁ, డారసి విను ముదమునొందె నవనీనాథా.

క. అనవుఁడు మార్కండేయుని, గని హేమకన్యపతి బల్కె కథ సాంగముగా
వినవలయు వ్రతములను సా, టున బల్కిన నాకు నేర్పడు నే యొకమాటన్.

క. జయరఘుఁడు పురికిఁజని యే, క్రియ మెలఁగెం బ్రోచె నీధరిత్రి నెట్టుల దు
ర్ణయవృత్తి యేమి యొనరిచి, నయినట్టి తెఱంగు దెలుపుమన యిట్లనియెన్.

శా. వేదోద్ధారణమందరోద్ధరణభూవిన్యస్తదంష్ట్రాగ్ర ప్ర
హ్లాదాంహోఘబలీంద్రశిక్షకర సాధ్యక్షాత్రత్వయోత్పన్నవి
చ్ఛేదిప్రాభవ రావణాహిత యదుశ్రేష్ఠాత్మ కౌంతేయర
క్షాదారాదికలోకరత్న రజిఘూసాయత్నలీలారతా.

క. శరణాగతభరణాహిత, కరుణాపరిపూర్ణనయన కాసారమునీ
శ్వరనుప్రసన్న లక్ష్మీ, తరుణీనాధాయమాన తతభుజమధ్యా.

పనమయూరం. చండతరకోటి రుచిజాల నమదీశా
ఖండల విరించిముఖ కంధితనయా హృ
త్తాండజ మధువ్రత విఖండిత నిశాటా
పాండవసహాయ నిరపాయ మునిగేయా.

గద్య

ఇది శ్రీ వేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణశతాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందు

అష్టమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

నవమాశ్వాసము.

—:-(o)-:—

శ్రీసదనాయతనయన సు
ధాసాగరమధ్య భోగితల్పశయన దే
వాసుర చారణ సిద్ధ మ
హాసంయమిగేయ వేంకటాచలరాయా.

వ. అవధరింపు మిట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చిన తెఱంగు సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

సీ. పురికేగి జయరథభూపాలకుఁడు మున్ను తనవర్తనముఁ జూచి కినిసి రోసి
విడిచిపోయిన మహీవిబుధులఁ బ్రార్థించి శ్రీకరలీల బహూకరించి
యగ్రహారము లిచ్చి యాశ్రితకోటిగా మనుపుచు ధర్మవర్తనముచేత
దనపురోహితుఁడు బల్కినజాడ మెలఁగుచు దొలుకటితెక్కు పుత్రకులఁగాంచి
పౌత్రులను జెంది పాడియుఁ బంటకలిగి, జనులు సుఖమున రామరాజ్యమునసంగ
పుణ్యములప్రోకయై తలంపున దలంచి, రంగపతిఁ గొల్వవచ్చె శ్రీరంగమునకు,

గీ. వచ్చి తాఁజూచి చటుల బిల్వంబుచేత, రంగనాయకపూజాపరాయణులను
మానసధ్యాననిరతులు నైన యతుల, లోన విలసిల్లు వాల్మీకిమౌనిఁ గాంచి.

క. అతనికి సాష్టాంగముగా, నతియొనరిచి తన్నుఁ బ్రోచిన భరద్వాజున్
మతిఁ బూజించి పురోహితు, ననుమతి ననుపెభూపతెసగంబెసఁగన్.

ఉ. శృంగరముల్ దుకూలములు నొల్లెలుఁ జీరలు మాళ్లు జాళువా
పొంగళు లెచ్చు చౌకటులపోగులు కుండలముల్ మురుంగులున్

బంగరుపాగసంగట్టి కలపాటిల రాజులగట్టు డాయితుకన్
సంగడివిప్రకోటులకు సన్మానివాటుల కిచ్చె నచ్చటన్.

గీ. ఇచ్చఁ దనుఁ బ్రీతుఁగాఁ జేయు నృపునిఁ గాంచి, సేమమే రాజ మఱలి వచ్చితి వదేమి
యనిన నీకృపనో స్వామి యందజమువు, వసుధఁ బరికింపుముననున్న వారమిపుడు.

క. నినుఁ బూజఁజేసి రంగము, గనుఁగొని శ్రీరంగనాయకస్వామిని నే
మనసార గొలిచి రావలె, నని వచ్చితి ననిన మునియు నౌ గాకనుచున్.

గీ. చంద్రపుష్కరిణీసరస్స్నాతుఁడైన, రాజు వెంబడి వచ్చి శ్రీరంగధాము
మందిరముఁ జొచ్చి గరుడునిమంటపంబు, మీఱి యొయ్యవిమానంబుఁ జేరె నపుడు.

క. భూమీశుఁ డపుడు కణ్వము, హామునిఁ గనుఁగొనుచు వినతుఁడై మ్రొక్కిన యా
భూమీపతి కాశీర్వా, దామలమంత్రాక్షతంబు లతఁ డొసఁగుటయున్.

సీ. ఆ రాజు మదిముదం బలరంగ నలరంగ మందిరమణిమయాళింద కనక
పంజర శారికా పారావత మరాళ కేకిపి శుక ముఖోద్గీయమాన
రంగరంగాతిసంరావకేళీతాండవములు జూచుచు ననుపరముగట
సేవింప దరిగాక శ్రీవిమానద్వారపాలకోపాంతభూభాగమునను
రత్నకుట్టిమముల మానిరాజు లెల్ల, కెలనవసియింప దానొక్కవలన నుండి
కణ్వముని జూచి యిటులను శోకలపు రాజు, పలికె వాల్మీకిమౌని చెంతల వినంగ.

క. ఈలోకు లెల్లవారున్, గాలమునకు వశ్యులట్టి కాలము దానిన్
గాలవశంబున బొందెను, నేఁడా నీమర్మ మానతిమ్మని పలుకన్.

మ. గరిమన్ గణ్వమునీందుఁ డిట్లను కరాకాష్టాముహూర్తంబులన్
దిరుగన్ గాలము స్థావరంబుల నురల్ తిర్యఙ్మనుష్యావళుల్
గెడ మో కాలమ్ములోనివారలె త్రిలోకీభర్త శ్రీరంగభా
గ్వరశయ్యాశయుఁ డీతఁ డొక్కఁడుమనుమా కాలాతీతుండెన్నఁగన్.

క. ఈలీలన్ రంగేశుఁడు, కాలమునను గడచినతఁడు కాలాత్ముఁడు నా
నాలింపు మనుఁడు నాతో, వేగామన్ సేన కనుము వెస నేకాంగుల్.

శా. తోమాలెల్ గొనిరాఁగ వెంబడి మునిస్తోమంబు రా రంగమా
భూమీశోత్తముఁ డొయ్యఁ జేరి యెదుటన్ భోగీంద్రతల్పున్ హరి
శ్యామాంభోధరదేహు రంగవిభు శ్రీజానిన్ విలోకించి ధా
త్రీమందార యనాదరక్షక జితంతే పుండరీకేక్షణా.

చ. తొణుకుకరద్ధులో జలధి దోడ్డొకరేనియు లేవనీ నకా
రణమున ముద్దుపాపను కరంబున గూర్చి ముఖంబు జేర్చి యూ

ఘనశేషుని యల్లనాఁటి వటపత్రముగా శయనించు బాలకా
గ్రణివిశదయ్య రంగ ఖగరాజతురంగ భుజంగతల్పకా.

ఉ. తీర కవేరకన్యయ కదే విరజానది వాసుదేవుఁడున్
వారలు మీరెకా పరమవాసము శ్రీతిరురంగమందిరం
బౌర మిముం గనంగలిగె నంతియచాలదె నేకృతార్థుఁడన్
సారసనేత్ర రంగ యని సన్నుతుఁజేసి భజించె సన్నిధిన్.

క. ఆనందాశ్రులు కన్నుల, సోనలుగా నిండఁ బరవశుండై పులకల్
మేనిఁదె మోడ్పుగరముల, తో నుండి ప్రపత్తిఁబూని వ్రాలఁగని భక్తిన్.

క. తీర్థప్రసాదములు పుర, పార్థము లొనఁగూడ నంది యాశాస్యంబుల్
ప్రార్థించి వెడలెఁ గోవెలఁ, బ్రార్థితశోభనము లొసఁగి భాగవతులకున్.

గీ. కణ్వవాల్మీకిముఖ్యులఁ గ్రమముతోడ, నాశ్రమంబుల కనిచి వా రనుమతింప
తనపురముఁ జేరువాఁడయి చనుచుఁగాంచె, సహ్యకాసైకతాంతర స్థలమునందు.

సీ. హరితంపుఛాయ నొప్పగు దీర్ఘతుండంబు శింశుపాంకురరేఖ జెలఁగుగోళ్ళు
తళతళల్ దులకించు తెలిమించు ఱెక్కలు కాంచనప్రభ లీనుకంధరయును
పక్షిరాజసంపద లీనుసోగలు నరుణారుణాంశుచూడాంచలంబు
వైడూర్యసంకాశవర్తుల నేత్రంబు లున్నతహాటకవర్ణోదరంబు
గలిగియును రూపవరవిహంగములగములు, గొలువ లేతకరళ్లపైఁ గలసినట్లు
కొదమతెమ్మెరబోడికెఱక్కగుంపుగదల, మలయుచున్నట్టి యొకపెద్దపులుఁగుగనియె

శ్లో. అనంతానంతశయన పురాణ పురుషోత్తమ
రంగనాథ జగన్నాథ నాథ తుభ్యం నమో నమః.

గీ. అనుచు జలధరగంభీరమైనరావ, ... మారుఘూర్ణిల్లఁ జేయు
బలుకనుఁదజకులసార్వభౌముగాంచి, హితుఁడు నాప్తుఁడు నగుపురోహితునకనియె

శా. కంటే యొక్కమహావిహంగ మిదిగో కావేరితీరంబునన్
ఘంటారావమహావిరావమున రంగబ్రహ్మ సంకీర్తనల్
వింటే నీనులుచల్లగాఁగ బలినోర్వన్ లోకపాలావళీ
లుంటాకత్వ మొనర్పుచున్నయది సుశ్లోకప్రసంగంబునన్.

తే. గీ. శాంతివిగ్రహంబు చక్రదనంబుఁ బ్రి, సన్నభావమును సమున్నతముగ
మున్న దీనిచెలువు కన్నులకును విందు, చేసె మఱియు నొకవిశేష మిప్పుడు.

క. శ్రీరంగరంగస్మరణం, బ్రీతిపాద్యము లగుచుఁ బ్రమదబాష్పంబువును
గ్గతమగుచున్నది రమ్మని, క్షితిపతి మంత్రియును దాను చెంగటి కరిగెన్.

శా. చేరంగాఁజని తేరిచూచి విహగశ్రేష్ఠుండ వెవ్వాఁడ వా
కారం బిట్టిదిగాని నీమధురవాక్యంబుల్ శ్రీవోలంకృతుల్
వీ రెవ్వారలు నిన్నుఁ జేరియును జీవశ్రేణిచందాన ను
న్నారన్నన్ విని మందహాసమున భూనాథు న్విలోకించుచున్.

క. ఎవ్వఁడనో యేను వీరలు, యెవ్వారలో కొంద ఱేను నెఱుఁగననిన యే
నెవ్వఁడనో వీరలందఱు, యెవ్వరో యనఁజెల్లునయ్య యెఱుఁగక యడుగన్.

సీ. అనిన నికరించేని నవనిమాట నృపాల యేను నెఱుఁగక యిట్టులంటి
యే నెవ్వఁడనో వీర లెవ్వరో యన నేల వ్యర్థోక్తు లాడఁగననిన రాజు
వ్యర్థోక్తులన నెట్లు వచ్చు విశేషార్థ మరయ వేఁడియకాదె యంటి ననిన
పక్షి యిట్లను మంచిపలుకులే పలికితి పలుకు నర్థము నాకుఁ దెలియదనిన
నామజాతులు వేరయ్యు నాకు నొండు, తెలియదనవచ్చునే యను తెలివి డైన
బలుక నేననితలఁపు నాతలఁపు వేఱు, గాన నిట్లంటినని భూకాంతుఁ డనియె.

గీ. అండజాధీశ నీమాట నైన నాదు, జాతిభేదంబు లరయు నిశ్చయ మెఱింగి
యెఱుఁగననఁ జెల్లదన నిట్టి తెరఁగు లోక, సర్వసాధారణము నాకు సమ్మతంబు.

క. పరమార్థంబే పల్కితి, ధరణీశ్వర యనిన నీదు తలఁపెట్టిది నా
తెరఁగెట్టిదియో గాదను, నెఱవకు మెవ్వారు మనల విధ మేర్పరుపన్.

సీ. అనిన నీబుద్ధి మే లనను వివేకివి యాత్మస్వరూపంబె యడిగె దనిన
యెందు నేని విశేష మెఱుఁగ వేడినవార లడుగంగఁ దగుఁ బోట నడుగవలయు
యన దేహధారుల మగుట నహంకృతి నిట్లంటె ననిన ధాత్రీశ్వరుండు
దేవ యాచార్యుండవీవు నీదుస్వరూప మానతిండని మ్రొక్కినంత నలరి
పక్షి యిట్లను నీస్వరూపంబుఁ దెలుపు, మెవ్వఁడవనంగఁ గేల్మోడ్చి యిందువంశ
జాతుఁడ సుకీర్తి రఘుఁడుమజ్జనకుఁ డేను, జయరఘుండను నితఁ డాత్మసచివవరుఁడు

ఉ. రంగముఁ జూడవచ్చు సుకరంబగు పుష్కరిణిన్ మునింగి శ్రీ
రంగనివాసుఁ జిత్తమలరంగ భజించి పురంబుఁ జేరుచో
ముంగిట పెన్నిధానమయి మోహిలవసించు నిమం బతంగరా
ట్పుంగవుఁ జూడఁగల్గె నిటఁ బొందిన మామకపుణ్యవాసనన్.

క. పేరెండకాకఁ బడు నరు, చేరువ నమృతంబుచెలమ చేకుఱుభంగిన్
గారుణ్యాంబుధి నిను నీ, మేరం గనుఁగొంటి నెంత మేలొనగూరెన్.

మ. అన నోభూవర నీకు నొక్కటి రహస్యం బొప్ప రావృత్త మే
వినుపింతున్ జలమెందు రాజులకు నేవెంటం బ్రశస్తంబుగా

వరకిరీటు యలంఘ్యనీయుని దేవుఁ రంగధాముఁ మనం
బునఁ భావించి నమస్కరించి విహగంబుఁ జిత్రివాగ్వైఖరిఁ.

సీ. బ్రహ్మ యానంద మవ్యయమకళంక మవ్యక్తంబు సత్య మనంతమాద్య
మప్రాకృతము సత్తు హేయమనీమ మనిత్యమప్రాప్యంబు నింపెకంబు
జీవుండు బద్ధుఁ డస్థిరుఁ డాత్మ సుఖదుఃఖ హేతుకర్మాదిస మేతుఁ డజ్ఞుఁ
డొంపలనిత్యమద్విజడమ స్త్రీగోమర త్రిత్వగాత్మకము వ్యర్థస్వరూప
మయ్యు నీమేనితో నాత్మప్రకృతి..., ప్రకృతి యీశ్వరునంటి యేర్పరుపరాక
కాలు నీ దను గలిసినపగిది నుండు, గావున నాత్తు సత్తని గానిపించు.

గీ. రూపు చెడక శుభాశుభరూప మైన, కర్మబీజంబు విశ్వాంకురములు నందు
మొలుచు సంసారవృక్షములు శరీరి, నాపుబడి తేగయై కర్మమనుసరించు.

ఉ. ఎప్పుడు నేమి హేతువుల నేక్రియ నెవ్వరిచేత నెప్పుడా
నప్పుడు నట్టి హేతువుల నాక్రియ లందఱిచేత నప్పుడా
నొప్పుము లేదు కర్మఫల మొందక తీరియుఁగరాదు ధాతకున్
నప్పుని చేలబాల్పు నిరపాయుఁడు రంగవినోది దక్కఁగన్.

గీ. ఇట్టి లీలావిభూతినే నెఱుఁగుచున్న. శేషశాయికి విశ్వసృష్టిప్రణాశ
నముల సంకల్పరూపమబ్జను జలంబు, నంటి యును నంటనటు లుండు ననుచు బలికె

క. త్రిమదగ్రంథేశ మహాత్, ద్ధాముఁ శ్రీరంగశబ్దగవినీలతనో
స్వామిన్ మాంపాహి యనన్, తా నుతియుం గన్నవిచ్చి తత్కథ పలుకున్.

గీ. ఎన్ని దుఃఖంబు లెన్ని పెళ్ళిన్ని తనువు, లెన్ని పాపులు భోగంబు లెన్ని యంద
జేకని జాతండిరి కొడు కిందఱికిని దొరయు, బంట నగు టెన్ని మారు లీబంధుతతికి.

క. శ్రీహాహాత్మ్యతరంగము, తేపగ భవవార్ధి దాటి తెఱఁగెఱుఁగనివా
ఘూహాల పాతకాంతర, మేపట్టున గలదె బోవ నితరుఁడు గలఁడే.

సీ. అజ్ఞానతిమిరాపహరణాంబురుహబంధుఁడపరిచ్యుతుండుకళ్యాణశీల
వేషుఁడు సర్వాధారముసు సనాతనుఁడు పూర్ణుండును సనాతన మృతుండు గంగ
మూర్తిస్థాయి చేసుము నోసంగు నొకరుట కలుషంబులణఁచుఁ బుష్కరిణి యొకటి
స్థానము రంగక్షేత్ర మిల నొక్కటియె తిరుకావేరియే నటుగాక కలదె
కాన నన్నింటికరిసోఁ గాల్పరాక, యున్నవాఁడను నివేశుటాకటి యాప్త
మైత్రం బొక్కటియును నిదత్తరిలక, వినుము తెల్పెద నొకకథ జనవరేణ్య.

గీ. సర్వతోభిప్లవుఁడు ప్రభాకరుఁడనంగ, మోగవిజ్ఞానసంపన్నుఁ డూర్ధ్వ తేజుఁ
డన్నియును నెఱింగి బహువిద్య లభ్యసించి, యాగములెల్లఁ గావలెనని తలంచె.

క. ఈమెన్నిక లధ్యాపకు, లే యే నెలవుల వసింతు రెచ్చటికైనన్
బోయి చదువుము ధార్మికుఁ, డాతన యిల యెల్లఁ దిరిగి యలయని మతిఁ బోయెన్.

క. నియమవ్రతుఁ డభ్యస్తా, ధ్యయనుఁడు నై మెలఁగుకతన నాయువు పెరిగెన్
లయమందక యతఁ డాగమ, చయలాభము నొందలేక వలచున నొకపోన్.

సీ. అనవరత యతఁడు విద్యాతురాణాన్న సుఖన్న నిద్రా యని కలఁగుగాన
యోగమార్గము వార్ధి యనఁగాఁ జను నొవర్పు జాలి సుంతు దలంచు లీల జపము
దశవర్షములు మఱి దశములై యొకేండ్లు తాని రాహేతుడై పూని యొన్ని
సంవత్సరము లూర్ధ్వపదులక యంగుష్ఠ మిల మోపి రెండు బాహులను జాచి
అమరవిభు చేత విఘ్నంబు లపనయించి, తపము గావింప బ్రహ్మరంధ్రంబునందు
పొగలు వెడలెను పొగలపై నెగసె మంట, లగ్నియానంబులో గుడాకట్లు చెదర.

క. యోగీశ్వర తేజం బగు, యోగానల మల్లుకొని మహోద్ధతి నభముల్
భూగోళము దిశలస్థలి, భాగములై తల్లడిల్లె పరితాపమునన్.

మ. అది యిందుఁడు డెందమునుఁ గింప ధాత విని బ్రహ్మాక్షాకృతిన్ నిల్చి చే
ట్టిడమైనట్టి ఘన త్రాసాగ్నిఁబడి మా డెల్ల విశ్వమే మెచ్చితిన్
మది నీకోరిక లిత్తు వేడుమన నమ్మౌని యందుచ్చిఁ డభ్యాసనుల్
సదయాలోకునిఁ గాంచి కేల్మొగిచి యో సర్వేశ వాగ్వల్లభా.

క. ఆగమము లెల్ల నా మది, లో గోచరమనుచు నిలువ లోకేశ దయా
సాగర కట్టడ సేయుము, నాగేశ్వరుఁ డనియె వేగ నలు మొగములతోన్.

క. వెత్తినాఁడు తపంబును వేడఁబంబు, గట్టుకొని జీవరాశికి కడలు వెట్టి
నాదు సృష్టియు దెరచి తనంతమైన, యాగమంబులు సాధింతు ననితలంచి.

క. వేదములు వేదమయుఁడగు, శ్రీదయితుని మహిమ యొకటి చేఁజిక్కనని
ర్వేదమున నంగలార్చుట, మీఁదటి మిక్కిలి తపింప మేలే నీకున్.

గీ. వరము లేనైన నిచ్చెద వలదు తపము, తనదు మేలున కుర్వి బాధల బొదల్చు
వాని నిదియు నొక్క బ్రతుకె నా వనజభవుని, గాంచి భయభక్తితో ప్రభాకరుఁడు బలికె

క. రావని యంటివి నిగమము, లేవెరవున దపముఁ జేసి యైనగు గొందున్
గావలయు విద్య లనవిని, యావనజోద్భవుఁ డదృశ్యుఁడై తొలఁగుటయున్.

శా. సప్తాశ్వప్రతిమాన తేజు డతిభాస్వంతాంతరంగుండు సం
తప్తాంగారక సన్నిభుండు నయి చిత్తం బాత్మ విత్తంబుగా
సప్తార్చుల్ తన చుట్టు సూక్ష్మభయద జ్వాలావళిం గప్పను
త్తప్తుండై తప మాచరించె భువనత్రాసంబుగా నెండియున్.

ఉ. క్రమ్మర వచ్చి ధాత ముని కట్టెదుటన్ వసియించి యక్కటా
యెమ్మెల కాచరించెదవొ యీతప ముర్వికి నెల్ల దాయవై
సమ్మతమౌను మాకు నిది జాలును వేదములెల్ల రావనన్
నమ్మకు నాదుమాట వినినన్ విన వెన్నడు దెల్పఁగాఁ దగున్.

గీ. ఆయువల్పులు మానవు లందుమీఁద, బుద్ధియును గొంచె మనుజులు బుట్టినిల్లు
కర్మవశ్యులు మీకు నాగమములకును, దలఁప నీ పూన కీకేతి దపము వలదు.

క. లోకంబులెల్ల గెలిచితి, వేకోరిక నైననిత్తు నేనని పలుకన్
నాకేల కోర్కె లేటికి, లోకంబులు నిగమలాభలోపము లైనన్.

గీ. తపము సేయుటయు నసాధ్యంబు గలదె, తపముచే ముక్తి మొదలు దుస్తరము లెవ్వి
కోరి సర్థంబు చేకొన నేరకున్న, వాని తపమేల వ్యర్థజీవన మతండు.

క. నాతపముల నాతపముల, శీతలముస వాతములకుఁ జెదరక నిగమ
వ్రాతము నేరుతు ననవిని, ధాతయు మునునచ్చు త్రోవఁ దప్పక జనియెన్.

చ. మరల తపం బొనర్చె రవిమండలచండతపానలప్రభా
పరిధి నిరర్గళగ్రహితపద్మభవాండకరండజంబుగా
సరసిజగర్భుఁ డాకసము చాడ్పున నిల్చి వచించె వచ్చినన్
శరదముచాటున న్నిలిచి శత్రుము తేచిన నింద్రజిత్తనన్.

శా. ఓరీ విప్రకులైకపాంసన కిరాతోద్యోగివై సృష్టి యి
ట్లారా చీఁకటిగ్రమ్మఁజేసెదు తపం బీపాప మెందారు నీ
కౌరా మానిసిదిండిహింసలకు లోనైనావు దుర్మార్గ నీ
ప్రారంభం బొనఁగూడనేర దిది నిర్భాగ్యప్రయాసంబునన్.

గీ. అనిన నాకాశమటు చూచి యమ్మునీంద్రుఁ, డిట్లనియె నీదు చేవరమీయ గాకో
దూషణములకుఁ జొచ్చిన దోషమేమి, నీదులోనొచ్చె మా రాడగాదు తనకు.

గీ. తపముచే మోక్షమందంగ తపముచేత, పాపములు నాయుఁ దపముచే శ్రీపరాత్మ
పురుషుఁడగు శౌరిబొడచూపబోరయుటెంత, వేదమును బొమ్ము ఏమాట గాదు వినుము.

క. ఏనె సదాచారాత్ముఁడ, నేని శ్రుతుల్ నిజములయ్యెనేని యసత్యం
బేనాడ నేని తపమున, బూనిక నెరవేర్చువాఁడ బొమ్మని పలుకన్.

క. నలుమొగముల నమ్మాటకు, వెలవెలబారంగ ధాత వినువున జనియెన్
గలకల నగుమొగమున ముని, తిలకము తపమాచరించె దినకరుఁ డలరన్.

శా. సూర్యోపాస్తి యొనర్చి కుండలనరున్ జ్యోతిర్మయున్ భాస్కరున్
దిర్యక్ స్థావర మాన వామర సముద్దీప్తున్ గిరీటాభు నం

తేర్యామిన్ నిగమాత్మకావయవుఁ బద్మినీబంధుఁ డిట్టా
పర్యాయంబున జిత్తవీథి నిశి యప్పారుండు ఘోరంబుగన్.

క. తపమాచరించి పద్మిని, కపటపునిద్దురను కన్నుఁగవ మూయ దమిన్
నిపుణుండై కలజనకిన, యపు డలరఁగఁజేయు దొర రయంబున వచ్చెన్.

గీ. తటదుద్వృక్షజనంబులు పెటిలిపడఁగ, చిటిలి పడగాయు కట్టెండశిఖల కతన
శరనిధులు వేడియనలంట పొరలిపొరల, నిలకుడిగి సౌమ్యమూర్తియై నిలుచునంత.

క. భానునకు భక్తిని బ్రహ్మ, ద్ధ్యానం బెదిరికొనునట్లు పరిణమిల్లి మహా
మానీంద్రుఁ డుత్తమతపో, జ్ఞానాధికుఁ డెదుర నిల్చి సన్నుతిఁ జేసెన్.

సీ. సాష్టాంగనులు విబుధారాధ్యునకు నీకు సప్తాశ్వునకు నమస్కారశతము
లలఘుకుండలకిరీటాధారికి బ్రిహా మార్చ్చనల్ సకలాగమాత్మకునకు
శరణంబు ధృతశంఖచక్రసాధనునకు నంజలిబంధ మబ్జాప్తునకును
నభివాదనము జగదనవినాశికి మందేహ వైరికి మంగళంబు
కర్మసాక్షికి నతుల భాస్కరునకర్ఘ్య, పాద్యములు సన్నుతులు లోకబాంధవునకు
తిమిరహంతకు దండమార్యమున కలరు, దోయిలులు దాసుఁడను నీకుఁ దోయజాప్త

గీ. వనజబాంధవ నీ పేరువాఁడ నే ప్రభాకరుండను నీవు ప్రభాకరుఁడవు
తగదుపేక్షింప నాగమజ్ఞానమునఁ గృ, తార్థుఁ జేయుమటన్న నయ్యర్కుఁడనియె.

క. ఓపరమతపోధన కృత, పాపంబులు దీర రంగపతి గరుణించున్
శ్రీపతికృప నాగమములు, నీపాలవసించు నన మునివరుం డనియెన్.

గీ. అయ్య పాపంబులెందుల నణఁగుననిన, యజ్ఞదానతపంబుల నణఁగుననియె.
యజ్ఞదానతపంబులెట్లంటివేని, మానసము వాక్కు కాయ కర్మంబు లనియె.

క. భూతద్రోహవివర్జిత, మై తనరున్ ద్రికరణంబు లనఘాత్మక రం
డై తోఁచుఁ జరాచరమై, భూతలమున దీర్థములు విభూతి దలిర్పన్.

గీ. జంగమము లైనతీర్థముల్ సత్పురుషులు, స్థావరము లైనతీర్థముల్ జగతియందు
తలఁపు నిరువాగు లైనతీర్థములు గలవు, మంగళపవిత్ర మైన శ్రీరంగమునకు.

గీ. మఱిఁ దపస్సిద్ధివలతేని మానినాథ, యొక్కట సునేత్రుఁడనుపక్షి యున్నదచట
దానిచే విద్యలొనఁగూడుఁగాని నీకు, నెందు నట్లున్న లేదది యెట్లులనిన.

సీ. అమ్మహాండజము విద్యార్థియై రంగేశుఁ గొలిచి కైకొనియె నత్యలఘుమతిని
బహుదినంబులనుండి పాయఁ డాతిరుపతి యనిన నేకీతిఁ బ్రత్యక్షమయ్యె
రంగనాయకుఁ డేతెఱంగున పక్షికి నాగమంబు లొసంగె నానతిమ్ము
నావిని యెందునైన మహాత్ములకు నాకృతిని జూచి యిట్లనఁగరాదు

యోగనే మేరనుండిన నుండఁగలదు, వలయు సేవలు దాల్తు రెవ్వరితరంబు
కాదనఁగ నవ్విహంగంబు కనవచించు, నిముఁడేమను భానుఁడనియె నచ్చుత్రనిగురించి

మ. క్షేత్రపాఖ్యుండగు మానిరా జెపుడు వక్లిష్టప్రహారుండు శి
క్షితుఁడయ్యుఁ దన కూరికే నిగమముల్ చేకూరఁగాఁగోరి శా
శ్వతు రంగప్రభు నాత్మలోఁ దలఁచి పాలించత్పుష్కరిణ్యాగ్రిమా
నితపుణ్యాశ్రమభూమిఁ జేసె తప మెన్నే వర్షముల్ సుస్థితిన్.

గీ. తలకు లేకోక కొన్నివత్సరము లంబు, పర్ణపవనాశనత మూర్ధ్వబాహుఁ డగుచు
నటనిరాహారుఁడై కొన్ని హాయనంబు, లున్న క్షేత్రపునిపైఁ గృపాయుక్తుఁ డగుచు.

సీ. జలధరశ్యామకోమలగాత్రి, మిందిరా తరళకటాక్షునై ఖురుల బోలిన
దరహాసవదనచంద్రికశోకలాపంబు పాంచజన్యప్రభాపటలి బోలిన
హారమాణిక్యకోటీరకుండలరుచుల్ తనకరాంచలసుదర్శనము బోలిన
కాంచనశాటికాచంచత్ప్రకాశంబు మేననున్న లతాంగి మిసిమి బోలిన
సుగమమ్మృగనాభి శ్రీవత్సగరిమ బోలిన, చరణములు వైనతేయుహస్తములుఁ బోలిన
నఘరము దయారసాలాపమున బోలిన, తాను మునిఁబోలిన శౌరి ప్రత్యక్షమయ్యె

గీ. కాంచి యయ్యోగి రంగేశుమించి భక్తి, నెంచి పులకలు మేనవర్తించె నశ్రు
లుంచి తత్పదములుమాడ్కి పెంచె ప్రేమద, మెంచెశద్ధ్వత ధ్వనీకరించె భవము.

క. దాసోహమనుచు నంగ, న్యాసనమస్కరణుఁడై కృతాంజలికరుఁడై
యాసంయమి శ్రీరంగని, వాసుని నుతియించె సజలవారిదధ్వని తోన్.

స్రగ్ధర. కనుఁగొంటిన్ రంగధామున్ కలశజలధిరాట్కన్యకాపూర్ణకామున్
వనదశ్యామాభిరామున్ వనజహితసతావార్యకళ్యాణధామున్
బ్రణుతబ్రహ్మాదిధామున్ బహువిధమరితాపాదరక్షోవిరామున్
దినమాసద్యుత్సహస్రేత్యథితభువనమహాదేవతా సార్వభౌమున్.

సీ. శ్రీరంగధామ మీ శ్రీమదాకారంబు వలయుఁ జూడఁగఁ జూట్కి గల ఫలంబు
దీనమందార మీదివ్యాంఘ్రియుగ్మంబు పూజింపనలె కరాంభోజ ఫలము
కావేరికానాథ మీవిమానమహాత్మ్యములు వినుటయె వీనుల ఫలంబు
కమలానివాస మీకళ్యాణగుణములు ప్రకటింపవలయు నాలుక ఫలంబు
కమలజారాధ్య మీదు కైంకర్యములను, బూనిమెలఁగంగవలయు నెమ్మేనిఫలము
గాక యితరఫలాపేక్ష నాగదంత, వాదములు సాక్షి నేనవివాద మేల.

గీ. కెలననిక్షేపరాశి కంగేటిజున్న, ముంగిట మకరుద్రమంబు ముంగొంగుపసిఁడి
యింటిలోకామగవిఁగనుఁగొంటినవక, మనక నినుఁగొల్వ జనునాఁడు మనుజపశువు

క. వేదా నిగమంబులు నా, భావంబున గోచరింపఁ బ్రార్థించెద నా
కీవే యానతి నవ్వుడు, కావేరీవరదుఁ డనియెఁ గరుణాపరుఁడై.

క. ఆగమములు వేమాఱెడ, నాగతి వివరింతు నీకుఁ బ్రార్థింపు మదెన్
వాగంగన వేగం గొన, సాగున్ గనవలయు నర్థజాలం బెల్లన్.

క. ఆవిద్యాశక్తియె వా, గ్దేవత భజియింపుమని యదృశ్యత నొందెన్
దేవీధ్యాన మొనర్చి మ, హావైష్ణవుఁ డాతఁ డీశ్వరాజ్ఞాపరుఁడై.

శా. దేవీధ్యానపరాయణుం డగుచు ధాత్రీదేవతామాళి భ
క్త్యావేశంబున గన్ను మోడ్చి నిముషం బంతర్ముఖాలోలుఁడై
భావింపన్ జగదేకమాత కరుణాపాంగిణ వాగ్దేవి తా
నావిర్భావముఁ బొందె బుష్పమయ దివ్యద్దివ్యయానంబునన్.

సీ. తళుకుతళుక్కున సన్నచలువదువ్వలువతో దులకించు పట్టుకంచులికతోడ
జారుకొప్పున పారిజాతమాలికలతో కమ్రనాసామౌక్తికంబుతోడ
కర్పూరగంధనాగవిలేపనంబుతో మకరాలతాటంకయుగముతోడ
అంచమాపులుదువాళించు పాదరవుతో చలువముత్యపుగుబ్బసరులతోడ
రంగధానాంకగీతానురాగభసిత, వల్లకీయుతకరపల్లవములతోడ
కెలన గనికొల్చు తెరగంటి కలువకంటి, చాలుతో హరి యెదుట సాక్షాత్కరించె.

క. వీణాసరోజ పుస్తక, పాణీ కమలభవురాణి బంభరవేణీ
పాణీరితశుకవాణీ, వాణీ గనుఁగొనుచు మానివరుఁ డిట్లనియెన్.

గీ. అమ్మ మహాదేవి పరమకళ్యాణి యెల్ల, దానములయందు విద్యాప్రధాన మధిక
మంది లోభించె నీ నాథుఁ డతనిదోష, మోసరింపుము నిగమంబు లొసఁగి నీవు.

క. రమణీమణి భార్యామా, లమిదఁ పుణ్యా మనువచనలక్షితవై యా
గమదాన మొనర్పుము నీ, కొమరుఁడ కరుణింపుమనుచు కోరె వరంబున్.

మ. అనవాగ్దేవి మునీంద్ర పక్షులిగనా ల్గాత్మీయముల్ గంటివే
చని సేవింపుము వెళ్లగాయునవి మాంసంబుల్ వడిన్ గోరి మీ
వనఘుం డైన విహంగరూపమున విప్రాకార మందంబుగా
దెనయన్ వేదము లెల్ల నిన్ననని పోయెన్ శారదాదేవియున్.

గీ. శారదాంబాప్రసాదానుసారమైన, పక్షిరూపంబుతో క్లిష్టపద్మజుండు
చేరి నాలుగుపక్షుల శ్వేతనీల, లోహితశ్యామములను సుశ్లోకుఁ డతఁడు.

క. చేరినయంతనవినియు, ద్గారించెన్ వివిధమాంసఖండము లవి యా
హారించె విప్రపక్షియు, చేరెన్ సకలాగమములు చింతానుకృతిన్.

గీ. ఆ ప్రభాకరుఁ డోతిమిరాపహారి, యెవ్వరాపత్తు లమ్మాంస మెద్ది యొట్టి
వేదములువచ్చె నితనికి నాదరమున, బలుకుమనుటయు గమలజబంధుఁ డనియె.

క. నామంబులు నాలుగు నా, ఖగములు వేదస్వరూపకము మాంసము నీ
కగు నధికసిద్ధి యప్పలు, గగణితవేదములు నీకు నావేసించున్.

గీ. అనితినో హితుఁ డైన యయ్యవనిసురుఁడు, చంద్రపుష్కరిణీసరస్సవిసభూమి
క్షేత్రపుచెంతకునరిగె పంకేజహితుఁడు, తనకు నానతియిమ్మనవందంబు దెల్పె.

క. క్షేత్రకుని మనేతుర్రిండను. పతగంబై యున్నకతన బిలికె నతనితో
క్షేత్రపుణ్య ప్రభాకర వి, శుచిత్రమై నీతలఁపు మదికి చోద్యంబరయన్.

గీ. ఆగడంబును నారంభ మననిజనుఁడు, సేయఁబూనిన విరివిగాఁ జేయవలయు
దొడ్డయత్నంబుపూనితి వడ్డు లేక, స్వామి నారాధనము సేయవలయు నీవు.

క. పాపంబులెల్లఁ దొలఁగి మ, హాపుణ్యము లెల్లఁ జేరు నవసర మయ్యెన్
నీపాలగలఁడు రంగమ, హాపేరిటిభూషణంబు హరి యని పలుకన్.

క. పుష్కరిణీ పరిసిభావన, పుష్కరముల నీగి హృదయము వికాసముగా
పుష్కరనిధిగాత్రినినిన్, బుష్కరలోచనునిఁ గూర్చి భానుఁడు పనియెన్.

ఉ. పండిన యట్టి డెందమున భక్తివిధేయుని రంగనాయకున్
పాండురకౌస్తుభాభరణుఁ బాయక నిల్పి తపం బొనర్ప నా
ఖండలముఖ్యులౌ సురనికాయము మిన్నదుమీదు గొల్చిరా
మెండి వియచ్చరీపణవవేణుమృదంగవిరావ మొప్పఁగన్.

సీ. ఒకకన్ను రవిపుట్టువగబాల్పఁడఁగ నొక్కకరశస్త్రమాతపస్ఫురణనింప
నొకచూపు చందమామకుతల్లిగా నొకకేళిచందము చంద్రికాళి బెనుప
నొకపాదము వియన్నదికి బుట్టిల్లుగా నొకదయ జలరాసి నొకటి బెనుప
నొకయంఘ్రి నిగమశీర్ష కలాపమైమించు నొకకృప క్షమజల నూరడింప
పుష్కరిణిమీఁద ఛాయన భూతపర్వ, విగ్రహుండైన దైతేయనిగ్రహుండు
రంగపతి పక్షిరాజతురంగుఁడగుచు, నలప్రభాకరునెదుటఁ బ్రత్యక్షమయ్యె.

లయగ్రాహి. దండము సమస్తజగదండభరణాధిక పి
చండిలశరీరునకు దండము నిశాట్యో
ద్దండభుజశౌర్యవనమండలికృశానునకు
దండము జగత్పతికి దండము సకృన్నా
త్రాండజ రమణీయతరమండల నివాసునకు
దండము దయానిధికి దండము భుజంగా

ఖండితశరయానునకు దండము విమానవర
మండనునకుఁ హరికి దండ మిదె నీకున్.

క. సేవింపక నిను మదిలో, భావింపక నీదు పాదపద్మము లెందుఁ
పేనింతుమనుచు నెంచక, యేవగ నెవ్వాఁడు ముక్తి కేగు ననంతా.

క. నీవే నిగమము లన్నియు, నా వేదము లెల్ల నెన్ని యభినుతి సేయుఁ
దేవా శ్రీవల్లభ దయ, నీవే నీవేదములు నిజైకాంతనిధీ.

గీ. అనిన చిలుకనవ్వునవ్వి శేషాంగశాయి, అటుల నీకొనఁగూడునా నాగమములు
శక్తి యాయువు బుద్ధి కొంచెంబు నరుల, కఘములనంగ రావు నీ కాగమములు.

గీ. నీకు నఘములువాయు నుసేత్రిచేతఁ, గలుగు నిగమంబులెల్ల నాఖగవతంసముఁ
జేరి నామాట లీవు వచించు మచటి, కేగుమని రంగశాయి యదృశ్యుఁ డయ్యె.

క. పోయె పరిభాకరుఁ డచటికి, నాయండజయోగి యపుడు నమ్మునివరుచే
నాయర్థమెల్ల విని రం, గాయతనము వెడలి పుష్కరావలిఁ జేరెన్.

గీ. మొదట సంకల్పములు జెప్పి ముసలిబాతు, బారునయ్యాము నింగివే పాపమెల్ల
బాసి తానుపదేశించె పావనాత్ముఁ, జేసెను పరిభాకరుని రంగవాను కరుణ.

క. వేదములన్నియు మదిలో, బాదుకొనఁ దాఁ గృతార్థభావనుఁ డయ్యెన్
వేదార్థ యనుచు సజ్జను, లాదిం బలుకంగవింటి నవనీనాథా.

సీ. ఆపరిభాకరుఁడును మాతశేషకల్మషుఁడై పుష్కరిణీతీర్థ మాడు కతన
యాగమంబులు నేర్చి హరియందు సాయుజ్యపదవినొందె నుసేత్రిపక్షి యటుల
కైవల్యమునకేగె నావిహగోత్తమునుత నిర్విశేషశిష్యులమునన ను
వర్ణబిందుండను వరతామ్రచూడుఁడు ఘనబృహన్మతులు నా గడఁగువారు
ననఘు నా పేరు సుగర్వునుఁడటండురి, నలుగురికి నేర్పె నిగమముల్ వాల్గు నతఁడు
వెలసె శాఖలు మన్నాములనెడి నాల్గు, దాచ నిఁక నేల యేశదర్థంబు వినుము.

క. ఆచార్యుఁ డున్నయటులనె, వాచంయమి సుతులమయ్యు వరవిహగాకా
రాచారరతుల మైతిమి, మా చే నన్యాయనవాంఛ మానికుమారుల్.

శా. నానారూపవిహంగమాకృతుల నున్నా రిద్దఱంజూచితే
భూనాథోత్తమ యోగనిద్రను జగంబుల్ బ్రోచు రంగేశ్వరుఁ
ధ్యానారూఢి భజింపుచుఁ నిరతముఁ దత్పుణ్యతీర్థ స్థలం
బానందంబున బాయలేక పరలోకాపేక్ష స్వేచ్ఛారతిన్.

క. మఱికలదే యెందే నిహ, పరసౌఖ్యము లాత్మఁగోరు భాగవతుల కా
పదఘువెందు రంగనాయక, చరణమె శరణంబుగాక జగతీనాథా.

క. [illegible]గుల్మలతాదులు, నీతీర వనాంతరాళ మృగ కీట ఖగ
వ్రాతములై సురచారణ, జాతము మోక్షార్థులగుచుఁ జనియింతు రిలన్.
క. నిరుఁబోలు పరమధార్మిక, మనుజేంద్రులు ధరణియేల మాన్యులకు నె
ల్లను యోగతపోనిష్ఠలు, కొనసాగుచు నున్నయని యసురారికలీలన్.
క. ఓగుణసాగర భగవ, ద్భాగవతాచార్య కృప నపారధరిత్రీ
భాగము పాలింపుము పు, రాగమము ద్యోఢమటంచు నని విని యంతన్.
క. విహగోత్తమునకు జాగిలి, మహిపతి నిజపురికి నరిగె మంత్రియు దాన్
మహనీయరథముపై తను, బహుసైన్యము గొలువ నవనిఁ బాలించె ననన్.
క. యాగములుచేసి సముచిత, భోగంబులు నంధవలయు పుత్రులఁగని భూ
భాగంబు లొసఁగి వారికి, యోగంబున విష్ణులోక యోగము గాంచెన్,
గీ. కానఁ బుష్కరిణీనదీ స్నానవిధులు, మోక్షలక్ష్మీసమాశ్రయ మూలకార
ణములు తీర్థములవు శ్రీకి కమలనేత్రి, రంగపతిఁగొల్చి కామితార్థములు గనుము.
క. అని పుత్రికామకుండగు, మనుజేంద్రున కానతిచ్చి మార్కండేయుం
డును జనియె నపుడు హేమక, జనపతి శ్రీరంగవిభుని సన్నిధి కరిగెన్.
సీ. అమృతాంశుమూర్తిపై నంకంబు పొంకంబు బెరగు పన్నగశయ్య నొరగువాని
చాచియుఁ జాపని చరణపద్మంబులు కమలలేదొడలపై నమరువాని
ముఖచంద్రమండలసఖి చంద్రికయనంగ నెలవులచిరునవ్వు చిలుకువాని
తలగడచాచిన దక్షిణహస్తమూ నభయదానాభినయంబువాని
వలుదమణులయనర్ఘ్యకుండలకిరీట, తారహారాంగదప్రభాతతులు వాని
దివ్యమంగళవిగ్రహు భవ్యతేజు, రంగనాయకుఁ గోర్కెలూరంగఁ గనియె.
క. పొడగని తనపై మిగిలిన, తొడవులు దోపాపఁగి మ్రొక్కి తోయములగు బ
ల్మడుపులపరాధకానిక, లెడపక యర్పించిపొగడె హేమకుఁ డంతన్.
ఉ. రావణసోదరానురకరప్రతిపాదిత మైన దుర్గమై
యావరణాంతరప్రణవహ్వయకయ్యడని గుప్తమై శ్రితా
శివిషహా నిధానమిది చేకొనఁగంటిమి మంటిమంచు వే
రావలె నిన్నుఁగొల్వఁగ ధరాజనులందఱు రంగమందిరా.
ఉ. ఆపదనొందునో జ్వరభరామయపీడలు జేరనేర్పునో
పాపములంటునో గతశుభక్రియ లామటనిల్చునో మన
పాపముగల్గునో పరమధార్మికులై భవదంఘ్రియుగ్మముల్
చూపులనాను వారలకు శోభనదాయక రంగనాయకా.

గీ. దేవ ప్రత్యక్షమైన నీదు తిరువడులు, శరణుజొచ్చితి జన్మంబు సఫలమయ్యె
కోర్కె లీడేర్పుమన నెంత కొంగుముడిగ, గల్గునన్నట్లు దక్షిణాగ్రి బలికె.

క. విని సన్నిధివారలు న, జ్జనపతియును నలరి తత్ప్రసాదముగొని చే
నలు దాను పురికి నరిగెన్, గలిగిరి తనయులు నృపాలకశ్రేష్ఠునకున్.

గీ. జ్యేష్ఠతనయుని రాజ్యాభిషిక్తుఁ జేసి, పెక్కుబుద్ధులు బల్కి తానొక్కరుండు.
బంధములువాపి రంగేశు పట్టణంబుఁ, జేరి కొన్నాళ్ళు మోక్షలక్ష్మిని వరించె.

సీ. వినునాగదంత పావనమైనయట్టి యీయితిహాస మేనరులేని వినిన
జదివిన వ్రాసిన సకలభోగంబులు గూడి మోదనము కాంచనము సుకృత
తరుణీసుతావాసధనధాన్యపశువస్తువాహనలబ్ధియు నైరిజయము
దుస్స్వప్నశాంతి బంధుసమాగమము నాయురారోగ్యభాగ్యంబు లచలలక్ష్మి
నిత్యమంగళములు రామణీయవిభవ, మఖిలసంతోషములు కామితార్థఫలము
లంది పిమ్మట శ్రీరంగమందిరాఘ్రి, సారసరసప్రియాత్ములై మీరగలరు.

క. అని వ్యాసు లానతిచ్చిన, యనువున సూతుండు శౌనకాదిమునులతో
వినుపించిన నవ్వలికథ, వినవేడుకయయ్యె ననిన వినుడని పలికెన్.

శా. కల్యాణార్థివినోదిఖండితమహాకాలాగ్రికోదండ కా
సల్యాజాతరవాక్తి కామగమునీశశ్రేణికాజన్మసా
ఫల్యాకారధురీణ మౌనివర శాపప్రాప్తపాషాణతా
హల్యానూత్నపునర్భవీకరణ పాదాంభోజ రేణుప్రజా.

క. శేషాచలనాయక వృ, త్రీషణదాశీపకనకరేషణమూరా
న్వేషితపదాబ్జ త్రిభువన, పోషణతత్పర వినమ్రప్రాపనరా.

సుగంధివృత్తము. ఆదితేయ పాకశాసనాబ్జభూత్రి వామదే
వాది మౌళిరత్న భాసురాంఘ్రివారిజద్వయా
నాద బిందుసత్కళాసనాథ యోగయోగిహృ
త్పదదుర్లభప్రకర్షవర్ణితాత్మవిగ్రహా.

గద్య

ఇది శ్రీ వేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్టమూరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణోక్తాఖ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందు
నవమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

దశమాశ్వాసము.

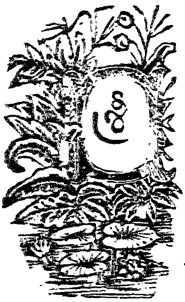

:-(o)-:

శ్రీమానితాంబరీష ధ
రామండల రమణ నిజపురాతన పుణ్యా
శ్రీమంగళవిగ్రహ తను
తామర మునియూథ వేంకటాచలరమణా.

వ. అవధరింపు మిట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చిన తెఱంగు సూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

శా. విన్నాఁ సర్వశుభావహంబగు సుఖావిర్భావమౌ చూచినన్
పున్నాగంబను తీర్థరాజ మది యొప్పన్ చంద్రకోనేరు చెం
తన్నిర్వాణరతిన్ సువర్చనుఁ డనన్ ధాత్రీశ్వరుం డొక్కఁ డ
వ్వెన్నుం జేరుచు ముక్తుఁడై యనిన తద్వృత్తాంత మాద్యంతమున్.

క. తెలుపుమని నాగదంతుఁడు, పలికిన నియ్యకొని వ్యాసభట్టారకుఁ డ
వ్వలికథ వేడ్కఁ గావున, కలుషవిముక్తుఁడవు మౌనిగణముల యందున్

గీ. జననములఁ బొంది యేకవింశతిశతీన, దుఃఖములు కర్మసంగతి బొందరుచుండ
దాని నత్యంతము లయంబుగా నొనర్పు, జాడయిది దాపుయిది ముక్తి సాధమునకు.

క. సన్మైకాంతులు ధర్మా, చరణులు సత్యవ్రతులు ప్రశాంతులు ఋషులున్
నిరతము నీకథ వినుచున్, జరుపుదురు దినంబు లిదిపవిత్రము వినుమా.

సీ. అనఘ గౌతమమహామునిశిష్యులు సుమంతుఁడును నందుఁడు సమాఖ్యు లనెడియిద్ద
ఱిమ్ముని పాలకు లాప్తతపస్సిద్ధి సన్న్యాసము చేసి యతనివలన

వేదములో మొద లెల్ల విద్యలు నేరిచి తజ్జన్యమైన మేధానిరూఢి
నలరి వసిష్ఠమహాముని యాశ్రమం బనతిదూరము గాన నచటి కరిగి
యమ్మునీంద్రు నభివందన మొనర్చి, నిలుచుటయు వారి యాకారవిలసనములు
గాంచి మీ రెవ్వ రన వారు గౌతమునకు, శిష్యుల మనంగ మెచ్చి వసిష్ఠుఁ డనియె.

క. ఎయ్యది చదివితి రనవిని, యయ్యా నిగమములు నాల్గు యనవిని మేల్మే
లియ్యాకారము లరసిన, యయ్యర్థం బడుగ నేల యడిగితి దానన్.

శా. ఏదీ మీకు గురూపదిష్టము మీ యిచ్ఛానురూపంబులో
వేదం బొక్కటి యుచ్చరింపుఁ డనన విప్రార్భకుల్ వీనులా
హ్లాదంబొందఁగ జోడుగా శ్రుతిహితంబై మీరు విన్పింప వి
ద్యాదీక్షాగురు నమ్మహాముని మనం బానందముం బొందఁగన్.

గీ. చాలు నుచ్చారణాభ్యాసశక్తులందు, బాలుపడినారు గౌతముపాటి గురుని
శిక్ష యిదియేల యొచ్చము లైదుఁగాన, మంచివారౌట మీ రభ్యసించవలయు.

క. ఆవెలితిఁ దీర్చుకొనుచో, నీవేదము లెల్ల మీకు హృద్గతమని యా
పావనుని యావటువుల, కీవిధమని మర్మసరళు లేర్పడఁ బలికెన్.

క. వేదార్థరహస్యము లీశాదులకును దుర్లభంబు లవి మరుగిడ శే
దా దేశించితి జనుఁ డన, మోదంబున మరలివచ్చి మునిబాలకులున్.

ఉ. ఆదర మొప్ప గౌతముని యంఘ్రులకుం బ్రణమిల్లి మౌని యా
గాదివిశిష్యులం జులకఁగాఁ గని యోరిదురాత్ములార మీ
రే దెస కేగినార లిపు డెక్కడనుండి తలంచి క్రమ్మఱన్
నామసమక్షమంబునకు వచ్చినవారయి వచ్చినా రనన్.

సీ. ఆదరంబున విను మో దేశికోత్తమ యలవసిష్ఠమునీంద్రు నాశ్రమంబు
చేరి మీ రానతిచ్చిన యాగమము లెల్ల వినుపింప నలరి యా వేదవేత్త
మఱియుఁ దా నాగమమర్మంబు లగుకొన్ని యుపదేశ మొసఁగి మీ యొద్ద కనిచె
ననుమాట వీనుల నాలించి భగ్గున నెయ్యంటు నాహవనీయ వటుల
మండిపడి నిండచమటలు మఱియు గ్రమ్మ, కన్నుగోరుల నంగారకణములురుల
బొమలముడిగొన నాగ్రహంబున మునీంద్రు, బాలకులఁ జూచి యొక వేడిపలుకు పలికె.

క. నాకును బ్రియశిష్యులరై, మీ కవ్వల నొక్కగురుఁడు మిత్రములనుచున్
జేకొని యిటకును నెంతయు, రాకనికిని దెల్పవత్తు రా మీరిటనన్.

గీ. మీరు నాకును శిష్యులు గారు నేను, మీకు గురుఁడను గాను ప్రాడ్వాకులార
మీకుఁ బడినట్టి పాఠ మెల్ల మిథ్యయయ్యె, అలవసిష్ఠుండు నాకెక్కుడా యటంచుఁ

క. కోపించి పిశాచులరై, పోపొండని వారిఁ దిట్టి పొసఁగడనక తా
శాపం బొసఁగినవార, త్యాపన్నత వేడి వెండి యశ్రులు రాలన్.

క. వగచుచుఁ బదములపైఁబడి, తగునే యోతండ్రి యేమితప్పితి మేమీ
వగ లుదరి జేరుదుమని కడు, దిగులున వినుపింపఁ గరుణ తేకువ నతఁడున్.

ఉ. ఏల విలాపముల్ కినుక యించుక తాళక మించ బల్కితిం
బాలకులార మి మ్మతికృపానిధి రంగనివాసుఁ డిందిరా
లోలుఁడు గట్టుఁజేర్చు నతిలోకుఁ బరాశరుఁ జూచునంత మీ
జాలివొలంగుఁ బొండనిన శాపము తప్పుఁ బరిగ్రహించినన్.

సీ. అతిభయంకర శుష్కి తాంగయష్టులతోడ పుడమిఁ జేరెడు పల్లజడలతోడ
వర్తులారుణభయావహాలోచనములతో తెమలరాని మహోదరములతోడ
ననశనామయవివృతాస్యగర్తములతో దారుణక్రూరదంతములతోడ
నిరసనకాష్ఠసన్నిభకరంబులతోడ కడుఁబొడవౌ కుత్తుకములతోడ
కడవమసి రాసియిడు పెండెకట్లతోడ, చిట్టి కమరెత్తు జేవురబొట్లతోడ
ప్రేవుజన్నిదములతోడ నావులింత, లిడి పిశాచంబులైరి వారిరువు రపుడు.

క. ఒదుగుచు నెప్పటిమేనులు, వెదకుచు నెవ్వారు లేని విజనస్థలముల్
కదియుచు నిజధర్మంబులు, వదలక హింసాచరణనివర్తకమతులై.

క. రంగద్వారముఁ జేరి ని, జాంగశ్రమ మపనయించి యచ్చటి మానుల్
గంగాధరచరణాంబుజ, భృంగాయత హృదయులగుచు పేర్మినమదితోన్.

గీ. సకలపుణ్యపురాణప్రసంగములను, వెడయువారలఁ గని చింతనిలిచి తారు
గోచరింపక వారాడుకొను సుభాషి, తముల నిలయెల్లఁ గుప్పిమ్ముగ తలఁపువొడమి.

వ. అప్పటినుండి నిగూఢసంచారంబున సుమంతసునందనుల తమకలుషంబులు దొలఁ
గించు సనాతనుండైన బరాశరబ్రహ్మ సాక్షాత్కారం బెచ్చట సిద్ధించునో యని
యమనియమాసనప్రాణాయామ ప్రత్యాహార ధ్యానధారణాసమాధ్యష్టాంగయోగ
నిరంతరాభ్యాసనపరాయణ నానాయోగిజన శరణ్యం బైన నైమిశారణ్యంబును,
నిజసందర్శనమాత్రభూస్వర్గాపవర్గవైభవోదారంబైన కేదారంబును, దేవానాంపూ
[illegible]ాధ్యాయను శృతివచననిదర్శనంబై నిర్వాణబాధతత్పరపరమభాగవతారాధ్య
[illegible]ాయును, రుక్మిణీసత్యభామాప్రముఖాష్టమహిషీసహచర శ్రీకృష్ణ
[illegible]సహస్యాపమాన మణిసౌధద్వారకయైన ద్వారకయును, జననావసర
[illegible]మానపరిభూయమానజననీజాఠరగోళపరిపీడ్యమాన వినూత్నత్రిపురాయా
శ్చత్యన్నెళనసంతప్యమాన జంతుర్వ్యధావిషవల్లివిచ్ఛేదనకారణాసియైన వారణాసి

యము, శంబరారాతిశాంబరవిడంబన మోహినీవ్యూహాయమాన జగన్మోహనవిలాస రుద్రకన్యాసహస్రశింజానచరణమంజీర ఝణఝణత్కార శకలితధైర్యకంచుక కుమారచంగమావాలంబైన శ్రీశైలంబును, నికటకూటదరీఝరీలహరీముహుర్ముహు రుత్ప్లావితజలశీకరసమాకలితమరుత్కిశోరదంభోళిధారవిదారిత ప్రపన్నజనజనాం తరార్జితమహామోఘకుకృతిలీలంబైన వేంకటాచలంబును, నిజాచరితజపతపస్స్వాధ్యా యాదిసుకృతపరిపాలాయమానాశ్రాంతశ్రవణధన్యతావలయం బమ్మహాయోగిజన సంస్తూయమాన వీరపుంభావవేగోరణద్గణికాకాంచలకాంచియైన కాంచియును, ఆదివరాహమాహాత్మ్యసుధావృష్టిపరిశమితభవాతపోష్ణంబైన శ్రీముష్ణంబును, మోక్షలక్ష్మీసౌధసోపానశ్రేణికాశ్రేణికాయమాన సుధాసౌధనిర్మాణంబైన కుంభకోణంబును, జహ్నుకన్యాసాపత్న్య మత్సరసమాచరితతపోబలపరిలబ్ధనిజాతిశయ హేతు శ్రీమదరంగవిమానపరివృతప్రవాహధన్యయైన కవేరికన్యయును, స్వశ్రేయస్సంధాయకసార్థంబైన జంబూతీర్థంబును, సాత్త్వజనవ్రాతసందర్శనమాత్రనూరతాపాపస్తవైతరణియైన చంద్రపుష్కరిణియును, మున్నగాఁగల తీర్థక్షేత్రదైవతంబుల నాలోకించుచు నెచ్చట మనోరథంబు సఫలంబుగానక నప్పిశాచద్వయంబు తదగ్రభాగంబున.

మ. కని రాతీరవనీ రసాల కదళీ ఖర్జూర బిల్వాగముఁ
వనితాశ్రీమయమహాత్వవారితమహాపాపవ్యధావేగముఁ
జను రాదిత్రిదశప్రచారభవకాసారోగ్రపున్నాగముఁ
వనజారాతిస్వర్గోగ్రభాగమున సేవ్యంబైన పున్నాగమున్.

సీ. రంగేశపూజాపరాయణ మునిరాజమశ్రాంతయోగిసంయమి సమాజ
మాహవనీయాగ్నిహవనముద్ధితధూమమస్య యనాధ్యాప కాగ్రజన్మ
మతిథిసంతతసపర్యాసక్తమానసంద్రమనితరేతరవైరవనమృగౌఘ
మంబు భక్షణభజనాస్తజటాలోక మహారహస్మరణాసన్నాహ సుజన
మాస్తిమితవిషయాసంగమార్యసేవ్య, మాప్లవనకూరకర్మవిఘాతకరణ
మాకలితరంగమాహాత్మ్య మతిపవిత్ర, మాచరితయోగమైన యయ్యాశ్రమమున.

మ. ప్రసవంబుల్ గొనివచ్చి సన్మునుల పైపైఁ జాల వర్షింపుచుఁ
బ్రసరేణుల్ మునిపాదపద్మములఁ బర్వఁ మేను లానింపుచుఁ
రసభావంబులు గానలేనితెరి నర్థం బొక్కెడం బల్కుచుఁ
దాసమానంబగు భక్తివారఁగఁ గరాబ్జంబుల్ మొగిడ్చెఁ దగన్.

క. ఆచుట్టుఁ జుట్టుఁ జుట్టుం బి, శాచంబులు విజనమైన జకర్కటిలను దృ
గ్గోచరలుగాక సందడిఁ, జూచుచు వైష్ణవుల కొదుకుచును నికటములన్.
గీ. నాదప్రపుష్కరిణీస్నాతజనులదరిని, శయపుటంబుల నార్ద్రవస్త్రములు పిడుచ
తజ్జలంబులుదొరుగ కౌదలలుసాచి, పావనులమైతి మనుకొండ్రు భావములను.
ఉ. వాడొకో శ్రీపరాశరుఁడు రంగమహత్వముఁ జూడ నిచ్చటన్
లేడొకో యేల యేమరెనో లెంకల మమ్ముఁదలంప కెందును
న్నాఁడొకో బోధిచుఁ బొమ్మనుచు నమ్మకఁ బల్కిన గౌతమర్షి యున్
గాడొకో సత్యవాది మునుగాథ లసత్యములయ్యెనో కదే.
క. అనుచుం బున్నాగసరో, జని చుట్టునసించు మానిసింహుల లోనన్
జనకుని వెదకుచునుండఁగ, మును లచటవిశేషములకు ముదితాత్మకులై.
సీ. అలికి ముగ్గులువెట్టి నరుగులు నేలకో కుప్పగా కురిసె నీకుసుమరాజి
మధురస్వరముల సమ్మతి వీనులలరఁగ వినవీయ వేలకో వేదచయము
విలసితసైకతస్థలముల నేలకో వంకరయడుగులు పొంకమయ్యె
చీరలు మురళింప నీరంబులేలకో యిలరాల నటునిట్టు తొలకబార
వీరలెవ్వరో మాయావు లౌర రంగ, మందిరమునకు వచ్చి రేమందమనుచు
గుములగొని యబ్బురమునొంది తెమలబార, ధారుగొని నవ్వుకొనుచు చెంతల మెలంగ
ఉ. వచ్చె సనాతనుండు మునివర్యులు గొల్వ పరాశరుండు వా
రిచ్చదలంచినట్లు మును లీతఁడె బ్రహ్మమనంగ వచ్చినాఁ
డిచ్చటి కచ్యుతుండనఁగ నేమిటిమాట హుతాశనుండు తా
వచ్చెననంగ భాస్కరుఁడు వచ్చెననన్ మహనీయమూర్తితోన్.
శా. [illegible] మును లర్ఘ్యపాద్యములు నర్పింపంగ భూలోకమం
దారుఁ డమ్మునిచక్రవర్తి తనచెంతన్ దద్విశిష్టప్పి
తారాధుండయి పొన్నమ్రానులను ఛాయంబుట్టి వృత్తాంతముల్
పారుల్ దెల్పఁగ సర్వముం దెలిసి యాపద్బాంధవుం డయ్యెడన్.
క. ఆమహేంద్రులు మోగ, క్షేమము లారసి పిశాచచేష్టితములుగా
నా మొదట నడుమకార్యము, లామూలముగాఁ దలంచు నాసమయమునన్.
సీ. అఖిలప్రపంచమహాభూత మోహినీమునిజనానుష్ఠాన ముఖ్యవేళ
స్వైరిణీప్రత్యక్షసాక్షాత్కరదైవంబు చోరావళీభావిశోభనంబు
[illegible]కాళికాజనయిత్రి కముకామయావహక్షతజమూర్తి
[illegible]నాస్వహాకుంకుమస్నానకసమృద్ధి యస్థాగ్దావానలాభివృద్ధి

పరఁగ పడమటి నెరసంజ బంధుజీవ, ఘుసృణకంకేళి దాడిమీప్రసవకింశు
కప్రవాళజపారాగగైరికాగ్రి, కిసలకిలయితరప్రభాగ్రసన మగుచు.

మ. అపు డామౌనిగణంబు కాల్యకరణీయంబుల్ చనన్ దీర్చి రం
గపురాణశ్రవణప్రసంగతతి రంగధ్యాననిష్ఠామహో
జపతాతత్త్వనిగూఢి రంగరమణాంచత్పూజనాసక్తి రం
గపురీతీర్థమహత్త్వకీర్తనల శ్లోకంబుల్ ప్రసంగింపుచున్.

ఉ. వేకపువేడి కాకఁబడు విశ్వము శాంతివహించునట్లుగా
చీకటిపేర నొక్క జపసిద్ధుఁడు గొంగడి గప్పివచ్చి యొ
క్కూకున మంత్రభూతి పయినూదిన కైవడి తావి పూఁబొదల్
సోకిన రాగపూరములఁ జొక్కిలి తీర్చె సమీరవారముల్.

క. పుష్పాడి వెంబడి పూవుల్, కుప్పలుగాఁ గురిసె మౌనికుంజరుపైఁ దా
నప్పూజ లంది తలఁచిన, యప్పుడ కను మోగ్రిల గర్భితాకారములన్.

సీ. నిల్చి తత్పదపద్మముల కింతయెడగల్గి సాగిలి మ్రొక్కి యంజలు లమర్చి
వేదోక్తముగ నెక్కువినుతులు గావించి తమ తెఱఁగెల్ల నాతం డెఱిఁగి తోడ
విన్నపం బొనరింప విని యేల చింతిల గౌతముండు శపించుఁగాక యేమి
యఖిలలోకారాధ్యుఁ డైనట్టి మాతాత యాచార్యుఁడటె మీకు నతని గరుణ
నొక్క యక్షర ముపదేశ మొందువారు, జగతి భేదంబులొందఁ బ్రసక్తి గలదె
మిమ్ముఁ గడతేర్తు నింతకు మిగిలినట్టి, తలఁపు లేదందు నాకుఁ గర్తవ్య మొకటి.

క. కావలయునర్థ మెయ్యది, యేవరము లొసంగవలయు నిదెయది యనిమీ
భావములఁ గొంకనేటికి, యీవేళ వచింపుఁడన బ్రహ్మాప్తాత్ముఁడై.

గీ. వరము లేటికి మీపాదవనరుహములు, వరము లితరంబులైన దైవతులఁ గడన
పొడగనితిమన్న యామాటనుడువ దడవ, విడిచె వారిపిశాచత్వవిభ్రమములు.

ఉ. చక్కఁదనంబు నంగములు చాయలు బ్రహ్మవిశుద్ధతేజముల్
నిక్కముగాఁగఁ దొంటికరణిన్ దెరమాటుననుండి వచ్చిన
ట్లక్కజమై యొసంగుటయు నందఱు విస్మయమంది వారలన్
బెక్కుతెఱంగులం బొగడి పేర్చి సుమంతసునందు లేపునన్.

క తనసన్నిధి నిలిచినచోఁ, గని యాసక్తిఁ బ్రసూతి కరుణాపరుఁడై
మునిబాలకులం గని యి, ట్లనియెన్ భావ్యర్థనిశ్చితాత్ముఁ డగుచున్.

గీ. ఈశ్వరుఁడు మేనులనియెడి యిళ్లలోన, బూనుకొనియుండు గుణరూపియైన మాం
సనుసరించుఁ జరించు దేవాదితనువు, లెత్తి యిందుకుఁ దగినభోగేచ్ఛ మెలఁగు.

క. ఏమేను లెత్తు యీశ్వరు, తా మేనుల నొడఁ మనుష్యమౌది స్వరూపం
బేమరి కులాలచక్రము, నేమం బగు సంస్కృతికిని నెలవై మెలఁగున్.

క. ప్రాజ్ఞులరై సాలంబున, విజ్ఞానము లేమగక వివేకము బలిమిన్
జిజ్ఞాసాపరులగుట న, భిజ్ఞులు పొగడంగ నిట్లు పెంపును గలిగెన్.

క. ఇక నివిధానం బాత్మ, యతనమునం జేయుడీ భవానలతాప
చ్యుతి నొనరింపుఁడు యోగ, పరిశ్రామ్యత సేచనమున బాయుఁ డనుములన్.

క. శ్రీరంగబ్రహ్మము మీ, కోరిక లీడేర్పఁగాత గురుసన్నిధికిన్
మీ రరుగుఁ డనినమాటకు, వారలు నిర్వేదపారవశ్యాతురులై.

మ. గురు లెవ్వారలు పోవు పెచ్చటికి మాకున్ దల్లియుం దండ్రియున్
గురువున్ దైవము ప్రాపు దాపు భవదంఘ్రుల్ గాక వే యున్నదే
కరుణాసాగర చాలుఁ జాలు భవదుఃఖంబుల్ సహింపంగలే
మ రనేయం దగదిమ్ము ముక్తి కరుణాయత్తైకచిత్తంబునన్.

సీ. నినునమ్మి శరణుజొచ్చినవారి నీలీల పొమ్మని విడనాడ పోసగునయ్యా
అనిన మీహృదయశోధనతకై యిట్లుంటి నటులగావించెద నన్నలార
తాతశిష్యులరునై తనరిరిగావున మేలొనర్పఁగఁ బూని జాలినాడ
ము న్నాడు దీనులపెన్నిధి శ్రీరంగనిలయుండు నాదుపూనికె వహించు
గట్టుఁ జేర్పుటకై యటుగాన నిపుడ, ముక్తికనుపుదు మీచేఁ బ్రసక్తమైన
కార్యమొక్కటియవునది గాదనకను, పూను డది మన్నిమిత్తంబు పూర్ణకరుణ.

మ. ఇదె యీచెంత సువర్చలుండనఁగ మాసిందుడు మోక్షార్థియై
మదిలో నన్ను గురుంచి యాగనిరతిన్ మాటాడకున్నాఁడు పూ
ర్ణదయన్ మీ రతనిం గటాక్షమిడి నిర్వాణంబు నొందించి నా
మదికై కొం డనునంతలో నతఁడు ధన్యత్వంబునుం బొందెడున్.

క. మీరు పిశాచాకృతులన, చేరుం డచ్చటికి ముక్తిఁ జెందుడటుల శా
పారంభము క్తముక్తియు, నారయ నొకటైనగాని యందఱు రెంటన్.

క. నాకిది యుపకారంబని, వాకొన శిరసావహించి వారలు పుణ్య
శ్లోకు పరాశరు వీడ్కొని, లోకస్తుతుఁ డగు సువర్చలుం జేరి రనన్.

క. నవ్వి సువర్చలుఁ డనువాఁ, డెవ్వం డతఁ డెట్లు చేరె నీపున్నాగం
బొప్పత్తాంతం బానతి, యీవేళ నొసంగుఁడనిన యిట్లు పలికెన్.

గీ. నాగదంత యనంతపుణ్యంబు వినిన, నా సువర్చలుచరిత మాద్యంత మేను
తేటగా వివరింతు నెంతేని భక్తి, నాను పూర్విగ వినుఁడని యానతిచ్చె.

క. వరణాతరంగిణీపరి, సర మార్యావర్తభూమి సకలసరిత్శ్రీ
తరుణీసీమంతముగతి, పుర మమరు విశాల యనవిభూతి దలిర్పన్.

సీ. వెడమువెట్టకరాని ప్రియుగూర్పు మనిరంభ కిచ్చుకమ్మలుపల్కు తెమ్ము విటుల
పారిజాతపుపువ్వు పరిమళంబులుగట్టి గంధంబుపాడిపిల్చు గంధకారు
యినుమంత గాలితేవిటలెంత పనిచేసితని యగస్త్యునిపల్కు నవనిసురలు
వలయుకార్యములు మాకెలనికొక్కరిఁ బంపుమని యిందుఁ డేచు రాజానలియును
కలశములు దివ్యవాహినీకమలకోర, కముల బెనఁగొను వరదంబు లమరి యమర
పురము నప్పురమున సౌధవరము లొప్పు, కతన నేకీభవించె నూర్జితవిభూతి.

గీ. అష్టమదముల ఝురపూరితాద్రులనఁగ, మీఱు దంతుల తనదుసజ్జారమునకు
రావుగాయనుభీతి నైరావతంబు, వెలుకనైయుండె నప్పురి దరమె పొగడ.

క. ఆపీట నిందుప్రపాగా, మావులు దిగుకతనగాదె మావులనంగా
భూవి గతమరుజ్జయనిజ, ధావనముల మీఱె నున్నతతురంగముల్.

క. అగణితకరణిఁ జెలువడి, నగరికవీనులను జూచి నానాఁటికి ప
న్నగపల్లవులూర్పుఁగ బెట్టుగఁ దత్సంతతికి నలవడును నిట్టూర్పుల్.

వ. మఱియు నప్పురంబు సుందరీమణిగణనికరమణిభూషణమాణవప్రభాకలితమంజార
మంజీరచంపకోత్పలమాలికాసుగంధబంధురంబై రుచిరప్రభాతభాస్కరవిలసితమ
ణిమాలికాసుందరంబై వసంతతిలకాకుసుమితలతావల్లిత వనమయూరమత్తకోకిలా
క్రాంచపదాదిఖచరప్లుతమనోజ్ఞంబై స్రగ్ధరాశ్వలలితభద్రికమత్తేభవిక్రీడితంబై
భూనుతభూతిలకానందంబై మేఘవిస్ఫూర్జితవిద్యున్మాలికాతరళ మానినీరతిప్రియ
భుజంగవిజృంభితప్రహర్షణమంజుభాషలంబై సర్వతోముఖమంగళమహాశ్రీకరంబై
వృత్తరత్నాకరమధ్యంబున వృత్తారంబునం బలె నలరుచుండె. వెండియు.

ఉ. ఆపురి కాశ్యపాహ్వయమహాద్విజముఖ్యుఁడు మాధవీవధూ
టీపతియై పదార్థము గడించి క్రతువ్రజముల్ సమస్తముఁ
మాపతిఁగూర్చి చేసె సుకుమారు సువర్చలునామకుఁ బుత్రిగా
నాపరమేశులబ్ధపరుఁడై కనియెఁ గృతపుణ్యవాసనన్.

క. పాడియు పంటయు తోడవులు, పోడిమియుఁ గలిగి కాశ్యపుఁడు మహి నెనఁగా
నేడు గృహమేధియని యే, నాడుఁ దనమాట వాసిన మెలంగుకతిన్.

మ. సుతుఁడైనట్టి సువర్చలుండు నిగమస్తోమంబులుఁ శాస్త్రసం
తతులుఁ నేరిచి తండ్రియాజ్ఞ నొకకాంతారత్నముఁ బెండ్లియై

శతవర్షంబులు నిండ మన్నగరులన్ సంతాపవారాశిలో
నతఁ డన్యాయతముంచి తా విరతిచే ధన్యాత్మబోధంబునన్.

ఉ. చెక్కిట చేయిఁజేర్చి తనచిత్తములో వగపుంచి యాలిపై
యక్కఱలేక సౌఖ్యములని యందక ద్రవ్యమునందు డెందమున్
జిక్కఁగనీక యెవ్వరిని జీరక పిల్చిన పల్కు కూరకే
యొక్కఁడనో విచారమయి యింటికి రాకొకపంచ నుండఁగన్.

క. ఉన్నెడను దల్లిదండ్రులు, గన్నట్టి జనంబుచేత గల చుట్టములున్
విన్న ప్రజలెల్ల మూగుకు, యెన్నఁడు నీచింత యెఱుఁగ మెఱుఁగ మనంగన్.

గీ. కాశ్యపుఁడు నంతఁ గనకపాంగళ్లు గదల, తలవణాకగ తనసోమిదమ్మగారి
నూతఁగొని యొందుకరమున నూతకోల, దాల్చి మెల్లనవచ్చి నందనునిగాంచి.

క. లేవఁడు జనకుఁడు వచ్చిన, నానలువుం దొలఁగ డున్నయరుగునఁ జోటీ
డేవచనము నాడడు కను, గావడు తలయెత్తిచూడఁ గానడు విరతిన్.

క. ఇట్టులున్న కుమారుని చెం, గటికిన్ దాఁజేరి వెడదకన్నుల నశ్రుల్
బోటబోటఁ గురియఁగ నెమ్మది, దిటఁదప్పి యొలుంగు రాల దీనుం డగుచున్.

క. ఆసీనుఁడై విశిష్టా, గౌపర ధర్మంబు లీవెఱిఁగియు మహాత్మ
దాసీన్యంబునఁ జూచిన, నీసభ్యత కొంతవెలితి నేడు ఘటిల్లెన్.

ఉ. నేర్చితి నాగమంబు లిఁక నేరనిశాస్త్రము లెల్లఁ దెల్పితిన్
దీర్పరివైతి వీవు జగతీవరసన్నిధులందు నన్నిటన్
నేర్పరి విట్టులుండఁదగునే యిది యేటివిచారమన్న మా
నేర్పులు నేరముల్ మదిగణించితొ నీకొరు లెగ్గుఁ జేసిరో.

ఉ. కానకకన్నబిడ్డవు గావున నీవిటు చింతనొందఁగాఁ
దా నిదెవచ్చి నీజనని దైన్యముతోఁ గనుగంటనీరు వె
ళ్లానుచు మాటవెల్వడక యుండనవుంగుడువుంగుఁడై విచా
రానుభవంబుతో నడల నక్కటికింప విదేమి పుత్రకా.

సీ. అడుగువెట్టిన గందు నరికాళ్ల మురిపెంపుకొరమాటగండచక్కెరలు రాలు
గేలుగదల్చిన కిసలయంబు లిగుర్చు పొలయునో నెల్లమించులు ఘటించు
మొగమెత్తునపుడెల్ల మొలపించు హరికాంకు నిలిచిన జాలువానిగ్గుగులుకు
నింద్రజాలంబువహించు పెన్నెరులార్చి కలవరేకులుచల్లకలయు జూచి
శీలములకెల్ల నెలవు లక్ష్మీవిలాస, మందిరము పుణ్యసాధ్వి నీమందిరమున
సమవయోరూపముల గౌరవముల మణిసాము, యుండియుండంగ నేర కిట్లుండ నేల.

క. తన కప్రియం బొనర్చిన, వనితన్ బతివ్రతనైన వదలుట ధర్మం
బనిమిత్తము కులకాంతా, జనము న్విడనాడు దుష్టజన్ములు గలరే.

సీ. ఏమన్న మాటోడ నెదురాడ దెన్నఁడు నెందు వంచినతల యెత్త దీవు
తనపాలి దైవంబ వనినిన్ను భావించు మాకు శుశ్రూష లేమరక సేయు
నతిథిసపర్యల నలయకల్ చూపదు గడపదు ముష్టి భిక్షులవారి
ననదలఁ దనదునందనులట్లు బోషించు నన్యులఁ జూచి మాటాడఁబోదు
కోపమెఱుంగదు తనుఁదిట్టుకొనదు పెద్ద, మాటఁబల్కదు నిద్దురమగగియుండ
పరవదాపను మర్మంబు లనలనుడువ, దట్టియిల్లాలిఁ బాయ నేలయ్య నీకు.

గీ. పుణ్యచారిత్రి మాకేకపుత్రివిషయ, మన్వయము పుత్రులను గాంచి యలరఁజేయు
విత్తుమొదలయినవాఁడవు వెనుకముంద, ఎవ్వరును లేరు మాకుఁ బ్రాపెవ్వ రింక.

క. నీవు విరక్తుఁడవగుచుఁ ద, పోవనవృత్తి మెలఁగు దీన పుణ్యము గలదే
యీవల మేమును యిల్లా, లావలఁ బలవింప దురితమంట కుమారా.

గీ. పుత్రహీనుండు సద్గతిఁ బొందఁడనుచు, నీవు చదువులఁ జదువుట లేదె యుర్వి
నాశ్రమంబులలో గృహస్థాశ్రమంబు, సాధుజనులకు నిహపరసాధనంబు.

శా. నామాటల్ విననేరకే నియతినున్నన్ భస్మహవ్యంబుగా
కేమీ దానఁ బ్రయోజనంబు గలదే యేలన్న బూర్వంబునన్
రామాదుల్ పితృవాక్యపాలకులుగారా వారు నీసాటి రా
రా మొందుండఁగనేలరా తనయ రారా లేచి నావెంబడిన్.

శా. ఈశా నిర్మ్రధన మీదుకూలములు నీయిళ్లన్ బశువ్రాత మీ
దాసీవాసజనంబు లీసకలసంతానంబు లీయాస్య ము
న్నా సంసారసుఖంబు మాని జెడనేలా వృద్ధుఁడే గాక స
న్న్యాసం బింతయలంతియే నడప భోగాయత్తకాలంబునన్.

గీ. నేఁడు మము బోఁటులకు నెల్ల నిన్నుఁ జూచి, చలునయింతయె గాక యేవలను గలుగు
పలుకననియేమి యేమింత పలునరింప, రా కటా డెందమూనకురా కుమారా.

గీ. ఆదరింపుము నను దల్లియడలు మాన్పు, మారడిలఁజేసి యిల్లాలు గాసిలింప
నలువ దిటులుండ లౌకికవైదికముల, నీవెఱుఁగవె నియతమానే తనూజ.

క. పితరుల ఋణంబుఁ దీర్పుము, సుతలాభముఁ బొంది మమ్ముఁ జూడుము నీవే
గతియనెడు వారమింకే, గతినోర్తుము నిన్ను బాయఁగలమె కుమారా.

మ. వినరావో చెవు లేమి విస్మృతియొ యావేశాంతరంబో మనం
బున నజ్ఞానము గప్పెనో యనుచుఁ దాఁ బుత్రాశచేఁ బెట్టువా

కొన నాలించి సువర్చలుండుఁ బితృభక్తుం డిట్లనుఁ దండ్రితోఁ
ఘనవిజ్ఞానవిరక్తిభావము యథార్థత్వంబు సంధిల్లఁగన్.

సీ. అయ్య యీక్రియ మీర లానతిచ్చినదెల్ల సత్యంబె యేనసంసారి నగుట
నార్జవం జన మనిత్యం బని కాంచితి కర్మపాశంబులు గట్టువడియు
తాపత్రయముల సంతప్తుఁడయ్యును నదృష్టాకశాహతుల క్లేశములఁ బడియు
నజ్ఞానతిమిరకారావాసమునఁ జిక్కి వాంఛాగ్రహగ్రస్తవర్తనుండ
నయ్యు మేమత్వమును నుడియందు మునిఁగి, గర్భవాసానలజ్వాలఁ గాగ్రి గోళ
పంజరాంతరవర్తినై బరగునట్టి, యేను మరచుట చింతిల్లు టేమియరుదు.

క. అకటా యనవైయామ్య, క్రికచచ్ఛేదనవిభిన్నగాత్రుఁడనై ఘో
రొక దిక్కులేని తనుగని, నికటాహితములు వచింప నితరమె తండ్రీ.

గీ. పుట్టుమొదలును మృతికి సంపూర్ణభీతి, పెనచి రోగజ్వరంబుల పీడ నొంది
కర్మవాసన జెడక యొక్కడ నసత్తుఁ, జూచి సత్తను దానికి సుఖము గలదె.

క. తీరమునుండి యెయ్యది, ఘోరంబని యెఱుఁగలేని భ్రాంతిమతికి నా
త్మారామానందసుఖ, శ్రీరంజిలునయ్య యేను జింతిలు టరుదే.

గీ. వలదు చింతిల్లననుచు మీవచనసరణి, దాటరా దటుగాన జింతలు నొలంగి
యున్నవాఁడ నెఱుంగక యున్నవారె, నాదువర్తన మిదికాదనంగఁ దగునె.

క. తమతమ భోగవ్యవహా, రములగు దుర్విషయతత్పరత శ్రీపురుషుల్
తమిఁగూడి బంధరూపాం, గముల సృజింపుదురు వారె కారే యహితుల్.

గీ. మాతృపితృశుక్లశోణితాత్మకశరీర, ధారులకు వైష్ణవంబౌపదంబె గాక
కలుగునే యొండుగతి యపార కాశ్యపునకుఁ, బుట్టువానికి తనుములు బొందదగునె.

క. కరుణింపుఁడు నను నేనీ, దురితములకు వెరతు జట్టి దొంతర లంతన్
వెరతునని దల్లితండ్రుల, చరణంబుల వ్రాలుటయుఁ బ్రసన్నాత్మకులై.

క. దీవించి నీదు కతమున, పావనులము నీవు వంశపావనుఁడవు రం
గావాసము జేరుము మా, దీవన నిష్ఠారసిద్ధి తిరమగు నీకున్.

క. ఆరాధింపు పిశాచా, కారంబుల నున్నవారి ఘనుల నిరువురన్
శ్రీరంగపుష్కరిణీదరి, వారలచే ముక్తి నీ కవశ్యముఁ గలుగున్.

క. ఆశక్తితనయుఁడైన బ, రాశరునకు శిష్యు లాకరణినున్నా రా
వేశాకారంబులతోఁ, బైశాచికరూపవేషభాషణు లగుచున్.

సీ. తనతల్లిదండ్రుల యనుమతిచేతను శ్రీరంగధామంబుఁ జేరి యచట
విజనస్థలంబులు వెదకుచు చంద్రపుష్కరిణీపరితీర కదళికార

సాల పున్నాగ వాసంతికా చంపక మాధవీ రమ్యాశ్రమంబు లరసి
కానక పితృపరాధీనుఁ డగు నేని యామ్నాయములు సత్యమయ్యె నేని
గురుల దైవంబుగా నెంచి కొలుతు నేని, యెప్పుడును సూనృతం బేను దప్ప నేని
యేను గనుఁగొన నధికారి నేని నాదు, వ్రేలు నిలుతురుగాక యమ్మునియుగంబు.

క. అనుచుఁ బిశాచాకారులఁ, దనమది దేవతలుగాఁగఁ దలఁచి తలఁచినఁ
గని మ్రొక్కెల వారు నిల్చినఁ, గని సాష్టాంగప్రణామకము గావింపన్.

క. ఎటు లెఱిఁగితివో మమ్మున్, జటివర నీవనిన సూర్యచంద్రులు నరులె
చ్చటనున్నఁ దెలియఁజాలరె, స్ఫుటమై యున్నయది మీయపూర్వఖ్యాతుల్.

క. సర్వేశుకరణి మీరలు, సర్వాంతర్యాము లెందు సామాన్యులరే
గర్వాంధుఁడ మిముఁగొల్చుట, సర్వశుభాచరణహేతు సాధన మయ్యెన్.

గీ. అనిన వారు సువర్చలుఁగని మునీంద్ర, మమ్ముఁ జూచినకతన నీ నెమ్మనమున
గోరునర్థంబు లెల్లఁ జేకూడెననుచుఁ, జాల నమ్ముము మదిలో ననంశయముగ.

క. కోరుము వరమున వారా, త్మారామము పరాశరమహాత్ము గురున్
శ్రీరంగవిభునిఁగా మది, నారసి తద్వచనసరణి నని రాతనితోన్.

మ. భవరోగౌషధ మాత్మసౌఖ్యకర మాపన్నార్తివిచ్ఛేదకం
బవలంబం బగుణం బమేయ మనఘం బాద్యం బనంతం బనన్
వివిధాభిఖ్యల నొప్పు బ్రహ్మమతఁ డుర్విన్ రంగధామాఖ్యమై
యవతారించెఁ దదంఘ్రిమూలములు నీకౌఁగాక యాధారముల్

గీ. అని సుమంతుండు వెండియు ననియె వాను, దేవుఁడు పరాశరుండు రమావినోది
రంగపతియిచ్చు ముక్తిసామ్రాజ్యసౌఖ్య, మరుగుమని వారు చెయిచూపినంతనదన

గీ. ముక్తుఁడయ్యె సువర్చలముని ముకుందు, చరణసరసీరుహధ్యాన నిరుపమాన
పావనామృత శమితపాపజ్వాలంబు, లన వటుజ్వాలులై వారు జనిరి యటుల.

క. కావున పున్నాగంబను, పావనతీర్థంబు శీతభానుసరంబున్
సేవించువారు ముక్తి, శ్రీవరదులు రెండు నధికసిద్ధం బనఘా.

క. ఈతోమ్మిదియును బుష్కరి, ణీతీర్థము లందునెపుడు నెలకొను కావే
రీతోయ మునీతోయము, శీతలపవమానవశతఁ జేయునె చలమున్.

క. కావున నీకథ విన్నజ, నావళికిన్ వలయు కామితార్థము లెల్లన్
దేవాదిదేవుఁడగు రం, గావాసుం డొసఁగు శోభనావహ లీలన్.

శా. ఆతీర్థంబులు నట్టిపుష్కరిణి యయ్యారామపుణ్యాశ్రమ
వ్రాతం బిచ్చటి సహ్యజాతటిని యారంగంబు నప్పట్టణం

జాతీరోత్సవమంటపంబులను నాహో రంగరా జాత్మకం
జాతం బెంతయొనర్చె నందుఁగల సౌభాగ్యైకసంయోగముల్.

సీ. విహరించు నొకవేళ బహుళకావేరికాలహరిపల్లవారోహవిహరణములు
జరియించు నొకవేళ సరసవిద్యాధరుల్ గొలువ సైకతశుభస్థలములందు
మెలఁగు నొక్కొకవేళ నలఘుపుణ్యాశ్రితామ్రాంచలమహాభూరుహచ్ఛాయలందు
గ్రీడించు నొకవేళ కేళీసరోవరకమఠాంతరాళావగాహనములు
రంగనాయకితోడ శ్రీరంగవిభుఁడు, రంగమీఱంగ నెనలేని రాజసమున
ప్రతిదినము నిట్లు మెలఁగుచు భావవీధిఁ, దలఁచి యొకనాఁడు తీరకాంతారములను

సీ. ఒకపరి సికమీఁద నొరపుగాఁగట్టిన బురుసారుమాలు బిత్తరము మీఱఁ
దళుకులీను సుతారతపు ముత్తెముల పెద్దచౌకళుల్ చెక్కులఁ జొక్కళింపఁ
దగుజిల్గుతాఫుతాదట్టిపైఁ బసిఁడిదువ్వలువచెరంగులు దురఁగలింపఁ
కస్తూరి సాబాలుగలుగు కుంకుమబూత మెయిఛాయతోడ సమ్మేళనముగ
నొక్కసామ్రాణి నెక్కిన హోయటంచు, వందిజనములు సన్నిధి గ్రందుకొనఁగ
నాప్తసైన్యంబుతో మృగయావినోద, కేళి రంగేశ్వరుండు వాహ్యాళి వెడలె.

క. ప్రమదోత్సాహముతోఁ దా, నుచితక్రియ వచ్చునప్పు డొరయూరపురిన్
నిచుళాధినాథకన్యక, విచలితనమ్మిల్ల రంగవిభునిన్ జూచెన్.

ఉ. చూచి విరాళి జాలిపడుచున్ వగ జాపఁగఁజేయు ప్రాయపున్
రాచమిటారి తాల్మి వలరాచకటారికి నగ్గమైనచో
లోచెలి జొక్కి సారసవిలోచనముల్ ముకుళించి పాన్పుపై
లేచుఁ బడున్ గలంగుఁ దరళీకృతబాష్పముఖారవిందయై,

సీ. అదివిని పద్మినీ హృదయాంబుజాత మారంగేశునందుఁ గరంగు టెఱిఁగి
మతనూరడించి భూసురవరేణ్యులచేత శుభలేఖఁ బనిచిన జూచి యప్పుడ
కై చేసి తనతిరుకళ్యాణమునకు మహర్షులే తేర ప్రహర్షమెసఁగ
రాజులుగొల్వ భద్రగజాధిరూఢుఁడై భేరీమృదంగముల్ మూఁరటిల్ల
చోళరాజన్యనగరియస్తోకమహిమ, సుందరంబైన మాణిక్య మందిరమున
సామజంబునుదిగి పెండ్లిచవికెకరిగి, రంగవిభుఁ డొక్క శుభముహూర్తంబునందు

మ. చోళక్ష్మాపతి పుత్రికన్ గనకవాసోమాల్యభూషాదినా
నాలంకార విభూషితాంగిని మనోజ్ఞాకారకల్యాణమై
యాలీలావతిఁ బల్లకీమనిచి రంగావాసముం జేరి తా
నేలెన్ బద్మిని నిచ్చలున్ రతముఖాభీష్టప్రధానంబులన్.

గీ. తోడు శ్రీరంగనాంచారుతోడఁ గూర్చి, లీలనోరయూరునాంచారినేలె సరణి
సమయ కారతముఖ్యవాంఛలును దేర్చె, వింతయొకటున్నయది నాగదంత వినుము

సీ. శ్రీమహనీయమహా శ్రీవిల్లిభుత్తూర విష్ణుచిత్తుం డను వేదవేత్త
కలఁ డొకఁ డావైష్ణవాగ్రణి యమ్మహాతిరుపతినున్న శ్రీవటపత్రశయనుఁ
గని కొల్చి మాలికాకైంకర్య మొనరించి మత్స్యధ్వజునిఁ జేరి మధురలోన
విద్వజ్జనము విశిష్టాద్వైతసుప్రతిష్ఠయు నొంది శౌరి సాక్షాత్కరింప
నలరి తనవిభుఁడు జేరి కృతార్థుఁడగుచు, దినములుగ్రమింప నొకనాఁడు వనములోన
దులసికాననసీమ కన్నులు జెలంగ, నెట్టిదో పుణ్య మొకముద్దుపట్టిఁ గనియె.

ఉ. చామనచాయ మేనుగల చక్కని యన్నన నట్టిచూచి చే
యామరకెత్తు నేర్పున సమంచితలీలల హస్తపద్మముల్
ప్రేమ గ్రహించి సంతసము ప్రీతి జెలంగగ రంగధాముఁ డు
ద్దామగతిన్ సమస్తజగదావనదీక్షితుఁ డత్తటిన్ గృపన్.

ఉ. అందఱు రాణివాసముల యక్కఱ లిక్కువముల్ స్వభావముల్
కందువ లిచ్చలుం దెలిసి కామితవస్తువులొసంగి ప్రోచి తా
నందఱు కన్నరూపులయి యార్తశరణ్యుఁడు రంగధారుణీ
మందిరుఁ డుర్వియేలె నసమానమహామహిమానుభావతన్.

సీ. శ్రీరంగనాయకుఁ డీరీతి నలరుచు ననుదిన పక్షమాసాబ్ద విరచి
తోత్సవంబుల మించి యొకమాట తనుఁ జేరుకొనునారలకు నెల్లకోర్కె లొసఁగి
యవనినాద్యస్వయంవ్యక్తవిమానమా గంగసౌంజ్ఞిక మను నాగకథల
తెలివిదైన ప్రధానతిరుపతి విలసిల్లె నని నాగదంతుతో వ్యాసమౌని
తెలిపెనని శౌనకాదిమౌనులకు సూతుఁ, డిటు శ్రీరంగమాహాత్మ్య మేరుపరుప
వారలెల్లఁ గృతార్థులై మీరి యుభయ, లోకసౌఖ్యము లంది రస్తోకమహిమ.

మ. నరు లీదృగ్విధమైన గారుడపురాణప్రోక్త పద్యావళిన్
జరణం బైన లిఖించినన్ జదివినన్ జర్చించినన్ బల్కినన్
బురుషార్థంబులుఁ గామితార్థములు సంపూర్ణాగమస్థైర్యముల్
పరమాయుర్విభవాంగనాయత సుసౌభాగ్యావళుల్ జేకురున్.

మ. శతకళ్యాణకలాప సేవకజనానందస్వధాపాంగ సం
శ్రితభోగప్రద పాదపద్మభజన క్షేమంకరా వైభవా

ధృతభక్తవ్రజ దానదాతృకృతవిద్రావికారనిష్ఠామనో
వ్రతపుణ్యోదయ భాగధేయ సుజనైశ్వర్యోపకన్యాత్మకా.

క. కమలా మనస్సరోరుహ, కమలాలంకరణ సతత కరుణా భరణా
కుముదాది దాసలోచన, కుముదసుధాకిరణ సుగమసుమ నయనా.

స్రగ్విణి. భండనవ్యాళి నిర్బంధ నిగ్రంధినా
పాండజస్వామిసాహాయ్యచర్యోద్ధతీ
చండదోశ్శౌర్యరక్షాకులీనోన్నతో
ద్దండ కోదండ పాండిత్య గండాత్మకా.

గద్య.

ఇది శ్రీ వేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సగుణ
ర్విధకవిత్వరచనాచమత్కార సకలవిద్వజ్జనాధార కట్ల హరిదాసరాజ
గర్భాబ్ధిచంద్ర వరదరాజేంద్ర ప్రణీతం బైన గారుడపురాణ
శతాధ్యాయి శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహా
ప్రబంధంబునందు సర్వంబును

దశమాశ్వాసము

సంపూర్ణము.